

10
D. VERSO
RIS

In Lib. de

Ortu, et

In ter Phil

et Metaph

10-7-16

00054

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Cala 2. Ed. 10. Vol. 7. Núm. 8.

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

No 54

10

No 54

VNIVERSID
DE SALAMANCA

ms 54

Questiões magistri
Johānis perfonis su
per libros de genera
tione z corruptione
cū textu Aristotelis

et Metaphysica

Coloniae 1493

Num. 38. cap. 6. num. 22.

2^a 10-4.

b13439366 (1)
L1344117 (2)
b13441208 (3)

Et generatōe aut
et corruptione et natura ge
neratorum et corruptorum uni
uersaliter de omnibus et cau
sas diuidendū et rōes ipoz

determinandū Amplius de alteratione et aug
mentatiōe quid vtrūq. et vtrū cōstimmādū sit cā
dem esse naturam generationis. et alterationis
aut semotam vt determinati sunt et noibus.

Arca initiuz pri

mi libri de generatione et corruptione Are
stotelis Queritur primo. vtrū de corpore
mobili ad formā sit scia tanq. de subiecto attributio
nis huius libri qui grece dicit per genios. Arguitur
primo q. non. q. corpus mobile ad formā est generabi
le et sensibile et p. p. n. s. singulare. de singularibus nō est
scia s. s. solū de vniuersalibus et incorruptibilibus q. r. c.

Arguit secundo. de non ente non est scia sed multa s. s.
generabilia que nō s. s. vt rosa pluuia r. c. q. r. c. Argu
itur tertio. scia denominat a suo subiecto sed hec scia s. s.
de generatione et corruptione. igitur corpus mobile ge
nerabile et corruptibile est subiectū huius libri In op
positum sunt oppositores Aristotelis.

Primum Sciendum. q. in libro phisicorū determi
natū est de corpore mobili p. siderato s. m
coem rōnem corpis mobilis. et in libro de celo de cor
pore simplici mobili ad vbi. Sed in hoc libro determi
natur de corpore mobili simplici ad formam in cōi. siue il
la forma sit substantialis. siue accidentaria. siue sit for
ma simplici siue mixti. siue p. fecti. sed de mixto im p. fecti
eo vt est in via ad mixtionem determinat in libro me
teororū. de mixto igitur p. fecti manifeste determinat
in libro de mineralibus. et de mixto mobili ad formam
determinatam in libro sequentibus de aia. Et quo p. r. z.
q. iste liber tenet tertium ordinem inter libros philosophie
naturalis. q. omne cōe est ante speciale. ideo liber phisic
corū p. cedit. et q. motus ad vbi est simplicior alius mo
tibus et cōior. q. p. uenit omni corpore mobili. ideo liber de
celo tenet ordinem secundum. Et q. prius est aliquid p. siderat
rare simpliciter q. p. tracte. ideo corpore mobile ad formā
in cōi de quo agitur in hoc libro prius cadit sub p. siderat
ratione huius scie q. corpore mobile ad formā determinatā

Secundo Sciendum. q. motus et mutatio tū in
quatuor generibus repiunt. s. in substan
tia in q. titate in qualitate et vbi. motus aut vbi non p. e
dicit motus ad formā. q. p. ipm nō acq. ritur forma aliq.
absoluta in mobili nisi per accēs et ita p. corpus mobile
ad formā in titulo questionis intelligitur motus ad sub
stantiā q. titatem et qualitatem Et q. inter istos mo
tus ad formā motus ad substantiā est p. ncipalior. q. si
bi annectitur et subseruiunt aliq. motus et ad ipm ordi
nantur. ideo q. uis in hoc libro agatur de omni mobili
ad formam. tū iste liber denoiatur de generatiōe et cor

ruptione tanq. de p. ncipalibus motibus ad formam
siue p. ncipalioribus passionibus corpore mobilis et
a p. ncipalioribus debet fieri denoiatio Nam alteratio
est via a generatione ad corruptionem et augmentatio est
p. pletio substantie genite.

Tercio Sciendum. q. corpus mobile generabi
le et corruptibile p. e dupliciter p. siderari
Vno q. s. m. esse singulare et suppositale. et hoc mō
generat et corrumpitur. et sic de ipso nō est scia. Alio q. p. e
p. siderari s. m. esse vniuersale et specificū siue definitiuū
abstractū a singularibus p. parando ipm ad suas causas
et p. ncipia vniuersalia a quibus habet esse. et sic de ipso
hoc modo est scia Nam rō mobilis est immobilis et im
mobilitas sibi inest. et ratio generabilis est igenerabilis
et incorruptibiliter sibi p. uenit Unde licet sit vtrūq. dice
re de corpore naturali accepto vniuersaliter q. sit generabi
le corruptibile et sensibile. nō tū sic acceptū mouetur
et sentit p. se sed solum ex p. sequenti p. o quāto est in sin
gularibus Nec valet argumentum si dicatur q. sensus
est singularis. q. de nullo verum est dicere q. ipm sit sen
sibile nisi sit singulare. et similiter actus et generationes
s. s. singularium. ergo de nullo potest dici q. sit generabi
le aut corruptibile nisi sit singulare Dicendū q. uis em
sensus p. tum ad actuale sentire sit ipsoz singulariū et
nō ipsoz vltimū ita q. illud quod sentit sit singulare. tū
ratio s. m. quā sentit sensus sensibile est vniuersalis. non
em hie color particularis est obiectū visus. alio nō pos
sit videri nisi hie color. sed color in cōi comprehendens
omnes species est obiectum visus q. uis non videatur
nisi particularis color. et p. portionabiliter dicendum
est de generabili et corruptibili respectu generatiōis et cor
ruptentis

Conclusio Responsiva. de corpore mobili ad
formā est scia tanq. de p. prio sub
iecto huius libri Prima pars patet. q. corpus mobili
le ad formam est ens intelligibile habens partes et p. o
prietates et p. ncipia que tangit philosophus in probe
mio huius libri Tū em dicit determinandum est de ge
neratione et corruptione tangit p. ncipates. cū vero dicit
et natura generatorum et corruptorum. similiter de omni
bus. tangit subiectū eius. sed cum dicit causas diuiden
dum et rōnes determinandam. tangit ea quibus demō
strantur passionis de subiecto Et cū dicit amplius de al
teratione et augmentatione tangit ea q. s. s. annexa gene
rationi et corruptioni. Sed a p. r. z. quia sibi p. ueniant
conditiones subiecti attributionis

Primum Dubitatur. vtrū corruptio sit natura
lis et an de ipsa possit esse scia naturalis.
Et videtur q. non. q. corruptio non est naturalis. imo
p. ter naturam. q. de corruptione nō est scia naturalis.
Vno q. aliqua res potest dici naturalis dupliciter.
Vno modo q. cadit sub intentione nature. et hoc duplici
ter. vel sub intentione nature vniuersalis vel particula
ris. vnde corruptio bene cadit sub intentione nature vni
uersalis non primo. p. se. sed secū dario p. o q. r. o. s. z. non
potest fieri generatio vnius sine corruptione alterius. s. z.
est contra intentionem nature particularis. quia illa in
tendit conseruationem p. op. r. i. esse et non corruptionem
Sed natura vniuersalis intendit conseruationem spe
ciei. et ideo sub eius intentione cadit corruptio per accē
dens vt dictum est. Alio modo potest aliqua res dici
naturalis. quia cūenit s. m. naturam ita q. habet funda
ta l.

Handwritten marginal notes in gold ink, including the number '88' and some illegible characters.

Secūda Conclusio licet ponentes plura pncipia materialia apparēter videant saluare generationē & corruptiones distingui ab alijs moribus tñ fm ipsos destruis omnis mutatio ad formam primum patet. qz ex congregacione illorū pncipiorū materialium dicunt res fieri & ex segregacione res corrumpi & fm mutationem eorum in figuris positonibz et ordinibus dicunt alias mutationes fieri. ergo appa- renter videntur saluare omnem mutationem. idō dicit Aristoteles qz anaxagoras propriam vocem ignorat/ uit & sibi ipsi p tradidit ponendo plura pncipia & dicit do generari & corrumpi nihil aliud esse nisi alterari. Se- cūda pars p conclusionis patet. qz fm eos illa plura pnci- pia materialia sūt plura pncipia & pma. cū qz pncipia pnci- pia non fiunt ex alterutris neqz ex alijs sequitur qz sunt generabilia & corruptibilia. sed si generatio sit im- possibilis alteratio erit impossibilis. qz ponentes plura pncipia materialia destruit omnem mutationem na- turalem. Sed contra istam rationem dicitur aliquis qz possibile est aliquid alterari absqz hoc qz substantialiter transmutet. ita nō videtur verum qz si transmutatio fm substantiam sit impossibilis qz alteratio erit impos- sibilis in accidentibus. Ad hoc dicendum est. qz altera- tio potest esse possibilis in aliquo corpore. & tñ transmu- ratio in substantiam erit impossibilis. sed loquendo de alteracione corruptiva que est cū abiectione vnius con- trarij & receptione alterius bene potest fieri actu in alijs quo corpore sine corruptione substantiali. sed si corrup- tio substantialis sit impossibilis alteratio talis est im- possibilis. qz generatio & corruptio sunt termini & finis talis alteracionis. modo si finis est impossibilis id qd ē ad finem est impossibile. at tamen id quod est ad finem potest esse actu absqz hoc qz finis sit. Secūdo arguitur ad pclusionem Omnis transmutatio naturalis est de con- trario in contrarium. sed vnum cōtrarium non fit cōtra- rium aliud. vt albedo non fit nigredo. ergo in omni trās- mutatione substantiali opz aliquam materiam presup- poni ratione cuius vnum cōtrariozū fiat alterū qd est contra ponentes plura pncipia materialia

Tercia Conclusio si alteratio est necesse est vnuz subiectum esse. & si subiectū sit vnu necesse est omnem alteracionem posse fieri. qz omnium transmu- tationū ad inuicem materia est vna vt dicitur in rez/ tu & postea declarabitur. ergo ponentes plura pncipia materialia destruit alteracionem mutuum rerum. & per consequens omnem transmutationem naturalem.

Quarta Conclusio Empedocles in sua pncipio- ne contradicit his que sensui & rōni ap- parent & sibi ipsi. & insufficienter determinat an sit vnu pncipium aut plura. Primum patet. qz ponit vnu ele- mentum non posse transmutari in aliud cuius opposi- tum patet ad sensum. Secūdo patet. qz dicit elementa nō transmutari ad inuicem. & iterum dicit ex eis fieri mix- ta. hoc autē est p contrarium rationi. qz si impossibile sit ea transmutari ad inuicem impossibile est mixta ex eis fie- ri. Tercium patet. quia dicit qz elementa ingenerabilia et incorruptibilia sunt. tamen posuit qz adueniente vni- uersali amicitia qz ipa cōgregabantur repositis eorum qualitatibus. & tñ fieri vnum cōmū psum & adueni- ente licet recuperatis omnibus qualitatibus segregant elementa & generantur. & ita posuit elementa generari & corrumpi. nam elementa non possunt amittere & rez/

cuperare suas qualitates quin generentur & corrumpantur fm suas qualitates. Sed dicitur Empedocles qz solū tunc quādo adueniebat vniuersalis amicitia erit corruptibilia sed non semper. Contra hoc arguitur. qz cū corruptibile & incorruptibile radicetur in natura rei incorruptibile non potest fieri corruptibile aut contra- rium si elementa sint tunc corruptibilia & p consequens semper erunt corruptibilia. Quartum patet quia Em- pedocles non dicit vtrum confusum cōmū sit pncipia elementorum aut contra elementa sint pncipia illius cōmū

Dubitatur Vtrum generatio fm quid & alte- ratio siue motus accidentalis p- prie dicitur sint idem. Respondetur qz sunt idem reali- ter sed differunt ratione. Nam calfactio fm qz est mutatio de non calido in calidū est generatio fm quid. fm vero qz est de frigido in calidum est alteratio. Et ratio huius est. quia generatio est inter terminos contradi- ctorios. alteratio vero & quilibet motus proprie dicitur est inter terminos contrarios & positiuos.

Ad rationes ante oppositū. Ad primam dicitur qz distinctio subiecto:ū non est impertinens ad distinctionem motuum. nā motus fm se est actus ens in potētia tanqz subiecti pncipij & fm quid est in potētia ad aliquem terminū. Ad scđam dicitur qz philosophus ponit vnu pncipium materiale fm se & hoc ens in potētia tñ & non esse totam substā- tiam rez materialium vnum formā substantiale dicit esse de essentia rei. ideo potuit distinguere generationē substantialem que fit per aduentum forme substantia- lis ab alijs moribus. sed antiqui philosophi ponentes vnum pncipium materiale dixerunt illud esse ens in actu fm se totam substantiam rei. & nullo modo posue- runt formam substantialem ideo nullo modo poterant distinguere generacionem simpliciter ab alijs moribus. Tertius antiquozū quidem igitur vt supra

Queritur Tercio. vtz omnū habentū trās- mutationem ad inuicem sit vna ma- teria. Arguit pmo qz non. qz philosophus. v. metaphi- sicē distinguens modos vnius de qz illa sunt vnum nu- mero quoz materia est eadem siue vna. sed nūqz aliqd transmutatur in vnum & idem numero. sed transmuta- tio semper est in oppositum. ergo nulla habentia trans- mutationē ad inuicem habent vnam materiam. Se- cūdo arguit. non qzlibet est in potētia ad qzlibet qz materia equi non est in potētia ad formam aliam. & qz esse in potētia est coessentialē materie. ideo sic loquēdū est de materia sicut de potētia. idō cū nō reperit in oibz vna rō potētiā ideo etiā in eis nō reperit vna mate- ria. Tercio arguit. si omnū transmutabiliū materia est vna. vel est vna fm cōmū vel fm esse. non est vna fm esse. qz eoz non est vna forma qz dicit esse. sed diuerso- rā generabiliū sūt diuersē forme & pncipia diuersa cō. Nec etiā fm cōmū est vna. qz cū diuersozū generabiliū sint diuersē forme & essentia. materia que est vni cōmū nō est alterius essentia. igit nullo mō materia generabi- lium est vna. In oppositum est pns in scđo capitulo huius pncipij tractatus qui disputans ptra antiquos po- nentes plura pncipia materialia dicit qz omnū habentium transmutacionem materia est vna. Pro rei pōsione

Sciendum qz materia pē dupliciter pside- ri. vno. vt ē potētia denudata

et spoliata p intellectū ab omni forma & dispositōne ad formam. & sic dicit materia prima. Alio modo ad sus- ceptionem forme huius vel illius. Juxta illā distinctio- nem ponitur hic due conclusiones

Prima Conclusio materia pmo modo ac- cepta est eadem in omnibz generabi- libz & corruptibilibz. Probaf. quia in quolibet genere causaf. est deuenire ad vnu pncipium pncipiū. vt probaf secūdo metaphisice. sicut ergo est de- uenire ad vnu pncipium efficientem & ad vltimū finem. et ad vnam pncipio: dialem formā. ita est deuenire ad vna pncipiam materiā. Item in omni transmutacione supponit- rur aliquid qd non acquirit per motum nec abijcit. sed permanet sub vtroqz termino mutationis. hoc autē non est forma. igit est materia. igit cum omnia generabilia & corruptibilia sint ad inuicem transmutabilia. eozū om- nium est eadem materia

Secūda Conclusio materia proxima et disposita ad susceptiones forme determinate nō est vna in omni- bus habentibz trāsmutacionem. Pars qz actus actiuozū recipiunt in potētia pdisposito. vt habet secūdo de aia. Sed alij & alij actus requirunt aliā & aliam dispositō- nem & potētiā. cū ergo actus proprius recipiat in propria potētia. materia igit fm diuersitatem formarū est diuersitas materiāriū. vt liquefactibiliū materia est aqua. & ppercaum arqz ignisqz materia est sicca & visco- sa. ergo pclusio vera

Dubitatur Cum sint plures modi vnitas quo materia est vna. vtz. i. vna numero. specie. genere. vel analogia. Dicendū qz hoc modo. qz materia pma fm essentia suā est vna p indifferentiā & p carentiāz distin- guentis. qz actus est qui distinguit. vt dī nono metaphi- sicē. ergo materia dicit p diuersos modos. qz dū extrahi- tur ab omni forma & dispositōne ad formam a quibz sūt distinctōnes ipa manet indistincta & indiuisā. & per cōsequens vna. quia vniquodqz dicit vnum eo modo qz est indiuisum. si materia sic capiat fm suam essentia vel naturam abstrahit materia ab omnibus formis de ipa intelligibilibz. & sic dicit vna. Dicit secūdo qz materia potest dici reductiue vna fm spēm & fm genus si sumat- tur respectu formarū. Pars qz omnes partes materie qz sunt in potētia ad eandē formā sunt vnius speciei sicut materie omnū naturalū sūt in potētia ad formā aque ergo omnes ille partes materie sunt vna materia in spē reductiue & fm potētiā. Et cū ille materie sint in po- tētia ad formas eiusdem generis. sunt etiam vna mate- ria in genere. ideo dicit pns qnto metaphisice. ea. de vno qz vnitas materie est qz vnitas generis. gen' autē nō est aliqd vnu vnitate essentiali. sed vnitate rōis. ergo ma- teria dī vna fm rōem p muncem

Ad rōnes ante oppositū. Ad pncipium dī illa sunt eadē numero quoz materia signata est eadē rum materia signata est eadē sed non oportet de illis quoz materia cōmūis est eadē dem & vna. sicut est materia omnū generabiliū. Ad scđam dicit qz fm potētiā propinquam nō quodlibet est in potētia ad quodlibet. sed fm materiā pncipiam et remotam quodlibet est in quolibet. & potest fieri ex qz- bet intelligendo de per se. tamen quia per accidens im- pediri potest propter inproportionatam quantitatem

vt ex grano milij nō potest fieri leo. sed tamen materia que est in pluribz granis & que sufficit ad quantitatem leo- nis potest esse sub forma leonis. & sic bene probat ratio qz materia proxima nō est vna. sed tantūmodo probat de materia remota. Ad tertiam dicit. qz materia po- test dici vna. tamē non quanti ad esse quod habet actu a formis sub quibus est. sed quanti ad esse in potētia quod quandoqz est vnius spci. vnde ad eadē formāz in specie. ad quā est in potētia materia vnius ad eandē formā in spē. & etiā materia alioz. potest etia dicit vna fm essentia p carentiā distinctionis

Diuisaliter itaqz de generatione & cor- ruptōe simplici elementozū dicendū vtrū est aut nō est & quomodo est. & de alijs simpli- cibus moribus. pnta de augmētacione & alte- ratione. Plato qdem igitur solum de genera- tōe scrutatus est & corruptione quomodo cri- stā in rebus. & de generatōe non omni. sed de ea que est elementozū. quomō autē carnes fiat aut ossa aut aliozū quid talizū nihil. Ampli- us neqz de alteracione neqz de augmētacione quomodo existant rebus. Vniuersaliter autēz extra ea que sufficiētius de nullo alio aliqd constituit pter Democritum. Sic autē de om- nibus videatur curam habere. Jam autē in qua- liter & quomodo differrent. de augmētacione au- tem nullus determinauit. vt dicimus qz nō et- qz diceret qm aduenire sili augmētā. quō ac- hoc nō ad huc. neqz de mixtōe neqz de aliqz ali- ozū p simili. vt ita dicam nullo puta de face- re & pati. quō hoc qdem facit. hoc autē patitur fm naturales operationes. Democritus autē et Leucippus faciēs figuras alteracionem. et generatōem ex his faciūt segregatōne qdem et congregacione & generatōem & corruptōez ordine autē & positōe alteratōem. qm aut existē- mabant verū in apparendo. pncipia autē sūt et infinita qz in sensu apparēt figuras infinitas fe- cerūt. Quapropter translatione cōpositi idem cōtrariū videt aliqz & aliqz & trāsmutat p uo adue- niēte. & vltiter aliud apparēt vno trāsmutato ex- cisdem em comedā & tragedia fit litteris. Om- nē aut videt omnibus pene aliud eē generatōez & al- teratōem. generari em & corrūpi cōgregata et di- segregata. alterari ac trāslatiō passionibz de his sciētibz cōsiderandū. Quēstōes em mul- tas hūt hec & rōnabiles. Si em generatio et cōgregatio multa impossibilia cōtingūt. sunt at- nus cogētes aliterōes et non habiles solui. qd nō cōtingit alr hē. et si nō est gnatō cōgre- gatio. aut vtr nō est generatio. aut si est alitio est. aut si et hoc difficile dissoluere tēptādū est

Principiū aut horum omnium est vtrū sic gene-
rantur et alterantur et augmētatur entia. et prout his
partibus primis existētibz magnitudinibz p-
cipijs omnium entium indissolubilibz. aut nulla
est magnitudo indissolubilis. differt enim h mul-
tū. Et rursus si magnitudines. vtrū vt Demo-
critus et Leucippus corpa be sūt. aut vt in thi-
meo planities. hoc igit ipm vt in alijs dixim?
incōueniētijs ad planitiē dissoluere. Ideoq;
magis rōnabile corpa eē indiuisibilia. s; et hec
multā habet irrōnabilitatē. Sed tū ex his al-
teratōez et generatōem ptingit facere vt dictū
est in p-teritione et cōtractu trāsmutatōem ydea-
lem et figuraz differētiā quod facit Democri-
tus. ideo et colozem hoc nō indūit esse. cōuer-
sione enim colozari. His aut q in planitiē diui-
dūt nō adhuc. Nihil enim sit pter solida ex sup-
ficiēbz. passiōem enim neq; cōstatur generare nul-
lā ex ipsis. Causa at quo minus potuit p-
fessa videre inexpientia est. ideo hētiq; magis insu-
dauerūt naturalibz magis possunt supponere
alia pncipia qbus multa possunt complicare
Qui aut ex multis sermonibz indēcti cōtūm
entes ad pauca respiciētes enūciāt facile. Vt
debet aut quis ex his qntum differūt p-
fice et logice intēdentes. Qm indiuisibiles sint ma-
gnitudines hi qdem inquit q; an trigonum
multa erūt. Democritus aut videt p-
p-
fias sermonibz p-
fessū aut erit
qd dicimus p-
fentibz. Habet enim q-
fionem
si quis ponat aliqd corpus eē et magnitudinēz
passim diuisibilem et hoc possibile. Quid enim
erit qd diuisionem effugiat. Si enim oīno diui-
sibile et possibile. et vtiq; simul erit hoc diuisūz
et si nō simul diuidat. et si hoc fiet nihil erit im-
possibile. Quapropter et fm mediū similt. vtrū
aut si oīno innatū est diuisibile. et si diuidatur
nullum erit impossibile nascens. qm neq; si in
mille milia fuerint diuisa nullū impossibile. et
si nullus vtiq; diuidat. Qm igit oīno tale est
corpus diuidatur. Quid igit erit reliquū ma-
gnitudo. nō enim possibile. erit enim qdem nō di-
uisum: erat at oīno diuisibile si nullum erit cor-
pus neq; magnitudo. diuisio at erit aut ex pū-
ctis erit aut sine diuisione ea erūt ex quibz cō-
positū est aut nihil oīno. Quapropter et gene-
rabit ex nihilo et erit ppositū corpus. et nō erit
existēs. sed tū apparēs. Silt aut si erit ex pun-
ctis nō erit qntum Qm enim tangebant se et vna
erat magnitudo et simul erāt. nō faciebāt mai?

omne. Diuisio enim in duo vel plura nō min⁹ ne-
q; maior omne parte. Quapropter et si omnes cō-
ponatur nullam faciūt magnitudinē Sed si q
diuisio velut rasura fiat corporis. et sic ex magni-
tudine corpus aliqd egrediat idēz sermo illud
quō diuisibile. Si aut nō corp⁹ s; est alia spe-
cies segregabilis aut passio q secessit. et est ma-
gnitudo puncti vel tactus hec patietes incon-
ueniēs ex nō magnitudinibz magnitudinē eē.
Amplius aut vbi erūt et immobiles aut muta-
ti puncti. Tactus aut sp-
ritus est duoz quozū
dam qsi ente aliquo pter diuisionem et tactum
et punctum. Si igit quis et quodlibz p-
dictozūz
ponet aut quātūcūq; corpus esse oīno diuisibi-
le hoc ptinget. Amplius si diuidēs ppono li-
gnū aut qd aliud equale et vno. Quapropter sic
habet manifestū quoniā et si incido lignūz fm
quodcūq; signū oīno igit diuisum est pote-
stare. Quid igit erit pter diuisionē. Si enim est
et aliqua passio. sed quō in hec dissoluunt et ge-
nerant ex his. aut quomodo separabunt hec.
Quapropter si imp-
ssibile ex tactibus aut pū-
ctis magnitudinem esse necesse est corpora indi-
uisibilia esse et magnitudines. Sed et hec po-
nētibz nō minus ptingit impossibile. Scru-
tatum est at de his in alijs Sed hic tēptan-
dum solvere. Ideo rursus a pncipio questio-
nem dicēdum. Omne quidem igitur corpus
sensibile esse diuisibile fm quodcūq; signum et
indiuisibile nō est incōueniēs. Hoc enim po-
testate. hoc autem endelechia existit. Esse aut
oīno simul diuisibile potestate impossibile
vtiq; videbit esse. Si enim possibile et fieri nō
vt sunt simul actu ambo indiuisibiles et diuisum
sed diuisum fm quodcūq; signum. Nullum
igit erit reliquū et incorpuz corruptū corp⁹. et
generabit vtiq; rursus aut ex pūctis aut ex nihilo
oīno et hoc quō possibile. Sed qm diuidit
in sepabilia et sp in minores magnitudines et
in semota et segregata manifestum. Neq; ita/
q; fm ptem diuidēti erit infinita fractura. ne-
q; simul possibile est diuisum esse fm omne sig-
num. nō enim possibile. sed vtiq; ad quid. Accē
igitur indiuisibiles existere magnitudines et
inuisibiles: et aliter sic erit generatio et corrup-
tio. hec qdem cōgregatiōem. hec vero segrega-
tōem. Logēs igit sermo magnitudines eē indi-
uisibiles h est Qm at latet paralogisā et
quō latet dicamus Qm enim nō est punct⁹ pun-
cto ptingit vndiq; esse oīno diuisibile est

quidē qualiter existit magnitudinibz. est aut q
liter nō. Videt autem qm hoc ponit et vndiq;
et vtiq; punctus eē. Quapropter necesse diuide-
re magnitudinē in nihil. vtiq; enim esse pūctūz.
Quapropter aut ex tactibus aut ex pūctis eē.
Hoc aut est quod existit vtiq; qm vna vtiq;
et omīs vt vnuq; q; plures at vno nō sūt. Lō
sequēter enim nō sunt. q; propter non vtiq;: Si
enim fm mediū diuisibile et fm cōtiguū punctū
erit diuisibile. nō aut possibile: Nō enim est con-
tiguū signū signo aut pūctus pūcto. Hec aut
est diuisio aut ppositio. Quapropter est pgre-
gatio et segregatio. sed non in athoma. nec ex
athomis. multa enim impossibile. Neq; ita vt
vbiq; diuisio fiat. Si enim esset ptingens pun-
ctus pūcto hoc vtiq; eēt: sed in parua et mima
est. et pgregatio ex minimis: sed non simplex et
perfecta generatio pgregatiōem et segregatiōem
determinata est. vt quidam inquit. in p-
tinuo
vero trāsmutatio est alteratio. sed h est in q fal-
lunt omīa. Est enim generatio et corruptio non
cōgregatiōem et segregatiōem. sed qm trāsmutat
ex hoc toto in hoc totū. Hi aut existimāt alte-
ratiōem esse omne talē trāsmutatiōem. In hoc
aut differūt. In subiecto enim hoc qdem est fm
rōem: hoc aut fm materia. Quando qdem igit
tur in his e trāsmutatio generatio erit aut cor-
ruptio. qm autem in passiōibus et fm accidēs
alteratio. Segregata aut aut cōgregata leui-
ter corruptibilia sunt. Si enim in purissimas
aqua aqua diuidatur citius aer generatur. si
aut cōgregat tardius. magis autem erit mani-
festū in sequentibus. Pūctus aut tantū determi-
natum sit qm impossibile est generatiōem esse
cōgregatiōem qlem quidam inquit

Querit Quarto. vtz. Democrit⁹ ponēs
corpa indiuisibilia esse pncipia res/
rū posse saluare distictōem gene-
ratiōis simplr ab alteratiōem et alijs motibz. Et argui-
tur pmo q sic. q; vnuquoq; pponit et fit ex his in q re-
soluit. sed corpa naturalia resoluitur in corpa indiuisib-
ilia postōe ordine et figura diuersa. ergo ex ipsis ppos-
nūtur et sūt. et sic p psequēs p cōgregatiōem eoz. fit ge-
neratiō. et p segregatiōem fit corruptio. et p trāsmutatō-
nem in postōe ordine et figura fit alteratiō. et p ingressū
et recessum vel egressum augmentant et diminunt cor-
pora. Vnozem probat Democritus. q; possibile po-
sito in esse nullū sequit impossibile. possibile enim est qdlibz
bet corpus naturale fm pūctū vel signum diuidi. q; fm
aliquod signum est diuisibile et de facto diuiditur. ergo
et fm quodlibet. quia nō est maior rō de vno q; de alio.
Quoniam ergo q; aliquod corpus actu sit diuisum fm

quodlibet signūz. vel ergo diuisiōne facta remanebit ni-
hil vel remanebūt magnitudines diuisibiles vel pūcta
vel superficies vel passiones vel corpa indiuisibilia. s; nul-
lū horum potest dici. nō enim p-
mum. q; tūc corpus ex nō
hilo esset vel fieret. nec scdm. q; tūc nō esset corp⁹ om-
nino diuisum. Nec tēctū. q; pūctum additū pūcto non
auget ipm. qd pars. q; in linea finita s; solum duo pun-
cta actu lineā terminātia. et si diuidatur in duas medie-
rates erūt quatuor. ergo si pūcta augerent lineam scdm
retur q; ptes linee simul sumptę in esse diuisiōem eēt maio-
res suo toto. cū partes diuise habeāt pūctas et puncta
cū quibz vna sunt in toto. Nec potest dici quartus. q;
tūc corpus non diuideretur fm puncta. cum super-
ficies nō habeat profundum: nec potest dici q; remane-
ant passiones. quia nulla passio per se subsistit. ergo des-
uiso corpore non possunt relinqui passiones. ideo soluz
relinquitur corpa athomalia ex quibus res compos-
nūtur Secūdo arguit Democritus sic. quēqd appa-
ret sensui est verum. sed sunt aliqua corpa fm sensum
indiuisibilia. ergo talia sunt ponenda Tercio sic. illa
pncipia sunt ponenda p que potest saluari generatio et
corruptio rerum. sed generatio et corruptio non possunt
fieri nisi in congregatiōem et disgregatiōem pncipioz
punctum autem est indiuisibile. quia si esset diuisibile
esset pncipiarum. Item corpus potest fieri ex non cor-
pore. ideo oportet ponere corpa aliqua quozum cōs-
gregatiōem res generatur. et segregatiōem res corrup-
pūtur In oppositum est Aristoteles qui postq; recis-
tauit opinionēs antiquozum de pncipijs rerum natu-
ralium. et ostendit q nullus eozum vere saluari disticti-
onem mutatiōem naturalium pura generatiōem ab al-
teratiōem. consequēter comparat opinionēs Platonis et
Democriti adiucem

Primo Sciendūz. q; Plato posuit corpa
componi ex superficiebus. et in eas
resolui. Opinio aut Democriti pas-
tuit superius in rationibus ante oppositūz. qui posuit
corpa indiuisibilia esse pncipia rerum. et vt saluaret
diuersitatem sensui apparentem posuit huiusmodi cor-
pora esse infinitarum figurarum. sic fm q congregant
aliter et aliter figurata generant diuersa ex eis. sicut ex
eisdem litteris aliter et aliter ordinatis fiunt tragedie et
comēdie. et fm diuersum sūt hōi corpa. athomalia
in aliquo corpore dicit corpus alterari. sicut colozes ap-
parent alij et alij fm diuersos situs animalium. vt sar-
apparet ad sensum in collo columbz.

Secūdo Sciendūz. q; quia Democrit⁹
pro inconuenienti reputauit ali-
quid fieri ex incorporeo. ideo licz
posuerit corpus diuisibile posse diuidi fm quodlibet si-
gnūz. non tamen posuit q; diuideretur fm quodlibet si-
gnūz continuatiū. sed fm quodlibet signum diuisiūz
et si diuideret fm quodlibet signum continuatiū. tunc
diuisiōne facta non remaneret aliquod continuū. et p cōs-
sequens nō remaneret aliquod corpus. igitur cum corp⁹
diuidat in ea ex quibus componit. sequit q; corpus fietet
ex non corpore qd reputauit incōueniēs.

Prima Cōclusio. positio Platonis est in-
rōnabilior positioe Democriti Pro-
bat. q; irrōnabilis e corpa pponi ex
nō corpibz q; ex corpibz. ergo irrōnabilis est corpa compos-
poni ex superficiebus. sicut Plato posuit q; ex corpibz

ribus indivisibilibus ut posuit Democritus. Secundo Plato non potuit saluare generationem et corruptionem in positioe sua sed Democritus appenter saluabat omnes alios motus. igitur. Tercio Plato non est locutus vniuersaliter de omni generatione. sed solum de generatione elementorum. Democritus autem de omni generatione curas habuit. Quarto. ratio Platonis qua sua positioe persuasus debet est logica et extranea philosopho naturali. Ratio vero Democriti procedit ex principis philosophicis. ut patet ex rationibus ante oppositum. Plato autem arguebat sic. quia nisi essent dabilem superficies indivisibiles et quibus constituerent corpora. sequeretur quod ante triangulum essent nulle alie figure. quod est falsum. Democritus etiam considerat sensibilia a quibus quidem accepit experientiam que est singularium. sed Plato consideravit vniuersalia que sunt pauca in ordine ad singularia. quorum vniuersalium non est experientia. ideo dicit philosophus ad platonicos quod ipsi ad pauca respicientes. scilicet ad vniuersalia debuerunt enunciantur.

Secunda Conclusio. licet opinio Democriti sit appentior quam Platonis. tamen ad ipsam multa impossibilia sequuntur. Primo quod aliquod corpus esset indivisibile quod est falsum. quia cum omne corpus sit continuu omne corpus est diuisibile. et per consequens corpus indivisibile aliter additum non augetur ipsum. et ergo corpus oppositum ex indivisibilibus non resistit diuisibile. nec est deum quod corpus posset diuidi secundum diuisiuum signum. sed non secundum continuu. quia secundum rem idem est puerus continuus partes licet nec sit supra que ea dicit diuisio eius. et ita quod est signu continuu est diuisiuum.

Tercia Conclusio. generatio non est idem quod segregatio corporum atomalium. nec corruptio est segregatio eorum. quia si sic sequeretur quod generatio et corruptio essent motus locales. et etiam generatio esset vniuersalis non simpliciter. sed per segregatorem sicut aceru lapidum. Item generatio est mutatio huius totius in hoc totu. et similiter corruptio. igitur sunt absque diuisione primi. et per consequens non sunt idem quod segregatio vel segregatio. Item etiam generatio et corruptio essent motus accidentales cum terminarentur ad vbi.

Dubitatur Utrum corpus proprie ex indivisibilibus. et videtur sic. quia proprie ex materia et forma subalt. quod quilibet est diuisibile. Item. Rursus dicitur quod corpus non componitur ex indivisibilibus tanquam ex partibus integralibus. sed componitur ex materia et forma substantiali tanquam ex partibus essentialibus. licet per accidens ratione generatis possint diuidi in partes integrales.

Ad rationes ante oppositum. Ad primam dicitur. quod quodlibet corpus est diuisibile in quantum consideratur sub ratione continuu. non tamen est diuisiuum. nec potest esse actu diuisiuum in infinitas partes. quia ista potentia est ad actum imperfectu. et ita non potest reduci ad actum perfectum. sed sic fit diuisio primi in partes diuisibiles. nam diuisio fit in puncto cui non contiguat pars. nec continet aliud punctum. sed sic inter duo puncta alicuius continuu est linea media. quod diuisibile est. et ita per diuisionem nullum aufertur linea per se secundum punctum pariale. neque aliquid diuisibile per diuisionem aufertur ab aliquo continuu. Ad secundam neque geritur prima. quia sensus decipitur circa sensibilia communia

et per accidens persequens illa. sic est in proposito. magnitudo enim est sensibile commune. Ad tertia dicitur. quod licet corpora atomalia sint pura in quantitate. tamen sunt composita ex materia et forma. ideo non sunt simpliciter minima. sed sunt resolutibilia in materia et forma. et sunt principia et non principia

Terminatis autem his primo videndum utrum generatur quod simpliciter et corruptum. aut proprie quod de nihilo. Sempiternum autem ex aliquo est quod dico autem putatur et laborate sanum. aut laborans ex sano. aut putum ex magno. aut magnu ex puo et alia omnia ficti hoc modo. Si enim simpliciter erit generatio. simpliciter utique quod generabitur ex non ente. Quapropter verum utique erit dicere quod existit quibusdam non ens. quod dicitur enim generatio ex non ente aliquo puta ex non albo albo. aut ex non bono bonu. Simpliciter autem ex simpliciter non ente. sed simpliciter autem ex non bono autem ex non ente aliquo. aut primum sciat secundum vniuersales predicamentu. aut vbi et omnia apprehendens. Si quod dem primum sube erit generatio ex non suba. Lumen enim non existit suba. manifestu quoniam neque hinc neque aliorum nullu predicamentorum. puta neque quod neque quatu neque vbi. separte enim essent per se passiones a substantijs. si autem non ens vbi negatio erit vbi omnium. quapropter ex nullo generari necesse est generatu. De his quod dicitur in alijs dubitatu est et de terminatu sermonibus. Amplius autem breuiter et nunc deum. quoniam modo quod dicitur alio ex non ente simpliciter generatu. modo autem alio ex ente simpliciter. prout enim ens. actu vero non ens necesse est preexistere. quod vtriusque modo dicitur. Quod autem ex his determinatio habet questionem mirabilem. Rursus repetendum quomodo est suba simpliciter generatio siue ex parte ente siue quod aliter. Queritur enim quod an est sube generatio. et hinc quod quod et vbi. Eodem utique modo de corruptioe. si enim quod generabitur. manifestu quod erit parte aliquo suba. actu vero non. ex quod generatio erit et in qua necesse transmutari quod corruptum. vtriusque igitur existit quid huic aliorum actu. Dico autem puta aut erit quantum aut quod aut vbi. aut parte ens hoc et ens. simpliciter autem neque hinc neque ens. si enim nihil sed omnia potestate et se paratu accidit sit non ens. Et amplius quod maxime timores erant primi phantes ex nihilo generari preexistere. Si autem hinc quid esse aliquid et suba non existit. aliorum autem predicamentorum aliquid erit. que admodum dicimus erit separate passiones a substantijs. De his igitur quantum pertinet tractandum. et que ea quare ut generatio sit sempiternum. et que

simpliciter. et que secundum partem. existere autem causa quod de vna vnde principium motus esse dicimus. vna autem materia causam talem deum. De illa quod dem enim dicitur est prius in de motu sermonibus. quoniam est hoc quod dem immobile per omnes tempus. hoc autem mouet sempiternum. Vnde autem de immobili quod dem aliterius principio et primo diuidere est philosophic opus. De mouente autem alia per continue moueri postea reddendum quid tale singulariu dictorum causa. Nunc autem ut in materie specie positam causam dicamus propter qua generatio sempiternum et corruptio non deseruit naturam. Si mul enim forsitan fiet. cum hoc manifestum et de nunc quod sito quomodo oportet dicere. et de simpliciter generatioe et corruptione. Dabit autem que stione sufficientem quod causa est quod applicat generatio: si quod corruptatur ad non ens secedit. non ens autem nihil est. neque enim quod: neque quod: neque quantum neque vbi quod non ens. si igitur quod entius per secedit. Quare non presumptu est elementu et inane omne si finitu erat ex quo generatoe fit vniuersales. Neque enim utique. propter infinitu esse ex quod generat non deficit. hoc enim impossibile. Non enim est actu in finitu. potestate autem ut in diuisione. Quapropter oportet hanc esse sola cam non deficientem. Quapropter generat quod dem per in minus. nunc autem hoc non videmus. Quocirca propter hinc corruptioe aliterius esse generatioe. et hinc generatoe alterius esse corruptioe indefinitem necesse est transmutatioe esse. De generatioe quod dem igitur et corruptioe simpliciter circa vniuersales entiu hanc existimadu sufficientem omnibus cam. Propter quod autem hec quod dem simpliciter dicuntur generari et corrupti: hec autem non simpliciter rursus tractandu. si idem est generatio quod dem huius. corruptio autem huius: et corruptio quod dem huius. generatio autem huius. Queritur enim alijs rationem. Dicimus enim quoniam corruptum nunc simpliciter. et non solum hoc. et hec quod dem est generatio simpliciter. hec autem corruptio. hoc autem generat quid dem simpliciter. hoc autem non generat. Dicimus enim discentem fieri quod dem scientem. fieri autem simpliciter non. Quocirca modum igitur determinauimus multoties dicentes quoniam hic quod dem sciat hoc aliquid. hinc autem non. propter hoc pertinet quod generatur. Differt autem in quo transmutat transmutans. puta forte quod in ignem via generatio simpliciter. corruptio autem aliquid cuius erit puta terre. terre autem generatio aliquid generatio. generatio autem non simpliciter. corruptio autem simpliciter puta ignis. sicut Permenides dicit duo ipsum ens et non ens inquit ignem et terra. Hec

autem aut talia alia supponere nihil differt. modo vni enim quoniam sed non subiectu. In non ens igitur simpliciter est corruptio simpliciter. in simpliciter autem ens generatio simpliciter. Quibus igitur determinatu est siue igni et terre siue alijs alijsque horum erit. hoc quod dem ens. hoc autem non ens. vno igitur modo differt in hoc simpliciter generari et corrupti autem non simpliciter. alio autem modo quod dem materia quod dem utique. cuius quod dem enim magis dicitur significat hoc aliquid magis suba. Lumen autem puritatem non ens. puta si calidu predicamentu aliquid et spes frigiditas autem puritatem. Differunt autem ignis et terra his differentijs. Videtur autem magis multum sensato et non sensato differre simpliciter et aliqua generatio. quoniam quid dem enim in sensatoe transmutat materiam generari inquit. quoniam autem in non materiam corrupti. Ens enim et non ens in sentire et non sentire determinat. quocirca modum scibile quod dem ens. ignotum autem non ens. sensus enim scire habet partem. Quocirca modum igitur illi sentire vel posse et viuere et esse existimant. ita et res modo quod dem plequentes veritate id autem dicentes non veru. Et contingit utique secundum opinionem et secundum veritatem aliter et generari simpliciter et corrupti. spiritus enim et aer secundum sensum quod dem minus sunt. ideo et quod corruptum simpliciter in hac transmutatioe corrupti dicuntur. generari autem quoniam in tangibile ut in terra transmutat secundum veritatem autem magis hinc aliud et spes dicitur terra. Esse quod dem igitur simplicem generationem corruptioem entem alicuius corruptioem autem entem simplicem generatioem alicuius. dicta est causa. propter materia enim differre. aut eo quod substantia est aut non. aut quod hec magis. hec vero non aut quod hec quod dem magis sensata est materia ex qua et in qua. hec vero minus. Dicuntur autem hec quod dem simpliciter generari: hec autem aliquid solum non ex ad inuicem generatione. sed secundum quem dicimus nunc modum. nunc quod dem enim tantum determinatum est. quare omni generatioe ente corruptioe alterius. et omni corruptioe ente alicuius alterius generatioe non simpliciter attribuimus generari et corrupti in ad inuicem transmutationibus. Quod autem prius dicitur non querit hoc. sed quare discens quod dem non dicitur simpliciter generari. sed quod generari scies et disciplinatum. nascens autem generari. Hec autem determinata sunt in predicamentis: hoc quod dem enim hinc aliquid significat. hoc autem quod dem aut quantum: Quocirca igitur non subam significat non dicitur simpliciter generari. sed secundum quod fieri. Sed tamen simpliciter in omnibus generatio quod dem secundum ea quod in

alio ordine dicuntur. puta in substantia qdem si ignis. sed no si terra. in qualitate aut si scies. sz no si nescies. De generari qdem igitur hoc sim/ pter generari. hoc aut fm quid z vltter z in sub stans ipsis dictum. z q generatiom cotinuc esse ca vt materia subiectu. qm trāsmutat in contraria. z est alterius generatio semp in sub stans alterius corruptio. z alterius corruptio alterius generatio. At vero neq qre oportet qre generatur aliquid semp ex corruptis. Quē admoduz em z corrupti simpliciter inquit qū ad insensatum venit z nō ens. sicut z generari ex nō ente inquit quādo in sensato. sicut igitur ente aliqd subiecto sicut nō generat ex nō ente. Quare sicut z generatur corruptio in nō ens. me rito igitur nō deficit generatio em entis z cor ruptio nō entis. corruptio aut entis generatō nō entis. Sed hoc non ens simplr queret ali quis: vtrū alterum cotrarioum est. puta terra et grane nō ens. ignis aut z leue. ens aut non sed est z terra ens. nō ens autem materia terre et ignis sicut. Et an alia vtriusq materia aut nō vtriq fierent ex inuicem. neq ex cotrarijs. Dis enim existunt contraria igitur terre aque z acri. Aut est quidem qualiter eadem. est autem qua liter alia. Quod quidem enim qualitercunq ens subicitur idem. esse autem nō idē. De his igitur in tātum dictum sit.

Querit Quinto. vtz sic aliqua generatio sim pter. Arguit pmo q nō. quia si est aliqua talis ipa eēt ex nō ente. sed ex non ente simplr nihil potest fieri. igitur zē. Vnoz pter. qz vel simplr idem est qd principalt. z sic nō ens est idē q nō suba q est psum ens. sed ea nō existente nō ex istit aliquid alioz. p dicam entoz. z ita illo modo nō ens simplr idēz est qd nihil. Et ita aliqd fieri ex nō ente sim pter illo modo est fieri ex nihilo. qd est impossibile. Vel simplr idē est qd vltter. z tūc nō ens simplr idem est qd nihil. modo ex nihilo nihil fit. tō ex nō ente simplr quāt tēcūqz dicitur nihil potest fieri. Secūdo sic. si eēt aliqua generatio simplr. vel esset successiua vel instantanea. nō scdm. quia illud quod generat prius generabaf. vt ha/ letur sexto phisicor. nec pē dicit pntiū. quia tunc forma substārialis intendere z remittere. quod est inō uent/ ens. Tercio sic. nihil dēzet poni a pbo naturali nisi sit manifestum z notum ad sensum. sed non est manifestuz aliquid generari simplr. igitur zē. In opposituz est pbs in. vi. vij. z. viij. capitulis huius tractat/ qui postq de terminauit de generatōe z corruptōe fm opiones an riqzorum. z improbat eas. Sic consequenter dēzet/ minar de ipsis fm opinionem propriā. inquirens an sit aliqua generatio simpliciter

Primo Sciendum. q generatio est mutatio de non esse ad esse. corruptio v/ ro est mutatio de esse ad nō esse. z qd

mutationes accipiūt speciem z nominatiōe a terminis ad quos. sicut ergo est duplex esse. scilicet esse simplr vel substāriale. z esse fm quid. scilicet accidentale. ita duplex est generatio: scilicet simpliciter que est ad substantiam. z fm qd que est ad accidens

Secūdo Sciendum. q aliqua generatio potest dici simplr vel fm qd du pter. Vno modo absolute. alio modo comparatiue. Si absolute. tūc generatio cuiuscumq substantie dicitur generatio simplr. z generatio cuiuscumq accidentis dicitur generatio fm quid. Si vero comparatiue. tūc generatio substantie dicitur in ordine ad accidentia generatio simplr. Et etiam generatio substantie pfectio: in ordine ad imperfectiorem dicitur generatio simplr. z etiam accū pfectus in ordine ad imperfectius. generatio vero accū in ordine ad substantiam. z imperfectioris substantie in ordine ad substantiam pfectiorem. z accidentis imperfectioris ad accū pfectius dicitur generatio fm quid. Sed pter hos modos aliter distinxerunt antiqui generationem simplr a generatione fm quid. dicentes q. cum sit aliquid multū sensibile est generatio simplr z corruptio fm qd. cū vero cōtra est generatio fm quid z corruptio simplr. z isti nō distinguē ac inter intellectum z sensum. z ita dēzet. qz dicitur insensibile esse non entia. z quāto aliquid est magis sensibile tanto est magis ens. qd falsum est. qz inter substantias corporeas suoz stārie minus sensibiles min/ demateria habentes z p/ de forma sunt substantie pfectiores

Cōclusio Ratiua. aliq est generatio simplr. qz est aliq mutatio de non esse substāriale ad esse substāriale. igitur est generatio simplr. z similiter probaretur q sit generatio fm quid. quia est mutatio de nō esse accidentalia ad esse accidentale.

Dubitat Primo. que est cā pperuitat/ generatiōis z corruptiois. Rū dēzet q duplex est causa. scilicet effectiua z materialis. Effectiua est duplex. scilicet motus immobilis. vt pma causa. scilicet deus cuius plicatio spectat ad pntiū phm. Alia est mouens pperue mota. que est celū et spāliter motus solis pntiū/ sub obliquo circulo. Et de hac videbit in fine secūdi huius de generatōe. Causa vero materialis pperuitatis generatōis est ipa materia. nō rōe sue infinitatis. sic q quodlibet individuū gēntū habet nouā portōnem materie distinctā a materia alioz. z sic materia nō est infinita. sz rōne reiterationis eiusdem materie sub diuersis formis. nā qz generatio vnus est corruptio alterius. ideo materia nō abicitur neq acquiritur p trāsmutationem. sed manet fm se eadē in tota trāsmutatōne que fuit sub corrupto z postea sub genito. Et ita eadem portō materia est successiue sub diuersis formis. Et licet materia sit finita. qd potest infinites resumī sub infinitis z sub finit/ formis successiue tamen cū ea possunt stare infinite generatiōes z corruptioes. qd intelligendum est fm materiaz quia nō implicat contradicōem. tamen fm reuēritate generatiōes inceperunt in determinato principio z de finent in determinato tempore.

Dubitat Secūdo. vtz ens in potentia ex quo est generatio sit suba vl accū dens. Et videt q nō sit substāria cū nō habeat formā. Neq est accū. quia tūc subsisteret sine subiecto qd est

est impossibile nec pōt dici q sit nihil. qz ex nihilo nihil fit. Vno modo q ad hoc dubiū pter rātio ex pcedentib. nam subiectū generatiōis est in potentia ad formā rei generande z est actu sub forma rei corrupēde. qz materia p nullū instans sine forma est. vn generatio est p materia fm q est in potentia ad formā intro ducendā p se tanqz p subiectū eius p se. Et est p materia que est in actu per formā corrupti tanqz p subiectū p accū. z ita p q sub iectū generatiōis est reductiue in predicatōe cō substantie tanqz principiū materiale ipsius substantie.

Tercio Dubitat. vtz qd quid generat ex ali quo corrupto generat. z quare generatō vn/ est corruptio alteri. scilicet post corruptiōem alterius ordine nature licet sint ist tpe. Rū dēz q cā est. q materia nunqz denudata est ab omni forma. sed cū est in actu sub vna forma est in potentia ad aliā et nō pōt sub diuersis formis sub alioz. cū p actionem agentis naturalis opz q prior forma abicitur.

Quarto Dubitat. vtz veruz sit q generatio vn/ sit corruptio alteri. Rū dēzet q si sit ibi predicatio forma lis. pōt est falsa cū generatio terminet ad eē z corruptio ad nō esse. Sed ibi sit predicatio materialis qz p eaz de nores idēptitas materie esse in eodē nunc tps sub vtra qz mutatione tunc est vera ita q sit sensus dicere ppropz stionis. q cum aliqd generatur in aliqua portione mag/ terie. in eadem aliquid corrumpit

Ad rōnes An oppositū. Ad pmas dicit q ipsa pcedit ex insufficienti diuisione. Simplr cū pōt accū pū vel principalt. Tercio modo idē est q actualiter. Vno modo nō ens simplr idem est q nihil z enā scdm. qz tūc idē est q nō suba qua remota remouet accū. z ita remanet nihil. sed tertio modo nō ens simplr idē est q nō ens actu cuiusmodi est materia p se capta sine forma substāria q nō est actu nisi p formā substāriales. et hoc tertio modo generatio est ex non ente simplr. nō aut pmas duobz modis. Ad secūdam dicit q generatio simplr fm pntiam rōem mutationis capta est instantanea. si pōt su mar fm esse fm qd est admitta alterationem. sic est successiua. Ad tēciā dicit q nihil dicit pōtia a pbo naturali nō sit cognoscibile p sensum vel per intellectū. nō generatio simplr ē nota p intellectū. z est p sensū licet p accidens

Quinto vtz generatio vnus sit semp corrupio alteri. Arguit q nō. qz gēntio et corruptio sunt mutationes oppositē z instantanee ergo zē. Arguitur scdm. sic. Cū mixtū corru paf resol uitur in quoz elementa sicut ex ipsis componit eaz generatur. sed cōpositio vnus nō est corruptio alterius. igitur generatio vnus nō est corruptio alterius. vel saltē vn/ vel plurū aliq. Tercio sic arguitur. in nutritōe ali/ quid corrumpitur. sicut nutrimentū. z nihil generat. Quarto. generatio scie in intellectu z luminis in medio nullo est corruptio. q generatio vnus nō est corruptio alteri. In oppo/ est pbus in textu. Pro rāsiōne

Primo Sciendum est q titulus huius questiōis pōt habere duplicē sensum. qz vnus est ralis. vtz generatio z corruptio sint vna et eadē mutatio. Alius sensus est. an ad generatiōem vnus ppositū substārialis sequatur corruptio alterius z cōtra. z in hoc sensu sumit pbus dicit

spōnem. fm vero pntiū sensum. generatio et corruptio pnt duplex plicari. Vno modo fm suas pntias rōes ei n tales. z sic habent rōnes oppositas. Alio modo fm eē materialiter z sic sunt idem motus. qz in omni motu aliqd acqritur. scilicet terminus ad quē z aliqd abicitur. scilicet terminus a quo. sicut in omni motu est quodāmodo generatio z quodāmodo corruptio. z ita omnis motus est quodāmodo generatiuus z quodāmodo corruptiuus

Secūdo Sciendum. q materia sicut nō pōt ha bere plures formas substāriales. cū em forma substāria dat eē materie simplr tunc vnū ens esset plura entia. Itē si posset habere duas etiā posset habere tres z quoz. z sic in infi nitū. z sic vnū ens posset esse plura entia vel infinita. Itē cū actus actiuoz sint in patiente pdisposito diuerso for me substāriales rōdrunt diuersas dū pōes q nō possunt esse simul in vna materia. sed verū est q materia p nullū instans pōt esse nuda z separata ab omni forma cum fm se non sit ens sed solum in potentia ad ens. z efficit ens i actu p formā. z ita si separatur ab omni forma actu sequere tur q sicut esset z non esset qd implicat contradictionē. Itē hoc parz ex ordine agentū. nāz agens posterius in eius actione plura psupponit q prius. vt artifex plura psup/ ponit q natura. z natura q pntiū agens. sed agens pntiū p agere nullo subiecto psupposito. igitur agens natur/ rale in eius actione psupponit subiectū. scilicet materiā. Et qz agens naturale nihil agit nisi p motū cuius subiectū est ens actu sequitur q in eius actōne psupponit materiā actu existēte. Actu autē existere nō cōuenit materie nisi si q formā substāriales. igitur materia nō pōt esse sine forma substāriales nec actionē agentis naturalis sustinere.

Cōclusio Generatio vnus q est corrupio alterius z cōtra in secun da sensu pbs dicitur. ita q ibi nō sit predicatio eētialis sed p cōcomitantā. parz qz corruptio forme substāriales est abicitio forme a materia. vel gēnta forma a abicitio noua forma i materia. et sic habetur inuentū vel non sic sequitur qd materia manebit nuda qd est falsum vt pbatur est prius. Et sicut pbare/ q ad generatiōes vnus sequitur corruptio alterius per hoc q materia non pōt habere plures formas substāriales. igitur cum acqrit vnā de nouo p generatiōe rei ee an non esset nuda opz q ab ea abicitur forma substāriales pēntiens p corruptiōne. Et quo infert q cū materia sit ingenerabilis z incorruptibilis fm eius substāriam sicut subiectū z eius appetitus nō pōt saturari p vnā formā. z cum nō pōt simul plures formas substāriales habere. nec pōt manere nuda a ab omni forma. opz q materia sit cā pperuitatis generatiōis z corruptiois p eius reiteratione sub diuersis formis

Primo Dubitat. vtz generatio fm quid que est in accidentibz supponat corruptionē. Vno modo q accidentia sunt dup plicia. scilicet nō hūta p traria z hūta p traria. z talia adhuc sunt duplicia fm q qdam sunt p traria immediata. qz necesse est alteri p trariōz in esse subiecto. Alia scilicet cōtraria mediata quoz vtrūqz p abesse subiecto. Vno in non habentibz p trariū p generatiō vnus fieri sine corruptione alterius. vt p de illuminatione aeris. sed in habentibus contraria sit actiua z passiva. vel actiua z passiva necesse est q generatio vn/ psupponat corruptionē alterius z cōtra. z hoc si sint cō

traria immediata, sed si sint contraria mediata tunc ne...

Secundo Dubitat. vtz generatio sci... Dubitat. vtz generatio sci...

Ad rones An opposita. Prima soluta... Ad rones An opposita. Prima soluta...

E generatione at alteratone qd diffe... mnt dicamus. Dicimus em bas ce al...

di alteram passionem esse in quod transmura... tur (Si autem transitio fm totum non erit al...

Queritur Septimo vtrum generatio... differat ab alteratone z ab al...

Primo Sciendum est. qm qualiter re trasmu... rabili est plderare duo scz subiectu...

Conclusio Generatio differt ab alteratio... ne. patet quia in alteratone ma...

tiam z variat solu fm passiones z passibiles qlitates... sed in generatone est mutatio huius totius in hoc totus...

Dubitat Primo. vtz generatio differat... ab alijs moribus. Responde...

Secundo Dubitat. vtz eade qualitas ma... neat in genito z corrupto Ad h...

Ad rones An oppo. Ad primam dcm... est. qd alter pr accipi duplici...

Querit Octavo. vtz in corruptioe subst... tiali ex pte formaz substantialium...

to sic. cu ex viuo sit cadauer manet forma ossis z carnis... et adhuc d: caro z os. igitur in tali corruptione viuetis...

Primo Sciendum. qd terminatio huius qsti... onis dependet ex terminatone istu...

Conclusio Responsio. In corruptioe... substanciali necesse est fieri...

uales. illud positum esse plura entia et non unum cum quibus...

Primo Dubitatur, utrum plurius agentium idem effectus numero a quolibet...

Secundo Dubitatur, utrum ab eodem agente in quolibet plurius instanti...

Ad rationes An oppositum ad primum dicitur quod in eodem instanti...

Vivus sic cadaver non manet caro nisi equivoce. nec manet eiusdem speciei sicut prius...

Augmentatione autem reliquas dicere quid differat a generatione...

Augmentatur et diminuitur quodcumque diminuitur. Scrutandum itaque primo...

Alio autem modo ab eo quod fertur. quod fertur enim univrsim alterat locum...

transmutatio differt non solum in circa quod sed sic eius quod generatur...

Queritur Nono. utrum augmentatio et diminutio sint motus distincti...

Quarto sic. augmentatio nutritio est generatio nutritio. Quinto sic. augmentatio est motus nutritio...

In oppositum est Resto. in secundo capitulo huius tractatus...

Primo Sciendum quod augmentatio per summi tripliciter. Uno modo per quatuor...

Secundo Sciendum quod augmentatio est corruptio nutritio in substantia...

Conclusio Prima. quod licet augmentatio non annectant officio...

Augmentatio est unus motus distinctus ab omnibus alijs realiter. Prima pars...

Primo Dubitatur, quomodo differat augmentatio et rarefactio...

Secundo Dubitatur, utrum augmentatio et diminutio ab invicem distinguantur...

Ira quod autem est transmutatio augmentatio et diminutio. Circa magnitudinem...

possibile utrumq. separata enim ens materia aut nullam possidebit locum. aut velud punctus aliquis. aut vacui erit et corpus insensatum. horum autem hoc quidem non contingit. hoc autem necesse est ali quo esse. semper enim alicubi erit quod generat ex eo quod propter et illud aut secundum se aut secundum accedens. Sed si in aliquo existit siquidem separata ita ut nullius secundum se aut secundum accedens aliquid sit. contingit multa et impossibilia. Dico autem verbi gratia. si generabitur aer ex aqua. non aqua erit transmutata. sed propterea quod ut in vase aqua inest materia eius. Infinitas enim nihil prohibet materias esse. quia propter et generari actu. Amplius neque sic videtur generari aer ex aqua. ut exiens a manente. Melius ergo omnibus inseparata esse materias utentem unam et eandem numero. rationem autem non unam. Atvero neque punctos neque lineas ponendum corporis materia propter easdem causas. illud autem rem cuius hec ultima materia erat. quam neque sine passione possibile est esse. neque sine forma. Generat igitur simpliciter alterum ex altero. quoadmodum dicitur in alijs determinatum est. et ab aliquo autem actu ente aut homogeneo aut homideo. sicut verbi gratia ignis ab igne aut homo ab homine aut ab actu. Durum enim a non duro generatur. Quia autem est et substantie materia corporee corporis talis. Corpus enim eodem modo eademque passio nis et magnitudinis eodem modo separata. loco autem non separata. nisi et passiones sunt separabiles. Manifestum autem est quod si non est augmentatio transmutatio ex potentia magnitudine actu aut nulla habente magnitudinem. separata enim esset eodem modo. hoc autem quoniam impossibile dicitur est plus in alijs. Amplius autem talis transmutatio non augmentationis propria sed generatio. Augmentatio enim est exiens magnitudinis additamentum. diminutio aut minorantia. Quodque habere aliquam magnitudinem quod augmetur. quod propter non est ex sine magnitudine materia. opus autem esse augmentationem in actu magnitudinis. Generatio itaque erit magis corporis non augmentatio. Suscipiendum itaque magis quasi tangentes questiones a principio quibus alicuius entis augmentari et diminui causas quoniam. Videtur utriusque eius quod augmetur quicquid plus aucta est. Sicut autem et in diminutione minor generata est. Amplius autem adveniente aliquo augmentari. recedente autem diminui. Accedit autem in corpore augmentari aut corporeo. Si quidem igitur in corpore erit separata quod eodem modo possibile aut magnitudinis materia separata vel esse separabile. quemadmodum dicitur est plus. Si autem

corporeo duo corpora in eodem loco erunt. et quod augmetur et quod augetur. est autem et hoc impossibile. Sed neque sic contingit dicere fieri augmentationem aut diminutionem. ut ex aqua aertunc enim maior tumor est generatus. Non enim augmentatio hec. sed generatio quidem eius in quod transmutata erit. corruptio autem contrarii. augmentatio enim neutrius. sed aut nullius. aut si quod commune amboz existit eius quod generatur. et quod quod corrumpitur. Verbi gratia. Si corpus aucta autem aqua non est neque aer. sed hoc quidem deperit. hoc autem generatum est. corpus autem siquidem auctum est. sed et hoc impossibile. opus enim saluare rationem et existentiam eius quod augmetur et diminuitur. Nec autem si materia quod unum est quicquidque parte maiore esse eius quod augetur magnitudinis. verbi gratia. si caro carnis et adveniente alio. Et tertiū ut saluetur quod augetur et maneat. Cum generat quidem enim simpliciter aliquid aut corrumpitur non manet. Cum autem alteratur. aut augetur. aut diminuitur. manet idem quod augetur. aut alteratur. Sed tamen quidem passio aut magnitudo eadem non manet. Si itaque erit predicta augmentatio continget nullo adveniente neque manente augeri. et nullo recedente diminui. et non manere quod augetur. sed hoc saluare oportet. Subiecta enim augmentatio talis. Quereret autem aliquis quid sit quod augetur. utrum cui apponitur aliquid. verbi gratia. si eius quod augetur hoc maius. quod autem autem augetur cibis. Quare igitur non ambo aucta sunt. maius enim quod apponitur. et cui quoadmodum modum quando miscet aqua vinum. similitur enim plus utriusque. Aut quoniam huius quidem manet substantia. huius autem non. verbi gratia cibus. Quoniam et hic dominans dicitur in mixture ut quoniam vinum. facit enim vini opus. sed non aque in visa mixture. Similiter et in alteratione. Si manet caro ens. et quod aliquid est. passio autem aliqua existit corpe que secundum se accidentiū. quod prius non existebat alterum est hoc. Quomodo autem alteratur est hoc quod quod quidem nihil passum est. quandoque autem et illud sed alteratur et principium motus in eo quod augmentatur et alteratur. in his enim mouens. Quoniam et in grediens generatur utriusque maius et accipiens id corpus. Verbi gratia. Si ingrediens fiat id specie. sed corrumpitur. hoc patiens. et mouens non in hoc. quoniam autem quesitum est de his sufficienter. oportet solutionem quoniam estis onis repetere inuenire. seruantes quoniam manente eo quod augetur et adveniēte aliquo augeri.

recedente autem minui. Adhuc autem quodcumque signum sensatum aut maius aut minus generatum est et non vacui esse corpus. neque duc in eodem magnitudines loco. neque in corporeo augeri.

Querit Decimo. utrum illud quod augetur sit solum in potentia quantum nullum penitus habet firmitatem. Arguitur primo quod sic. quod augmentatio est motus ad certitates sed omnis motus est actus entis in potentia sed ad terminum motus. igitur augmentatio est alicuius quod est in potentia quantum. et non quod est in actu. Secundo sic. augmentatio est ad certum in actu. ergo non est a quanto in actu alias est ab eodem in idem. Tercio sic. subiectum augmentatiois generatiois est idem ut habet textus. sed subiectum generatiois non est in actu quantum. ergo nec subiectum augmentatiois.

Primo Sciendum quod subiectum radicale et in motu generatiois et alioz motuum est idem scilicet materia diversimode tunc quod materia est subiectum primam generatiois sed est subiectum re motuz alioz. et ideo plus inquirens an subiectum augmetationis sit separatum a corporeitate et magnitudine. primo inquit hoc de subiecto generationis. quod potest intelligi dupliciter. vno modo de separatione secundum esse et locum. Alio modo secundum esse tamen et non secundum locum quo modo vniuz est separatum a dolo.

Secundo Sciendum licet subiectum augmetationis sit actu quantum tamen non secundum quod est in actu ex se est augmentatio sed potest esse in potentia ad maiorem quantitatem. vni in quantitate considerata secundum simplices eius naturam et formam non est perarietas. Ideo dicitur in predicamentis quod certitati nihil est perarietas. sed in certitate considerata ut est terminus corruptiois naturalis determinatus a forma naturali certuz ad maximum et ad minimum in ea certarietas in eadem specie secundum rationes perfecti et imperfecti. et non in diversis speciebus. et sic augmentatio est ex quanto imperfecto ad quantum perfectum ad quod est in potentia quantum imperfectum. et ita augmentatio est ex quanto in actu secundum quod est in potentia ad aliam quantitatem et non ut quanta est in actu.

Primo Conclusio. subiectum generatiois non est separatum secundum esse et locum ab omni corporeitate et magnitudine nec secundum esse tamen sic quod sit in corpore sicut locatum in loco. prima pars patet. quod si sic tunc tale subiectum haberet se ut puncta enim. vel ut corpora insensata vel ut vacui. et sic locus esset vacuum pure. vno non est in loco quod locus est indiuisibilis et mensura loci diuisibilis. Si enim tale subiectum esset insensatum ut materia. vacuum erit in loco. Secunda pars patet. quod sic. sequitur tria inuenientia prima est quod cum ex aqua fieret aer aqua non transmutaretur quod si aer sit in aqua separatus tunc ab ea secundum esse posset subtrahi aqua non transmutata sicut vium extrahitur dolo non transmutato. Item secundo sequitur etiam quod in vno corpore eunt infinite materie. prima pars. quod cum materia esset seclusa ab omni corporeitate tunc non occuparet locum et sic infinite partes esse materie et partes infinite partes ab vno generari. Item tercio sequitur quod generatio est solum ex parte. et ex tractio vniuz ex alio non transmutato ipso quod est sensus. Sed quod subiectum generatiois sit quantum plus sic patet. ipsum non est

indiuisibile ergo est certuz et diuisibile. Ans pars. quod indiuisibile est terminus diuisibilis alicuius scilicet materia non est terminus sed est terminata.

Secunda Conclusio. idem est subiectum generatiois naturalis et augmentatiois naturalis. quod generatio naturalis est ad corpus naturale et augmentatio est ad corpus. certuz scilicet eadem est materia corpus certuz naturalis igitur idem est subiectum generatiois naturalis et augmentatiois sed subiectum generatiois non est separatum a magnitudine igitur nec subiectum augmentatiois. vnde subiectum generatiois est materia ut est in potentia ad esse substantiale et sic accidit ei esse sub alia forma substantiale sed subiectum augmentatiois patet et proximum est materia exiens in actu substantiale et in certitate imperfecta ut est in potentia ad actum perfectum. ut vero corpus est sub certitate perfecta et in potentia ad certitatem perfectam est subiectum diminutiois. Et quoque licet idem est subiectum generatiois augmentatiois. et diminutiois secundum rem tamen est diuersum secundum rationem.

Dubitatur a primo in textu. Ut in augmentatione id quod aduenit pura cibus augmetur vel id cui aduenit pura corpus vel motus vel verumque. pro solutione dubij patet plus tres distinctiones augmentatiois. Quare prima est. quod illius quod augetur quilibet pars augetur et illius quod diminuitur quilibet pars diminuitur. Secunda est. quod augmentatio est adueniente aliquo extrinseco. Tercia est. quod illud quod augetur manet idem secundum substantiam ante et post augmentationem. Et tunc rident ad dubium quod illud cui nutrimentum aduenit est id quod augetur patet. quod illud quod debet augmentari debet manere idem ante augmentationem et post sic autem est de corpore aut motu cui aduenit nutrimentum et non de nutrimento. ergo etc. Item sicut est in alteratione sic et in augmentatiois scilicet in alteratione id quod manet idem est vniuz alterari. subiectum et non quantitas adueniens. Hic erit in augmentatiois quod videlicet corpus vel motus quod manet vniuz et idem de augeri et non cibus adueniens.

Secundo Dubitatur. utrum verum sit quod augmentatio sit adueniente alio extrinseco. Et videtur quod non. quod illud extrinsece adueniens vel esset corpus vel in incorporatum. non incorporatum quod tale non augetur. neque corpus. quod esset penetratio dimensionum in re aucta. Et propter hoc obijciunt dicitur augmentatio fieri per rarefactionem sicut quod aqua fit aer et augmentatio quod cum ex aqua fit aer si ibi eest augmentatio vel aqua augmenta refertur vel aer vel aliquid eodem amboz. non aqua quod corrumpitur neque aer quod incipit esse de nouo. Hec augmentatio presupponit esse aucti. Hec aliquid eodem amboz. quod id quod augetur manere idem ante et post secundum esse et rationem. cum ergo a forma sit esse et ratio. cum ex aqua variat forma sed quod non est aliquid eodem ibi manens secundum esse et rationem. ergo dicere quod augmentatio sit adueniente alio extrinseco corporeo quod est plus diuisibile et efficitur sicut per alterationem et perit in subiectum illud cui aduenit. neque ibi est penetratio dimensionum quod id quod aduenit augetur id cui aduenit sit vniuz cum ipso quod perit plus quod nisi fieret vniuz ipso se existeret. et sic est generatio et non augmentatio.

Tercio Dubitatur utrum in augmentatiois certitate sit aliquamuratio. proprie dicitur. Et videtur quod non. quia omnis mutatio est inter terminos simplices sed quantitas potest crescere in infinitum. Nam licet lineam

protrahere in infinitum, vt dicitur Euclidea. Respondet qd qd irati mathematice sumptis no repugnat infinitas sed bene si sumatur physice. vt est sub regula forme sub stantialis naturalis determinantis sibi maximu & mini mum in quantitate. vnde primo modo no est motus in qditate sed bene secundo modo.

Quarto Dubitatur de causa effectiua au gmentationis. Rndetur qd aia est pncipius primu augmētationis et alterationis no alteratū neq̄ auctus. Sed alterans alteratur est ipm corp⁹ vel mēbrū quod in se habz vir tutes alteratiuam & augmētatiuā. Puerendo scz aliud in sui naturam sed eibus vel alimētuz no auget in quā tum est materia aucti. Rationes ante oppositum facilius soluantur ex dictis.

Suscipiendū igitur causam determinan tes prius unūquodqz qm anomiomera augē tur. cum omiomera augentur Cōponitur em̄ ex his unūquodqz. Deinde quidem caro et os & vnaqz ptiū taliū est dupliciter. quēadmo dum et aliorum in materia species habētium. Etem materia dicitur et species. caro aut os. Quācūqz igit ptes augmētari & adueniēte aliq̄ fm species qdē est cōtingens. fm materiā aut non est. Oportet aut̄ intelligere quēadmoduz si qd mēsurabit eadē mensura aquā. semp em̄ aliud et aliud qd generat. sic aut̄ augmētatur materia carnis. et nō cuiuscūqz aliqd generat s; hoc qdem defluit hoc autē aduenit forme aut et spēi cuiuscūqz p̄ticule. In anomiomera aut hoc magis manifestū verbi gratia manū qm pportionaliter auctum est. materia em̄ alia ex istens a specie manifesta magis hic q̄ in car nie et omiomera. Ideo et mortui magis vidē tur esse adhuc caro et os q̄ manus et brachiū Quapropter est quidē sic qdēqz carnis auc tus. est autem vt nō: fm spēm em̄ cuiuscūqz ad uenit. fm materiā nō. Maius quidē totū gene ratuz est adueniente aliquo quidē qd vocatur cibo et p̄trari. t̄asmūtate at̄ in eandē spēs. ver bi gratia. si sicco aduenit humidū. cum autem aduenit. t̄asmūtatur. et generatur siccum. est quidem enim v̄similē similit. augmētatur est autem vt dissimili.

Querit̄ Undecimo. vtrū tres p̄ditōes au gmentatōis sint bene assignate. In quāz prima dicit̄ illius qd auget̄ q̄l ter pars auget̄. & illius qd diminuit̄ q̄l ter pars dimini tur. Secūda est. id qd auget̄ ante augmētatiōem & post manet vni & idē fm materiā. Tercia est. qd adueniēte aliquo extrinseco sit augmētatiō. Arguit̄ p̄tra p̄mā sic. nā sit aliqua ps corp⁹ infirma & alie sane. tūc ptes s; ne p̄t̄ augmētari parte infirma nō aucta. Secūda sic. si ita esset oporteret nutrimentū t̄asmūtari ad singulas par tes illius qd auget̄. cū tales partes sint infinite oportet ret nutrimentū diuidi in infinitum. qd est impossibile.

Tercio sic arguit̄ p̄tra secūda partē. illius qd augetur partes p̄tinue fluūt & restuūt. Ergo nō manet vni & idē. Quarto sic p̄tra tertiā partē. qd qdam aialia viuūt et augent̄ sine aduentu alicuius nutrimenti extrinseci. sicut patet de multis auib. Itē si adueniret aliquod extrin secū vel illud esset corp⁹. ē i vel incorporeū. Si incorp⁹ reū scq̄ret qd materia cēt separa ab oi q̄ritate corp⁹. Si etiā i corporeū. nō esset q̄ritum in actu. & ita p̄ sui p̄p̄tē nō faceret maius p̄ sui q̄ritatē. Si q̄rit sit corporeū scq̄ qd duo corpa essent simul in eodē loco. Corp⁹ qd auget̄ et corp⁹ additū qd auget̄. hoc aut̄ est impossibile.

In oppositū est p̄s in h̄ tractatu. Pro r̄sione **Primo** Sciendū qd postq̄ p̄s ostēdit circa qd habeat fieri augmētatiō. p̄sequens ma nifestat quādā p̄ditōes augmētatiōis. q̄ sunt sex. sedz tres affirmatiue. de q̄b est titulus q̄stionis. & tres nega tiue. Quāz p̄ma est. qd in illo qd augetur nō op̄z ponere vacuū vt fiat augmētatiō. Et rō illius habet in secūda cō clusione. Secūda est qd augmētatiō sit nō adueniēte ali quo incorporeo. cuius rō habet in quarta p̄clusione. Tercia est qd in augmētatiōe nō est penetratiō dimensionū. Et rō habet in vltima p̄clōne. Et tribz p̄mis alijs cōf ditiōibz declaratis relinq̄ p̄bus istas tres p̄ditōes nega tiuas esse manifestas.

Sciendū Secūdo qd in viuente corpa dissimilium p̄m auget̄. cū partes similitū partium augentur. sicut manus que componitur ex osse carne & musculo. & sic de alijs dicitur augmētari cū q̄l ter illaz partū augetur.

Tercio Sciendū. qd qdam sunt ptes fm formā q̄ dicunt ptes formales. Et qdā sunt ptes fm materiā. q̄ dicitur materiales. Unde eadē ps dicit̄ fm materiā & formā & fm spēm. sicut caro & os. Sed dicit̄ fm spēm & materiā alia & alia ratione. nam caro dicit̄ pars formalis fm spēm prout in ea p̄siderat̄ id quod pertinet ad speciem carnis. Sed dicitur fm materiā prout in eo consideratur id quod est materie. Et ideo vult p̄s qd si accipiatur pars fm speciem illius quod augetur q̄l ter pars augetur. cuiuslibet em̄ parti fm speciem considera re additur aliquid tanq̄ permanenti. sed pars materia lis non augetur. quia id quod augetur oportet permanere idem. non autem quelibet pars fm materiā consi derata permanet. sed solummodo fm formā. Sicut aut̄ dicitur in quarto physico. qz forma siue species com paratur ad materiā sicut contentus ad contentum et mensura ad mensuratum. Oportet ergo de parte int̄elligere fm speciem & etiam fm materiā sicut de mensura & mēsurato siue de p̄nēte. & p̄tēto. Si qd em̄ mēsuret quā eadē mēsurā ita qd sp̄ alia et alia aqua pura si ex va se pleno guttatim aqua effluat & guttatim sp̄ aqua inf

fundatur erit ibi sp̄ eadē aqua cōsiderata natura aque. nō aut̄ erit eadē q̄ritus ad materiā aque. Et sicut oportet intelligere qd species & forma carnis in viuente semp manet eadem tanq̄ mēsurā. quēdā nō tamen semp manet eadem materia in qua species & forma carnis suscipitur. Et simile est de fluuio qui semp manet idē q̄ ritum ad species fluuū & tanē materialis aqua semp est alia et alia. Similiter etiam de igne cuius species & for ma manet eadem in fornace. licet ligna in quibz forma liter ardet ignis cōburant & cōsumant & iterū alia pos nantur. Item idem apparet in populo ciuitatis qui semp manet idem fm id quod est species. Quis hoim multitudo ex quibz naturaliter cōstitutus est populus varietur. quia quidā moriuntur et aliq̄ succedunt. sic ergo manet semp in viuente id quod p̄inet ad species car nis vel ossis vel alterius p̄tis sicut materia in qua funda tur talis species paulatim cōsumatur p̄ actuz calozis et alia de nouo qd nutrimentuz adueniat. Ergo quādo aliq̄ quod corpus augetur augmētatur natura carnis. q̄ p̄ regenerat̄ p̄ nutrimentū q̄ depierat̄ p̄ actionē calor̄.

Quarto Sciendū. qd non oportet augmētatiōem fieri adueniente aliquo in corporeo neq̄ tanē. p̄ter hoc oportet dicere duo corpora esse simul neq̄ corpus quod augetur esse vacuū. quia plus fuit id quod p̄ nutrimentū recipitur q̄ id quod fuit consumptum p̄ calorē natura lem. virtus em̄ naturalis extendit id quod est gene ratum ex alimento in maiorem q̄ritatem fm omnē dis mensionē. & ita occupat maiores locum q̄ ante.

Prima Conclusio. augmētatiō habet fieri fm ptes formales. et nō materiales. patet. qd quelibet ps materialis nō manet sed quēdā defluit cōsumpta per calorē. qdam aduenit restituta p̄ nutrimentum. ptes aut̄ fm speciem manent in virtute p̄tendē nutrimentuz in substans tiā. ergo cōclusio vera. Et quo sequitur.

Secūda Conclusio. illius qd augetur q̄ libet pars formalis augetur et illius qd diminuit̄ quelibet ps formalis diminuitur. patet quia pars formalis manet et habet virtutes conuertendi nutrimentum in sui nas turam. non autem pars materiales vt dicit̄ hanc eti am conclusionē probat̄ p̄s a signo. Nam manifestuz est qd ptes dissimiliuz priuz auget̄ p̄ hoc qd ptes similitū p̄tū auget̄ vt priuz dem̄ est in secūda notabili. s; cū caro augetur nō est ita manifestū qd quilibet eius pars omogēna augetur sicut cū auget̄ manus vbi manifestuz est qd quilibet eius ps auget̄. Et ita inter ptes formales quēdā sunt manifeste illeles que h̄nt op̄ationes extrinsece appa rentes sicut sunt ptes organice. s; alie sunt ptes forma les occulte illeles q̄ nō habēt op̄ationes extrinsece appa rentes sicut est caro. Et inde est qd de carne mortua di cimus qd est caro qd videt̄ se eadē mō habere in mortuo sicut in viuente se habebat. ita qd nō videbat̄ habere ali q̄ op̄ationē in viuente. Sed oculus extractus in corpe viuente nō dicitur oculus nisi equiuoce. qd oculus i viu ente habebat op̄ationē manifestā quā nō h̄t extract⁹.

Tercia Conclusio. Illud quod auget̄ manet semp vni & idem fm mētū. patet qd licet ptes materiales fluūt & restu ont tū ptes formales fm q̄s sit augmētatiō sp̄ manēt eadē. ergo augmētatur semp manet idē fm numeruz.

Quarta Conclusio. augmētatiō sit ad ueniēte aliquo extrinseco corpo reo. patet qd augmētatiō sit fm ptes formales per actionē p̄tur. naturalis q̄ est in ip̄is virtutis naturalis. hoc aut̄ nō potest fieri sine noua ma teria adueniente que non est sine quāitate. q̄ per h̄mōt actōem cōuertitur in subst̄tiaz ip̄az p̄tium formaluz eas extendendo & ingrediendo. ergo cōclusio vera. Et oibus istis patet responsio ad quēstuz scz qd tres cōdit iōnes augmētationis sunt sufficienter assignate. p̄s p̄ ea que dicta sunt. S; circa p̄dca oriuntur dubia.

Primo Dubitatur. vtrū ad saluandū aug mētatiōem cōueniens sit ponere po ros. Dicit̄ qd cū augmētatiō fiat p̄ t̄asmūtatiōem nutrimenti quod est corporeuz ad singulas partes viuētis. oportet qd in viuente sint pori i singulis partibz ad recipiendū nutrimentū attractū vt cō uertatur in substans tiā cuiuslibet partis.

Secūdo Dubitatur. vtrū calor naturalis cōtinue agat in humidū radica le. Dicit̄ primo ad dubiū. qd p̄ humidū radicale intelligitur omnis pars viuētis. que corrupta nō potest restaurari per naturā sicut manus. Sed per humidū nutrimentale siue cibale intelligitur nutrimentuz disposituz ad p̄uersionē in subst̄tiaz viuētis. sicut est sanguis vel aliq̄ h̄mōt. dicitur ergo qd calor na turalis semp agit et qd diu inuenit aliq̄od h̄mōt cibale agit in ipsuz & qd nō inuenit aliq̄od h̄mōt cibale agit in humidum radicale.

Tercio Dubitatur. an nutrimentuz sit sile v̄l dissimile et qd nutritur. Respondet qd in p̄ncipio alterationis est dissimile sed in fine alterationis qd p̄uertit in subst̄tiaz alit̄ est simile. nō tū adeo efficit̄ simile quin retineat naturā illius a quo sumptuz est sicut sanguis genitus ex lacra ca est frigiduz et etiaz ex piscibz. & ob hoc humidū radi cale per cōtinuā intus susceptiōem humidi extranei im purius efficitur. & ideo humidū totaliter efficitur impu rum et corrumpitur at̄. sicut vinū per extractiōem vini & p̄tinuam aque infusione impurius vinū efficit̄ & tandem in fine corrumpitur et amittit opus vini ita qd non potest amplius aquam conuertere in naturā vini.

Quarto Dubitat̄. vtrū differat augmētatiō & nutritiō vel nutritiō a ge neratione. Dicit̄ qd differat ex p̄ re obiectozū acceptozū formale vt satis p̄t̄ in secūda libz de aia. differit etiaz qz viuēs q̄dū viuunt nutrit̄ nō tū sp̄ augmētatur. Etiā qz genitū accipit formā educat̄ de ma teria q̄ est subiectū ḡnatōis. S; in nutritiōe & augmēra tiōne nutrimentuz accipit formā mēbz nō manēs p̄ se s; s;stes sed vni fm subst̄tiaz cum membz.

Quinto Dubitat̄. an augmētatiō sit ad q̄ tuz in cōi R̄r qd sicut mor⁹ & mū ratio est ad singulare p̄ se et ex cō sequēti ad vlt̄ ita est de augmētatione.

Sexto Dubitat̄. an mor⁹ nutrimentū q̄ t̄r̄t mittit nutrimentū ad singlas ptes vi uēs sit nasal. R̄r qd si p̄sideret̄ na tura nutrimentū nō ē naturalis sed si p̄sideret̄ p̄tus aie qd est in nutrimento q̄ quidem aia habz mouere fm oia differētiā positōis talis motus est naturalis.

Septimo Dubitatur. vtz. m. ebrū pati atur mixtionem a nutrimento. Rūdel q. mixtio p̄r dicit dupliciter. vno modo qm̄ miscibilia alterant̄ & reducunt̄ in vnu mediū. & sic mēbzum non patitur mixtionē a nutrimento. Alio modo qm̄ vnu in sui naturā cōuertitur ita q. p̄uerrifopos propriū in sp̄m̄ propriam & sic mēbzū patitur mixtionem a nutrimento

Ad rōnes Ante oppositū. ad primā dicitur illius qd̄ augetur q̄libz ps augetur intelligitur dūmodo pres sunt bene disposite & sane Ad secundā dicitur q. sicut pres viuētis sunt finite fm̄ actū ita etiā pres nutrimentū nec sunt diuisibiles pres nutrimentū in infinitum cōsiderata formali rōne q̄uis p̄siderata sola ratione q̄ritatis sunt diuisibiles in infinitum Ad terciā dicitur q. pres materiales fluūt et resuunt sed nō pres formales Ad quartā dicitur q. sunt qdam aialia que habēt debilem calorem & ita plonqum tempus calor debilis eozus potest occupari circa nutrimentū assumptū abs q̄ hoc q. de nouo sum̄ at nouū nutrimentū Ad vltimā patet solutio in quarto dubio.

Queret̄ aut̄ aliq̄s. quale oportet esse quo auget̄ Manifestū aut̄ qm̄ potentia illud. verbi gratia. Si caro potētia carne. actū aut̄ aliud Corrupto aut̄ hoc caro generatum est. Non igitur hoc ip̄m fm̄ se generatō em̄ esset nō augmētatio. s; quod augetur hoc Quid igitur patiētiens. et ab hoc auctum est aut mixtum. quē admodū vino si quis supinfundat aquā: hec aut̄ potest vinū facere quod mixtum. quē admodū ignis tangens vrenda. Ita in eo quod augetur et ante actu caro quod inest augmētationū adueniente potētia carne fecit actu carne. s; silente Si em̄ seorsuz gnatio est em̄ ita ignē facere ad existēte adiuuētē ligna sed sic q. de augmētatio est qm̄ at ip̄a incēdūt gnatio ē Quātuz aut̄ q. vniuersale qd̄ nō generat̄ quē admodū nec aial qd̄ nec est hō nec aliquod est singulariū. sed vtrūq. vniuersale et ille q̄ntum Caro autem aut os aut manus & hoz om̄io / mera adueniente quidem aliquo quanto sed nō carne quāta actu. Scdm̄ id igitur q. potentia vtrūq. verbi gratia. quāta caro sic auget̄ q. dem. et em̄ q̄ntaz oportet generari & carne. fm̄ id aut̄ q. solū caro nutrit̄ et em̄ sic differt̄ cibū & augmētatio rōne. Ideo nutrit̄ qd̄ dem. quous q̄ saluaf. et q. diminuit̄. augmētatur at̄ nō sp̄: et nutrimentū id̄ idē qd̄ esse aut̄ aliud. Secūduz id̄ em̄ qd̄ est qd̄ aduenit potētia quāta caro augmētatiū carnis. scdm̄ id aut̄ q. solū potētia caro nutrimentū Est autem species siue materia vt immaterialis potētia aliqua in materia est. Similiter autem et aliud qd̄ cumq̄

organum. Si autē aliqua aduenit materia ens potentia immaterialis habēs et quantuz potentia he erūt maiores immateriales. Si aut̄ amplū facere nō p̄r. sed vt aq̄ vino semp̄ amplius mixta in fine aquaticū facit & aquas tūc diminutōem faciet q̄riti. spēs aut̄ manet

Querit̄ Duodecimo. vtzuz augmētatio sit vnus motus & p̄tinuus. Arquis p̄mo q. non. q. augmētatio fit fm̄ singulas pres viuētis. q. augmētatio nō est vnus motus sed plures fm̄ pluralitatē partū illius qd̄ auget̄ Scdm̄ sic. si augmētatio esset p̄tinua a principio augmētati vsq̄ ad terminū sequeret̄ q. si corp̄ auctū p̄ totū rps augetur fm̄ aliquā partem. pura pedale vel bipedale. q. in q̄libet p̄re sensibili auget̄ fm̄ quālibet partem sensibile illius q̄ritatis. hoc videtur irrationabile. q. augmētatio nō est vnus motus p̄tinuus In oppositū arguitur. q. augmētatio est motus distinctus ab alijs. q. est vnus. sed motus esse vnū est ip̄m esse cōtinuū. q. augmētatio est motus p̄tinuus

Sciendū Presuppōitō p̄mo q. in quantitate p̄fice cōsiderata reperitur terminus maxime distātes inter quos p̄r fieri cōtinuus exitus de vno in alterū. & ita p̄r esse motus q. augmētatio vel diminutio nō capat. Supponit̄ scdm̄ ex q̄nto p̄fice q. ad vnitatē motus redunt̄ hec tria. scz vnitās mobilis per se. vnitās forme fm̄ quā est motus et iaz in sp̄e sp̄ialissima. et etiā vnitās rps. His dictis sit

Conclusio Rūdel ad q̄ritū. q̄uis augmētatio alienius viuētis sit cōtinua p̄ aliq̄ rps. em̄ p̄tingit augmētatiōem nō esse p̄tinuā a principio augmētati vsq̄ ad terminū p̄tenti. nisi forte accipiendo augmētatiōem p̄ dispōe ad augmētū Prima ps ps. q. aliq̄ rps viuētis p̄r habere alimentū sibi pueniens in magna abundantia. & habere p̄r p̄tē q. quā plus conuertit̄ in substantiā q̄ fuit deperditū. ergo p̄ illud tempus p̄tinue p̄r augeri Scdm̄ ps ps. q. viuētis non semp̄ hz alimentū pueniens nec etiam sufficiens. nec semp̄ hz p̄tē sufficientē ad p̄uertendū plus de alimento q̄ fuit deperditū. etiā augmētatio nō est nisi in fine alteratiōis nutrimenti. cū ergo alteratio sit successiua sequit̄ q. augmētatio nō sit semp̄ p̄tinua. cū p̄requirat alteratiōem nutrimenti. que nō p̄r semp̄ simul cōcū augmētatione sed si sit dispositio bona in eo qd̄ augetur a principio augmētati vsq̄ in finem est semp̄ augmētatio vel dispositio ad augmētū. tū si sit egritudo in ip̄o viuētē vel aliqua indispositio. non oportet ip̄m augeri nec dispōnem fieri ad augmētū q̄ diu est sic indispositum.

Dubitatur An viuētis q̄ diu viuūt nutrit̄ per susceptionem nutrimenti. sed quedaz animalia plonqum tempus nutrimentū non suscipiūt. ergo in illo tempore non nutriūt. & tamē viuūt. ergo tē Itē alie vtrūq. tutes anime quādoq. cessant a suis actibus. ergo etiam nutrit̄

Ad dubiū r̄ndetur q. viuētis q̄ diu viuūt nutrit̄. s; non augetur q̄ diu viuūt Prima pars ps. q. vita p̄sistit in calido & humido. et ita omne viuētis habet calorem & humiditatem. sed calor nescit non agere. ergo in viuente calor semp̄ agit resoluendo & voluendo humidū radicāle. ergo si viuētis debeat permanere in esse necesse est q.

nutrimentum suscipiat. et p̄uertat ip̄sum in sui naturam ad restaurandum humidum radicale deperditum. alio viuēs p̄sumeret. ergo necesse est omne viuēs q̄ diu viuūt nutrit̄ Scdm̄ ps patet. q. calor naturalis est instrumētuz aīne subseruens sibi ad augmētatiōem. s; instrumētuz imponitur terminū a principali agere. cū ergo a natura que est principale agens determinat certā q̄ritatem in materia. sequitur q. habita illa determinata q̄ritate calor naturalis qui est instrumētuz aīe cessat ab actu augmētatiōis. Itē in principio augmētatiōis humidus radicale quod est p̄p̄riuz & cōnaturalē subiectuz caloris naturalis est purū. ideo calor naturalis adeo fortis est q. potest multū de humido extranco p̄uertere in substantiā viuētis. & q. humidū radicale qd̄ est purū in principio p̄tinuā mixtionem & intrus suscepiōez humidi extranci efficit impurius. ideo calor naturalis p̄tinue debilitatur sicut vtrūq. vini debilitatur p̄ hoc q. aq̄ cōtinue p̄mifectur cū vino. & ita calor naturalis ad hoc deuenire potest q. nō potest plus p̄uertere de alimento q̄ fuit deperditū. & tunc cessat augmētatio. & cū humidū fiat sp̄ impurius. & calor naturalis magis debilitat. tūc venit ad illum statū in quo minus sufficit p̄uertere de alimento q̄ sit deperditū. & tunc viuētis dūmifect̄. deins de adeo debilitat q. nō sufficit p̄uertere in substantiā viuētis. & tunc est necē viuētis mori qm̄ nō plus nutrit̄. & sic p̄r q. q̄ diu viuētis est viuēs taz diu nutrit̄. s; nō sp̄ augetur. immo in principio temporis vite sue augetur. & in fine vite sue dūmifectur.

Ad rōnes Ante oppositū dubij est ddm̄ q. in illis aialibz calor naturalis est debilis. ideo plonqum tempore vitur nutrimento sumpto ip̄m digerendo & conuertēdo in naturā ip̄ius viuētis & p̄sumēdo ip̄m Ad hoc cūdam ddm̄ q. vis nutritiua in via generatiōis est p̄ma inter potentias aīe. & ita est magis naturalis. ideo sicut potentia naturalis sp̄ habet suas op̄atiōes. ita potētia nutritiua Aliud dubium mouet̄ hō in textu. qualē scz differēt obiectum augmētatiōis & nutritiōis. Sed ad illud dubiū patet solutio in precedentē questione & etiā ex dictis in secundo de anima.

ante oppositū. Ad primā dicitur. q. eo modo quo pres sunt in toto. eo modo debent augeri. pres autē sunt in toto diuisim fm̄ potētiaz & faciunt vnu p̄tinuū fm̄ actū. ideo nō est vna augmētatio p̄tinua fm̄ actū Ad secundā patet solutio ex dictis. nō em̄ oportet q. si aliquid auget̄ p̄ aliq̄ rēpus q. in q̄libet p̄re illius rēporis auget̄ fm̄ aliquā p̄re illi q̄ritatis. q. in aliqua p̄re rps disponit̄ em̄ ad augmētationē. & nō augmētatur. si tē accipiat aliq̄ ps rps q. aliq̄d ac tu auget̄. in qualibet p̄re illi rps auget̄ fm̄ aliquā p̄re q̄ritatis. q. tempus & motus p̄ diuiduntur

Quoniā aut̄ oportet p̄mū de materia & de vocatis elemētis dicere. siue sūt siue nō. & vtz sempiternale vnuq̄q. aut gnatur q̄liter. & si generat̄ vtrū exinūicē generatur oīa eodē modo aut aliq̄ p̄mū eoz vnu est necē plus vtrūq. dicere de q̄bz indeterminate dicit̄ nūc. Qēs em̄ q.

elementa generantes. et que ex elementi segregatiōe vtuntur et aggregatione et facere & pati. est autem aggregatio mixtura.

Quomō autem misceri dicimus non determinatum manifeste. Sed nec alterari possibi nec segregari et cōgregari nullo faciente neq̄ patiente. Etenim plura elementa facientes gnant in faciēdo & patiēdo adinūicē. et his q̄dem ex vno necesse est dicere factōem. et hoc recte dicit Diogenes. Quoniā si nō essent ex vno omnia. non essent facere et pati adinūicē p̄bi grā calidū in frigidari: et h̄ calefieri nisi? Non em̄ caliditas trāsmutat̄ et frigiditas ad inūicē. s; manifestū qm̄ subiectū qua p̄pter in q̄bz facere est pati: necesse est vna esse subiectā naturam. Omnia igitur talia esse dicere non verum. sed in quibus q. ab inūicem sunt est. Sed si de facere et pati & mixtura videndum necesse est et de tactu. Nec enim facere. hec ce pati possunt proprie que non possibile adinūicem tangere nec non tangentiā adinūicem qualiter contingit misceri primum. quap̄pter de tribus his determinandum quid tactū et quid mixtura. et quid factio. Principium autem accipiamus hoc. necesse enim quibus est mixtura entium esse hec adinūicem tangibilis. et si aliquid facit. hoc autē patitur principaliter. et his similiter. Ideo primum dicendum de tactu. Fere igitur vt et aliorum nominum vnuquodq. dicitur multifariam: et hec quidem ononyma. hec autem altera ab alteris & prioribus sic habet & de tactu. Sed tamen principaliter dictum existit in habentibus positionem. positio autem quibus & locus et em̄ mathematicis similiter dandum est. tactum & locum: siue est separatim vnumquodq. eorum siue alio modo. Si igitur est vt de terminatum est prius tangere vltima habere simul. Hec vtrūq. tangunt adinūicem quecumq. determinatas magnitudines et positiones habentia simul habent vltima. Quoniam aut positio quidem in quibus et locus existit. Loci autem differentia sursum & deorsum prima et talia oppositorum omnia ad se inūicem tangentiā grauedinem vtrūq. habent aut leuitates aut ambo aut alteruz talia autem passibilia et actiua. Quapropter manifestū est. qm̄ hec tāgere nata sunt adinūicē. quoz diuisis magnitudinibz sūt vltima sunt ex r̄tibz motuū & inq.

bilibus adinuicem. Om̄i aut̄ mouens nō simi- liter mouet quod mouetur. s; hoc q̄dem necesse est motum et ipsum mouere. hoc autem in mobile ens. Manifestū qm̄ in faciente dice- mus similiter. Et tñ mouens facere aliqd in- quiunt et faciens mouere. sed et tamē differūt et oportet determinare. Non em̄ possibile mo- uere om̄e facere si facere opponimus patien- ti. hoc autem in om̄ibus in quibus est motus passio. passio aut̄ est s; q̄ alteratur solū. ver- bi gratia calidum et album. sed mouere in pl- ipo facere est. Illud igitur manifestum quo- niam est quidem vt motiua immobilia tan- gunt. est autem vt sic. est autem non sic. Sed determinato tangere vniuersaliter quidem q̄ q̄ positionem habentium. et hoc quidem motiuo. hac autem mobili adinuicem aut mo- tiuo et mobili. in quibus existit facere et pati. Est igitur quidem vt in multum tactum qd̄ tangit tangens. et tñ mouent mota omnia fe- re que in conspectu nostro quibus necesse est et videtur tactum tangere quod tangit. Est ac̄ vt inquinus aliqñ mouens tangere solum id quod mouetur. Quod tñ agitur autem nō rāge re quod tangit. sed quia mouēt mota. q̄ homo- genia necesse videtur esse quod tangitur tangere. Quapropter si q̄dem mouet immobile ens. il- lud quidem tangit quod mouetur. illud autem non. Inquinus em̄ aliquādo trāstantem tan- gere nos. s; nos nō euz. De tactu igitur q̄ in naturalibus determinatum sit hoc modo

Querit Decimo tercio. vtrū om̄e agens agat p̄ cōtactum. Arguit p̄mo q̄ non. quia tangentes sunt quoz vlti- ma sunt simul. modo aliqua agunt que nō habēt vlti- ma cuiusmodi sunt substantie spirituales igit̄ rē. Se- cundo sic. celum agit in hec inferiora. tamen nō rāgit ea quia om̄e tangēs tangitur in tangendo. quod aut̄ tangi- tur patitur. Est aut̄ q̄ celum ab istis inferioribus non patitur euz sit incorruptibile. ergo celū nō agit in hec in- feriora p̄ tactū. Tercio sic. visibile agit in visū. et ma- gnes trahit ferrū. et tamē nō tanguntur. Et ita arguit̄ de pluribus alijs ergo nō om̄e agens agit p̄ tactum. In oppositū est p̄bus in p̄mo caplo tercij tractatus huius p̄mi.

Primo Sciendum q̄ postq̄ p̄bus in p̄mo tractatu determinauit de generati- one et alteratione ostendendo quid sint et qualiter differ- rant ab alijs moribus. et in secūdo tractatu determinauit q̄d est de augmentatione et diminutione. que sunt p̄n- cipales partes motus ad formā. hic p̄sequēter. qm̄ in sec- cūdo libro determinandum erit de generatione et corru- ptione elementoz et de natura generatorū et corrupto-

rum. ideo in fine huius libri determinat de tactu actione et passione. etiam de mixtione que om̄ia subseruiunt de- terminatis in precedentibus. Nam s; antiquos ponē- tes plura p̄ncipia materialia. generatio et corruptio sūt p̄gregationem et segregatiōem que nō possunt fieri si- ne mixtione. et mixtio sine actione et passione. que nō sūt sine tactu similiter etiaz s; ponētes vniū p̄ncipium ma- teriale generatio et corruptio nō possunt fieri sine actōe et passione. immo vt intrēdit diogenes. si nō est nisi vniū p̄ncipiū materie nō possunt saluari actio et passio. nam caliditas nō agit in frigiditates. nec transmutatur in ip- sam. s; actio et passio est ratione subiecti cōmūnis ambo- bus. Et iō s; ponētes plura p̄ncipia. et etiaz s; ponē- tes vniū. generatio et corruptio nō possunt fieri sine actōe et passione et tactu. Tres s; in Aristot. et rei veritatē alteratō p̄cedit generationē et corruptionē alteratio at̄ nō p̄t esse sine actione et passione nec sine tactu. ideo de s; s; m̄mandū ē in isto libro de actione passione et tactu. Et quia generatio et corruptio nō sūt sine congregatione et segregatiōe. quos generatio nō sit congregatio. et cor- ruptio nō sit segregatio. congregatio tamen non est sine mixtione. que nō est sine actione passione et tactu. iō etiaz am ad hunc librum in quo agitur de generatione et cor- ruptione p̄met considerare de mixtione. et ideo de illis tribus agendum est in isto libro. Et quia tactus cōmū- nior est q̄ actio et passio et passio q̄ mixtio ideo p̄us agē- dum est de tactu de quo mō est p̄sensio questio. De tñ de actione et passione. et vltimo de mixtione. et sic patz q̄ re de istis agitur in vltimo tractatu huius libri. et quo- o; dīne determinandū est de ipsis.

Secūdo Sciendum. q̄ tactus accipitur dupliciter. vno modo proprie. alio modo metaphorice. Ad ta- ctum autem proprie dicitur tria requiruntur. Primum est. q̄ fiat in habentibus magnitudine et positionē in conti- nuo. et p̄sequēs in habentibus locū. et ergo nō p̄ punctus neq; vniū tangūt se. quia magnitudo a loco separari nō potest. Secūdo est q̄ vltima illoz habentium magnitudi- nem et positōem sint simul. Tercio est. q̄ ipa quoz vlti- ma sunt simul sint actiua et passiuā adinuicem. Et rā- tio huius est. q̄ illa proprie se tangūt que habent diuer- sas magnitudines. et p̄sequēs loca diuersa. s; in diuer- sis locis diuersē sunt virtutes. adeo oportet illa que nas- ta sunt se tangere. pp̄t esse contraria. et p̄sequēs eē ac- tiua et passiuā inter se. Sic ergo patz que sunt tangentes proprie dicta. sunt em̄ corpora habentia diuersas magni- tudines quoz vltima sunt simul octiua et passiuā adinuicem. Et ideo tactus. pp̄t dicitur est corporū habentiu diuersas magnitudines quoz vltima sunt sit ac- tiua et passiuā adinuicem. Et sic patz quid sit tactus pp̄t dicitur et q̄ requirunt ad ipm. s; ad vidēda de tactu me- taphorice quid sit et qualis habeat fieri et q̄t modis.

Tercio Sciendū. q̄ vt dicit p̄bus mouere et agere in aliquo conueniunt et in aliq̄ differūt. Conueniunt em̄ in hoc q̄ s; cur est aliquod mouens immobile. pura intelligentia et aliquod mouens motum sicut celus. ita est aliquod agēs impassibile vt celum. et aliqua sunt agentia passiuā sicut hec inferiora. Sed differunt quia agere si proprie accipi- atur opponitur ei quod est pati si proprie sumat. Unde agens proprie dicitur inferre motum mobili. qui quidē dem motus est passio que est alteratō pp̄t dicta facta

per aliquam qualitatem sensibilem. s; mouens dicitur qd̄ inferre motū mobili si sit motus localis siue alteratio siue quecūq; augmentatio. Et quo patet q̄ mouere est in plus q̄ agere. nam oē agens in agēdo mouet. sed nō omne mouēs in mouendo agit pp̄t sicut intelligentia mouet celū. sed non agit in ipm. celū aut̄ mouet hec infe- riora et agit in ipa. quos ab eis non reparatur. Et istz patz q̄ duplex reperitur tactus metaphoricus. quidaz est ex p̄e tangētis et tacti. vt cū intelligentia nec mota neq; passio mouet celū quod quidem mouetur sed non pa- titur. et hūc tactus deficiunt oēs p̄ditiones tactus pp̄t p̄t dicitur. intelligentia em̄ nullam hz magnitudinē nec vltimā magnitudinis. nec p̄tarietate. Alius est tactus metaphoricus ex p̄e tangētis solum. et nō ex p̄e tacti et hoc modo celū tangit hec inferiora. qz ipm motus ab intelligentia mouet et agit in hec inferiora. nō aut̄ patit̄ ab ipis. et ita isti tactus deficiunt tertia p̄ditio tactus pp̄t dicitur. s; oia hec inferiora generabilia et corruptibilia na- ra s; se tangere tactu pp̄t dicitur. vt patz p̄ p̄ditōes tactus pp̄t dicitur. Et dicitur patet.

Prima Conclusio. omne agens pp̄t dicitur agere per p̄tactū passiuū immediate ab ipso. patz qz oē tale inferre motū mobili motum qui est passio. et cū talis motus sit accidens. ideo non potest eē sine subiecto. o; ergo q̄ agens et patiens sint simul per immediationem

Secūda Conclusio. oē mouēs mouet p̄ tactū siue pp̄t siue metaphoricē dicitur. patz qz omne mouens inferre motum mobile. s; est simul cū ipso et iste p̄ditiones s; intelligende de agentibus p̄muis vt satis dicitur septimo physicoz.

Ad rationes ante oppositum. Ad p̄mā patz qz oē tale inferre motū mobili motum qui est passio. et cū talis motus sit accidens. ideo non potest eē sine subiecto. o; ergo q̄ agens et patiens sint simul per immediationem

Et facere aut̄ et pati dicendum deinceps. Suscipimus aut̄ a p̄obis subcontrarios ad inuicē sermones. Multi em̄ p̄corditer hoc dicunt. q̄ sile q̄dem a sili om̄e impassibile est. pp̄t non magis actiuū q̄ passiuū eē alterū ab altero. Oia em̄ sili existit hec sili. Dissilia aut̄ et dīna facere et pati ad inuicē innata sunt. et em̄ qñ minor ignis a pluri corpe pp̄t p̄tarietate hec inquit̄ pati ad inuicē. Et contrariū em̄ nullū est pauco. democritus aut̄ vltra alios singulariter dixit solus. Inquit̄ em̄ et sile ides esse faciens et patiens. Non em̄ p̄tingit altera et dīna pati ad inuicem. Sed si altera entia faciūt aliquid ad inuicem nō s; q̄ altera. sed s; q̄ ides aliquid existit. sic aut̄ accideret hoc eis. que dicuntur igitur hec sunt. Videtur hoc autem mō dicitur subcontrarios sermones dicere. Et aut̄ p̄dicti omis est qm̄ oportuū aliqd totū inspicere p̄tē aliquam dicit̄ ambo. Sile em̄ et omnifariam et oīno indrīs rōnabile non pati a sili nihil. Quid

em̄ magis alterū erit actiuū q̄ alterum. Sicq; a sili pati possibile et ipsum a seipso. quos his entibus ita nihil vtiq; erit neq; incorruptibile neq; immobile. s; sile s; q̄ sile actiuū. ipm em̄ seip- sum mouebit oē. et in omnifariam alterū. et nulla tenus idem sili. neq; em̄ patiet̄ albedo a linea neq; linea ab albedine p̄tarietate s; m̄ accēs. puta si accidat albā vel nigrā esse lineā. nō exterius em̄ seipsa a natura faciūt quecūq;. neq; contra- ria neq; ex p̄tēs sunt. Sed qm̄ nō quecūq; in- nata sunt pati et facere. s; quocūq; aut̄ p̄tia sunt aut p̄tarietate hnt. necesse est et patiens et faciens genere q̄dem sile esse et idem. sp̄e autē dissimile et p̄tēs. Innatū est em̄ corpus q̄dem a corpe sapore autem a sapore. colore a colore pati. vlr autē homogenios ab homogenio. Huius ac̄ causa. qm̄ p̄taria in eodē genere oia. faciūt at̄ et patimē p̄taria ab inuicē. Quapropter necesse qualiter q̄dem eadē esse et facies et patiens. q̄l- ter aut̄ altera et dissilia ab inuicē. Om̄ aut̄ fa- ciens et patiens genere q̄d eadē et silia. sp̄e autē dissilia. talia aut̄ p̄taria manifestū. qm̄ actiua et passiuā sibi inuicē sunt p̄tia et media. Et tñ vlr generatio et corruptio in his. Jō et rōnabi- le iā ignē calefacere et frigidū infrigidare. et vlr faciens assilare sibi ipsi patiens. Faciens em̄ et patiens p̄taria sunt. et generatio in contrariū. Quapropter necesse est faciens et patiens trāsmuta- ri. sic em̄ in contrariū generatio erit. s; rōem aut̄ nō eadē dicentes. ambos tñ tangere na- turam. Dicimus em̄ pati qñq; quidē subiectū verbi grā. sanari hoīem et calefieri et infrigida- ri. et alia eodem mō. quādoq; aut̄ calefieri qui dem frigidū. sanari aut̄ laborans. ambo autē sunt natura. eodem mō et de faciente. Quā- doq; em̄ hoīem calefacere inq̄mus. qñq; autē calidū est q̄dem em̄ vt materia patitur. Est au- tem vt p̄tariū. ad idem q̄dem igit respiciētes idem oportere hē existimauerūt facere et pati ad altera autem contrariū.

Queritur Decimo quarto. vtrum simile agat in sibi simile. Arguit p̄mo q̄ sic. qz quodlibet non agit in qd̄libet. neq; quodlibet patit̄ a quolibet. indrūter ergo o; agēs ad patiens esse silitudinē aliquā. Et p̄t- marur. qz sile nō resistit suo sili. s; vbi est maior resistētia sibi est maior actio. ergo quāto aliqd magis est sile patē- ti. t̄to magis agit in ipm. Secūdo sic. magis calidū agit in minus calidū. et fortius in repidū q̄ in nō repidū. et magis lucidū in minus lucidū agit. ergo sile agit in sile. In oppositū arguit. qz omnis actio est rōne alieu? cō- tranerariū. p̄tia aut̄ dissilia sunt. s; rē. Pro respōsione

uno sermone determinauerunt Leucippus et De
moeritus principium facientes secundum naturam quod est
Quibusdam enim antiquorum visum est et necessitate
ens unum esse et immobile: vacuū enim esse non ens. mo/
ueri autem non posse non ente vacuo separato. neque
rursus multa esse non ente segregatas. Hoc enim ni/
hil differt. ut si quis existimet non primum esse omne
sed tangere diuisum et fore multa. et non unum esse
vacuū. Si enim ubique diuisibile. nihil fore unum
quapropter nec multa. sed vacuū esse. Si autem tum
diuisibile quidem. tum autem non ficticiū aliquid hoc
vniuersum videbitur. versus quatuor. enim propter quod hoc quod
demum ita esse totum. et plenum est hoc aut diuisum
Amplius sic fore necessarium est non esse motum. Et
his quidem igitur versus finem transcendentes sensus
et despicientes cum enunciat a se primum rationem sequi
vniuersum ens. et immobile omne esse dicitur et infinitum quod
dicitur. Finem enim finire versus ad vacuū. Di ergo ita et
propter has causas enunciantur de veritate Am/
plius autem in sermone quidem videtur hoc contingere. In
rebus autem demeritis sile est opinari ita. nullum enim de
mentium egredi inter ut ignem unum existimet et gla/
ciam. sed solum bona et apparatus propter assuetu/
dinem hoc quibusdam propter demeritū nihil videtur
differt. Leucippus autem existimatus est habere
sermones quod ad sensum professa dicitur. non enim de
stricbat nec generationem nec corruptionem. nec
motum et multitudinem entium. Constat autem ea
que apparatus. constructio autem unum. ut non esse
motum nisi non vacuū facere vacuūque non ens et
entis nihil non ens inquit esse. Principium enim ens
et plenum est ens. Sed omne quod tale non unum. sed infi/
nita multitudine et inuisibilia propter puritatem et
moris. Hec autem in vacuo fieri vacuū enim esse. Et
stantia quidem generationem facere. Dissoluta autem cor/
ruptionem facere autem pati secundum quod existit tangencia.
secundum enim id non unum esse et opposita et multiplicata genera/
re. Secundum puritatem quidem ex non versus generari multi/
tudinem. neque ex se multis unum. sed esse hoc impossi/
bile. Sed ut Empedocles et aliorum aliquid inquit
pati pro poros ita et esse alterationem et esse pati hoc
modo generari propter vacuū facta dissolutionem et corru/
ptionem. sicut autem et augmentationem subintrantibus
solidis. Fere autem et Empedocles necesse dicitur ut
Leucippus. inquit esse enim quodammodo solida et inuisibili/
lia. aut si non ubique porum primum sunt. hoc autem im/
possibile est. Nihil enim aliud solidum extra poros
sed omne vacuū. Necesse est igitur tangencia quidem esse in/
diuisibilia. Media autem eorum vacua quos ille esse
poros. ita autem et Leucippus esse de facere et pati

Hoc igitur secundum quod hec quidem faciunt. hec autem patitur
tur fere hi dicitur. Et de his quidem et quomodo dicitur
manifestum est. Et ad eorum positiones quibus videtur
fere posse videtur contingens. alios autem minus. Verbi
gratia Empedocli quomodo erit corruptio et alteratio
non est manifestum his autem erant inuisibilia prima
corporealis forma solū. et quibus purum ponuntur.
et in que vltima dissoluntur. Empedocles autem
alia quidem manifestum quomodo versus ad elementa sunt ge/
nerationem et corruptionem. Poros vero horum quomodo ge/
nerat et corrumpit coacturata quantitas nec mani/
festum nec contingit dicere ei non dicitur et ignis scilicet
mentum esse. Sicut autem et aliorum omnium ut in Timoeo
scripsit Plato. inter differt enim ut non esse demum
Leucippo dicitur. quomodo hic quidem solida. hic autem
planicie esse inuisibilia. et hic quidem infinitis ter/
minari figuris inuisibilibus solidorum vniuersumque
hic autem terminatis. Quomodo inuisibilia versus di/
citur. et terminata figuris. et his itaque generatio et
corruptio. Leucippo quidem duo modi erant
versus pro vacuū et tactus. hic quidem inuisibile unum/
quodque Platoni autem secundum solū tactus. et actu enim non
esse inquit. Et de inuisibilibus quidem planicie dicitur
in poris formis. Et inuisibilibus autem solidis amplius
esse dicere. id est accidens relinquere nunc. Ut autem patet di/
gredientes dicam. necesse est et impassibile vniuersumque
dicere inuisibile. non esse possibile pati nisi pro va/
cuū et nullum actum passiois. Neque enim calidum et fri/
gidum omnium diuisibile esse. Quomodo vero inuenitur sit so/
lū dare circulari figure calidum. necesse est enim et primum fri/
gidum aliquid alicui adaptare figuram. Inconueniens
autem si hec quidem existit. dico autem caliditas et frigiditas
gravitas autem et duritia et leuitas et molitudo non ex/
stunt. Sed si quomodo sed excedit esse democritus
vniuersumque inuisibile. quod propter et calidum. Talia
autem entia non pati ad inuenire impossibile. Verbi gra/
tia. Vultum excedente calido leuiter calidum
sed tamen si durum et molle. molle autem in patiendo ali/
quod dicitur. Abactum enim molle. sed tamen inconueniens. si nihil
existit. nisi solū figura et si existit unum aut solū. sed ubi
gratia. hoc quidem frigidum. hoc autem calidum. nec esse una a/
liqua esse natura eorum. Sicut autem impossibile et si multa
vniuersum inuisibile aut ens i eodem habebit passiones
Qua propter et si patiat secundum quod frigiditas hoc aliquid
et aliquid faciet. aut patiet. Eodem autem modo et de passioi/
bus alijs. Hoc est et solida et planicie dicitur in di/
uisibilia contingit eodem modo. nec esse ratio: nec desi/
ora esse possibile generari vacuo non esse in diuisibilibus
Amplius autem inconueniens et purum quidem inuisibilia esse
magna autem non. Nunc quidem esse rationabiliter maiora ma/
gis constringuntur quibus parua. Hec quidem enim

dissoluntur facilius purum. Verbi gratia. Magis
na quidem procedit ex multis. In diuisibile autem
vltius magis quam magis existit purum. Amplius
autem versus vna omni natura illorum solidorum. aut dif/
fert alterum ab alteris. quemadmodum si hec quidem
essent ignea. hec autem terrea secundum tumorem. Si quidem
enim vna natura est omni quod diuidens. aut quare
non sunt tangencia unum. quemadmodum aqua aquam
quam tangit. nihil enim differt posteriorum poris. aut
alia qualia hec. Et manifestum quod has ponendum
principia et causas contingentium magis quam figuras
Amplius autem demum in natura. et versus faciet et pa/
tientur approximationem ad inuenire. Amplius quidem
quod mouetur. et si quidem est aliud passium. Si autem
ipsum seipsum. vniuersumque autem diuisibile erit. Secundum
aliud quidem mouens secundum aliud motum. aut secundum idem
pariter existit. et non solum materia enim numero vna
sed et potentia. Quomodo igitur pro poros motionem in/
quirit passiones contingere. Si quidem et plenus po/
ris supfluit porum. Si enim ita patet aliquid esse. et si
non poros habens sed ipsum primum ens patietur
eodem modo. Amplius autem quomodo contingit de inspiciere
et videre ut dicitur. Non enim secundum tactus contingit tran/
sire pro transparentia nec pro poros. si plenus vniuersumque
Quidem enim differt non poros habere. omne enim sic
erit plenum. Sed si vacua quidem hec. necesse est corpa
in eis habere idem contingit rursus. Si autem talia
secundum magnitudinem ut non suscipiant corpus aliqd
ridiculi purum quidem existimare vacuū. magnum
autem non esse vacuū. qualicumque autem vacuū aliud ali/
quid existimare dicere nisi regione corporis. Qua
propter manifestum quomodo omni corpori secundum tumorem equi/
le erit vacuū. Vltius autem poros facere supfluit. Si
quidem enim nihil facit secundum tactus. nec pro poros tran/
sire facit. Si autem in tangendo et poris non enti/
bus hec quidem patiens. hec autem faciens ad inuenire
hoc modo nato. Quomodo ergo ita dicere poros ut quod
dem existimatur. aut mendacium aut inane est. mani/
festum ex his est. diuisibilibus autem omni corporibus en/
tibus poros facere ridiculi. Secundum id enim quod di/
uisibilia possunt separari. Quomodo autem existat ge/
nerare entibus et facere et pati dicamus accipien/
tes principium dicitur multoties. Si enim hoc qui/
de potestate. hoc autem actu. tale innatum est. non tamen
quidem pati. tamen autem non pati. sed ubique secundum quod
est tale. Magis autem et minus secundum quod tale ma/
gis est et minus. et ac poros versus alijs dicitur ma/
gis inesse. ut in metallicis. extendunt enim passum ve/
ne primum. Eodem enim igitur vniuersumque et vni/
ens impassibile. Sicut autem et non approximationem

nec sibiipsis nec alijs. quod facere nata sunt et pa/
ti. Dico autem non solum tangens calefacere ignis. sed
esse loqesit. aerem enim ignis. aer autem corpus cale/
facit innatus et facere et pati. Tum autem existit/
mare pati. tum autem non determinates in princi/
pio hoc dicendum. Si enim non ubique diuisibilis
magnitudo. sed est corpus inuisibile aut latitu/
do. non versus erit ubique passibile. sed neque primum
nullum. Si autem hoc mendacium. et esse corpus di/
uisibile. nihil enim differt dicere diuisum esse aut
tangere. aut diuisibile esse. Si enim segregari potest
secundum tactus. ut aium quodam. esse nondum est diuisum
possibile erit diuisum esse. sit enim nullum impossi/
bile. Vltius autem hoc generari modo scilicet corporibus
inconueniens est. Destruit enim hic sermo altera/
tionem. Videmus autem idem corpus primum ens:
quomodo quidem humidum. quomodo autem coagulatum diui/
sione non et propter hec patiens. nec quomodo et ta/
ent. sic autem democritus. Non enim transductum nec trans/
positum secundum naturam coagulatum et humido generatum
est. nec autem nunc sunt dura et coagulata inuisi/
bilia tumoribus. Sed sicut omne nunc humidum quomodo
aut durum et coagulatum est. Amplius autem nec aug/
mentationem possibile esse ad diminutionem: non
enim quodcumque maius erit factum. si quidem erit ap/
positio. et non esse transmutas aut mixto aliquo
aut secundum se transmutate. Quomodo igitur est generare et fa/
cere. generari aliquid et pati ad inuenire. et quod contingit
et quod inquit quodam non contingit. determinatum sit huius
modo. Reliquum autem videndum de mixture secundum eum
dem modum methodi. hoc enim erat tertium posi/
torum a principio. Scrutandum autem quid est mix/
tio et quod miscibile. et quibus existit entium et quomodo modo
Amplius autem versus ne est mixtio. aut hoc men/
dacium. Impossibile est enim aliquid alterum alteri
misceri: sicut dicitur quodam. Entibus enim adhuc mix/
tis et non alteratis non magis nunc mixta esse in/
quirit quam prius. sed sibi se habere. altero autem cor/
rupto non mixta esse. sed hoc quidem esse. hoc autem
non esse. Dictionem autem sicut habentium esse. eodem
autem modo est ambobus conuenientibus corruptum est
mixtorum alterum. non enim esse mixta nullatenus en/
tia. Hic quidem sermo videtur quare quod differt
actu mixtio a generatione et corruptione. et quid
miscibile a generabili et corruptibili. manifestum
enim quod omnium differt si est. Quapropter his entibus
manifestis quibus soluent versus. Altero nec
materia igni misceri dicimus. nec misceri cum er/
ardet. nec ipsam ipsam priculis nec igni. sed ig/
nem quidem generari. hanc autem corrupti. Et cōs
Lc iij

aut eundem modum nec corrupti cibum. nec figuram...

Queritur Decimo quinto. utrum actio et passio...

Primo Sciendum. quod postquam philosophus determinavit...

quod est penetratio corporis. nec secundum quod vacuum non est...

Prima Conclusio. contra opinionem Democriti. posita...

Secunda Conclusio. peritio Empedocle est intractabilis...

Ad rationes ad oppositum. Ad primum dicitur quod...

Imaginandum quod aliquod corpus in forma egrediat ab agente...

Continua autem bis questionem dicendum utrum ne mixtio ad sensum sit...

Si autem secundum quod compositum est mixtio. nihil commingetur...

Imutat utrumque in dominas et superiores naturas. Non generat autem alterum...

Queritur Decimo septimo. utrum mixtio sit possibilis. Arguitur primum quod non...

Primo Sciendum. quod postquam philosophus determinavit de actu actus...

et cetera. Nec etiam nutrimentum nutritio miscet. quia nutritio manet et nutrimentum corrumpitur. nec accensum miscet cum subiecto. ut figura non miscet color. quia virtus manet in propria natura. miscibilia autem non manent actu in mixto nec corrumpuntur ambo nec alterum. ergo differunt mixtio ab omnibus illis iam dicitur etc.

Secunda conclusio. accensio non est miscibilis ad inuicem. Patet quia miscibilia habent esse per se ante mixtionem et post. sed accensio a subiecto separari non potest. Ergo etc. Ex quo patet quod non quodlibet est miscibile cuiuslibet.

Tercia conclusio. miscibilia in mixto nec perit usque ad corruptionem nec penitus moritur. Prima pars patet quia miscibilia sunt separabilia a mixto. non sunt penitus corrupta. Secunda pars patet quia si maneret penitus ex eis non fieret aliquid unum.

Quarta conclusio. miscibilia manent in mixto potestatem et virtutem sub eodem mixto. Patet quia non manent simpliciter sub actibus propriis. nec corrumpuntur simpliciter. Ergo dicere quod manent potestatem et virtutem in mixto. et magis declarabitur in conclusio sequenti. Ex istis conclusionibus patet primo quod mixtio est possibilis. quia ad mixtionem requiritur quod miscibilia ante mixtionem sunt sub actibus propriis. sub quibus non manent nisi potentia et virtute. et mixtio completa. hoc autem est possibile. Ergo conclusio vera. quod erat primum declarandum. Circa secundum punctum declarandum est.

Sciendum est. antiquum non ponitur mixtionem fieri per transmutationem miscibilium ad inuicem. ex quibus alteratis fieret una natura composita. sed ponitur mixtionem fieri per diuisionem. per hoc scilicet quod unum minus ponitur ad iuxta aliud. et hoc tripliciter. quia quidam dixerunt quod mixtio fiebat per iuxta positionem minimorum secundum sensum. Alii quod fiebat per iuxta positionem minimorum secundum spiritum. sicut grana ordinata miscerentur cum granis frumenti. Alii vero dicebant quod fiebat mixtio per iuxta positionem minimorum secundum quantitatem. Sed contra hec dicitur ponunt tres conclusiones.

Prima conclusio. mixtio non fit per diuisionem miscibilium in minima secundum spiritum et formam. Patet quia talia minima manent sub actibus propriis. non possunt facere unum per se. Item quilibet pars mixtionem mixta. si autem non esset mixta mixtio fieret subiecto modo.

Secunda conclusio. mixtio non fit per diuisionem in minima secundum sensum. quia illud quod est mixtum unum pura non videtur acute. alteri non esset mixtum. pura acute videtur et sine eorum oculos habent. et ita non esset mixtio secundum rem. Item non quilibet pars mixti esset mixta.

Tercia conclusio. mixtio non fit per diuisionem in minima secundum quantitatem. Patet quia mixtio non fit per diuisionem in minima. et hoc patet secundum declarandum. Circa tertium punctum declarandum.

Notandum est. contra quedam sunt actiua et passiva ad inuicem. illa scilicet habent proprietatem. scilicet eorum que partem quodammodo faciunt sunt diuisibilia et passibilia eiusmodi sunt humida. Alia vero cum difficultate partium. sicut sunt sicca et dura. Sunt enim in isto puncto sex conclusiones.

Prima conclusio. illa que non communicant in materia non sunt ad inuicem miscibilia. Patet quia non sunt actiua et passiva ad inuicem. ideo ars medicinae non miscet sanitati. quia subiectum sanitatis est corpus. ars vero medicinae in anima est subiectiue.

Secunda conclusio. concorsio in materia et proprietate ad inuicem habetia sunt miscibilia ad inuicem. Patet quia talia sunt ad inuicem actiua et passiva. ergo per eorum actionem et passionem potest causari tertium ex ipsis.

Tercia conclusio. actiua et passiva ad inuicem magni cuius quo non est miscibile. Patet quia in mixtione nullum miscibilium dicitur magis necesse sub actu proprio. modo si multum componatur cum pauco conuertitur illud pauca in sui naturam. et ita vna gutta vini non potest miscere ad mille amphoras aque.

Quarta conclusio. actiua et passiva ad inuicem potestatem et virtutem ad eandem. sicut quod unum non sufficit corrumpere alterum. nec ambo tertium sunt ad inuicem miscibilia. Patet quia in mixtione neque nec ambo sunt debent manere. sed debent esse ad eandem sicut quod unum non sufficit puere alterum in sui naturam nec ambo tertium. Et si arguatur quod si sunt sic ad eandem unum non potest agere in reliquum. nec actio fit a proprio et materiam in equalitatis. Respondetur quod ista equalitas miscibilium non debet sic intelligi quod unum elementum non predominat alteri. sed quod unum non sit predominant quod sufficit reliquum corrumpere. et de hoc latius videbitur in questione sequenti.

Quinta conclusio. illa que sic se habent quod unum est factum passibile. et reliquum difficile. sicut factum ad inuicem sunt miscibilia. Patet quia unum manet sub actu proprio. et alterum corrumpitur. sicut stannum non bene miscetur cum ere. eo quod stannum est factum difficile diuisibile.

Sexta conclusio. factum diuisibilia sunt bene miscibilia. sicut in qua cum suis complicit. patet quia facile transmutantur. Ergo si pars que huiusmodi non sunt viscosa sunt facile diuisibilia et miscibilia. sicut vinum cum aqua. sicut oleum non est miscibile cum aqua vel vino. eo quod est viscosum et supnarat. eo quod habet humiditatem aerem. modo aer natus est ferri super aquam. Ergo omnibus istis patet quod sunt miscibilia et que non. quod erat declarandum. Ergo ob id istis patet quod ista sunt mixtio. cum enim miscibilia non penitus remaneant. nec penitus corrumpuntur in mixto. sed manent virtualiter et eminet in mixto. ideo sequitur quod mixtio est miscibilium alteratorum unum. ideo quia forma mixti virtualiter eminet in mixto formas miscibilium. et hoc latius patebit in questione sequenti.

Ad rationes autem oppositas. Ad primam dicitur est quod non corrumpitur alterum. nec ambo. nec manent simpliciter miscibilia. sed manent virtualiter in mixto. Ad secundam dicitur quod mixtio non fit per diuisionem. sed fit per actionem passiuam et alteratorum ipsorum miscibilium inter se. Ad tertiam dicitur est quod quilibet miscibilia dicitur ad eandem potestatem et virtutem. Ad quartam dicitur quod miscibilia non educunt effectum per formam mixti de potentia materie in virtute propria. sed hoc fit in virtute superioris generantis.

Hec enim neque corrupta esse necessarium quando mixta. nec adhuc eadem simpliciter esse que pura. nec componem esse mixtionem eorum nec ad sensum. sed est miscibile quidem quodcumque bene de terminabile ens passiuum fuerit et actiuum et tali miscibili. ad homiomerum enim miscibile. Dicitur enim miscibilium alteratorum unum

Queritur Decimo octauo. vtrum elementa formaliter manent in mixto. Arguitur primo quod sic auctoritate philosophi in tertio dicitur. non corrumpitur alterum neque ambo. salua autem virtute eorum. ideo hoc quidem derelinquitur status autem rei non potest esse sine substantia eius. etc. Secundo sic mixtio est miscibilium alteratorum unum. quod autem est alteratum est substantia actiuum existens. ergo miscibilia manent formaliter in mixto. Tercio sic mixtio componit essentialiter ex elementis. ergo elementa manent substantialiter in mixto. alio non esset mixtum subalterum mixtum. Quarto sic in mixto qualitates et operationes naturales elementorum manent. ergo et ipsa elementa formaliter manent. Tunc patet quia propria passio et propria operatio a proprio subiecto separari non possunt. Quinto sic quanto magis aliqua forma est eleuata super materiam tanto redit materiam magis eleuata. sed forma mixti est forma perfectior et magis eleuata forma elementorum. ergo requirit materiam magis eleuata quam sit materia elementorum. talis autem eleuatio fieri non potest nisi per formas elementorum que mens die sunt inter materiam et formam mixti. ergo oportet elementa formaliter manere in mixto. Ultimo sic mixtum mouetur naturaliter secundum naturam elementum predominantis in ipso. ut habet philosophus in libro de celo. ergo oportet elementa manere in mixto formaliter. alio vnum elementum non predominaretur alteri.

sum. sed est miscibile quidem quodcumque bene de terminabile ens passiuum fuerit et actiuum et tali miscibili. ad homiomerum enim miscibile. Dicitur enim miscibilium alteratorum unum

Queritur Decimo octauo. vtrum elementa formaliter manent in mixto. Arguitur primo quod sic auctoritate philosophi in tertio dicitur. non corrumpitur alterum neque ambo. salua autem virtute eorum. ideo hoc quidem derelinquitur status autem rei non potest esse sine substantia eius. etc. Secundo sic mixtio est miscibilium alteratorum unum. quod autem est alteratum est substantia actiuum existens. ergo miscibilia manent formaliter in mixto. Tercio sic mixtio componit essentialiter ex elementis. ergo elementa manent substantialiter in mixto. alio non esset mixtum subalterum mixtum. Quarto sic in mixto qualitates et operationes naturales elementorum manent. ergo et ipsa elementa formaliter manent. Tunc patet quia propria passio et propria operatio a proprio subiecto separari non possunt. Quinto sic quanto magis aliqua forma est eleuata super materiam tanto redit materiam magis eleuata. sed forma mixti est forma perfectior et magis eleuata forma elementorum. ergo requirit materiam magis eleuata quam sit materia elementorum. talis autem eleuatio fieri non potest nisi per formas elementorum que mens die sunt inter materiam et formam mixti. ergo oportet elementa formaliter manere in mixto. Ultimo sic mixtum mouetur naturaliter secundum naturam elementum predominantis in ipso. ut habet philosophus in libro de celo. ergo oportet elementa manere in mixto formaliter. alio vnum elementum non predominaretur alteri.

In oppositum Arguitur primo. si elementa manerent formaliter in mixto cum differant specie. sequeretur quod ipsum mixtum esset diuersarum specierum et quod esset plura entia substantialia. Secundo sic si elementa manerent formaliter in mixto. vel iuxta se ueniret possent. vel sibi in qualiter parte materie ad eandem essent formam. si primum tunc non esset quelibet pars mixti mixta. quod est contra naturam mixtionis. vel sibi in qualiter parte materie ad eandem essent formam. si primum tunc non esset quelibet pars mixti mixta. quod est contra naturam mixtionis. vel sibi in qualiter parte materie ad eandem essent formam. si primum tunc non esset quelibet pars mixti mixta. quod est contra naturam mixtionis.

Sciendum quod compositum: Quatuor sunt formas elementorum esse inmixtibus et remiscibiles. Dicitur enim quod diuisiones sunt forme subales. quidam sunt perfecte simpliciter materiam recipiunt formas mixti non est in potentia ad vltimum: perfectiorum substantialium. sed forme elementorum non actuant materiam in termino. sed magis sunt quedam dispositiones et eleuaciones materie ad actum perfectioris forme recipiende ideo elementa dicuntur quasi eleuamenta. et secundum hoc dicitur quod elementa proprie non sunt species. quia non sunt gradus determinati in entibus. sed magis sunt vice in specie. et secundum hoc dicitur Quatuor forme forme substantiales elementorum sunt quasi medie inter formas substantiales perfectas. et formas accidentales. et ideo nihil preter formas substantiales ele-

mentorum esse intensibiles et remiscibiles. nam secundum eum non videtur quod manere possunt elementa in mixto. et qualiter diuersimode in diuersis. nisi forme ipsorum possent intendi et remitti. Et ita secundum Quatuor forme elementorum manent in mixto secundum esse remissum. et in diuersis mixtis diuersimode remittuntur. nam in vno mixto magis remittuntur unum elementum quam aliud. in alio autem mixto per oppositum est. ita quod secundum diuersos gradus remissionis elementorum sunt diuersi gradus mixtionis. sed quando elementa sunt in seipsis et separata. forme elementorum sunt in esse intensio. Sed si Quatuor forme intelligatur quod forme substantiales elementorum. putantur de genere substantie sunt intensibiles et remiscibiles. hoc est impossibile. quod esse substantiale cum sit primum in analogia entis in diuisibilis consistit. si enim ibi esset intensio et remissio oportet quod inter diuersa esse mediū. inter esse et non esse. cum forma substantialis dat esse simpliciter. Sed si Quatuor forme intelligatur quod forme subales elementorum acceptorum secundum esse physicū et naturale. per quod sunt actiua et passiva sunt intensibiles et remiscibiles. sic enim verum dicitur quod quatuor forme que sunt principia substantialia elementorum. per quod elementa sunt actiua et passiva sunt intensibiles et remiscibiles. sicut enim de roe et hois albi est albedo ita et de roe elementorum acceptorum sub actioe et passione sunt qualitates proprie. Alius est modus rēndendi Alberti et Auicene ad questionem. dicitur enim quod elementa habent dupler esse. substantiale et primum. et esse accidentale et secundum. Item esse substantiale duplex est. quod dicitur esse integrum et perfectum sive liberum. et tale habet quodlibet elementum in se ipso. Aliud est esse substantiale ligatum et diminutum sive fractum. et tale esse habet elementum alteratum. et cum alio mixtum. Dicitur ergo Albertus quod elementa manent in mixto. quantum ad esse ligatum primum et fractum. et etiam quantum ad esse accidentale. sed non manent in mixto quantum ad esse liberum et integrum. et hanc materiam tractat Albertus diffuse in tertio de celo et mundo. insequendo Auicennam. Sed alius est modus rēndendi Alexandri de homa in sequens sanctorum Thomam. Dicit enim Alexander quod vna forma per virtualiter et eminenter contineri in alia. Forma enim imperfecta continet eminenter et virtualiter in forma perfecta. sicut vegetatiuum in sensitiuum. et sensitiuum in rationabile. ita quod sensitiuum per quod quid vegetatiuum et adhuc plus. igitur vegetatiuum est eminenter in sensitiuum. sed non actualiter et in propria forma: alio essent due forme. sed vegetatiuum est in sensitiuum. sicut trigonum in teragono. vnde dicitur Aristotele in secundo de anima. Rūder est Egdus ad questionem quod forme elementorum continentur in forma mixti virtualiter et eminenter. sed non manent in mixto forma liter et actualiter. ita quod sunt diuersae forme a forma mixti. immo forma primas virtualiter forme elementorum est simplex in sua essentia et indiuisibilis. Prima pars patet quia forme elementorum per se ordinantur in formam mixti. ergo in eo virtualiter manent. nam forme subales et species res se habent sicut numeri. vnde de philosophus in octauo metaphysicorum. vnde sicut minor numerus continetur in maiori. ita forma imperfecta in perfectione. et secundum hoc mixtum est subalterum mixtum. quia non solum manent elementa virtualiter quod ad formas seu partes accidentales. vnde quod dicitur male in relligatur Aristotele. imo manent elementa quod ad formas subales que reseruantur virtualiter et eminenter in simplicia forma subali mixti. Et secundum hoc patet facile solui rationes ante oppositas. quod forme elementorum et accidentales non manent in mixto secundum actum per primum. sed manent in quadam forma vel qualitate complexione naturali. que se habet ut mediū quod dicitur inter quatuor primas. Et est huiusmodi quatuor complexionalis propria dispositio materie

ad formam mixti. sic p[er] p[er] q[ue] forme elementor[um] manent in mixto formali[ter] et eminet[er]. ut b[er]n[ardus] p[ro]bat r[ati]o[n]es post op[er]a polita. Et hec vltima r[ati]o[n]e videt[ur] p[ro]babili[ter]. Albertus em[en]d[at] in t[er]cio de celo n[on] videt[ur] loqui s[ecundu]m opinionem p[ro]p[ri]am. sed ibid[em] exponit opinionem Avicene. sive em[en]d[at] loquit[ur] s[ecundu]m opinionem p[ro]p[ri]am sive n[on] positio sua est p[ro]babili[ter] et iustis r[ati]o[n]ibus. sed hec vltima videt[ur] p[ro]babili[ter]. ut dicitur est.

R[ati]o[n]es aut[em] ante oppositum facte et post oppositum sustinendo vtr[ut]q[ue] positio[n]em. s. Alberti et Egidij de rhoma soluitur p[er] ea que dicta sunt in questione. Et hec de questione. et p[er] p[ri]m[us] de toto p[ri]mo libro de g[en]erat[i]o[n]e et corrupt[i]o[n]e

Recapitulatio primi libri

de generat[i]o[n]e et corrupt[i]o[n]e Primus liber continet tres tractatus. Primus tractatus habet quatuor capitula.

In p[ri]mo p[ro]bat p[ro]p[ri]am intentionem suam in hoc libro. et reprobat opiniones antiquorum non distinguenti[um] generationem ab alteratione.

In secundo reprobat opiniones distinguenti[um] ap[er]t[er] parentem generationem ab alteratione. s. Platonis et Democriti ibi. Et ita q[ue].

In t[er]cio disputatiue inquir[it] v[er]u[m] sit aliq[ua] generatio simpl[is] vel non. et qu[om]o distinguatur a generat[i]o[n]e et q[ua]m q[ua]d ibi. Determinatis aut[em] his.

In quarto ostendit qu[om]o s[ecundu]m veritatem distinguatur generatio simpl[is] a generatione s[ecundu]m quid tam in eodem genere q[ua]m in diuersis. ibi. Propter q[ua]d aut[em]

Secundus tractatus h[ab]et quatuor capitula

In p[ri]mo p[ro]bat de determinat[i]o[n]e de alterat[i]o[n]e. ponendo differenciam eius a generat[i]o[n]e. assignando d[ist]inctionem v[er]itatis et d[ist]inctionem generat[i]o[n]is a ceteris mutati[on]ibus

In secundo ponit d[ist]inctionem augmentat[i]o[n]is a ceteris mutati[on]ibus t[ame]n ex p[ar]te terminor[um] q[ua]m ex p[ar]te modi im[mutati]o[n]is. et ostendit q[ua]m subiectu[m] augmentat[i]o[n]is sit q[ua]m q[ua]d et cor[por]um. ibi. De generat[i]o[n]e aut[em]

In t[er]cio p[ro]babili[ter] inquir[it] de modo q[ua]m fit augmentat[i]o. et ostendit quid sit illud q[ua]m ang[ust]at. ibi. Suscipiend[um] em[en]d[at]

In quarto s[ecundu]m veritatem determinat de modo quo fit augmentat[i]o. ostendendo q[ua]m d[ist]inctiones augmentat[i]o[n]is. et de terminat[i]o[n]e de illo quo fit augmentat[i]o q[ua]m est nutrimentus. ibi. Qu[om]o aut[em] questu[m] est.

Tertius tractatus habet quatuor capitula.

In p[ri]mo p[ro]bat q[ua]m h[ab]et determinand[um] de tactu. de facere et pari. de mixtione. et in speciali tractat de tactu p[ro]p[ri]o et metaphorico.

In secundo determinat de act[i]o[n]e et passione q[ua]m ad q[ua]litate[m] ag[en]tis et patiens ostendendo qu[om]o debet esse s[ub]iecta in pot[en]tia tactu dissimilia in p[ri]ncipio augmentat[i]o[n]is et in fine actu similia. ibi. De facere et

In t[er]cio determinat de modo act[i]o[n]is et pass[i]o[n]is t[ame]n s[ecundu]m opinionem antiquor[um] q[ua]m s[ecundu]m veritatem. ibi. Qu[om]o aut[em].

In q[ua]rto determinat de mixt[i]o[n]e. ibi. Reliquu[m] aut[em]. et c[etera]

Et sic finit[ur] primus liber.

Et mixtione q[ua]dem igitur et tactu et defacere et pari dictus est quo modo existit in rebus transmutantibus s[ecundu]m naturam. Amplius aut[em] et de generatione et corrupt[i]o[n]e aliqua et simpliciter

quomodo est. et p[ro]pter qu[am] causam. s[ecundu]m aut[em] et de alterat[i]o[n]e dictu[m] est q[ua]d alterari. et qu[om]o habet d[ist]inctionem cor[por]is

Reliquu[m] aut[em] p[ro]siderare circa vocata elementa cor[por]um. generatio em[en]d[at] et corruptio omnibus natura p[ro]sistentib[us] substantijs n[on] sine sensibilib[us] cor[por]ibus

Hor[um] aut[em] subiecta materia. hi q[ua]dem inquirunt esse vna. puta aerem ponentes aut ignem aut aliq[ua]d mediu[m] hor[um] aliq[ua]s corpus ens et sepabile plura p[er] numeru[m] vno. hi q[ua]dem ignem et terram hi aut[em] et hec et aerem. t[er]ciu[m] hi aut[em] et hec et aquas

quatuor ut Empedocles ex quibus p[ro]gregatis et segregatis et alteratis p[ro]tingere generat[i]o[n]em et corrupt[i]o[n]em in rebus

Om[n]i q[ua]dem igitur prima p[ri]ncipia et elementa b[er]n[ardus] habet dicere. sicut p[ro]fessus ex quibus transmutatis aut s[ecundu]m p[ro]gregat[i]o[n]em et segregat[i]o[n]em. aut s[ecundu]m aliam transmutationem c[on]tingit generat[i]o[n]em esse et corrupt[i]o[n]em: sed facientes q[ua]dem vna[m] materia[m] extra p[re]dicta. hanc aut[em] sepabilem et cor[por]e[m] peccat: Impossibile sine p[ro]p[ri]etate esse corpus hoc sensibile: aut em[en]d[at] leue aut graue. vel calidum vel frigidum. nec esse infinitum hoc. quod q[ua]dam dicitur esse p[ri]ncipiu[m] ut aut[em] in thimico scriptu[m] est. nulla h[ab]et determinat[i]o[n]em.

Non em[en]d[at] dicit manifeste p[ro]dicens. si se perat ab elementis nec vna[m] nihil dicens esse subiectu[m] aliquod vocatis elementis p[ri]us. Verbi gratia aurum operibus aureis. certe et hoc non bene dicitur hoc modo dictum: Sed quoru[m] q[ua]dem alteratio est ita. quoru[m] aut[em] generatio et corruptio impossibile illud enunciat ex quo generatum est Sed tamen inquit lo[n]ge verius esse aurum dicere vna[m] quodq[ue] esse. Sed elementis em[en]d[at] solidis v[er]q[ue] ad planicifa/cit dissoluti[on]em. Im possibile aut[em] mater et materiam primam planicim esse. Nos aut[em] dicimus esse aliam aliquam materiam vna[m] cor[por]um sensibilium. hanc aut[em] non sepabilem sed s[ecundu]m cum contrarietate ex qua generant[ur] vocata elementa. Determinatum est aut[em] de his certis in alijs. Sed tamen q[ua]m et hoc modo sunt ex materia cor[por]a p[ri]ma determinandum et de his p[ri]ncipium et p[ri]mum existimantes esse materia[m] inseparabilem q[ua]dem subiecta aut[em] p[ro]p[ri]a. Neq[ue] em[en]d[at] calidum materia est frigidum nec h[ab]et calido sed subiectu[m] ambor[um]. q[ua]m p[ro]p[ter] p[ri]mu[m] q[ua]dem pot[en]tia corpus sensibile p[ri]ncipium. secundo

autem contrarietates. dico aut[em] verbi gratia caliditas et frigiditas. t[er]cio aut[em] iam ignis et aqua et talia: Hec aut[em] transmutant ad inuicem. non ut Empedocles et alij dicit. semp[er] em[en]d[at] eis alte ratio. p[ro]p[ri]etates aut[em] non transmutant. S[ecundu]m non minus et ut cor[por]is qualia et quanta dicend[u]m p[ri]ncipia: alij em[en]d[at] supponentes vna[m] et non dicit quare aut hec aut tanta

Arca initium se

cu[m] dicitur de generat[i]o[n]e et corrupt[i]o[n]e querit p[ri]mo. Vtr[ut] qualitates p[ri]ncipia sunt p[ri]ncipium formale elementor[um]. et materia p[ri]ma q[ua]m est t[ame]n ens in pot[en]tia sit p[ri]ncipiu[m] materiale ipso[rum]. Arguit p[ri]mo q[ua]m n[on] e[ss]e t[ame]n p[ri]mu[m] acc[us] n[on] p[ro]t[er] esse p[ri]ncipium formale subst[an]tie sed q[ua]litate[m] p[ro]p[ri]a[m] esse subst[an]tie. ergo n[on] possunt esse p[ri]ncipia formale elementor[um] que s[un]t subst[an]tie. Secundo sic. q[ua]d vni est acc[us] nulli est subst[an]tie. sed qualitates p[ro]p[ri]a[m] mixti sunt acc[us] n[on] p[ro]t[er] esse p[ri]ncipium formale subst[an]tie sed q[ua]litate[m] et p[ro]p[ri]a[m] esse subst[an]tie. ergo n[on] sunt p[ri]ncipia formale elementor[um] Tercio sic p[ro]t[er] se[m]p[er] p[ro]p[ri]a[m] querit. si materia q[ua]m est t[ame]n ens in pot[en]tia sit p[ri]ncipiu[m] materiale elementor[um]. aut esse parabilis ab ip[s]is elementis vel cor[por]is qualitatib[us] aut n[on] sepabilis. Non scdm. q[ua]m tunc elementa n[on] e[ss]e corruptibilia Non p[ri]mu[m]. cu[m] sit t[ame]n ens in pot[en]tia q[ua]d p[ro]t[er] se n[on] potest existere. s[ecundu]m materia n[on] est p[ri]ncipium materiale elementor[um] In opposit[um] est p[ro]p[ri]a[m] in p[ri]mo et secundo capitul[is] huius secundi libri. Pro responsione

Sciend[u]m q[ua]m post p[ro]p[ri]a[m] determinat[ur] in p[ri]mo libro de generat[i]o[n]e et corrupt[i]o[n]e. augmentat[i]o[n]e. diminut[i]o[n]e alterat[i]o[n]e. et de his que h[ab]ent motu[m] deseruiunt. t[ame]n tactu actione. passione. et mixtione. Ostendit[ur] d[ist]inctionem in isto secundo de natura generator[um] et corruptor[um]. Et q[ua]m p[ro] natura elementor[um] inest natura elementor[um] generatio et corruptio. et q[ua]m qualitates p[ri]ncipia actiue et passiue sine q[ua]m n[on] sit transmutat[i]o ad formam p[ro]t[er] se p[ri]mo insunt elementis. et p[ro] elementa insunt elementis. id[em] q[ua]m in hoc secundo libro p[ro]bat[ur] inquad[em] v[er]itate. put[ur] exigit materia libri. dignu[m] est v[er]o p[ro]p[ri]a[m] d[ist]inctionem de generat[i]o[n]e et corrupt[i]o[n]e elementor[um]. q[ua]m generatio et corruptio s[un]t transmutat[i]o[n]es naturales. et in om[n]i transmutat[i]o[n]e natural[is] o[mn]i[um] aliquid materia esse subiecta. et etia[m] esse aliqua p[ri]ncipia p[ri]ma. id[em] p[ri]mo p[ro]bat[ur] inquit de p[ri]ncipio materiali elementor[um]. et de p[ri]ncipijs formalib[us] cor[por]um ante q[ua]m determinat de generat[i]o[n]e et corrupt[i]o[n]e elementor[um] et de transmutat[i]o[n]e cor[por]um. Circa p[ri]mu[m] ergo

Secundo

Sciend[u]m q[ua]m ut sepe dictu[m] est. antiqui determinates de p[ri]ncipio materiali rerum materialiu[m] triplici sunt. n[on]a quidam posuerunt plura p[ri]ncipia materialia et inter istos aliqui posuerunt finita. et alij infinita. Alij vero posuerunt vna[m] p[ri]ncipium materiale. s. vna[m] elementum pura[m] ignem aerem vel aquam. vel aliquod mediu[m] inter ignem et aerem. et isti dixerunt illud mediu[m] separatum esse a contrarijs. sed iste opiniones improbare fuerunt ante in p[ri]ncipio p[ri]mi libri. et etia[m] in p[ri]mo p[ro]p[ri]a[m] h[ab]et tam ponentes plura p[ri]ncipia materialia q[ua]m vnum n[on]

potuerunt saluare d[ist]inctionem generat[i]o[n]is ab alterat[i]o[n]e eo q[ua]m ponebat illud p[ri]ncipium materiale vel esse actu ens vel entia. ideo p[ro]p[ri]a[m] suppone p[ro]p[ri]a[m] q[ua]m licet sint quatuor q[ua]m vocant[ur] elementa. que s[un]t p[ri]ncipia in generat[i]o[n]e cor[por]um et sunt p[ri]ncipia cor[por]um mixtor[um]. t[ame]n ista elementa resoluuntur in vnum p[ri]mu[m] p[ri]ncipiu[m] cor[por]um materialiu[m] respectu cuius sunt p[ri]ncipia. et illud p[ri]ncipium materiale sibi vindicat nomen materie. et est elementu[m] p[ri]mu[m] simpliciter ideo cu[m] loquitur Aristoteles de illis quatuor cor[por]ib[us] non dicit ea esse elementa. sed vocata elementa. quia nomen elementu[m] p[ri]mo conuenit materie p[ri]ncipio que est p[ri]mu[m] p[ri]ncipium in compositis. et vltimu[m] in resoluti[on]e. et scdm[us] r[ati]o conuenit quatuor p[ri]ncipijs cor[por]ibus

Prima

Ad elusio. ad secunda[m] p[ar]tem q[ua]sit materia p[ri]ma que est t[ame]n ens in pot[en]tia sit p[ri]ncipiu[m] materiale quatuor elementor[um] Probat quia quatuor elementa s[un]t cor[por]a. ut p[ro]p[ri]a[m] ad sensum. et n[on] s[un]t actus simplices cum sint passibilia. nec s[un]t potentie pure cu[m] sint actiua. s. op[er]a s[un]t p[ro]p[ri]a[m] ex actu et pot[en]tia. et cu[m] sint p[ri]ma in generat[i]o[n]e cor[por]um. ut n[on] supponit. non resoluuntur in cor[por]a p[ro]p[ri]a[m]. s. op[er]a cor[por]is resolutio sit in actu p[ro]t[er] em[en]d[at] et in pot[en]tia per esse. et p[ro]p[ri]a[m] materiale p[ri]ncipium eor[um] est materia p[ri]ma q[ua]m est t[ame]n ens in pot[en]tia. q[ua]dem materia separari n[on] potest a q[ua]libet elementor[um]. nec ab eor[um] contrarijs. sed s[ecundu]m est sub aliq[ua] for[ma] et sub aliq[ua] p[ro]p[ri]a[m] t[ame]n successiue separatur a q[ua]libet elementor[um]. et a q[ua]libet p[ro]p[ri]a[m]. ut p[ro]p[ri]a[m] dicebat. Sed p[ro]p[ri]a[m] r[ati]o[n]e ad p[ri]mam p[ar]tem querit

Sciendum

Elementa p[ro]p[ri]a[m] duplici considerantur. vno modo s[ecundu]m eor[um] esse subst[an]tia le. absolute sumptu[m] pur sunt p[ro]p[ri]a[m] ex forma cor[por]is et materia p[ri]ma. et sic vna[m] elementu[m] est in g[en]e subst[an]tie. Alio modo s[ecundu]m suu[m] esse materiale et p[ro]p[ri]a[m]. ut sunt actiua et passiua adiuuic[em]. hoc notato ponit

Conclusio

R[ati]o[n]alis ad p[ri]mam p[ar]tem q[ua]sit licet qualitates p[ri]ncipia subst[an]tia elementor[um] co[n]stituunt[ur] etia[m] ip[s]a in esse subst[an]tia absolute sumptu[m]. s. t[ame]n p[ri]ncipia formalia ipso[rum] p[ro]p[ri]a[m] ip[s]a s[ecundu]m q[ua]m sunt actiua et passiua ad inuicem. et put[ur] habent esse materiale. Prima p[ar]s p[ar]t[is] p[ar]t[is] duas p[ar]tes r[ati]o[n]is an[te] oppositum. scdm[us] p[ar]t[is] p[ar]t[is] q[ua]m elementa p[ro]p[ri]a[m] in esse materiali p[ro]p[ri]a[m] illas formas p[ro]p[ri]a[m] efficiunt p[ri]ncipia actiua et passiua. sed p[ro]p[ri]a[m] qualitates p[ri]ncipia elementor[um] efficiunt p[ro]p[ri]a[m] actiua et passiua. s. t[ame]n. Et q[ua]m p[ar]t[is] p[ar]t[is] licet qualitates p[ri]ncipia n[on] sunt de r[ati]o[n]e elementor[um] put[ur] de ip[s]is ag[en]t[ur] in libro de celo et mundo vbi p[ro]p[ri]a[m] p[ro]p[ri]a[m] q[ua]m mobilia sunt ad vbi. licet etia[m] n[on] s[un]t de r[ati]o[n]e ipso[rum]. put[ur] considerantur a metaphisico qui abstrahit a motu et a materia sensibili. sunt t[ame]n de r[ati]o[n]e elementor[um] p[ro]p[ri]a[m] elementa considerantur in hoc libro. quia in isto libro elementa considerantur p[ro]p[ri]a[m] sunt generabilia et corruptibilia actiua et passiua adiuuic[em]. hoc aut[em] conuenit ip[s]is p[ro]p[ri]a[m] qualitates p[ri]ncipia. Unde n[on] est inconueniens aliquid esse de ratione alicuius rei vno modo accepte. q[ua]dem n[on] est de ratione ipsius alio modo p[ro]p[ri]a[m]. et hoc p[ro]p[ri]a[m] solutio ad scdm[us] r[ati]o[n]em an[te] oppositum. Prima r[ati]o[n]e arguit p[ro]p[ri]a[m] p[ri]ma p[ar]te scdm[us] conclusio[n]is. et t[er]cia r[ati]o[n]e an[te] oppositum soluta est in responsione secunde p[ar]tis querit in prima conclusio[n]e.

Quonia[m] igitur querimus sensibilis corp[or]is p[ri]ncipia. hoc aut[em] est tangibile. tangibile

aut cuius est sensus tactus. manifestus qm no omnes proprietates corporis spes et principia faciunt sed solu qm tactu et fm proprietatem dicit. et fm tangibiles proprietate. id neqz albedo et nigredo et dulcedo et amaritudo. sicut aut nec aliaz sensibiliu proprietatum aliqua facit elementa. quis prius visus tactu. qm propter et subiectum prius. sed no est corpus tangibilis passio. fm q tangibile est. sed fm aliud. et si coniungit natura prius ipsorum aut tangibilium diuidendum q prius differetie et proprietates. sunt autem proprietates fm tactu. hec calidum frigidum humidum siccum graue leue durum molle. lubricum. aridum. asperum. lene. grossum subtile. Hoz aut graue qdem et lene. nec actiua: nec passiu. nec em in faciendo aliqd aliud. nec in patiendo ab alio dicitur. Oportet at actiua et passiu ad inuicem esse elementa. miscerem em et transmutant in inuicem. calidum aut et frigidum et siccum et humidum. hec qdem actiua erunt hec aut passiu dicitur. calidum em est quod congregat homogenia. segregare quod inquit facere igne. segregare est que eiusdem tribus. Et contingit em extollere alienigena. frigidum autem quod coniungit et congregat. Sicut et singenea et non eiusdem tribus. humidum autem indeterminatum proprio termino bene terminabile ens. siccum at bene terminabile proprio termino. diffiulter autem bene terminabile alieni subtile at et grossum et lubricum et aridum et durum et molle et alie differetie ex his sunt. Qm em repletiuus est humidum quod non est. de terminat quid bene terminabile at ens. et quod sequit tangetem. subtile aut repletiuum. subtile aut partium et parua et prius repletiuum. totum em totum tangit. subtile autem maxime tale. manifestus qm subtile qdem erit humidum. grossum aut siccum. Rursum at lubricum qdem humidum. lubricum em humidum aliquid passiuum est velut oleum: aridum em quod perfecte siccum: Quia propter et coagulata sunt propter deflectionem proprie humiditatis. Amplius molle qdem humidum. molle em quod subiectum in seipm. et non transmutans qdem facit humidum. et ideo non est humidum molle. sicut molle humidum. durum aut siccum. Durum em est quod coagulatum est. coagulatum at siccum. Dicitur at siccum et humidum multifarie. opponitur autem siccum et humidum. et rursum humidum et siccum et coagulatum. oia em sunt siccum et humidum prius dicitur. qm em humidum opponitur siccum. et humidum qdem est quod habet alienam humiditatem supficietenu in infusum at quod in p

fundo: siccum aut quod prius hac. palam qm qdem humidum erit humidum. oppositum at siccum prius mi siccum. Rursum at humidum: et coagulatum sicut humidum quidem est quod habet propriam humiditatem in pfundo. infusum at quod habet alienam humiditatem in pfundo coagulatum at quod prius hac. propter et hinc erit sicut quidem siccum. hinc at humidum. Manifestum igitur qm oia alie differetie reducunt ad prius quatuor. hec autem non amplius in minores. neque em calidum quod siccum. vel quod humidum. neque humidum quod calidum. aut quod frigidum. nec frigidum et siccum. nec sub inuicem. nec sub calido et humido sunt. quapropter nec esse quatuor esse has

Queritur Secundo. vtrum sint quatuor qualitates prius. Arguitur primo quod sunt pauciores. quia illud quod superabundat dicitur: vni soli conuenit. sed prius per superabundantiam dicitur. ergo est solus vna prius qualitas. Secundo sic. frigiditas est prius caliditatis. vt habet secundo de celo. q non est qualitas prius. Probatur prius. quod prius est posterior suo habitu. Tercio sic. calidum et frigidum sunt qualitates actiue. humidum et siccum sunt qualitates passiue. vt habet in textu. sed agens est prius patiente. ergo solus vna qualitas prius. calidum et frigidum. Quarto sic. lumens est quod litas prius corporis. et est causa oim qualitatium elementorum ergo est solus vna qualitas prius. lumens. vel si quatuor qualitates elementorum sunt qualitates prius. tunc erunt quatuor prius me qualitates. In oppositu est phis in tercio capitulo lo prius tractatus huius secundi. Pro ratione

Primo Sciendum. quod postquam Aresto. ostendit quod qualitates prius sunt principia formalia elementorum constitutorum in esse materialis et transmutabilis inter ponit quod inter qualitates conuenientes corporibus generabilibus et corruptibilibus iste sicut prius que generat ad sensum tactus. et sunt quatuor tales non plures neque pauciores. Pro quo sit hec

Prima Conclusio. inter qualitates sensibiles conuenientes corporibus generabilibus et corruptibilibus in quantum habent qualitates tangibiles que sunt sensibiles sensu tactus sunt priores. Quod probatur. quod sicut sensus tactus est fundamentum oim sensuum et prius. sine quo non potest esse alius sensus. ita oportet quod qualitates sensibiles sensu tactus sint priores alijs que litantibus sensibilibus per alios sensus. et que alie qualitates sensibiles non possunt esse sine prius quatuor tangibilibus. Prius tenet. quod quilibet est ordo in potestate. talis dicitur esse ordo in obiectis. Item corpora generabilia et corruptibilia in quantum habent motum sunt actiua et passiu. sed quomodo sunt actiua et passiuua nara sunt se tangere. et qualitates tangibiles sunt priores res. sine quibus non possunt esse alie qualitates in corporibus. Et conclusio sequit quod oia alie qualitates sensibiles per alios sensus causantur a qualitatibus prius. quod prius in vnoquoque genere est causa oim que sunt illius generis

Secunda Conclusio. inter qualitates tangibiles sunt quatuor sunt qualitates prius. probatur quod septem sunt proprietates qualitatium tangibilium. vt calidum frigidum humidum siccum: graue leue. durum molle. lubricum aridum. asperum

lene grossum et subtile. sed quatuor vtriusque proprietates reducunt ad prius duas proprietates et due prius non reducunt ad se mutuo nec ad potes. Et em due sunt proprietates et tres prius tangibilibus et quatuor qualitates prius tangibiles. Quatuor declaratur prius. sunt qualitates tangibiles. quod sunt actiue et passiuue aduicem. et sunt tangibiles. Prius prius. quod calidum habet congregare omogenia et disgregare eutrogenia sed frigidum habet congregare omogenia cum eutros genijs et ita iste qualitates sunt actiue. vnde calidum calefaciendo eleuat illud quod est subtile. et sic coniungit subtilecum subtile et derelinquit deorsum grossum cum grosso. et sic dicitur congregare omogenia et disgregare eutros genia. sed frigidum habet prius et coagulare quod mouet a circumferentia ad centrum. sed calidum mouet a centro ad circumferentiam. ita frigidum congregat subtile cum grosso et ita congregat eutrogenia. humidum autem dicitur quod est bene terminabile termino alieno et male termino proprio. Sed siccum est bene terminabile termino proprio et male termino alieno Terminatur autem termino proprio aut alieno nouit passionem. et ita humidum et siccum sunt qualitates passiue. calidum et frigidum sunt qualitates actiue. Et tamen hic

Sciendum Sciendum est quod calidum et frigidum non sunt qualitates actiue in in se. dum sint passiue immo sunt minoris resistentie quam alie. Sicut dicitur actiue quod sunt magis actiue quam humidum et siccum et humidum et siccum non dicitur passiuue sic quod non sint actiue. sicut quod minus sunt actiue alijs. quod autem alie qualitates tangibiles reducunt ad istas quatuor inductiuue declaratur. nam graue reducunt ad frigidum. frigiditas em est causa leuitatis. calidum em disgregat et rarefacit. et ita in modis ea materia facit magna quod est rare et per prius leuitate. et per oppositu frigiditas condensat. facit materia de materia sub prius quitate et sic facit grauitate. Sicut molle reducitur ad humidum. molle em facit aliter cedit alteri sicut et humidum. Dicitur autem reducitur ad siccum. nam quod aliquid de siccitate induratur sicut per de luto lubricum em reducitur ad humidum rare. nam lubricum habet humiditatem aliter passiuam a siccitate. sicut oleum habet humiditatem aeream et ita nihil est lubricum nisi sit humidum. Aridum autem reducitur ad siccum. nam aridum idem est quod perfecte siccum. ita terra nuncupatur arida. sicut asperum reducitur ad siccum et lene ad humidum. nam asperum dicitur quod habet prius res aliquas alijs supereminet. quod scilicet non potest fluere. lene autem dicitur cuius nulla pars supereminet alteri. et hoc propter humiditatem eo quod humidum fluit ad pres decliuiores. sicut grossum reducitur ad siccum. et subtile ad humidum. nam subtile est bene receptiuum alterius sicut humidum. et grossum est male terminabile termino alieno sicut siccum. prius quod alie proprietates reducunt ad prius duas. et ille non reducuntur ad se inuicem nec ad aliquas potes conuenientes corporibus generabilibus et corruptibilibus. quod dicitur propter lumens quod est quod litas prius corporis. et est bene causa quatuor qualitatium prius. Et sic patet responsio ad questionem quod tamen sunt quatuor qualitates prius. Et est hic

Sciendum Sciendum est quod humidum dicitur dupliciter habet in textu. Vno modo dicitur quod habet humiditatem naturalem sicut aer vel aqua. Alio modo quod habet humiditatem extrinsecam et hoc dupliciter. vel habet ea in pfundo et tunc dicitur infusum. vel habet ea solus in superficie tunc dicitur humidum. Et si quod an alie qualitates possint solus conuenire elementis in sua naturali dispositione exponitur. Respondetur quod alie illarum prius conuenire elementis

et alie non. ille em qui non reducunt mixtionem qualitatium prius bene conueniunt elementis naturaliter dispositis sicut sunt que leue grossum subtile. sicut ille qui causant ex alijs mixtionem qualitatium prius non conueniunt elementis naturaliter dispositis sicut sicut lubricum aridum et humidum. Et quod partes que alie qualitates sensibiles alio sensu a sensu tactus non conueniunt elementis naturaliter dispositis cuiusmodi sunt colores et odores et sic de alijs. quod tales sequuntur mixtionem elementorum et per minata proportionem qualitatium prius facta per actum et passionem eorum ad inuicem. vnde si in terra vel aqua posset esse forma le coloris quod est lumens. tunc si sint naturaliter dispositi non est ibi materiale coloris quod existit in proportionem qualitatium prius. sicut em aqua sit quod dulcis vel amara hoc est per mixtionem aquarum terrestrium vel aliquod humidum

Ad rationes Ad oppositu ad prius dicitur quod leue prius dicitur exponit negatiue et non affirmatiue. vel dicitur quod in se libet ordinem est tamen vni prius modo quatuor qualitates sunt de quatuor ordinibus. Ad secundam dicitur quod si pariter calidum et frigidum ad inuicem fm ordine perfecti et imperfecti isto modo caliditas est prior frigiditate. Sed si attendere ordinem cause et causati vna non est prior alia. caliditas em nunquam causat frigiditatem se nec e conuerso. Ad alias duas patet solutio ex dictis.

Nota Nota est quod quatuor elementa sunt. eorum autem quatuor sex coniugationes. prius autem non innaturalia sunt. coniugatio calidum em et frigidum est idem. et rursum humidum et siccum impossibile. Manifestum qm quatuor erunt elementorum coniugationes calidum siccum. calidum et humidum. et rursum frigidum et humidum et frigidum et siccum. Et assecutum est hoc fm rationes simplicibus appentibus corporibus et ignis et aeris. aqua et terre. ignis em calidus et siccus aer at calidus et humidus velut euaporatio em aeris aqua frigida et humidata terra at frigida et sicca. quapropter vt rationabiliter distribuuntur dicitur in prius corporibus et multitudo eorum quatuor sunt fm rationem

Oia em que simplicia corpora elementa faciunt hi qdem vni. hi at duo. hi at tria: hi at quatuor et faciunt. Quicquid igitur vni dicitur solus. deum desinitate et raritate alia generant. Hinc patet duo facere principia et rari et densum. aut calidum et frigidum. hec em actiua. vni at supponit quod admodum materia. Qui at motus duo faciunt vt pmenides igne et terra media mixtura faciunt hinc pura aere et aqua. sicut at et quod tria dicitur quod admodum plato in diuisionibus mediis em mixtura facit. et ferre eadem dicitur et quod duo. et quod tria dicitur propter quod hi qdem in vno incidunt media. et hi at vni solus faciunt. Quia at motus quatuor dicitur vt impeditur. segregat et hec in duo. Igni oia alia op

ponit. nō ē ar ignis z aer z vnūqdqz p dīctoruz
simplex s; mī crū. Simplicita ar talia qdē st; nō
tū cadē. Vtrū qz. Nō sūl igni igneum nō ig
nis. z qd aerī acruīlū ar z in alijs. Ignis ar ē
supabūdiāta caliditatis. quēadmodū glacies
frigiditatis. Coagulatio ar z arso supabūdiā
tie qdā sunt. hec qdē frigiditatis hec ar calidi
tatis. Si igit glacies ē coagulatio būdi z fri
gidi. z ignis erit arso calidi z sicci. iō nil nec ex
glacie generaf. neqz ex igne. Enūbo autē qtuoz
simplicibz corpūbz vtrūsqz pmo. est vnūqdqz
Ignis em z aer ei q ad terminū fert. Terra ar
et aq ei q ad mediū. z extrema qdēz z sincera
ignis z terra. media ar mixta magis aq z aer.
et vtrūqz vtrūqz p raria. Igu qdē em cōtrariū
aq. aerī ar terra hec em ex cōtrarijs passionibz
constituta sunt

Quāto. vtz sine tm qtuoz elemēta. Ar pmo q
st; paucaiora elemēta em ē ex st; ar aliqd p^o i ex
st; ite icūlibz spē in aliā spē. hec autē diffinī
tio solī matie p^o pūct. s; em vnū elemētū. s; matia pma
Sed sic arguit. q st; pta qz scz st; pbinatōes qūta
tū pmap. s; st; scz elemēta. z pna. qz nūer? elemētoz. s;
mī. ex pbinatōe qūtarū pmap. Tercio sic. qnqz sunt
mor? simplices. s; qnqz st; corpū simplicita. s; oc corpus
simplex est elemētū. s; Quarto sic. plura st; mixta qz
quatuoz ergo plura sunt elemēta qz quatuoz
In oppositū est Aristo. in textu. p rāione

Primo Sciēdū q postqz pbs pbavit q tm
qtuoz st; qūtarēs p^o actie et passue
q st; pncipia formalia elemētoz. p r
ex nūero h mōi qūtarū pbat nūer? elemētoz. p quo

Secundo Sciēdū q h nō elemētū p
accipi mltis modis. vno p
pōtū vt elemētū sit illd qd p
mū ē in pōe simplr z i resolūōe vltimū simplr. z h mō
matia dī elemētū respēu corpū. nafalū z vt dicūt qdam
i ista accepōe diffinitū ē elemētū a pmo. v. mera. q eo mō
q allegatū ē in pma rōe an oppositū. qdā tū dicūt q illa
eriā pūct qtuoz elemētū. Alio accipit elemētū mīn^o p pē
scz pōi pncipio intrīseco z p se alie? rei. z h mō nō elemētū
trīe exēdit ad materiā z formā. Tercio accipit elemētū
rū in respēu z in aliq gūe z non simplr sicut qtuoz corpū
simplicita in gūe corpū. dicūt elemētū. qz st; pma z sim
plicita z nō resolūit in aliā corpū. sed alia scz mixta resolū
unt in ipa. tū nō st; elemēta simplr. qz resolūunt in ma
teriā z formā ex qbus pponunt

Tercio Sciēdū q h p rāione elemēta pur st;
adīnuicē trāsmutabilia. z nō st; trā
mutabilia nisi p qūtarēs pmas. iō
pūctōes ē ex pbinatōe qūtarū pmap. in hoc libo assig
nare nūer? elemētoz. hīs pmissis sic

Conclusio Rātal ad qūtarū. tm qtuoz
st; elemēta z nō plura nec
pauciora accipiendo elemē
tum tercio modo. p ratur. quia qualitates prime sunt
pncipia formalia elemētoz. p p rāione autēz qualitarum

ser sunt pbinatōes qz vna est calidi cū frigidū. alia cali
di cū sicco. tertia calidi cū humido. qra frigidū cū humi
do. qra frigidū cū sicco. z terra humidi cū sicco. s; ha
rū pbinatōnū due st; iuriles z impossibiles. scz pma z
vltima. qz vnū p raria nō est natū pbinari cū alio. s; sūc
tū qtuoz elemēta. sicut st; qtuoz pbinatōes vtilēs qtu
oz qūtarū pmap. Et cū iste qūtarēs p ratur elemē
ta in esse p hīlico z trāsmutabili. vt dēn est prius. sequit
q em qtuoz erunt elemēta. z hoc est pūctōes hīs q sūc
sū appēnt. Videm^o em q ignis est calidus z sicus et
aer est calid^o z humidus z q oq est frigidū et humidū
et terra est frigidā z sicca. z ad hoc adducit p hūs restio
nū. nā nullus corpū q posuerit corpa simplicita esse elemē
ta z pncipia rez excessit nūer? quaternariū. z qūb
eoz. quodā modo posuit qtuoz elemēta vt declaraf in
textu. Itē qūlibet elemētū sibi determinat vnā qualitatē
ē in summo. z cū sint qtuoz qūtarēs sequit q sunt qua
tuoz elemēta. nā ignis primo est calidus. aer primo ē hu
midus. aq primo frigidū. z terra primo sicca

Primo Dubitat. ex quo qūlibet elemētū
determinat sibi certāz qualitatē in
sumo qz nō sufficit vna qūtarā ad
p raturōnē vnū elemētū. Potest dici q elemēta st; cor
pora trāsmutabilia ad inuicē. z iō opz qūlibet esse actū
vū p raturū. z ita in qūlibet elemēto est vna qūtarā per
quā est actūū z alia p quā est passūū

Secundo Dubitat. de locis elemētoz. ad
quod satis p raturōe ex libo de celo
et mō. Ignis em est simplr sur
sum z terra est simplr deorsum. aq est deorsum sūm qd. z
aer est sursum sūm sūm qd. vū q ignis sit sursum simplr pō
sic oīdī supponēdo q mēta mouent sūm naturā elemētū
p domināris i ipoz q qūlibet dēscit in suo loco naturalē
et q null^o mot^o naturalē est ad infīnitū s; ad certū termi
nū. Tūc arguit sic. Videm^o sensibīlī ignē vel flāmā in
q p d nāf ignis cōdere sursum z nō mouet sic sūm naturāz
aq vel terre qz tūc deberet dēscēdere. nec sūm naturāz ac
ris. qz tūc deberet dēscēdere in loco aeris. s; sed q mouet
sūm naturā ignis. z cū null^o mot^o sit infīnit^o sequit q rē
dit ad aliquē locū sursum. s; exire sup aerē z p ratur loc^o
naturalē ignis est sup aerē z sursum simplr.

Tercio Dubitat. an ignis z aq magis fri
ent q ignis z terra. Rādel q si elem
ta p raturōe in qntū st; graua z leua
er mobilia ad vbi sic plus p raturōe ignis z terra q ignis
et aq. qz plus distāt. Sed si p raturōe sūm q mobilia
ad formā quo mō p raturōe hīc tūc plus p raturōe ignis
et aqua q ignis z terra. qz simplr plus distāt quantū
ad tales formas

Ad rōnes An oppo^o Ad p raturōe dicit
q illa diffinitio p raturōe qtuoz
elemētū pmo z nō materie p
me. qz materiā pma nō ē alie? spē Ad sed am dēn est
q due pbinatōes qūtarū st; inuiles Ad tēcia dī q
nō st; nisi qtuoz mor? simplices sūm spēz spēalīssimā cō
uenīentes corpūbz corrupibilibz. vt pbatū ē in lī. de celo.
celū ei nō veit in p raturōe s; subaz qūtabilū z corrupibī
lū sūm suā subaz sic elemēta s; solū sūm p raturōe iō nō vocat
elemētū Ad q raturōe q sicut ex certo z defmīato nūer?
ro st; p raturōe fieri infīnitē dēces ita ex nūero elemētoz
certo z paucō p raturōe fieri plura mixta imo infīnita in indīq
uidiō sūm diuersos gradus mīxtionē.

Sed nō simplr qtuoz entia vno vnūqdqz
terra qdē em sicci magis qz frigidū. aq ar frigi
di magis quā humidū. aer autē humidū magis
quā calidū. Ignis ar calidū magis quā sicci.

Queritur Quarto. vtz qūlibet elemē
toz primo pūctōe vna qūtarā
tas pma. vbi gratia. vtz ter
ra sit pmo sicca. aqua pmo frigidā. aer pmo humidus. z
ignis pmo calidus. Arguit pmo q nō de terra z aq.
nā quod magis distāt a fonte calorū est maxime frigi
dū sed terra maxime distāt ab ipso celo qd est sūm calo
ris. s; terra est maxime frigidā z nō aqua. Et cōfirmat
qz effectus grauitatis q sūm graue densum cōpactum
magis pūctōe terre qz aq. Sedo arguit qūlibet de
aqua. illud maxime conuenit alicui qd ab eo difficilime
remouet. sed humiditas difficilime remouet ab aq qz fri
giditas. qz frigiditas timōra ab aq ad hūc ē humidā q
aqua est magis humidā qz frigidā. Tercio sic de aq
arguit. qz humidū est humectare s; maxie humidū ē max
imē humectare. sed aqua magis humectat qz aer vt do
cet ex p raturōe. s; aer nō est pmo humidus sed aqua

Quarto arguit de igne caliditas exure z desiccit q
maxima caliditas maxime desiccit. igit si ignis est max
ime calidus sequit q erit maxie siccus z p raturōe vel am
te qūtarēs cōuenit sibi in summo vel neutra sibi pūctōe
In oppo^o est p hīs in q raturōe caplo h^o sedi. p raturōe

Primo Sciēdū. q p raturōe p raturōe
factū an oppositūz dī dūs Albert?
terra esse magis z pmo frigidā Et
ad Aristo rē dī dī dī dī dī aquā esse pmo frigidā z terram
pmo sicca dī dī dī dī dī dī pmo nō denorat or dī dī dī dī
elemētū. sed ordinē qualitatū vni elemētū cōueniē
tūz. ita q nō est intentio p hī dī dī dī dī aqua est magis
frigidā seu pmo frigidā vel frigidior ceteris elemētū.
sed sensus est q aqua est pmo frigidā. t. eus sic frigidā et
humidā p prius pūctōe sibi frigiditas qz humiditas. et
iō vult dūs Albertus z qdam aliū q terra sit frigidior
aqua. z ignis hec opinio sit pbabilis nō insequēdo Egi
dium de roma Contra cū arguit pmo sic. sūm Aristo
relem qtuoz qūtarēs prime cōsistunt nūer? q raturōe
rum elemētū. quod nō esset nisi quo dī dī dī elemētū
rum haberet vnā istāz qualitatū p raturōe pmo s; qd
est pmo talē est maxie tale vt habet sedo mēta p hī dī dī
vt ignis q est pmo calidus est maxime calidus s; aqua
que est pmo frigidā ceteris elemētū erit frigidior.

Sedo sic. nisi qūlibet elemētūz pūctōe pmo vna q
litarū p raturōe z oibus alijs p ipm nō polly saluari p raturōe
mixtio imo polly fieri mixto ab hīs q p raturōe oia ele
mēta ad ipm. p raturōe p raturōe mixto dī dī dī dī dī dī dī dī
elemētū s; sūm vnā qūtarē sicut sicut nō p raturōe nāz
raturōe ignis nisi p calidū. s; si ignis non est primo non opz
mixtum p raturōe caliditate ab igne z sic de alijs elemē
tis Tercio sic. si pmo dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī
vni elemētū conueniētiū sequerē q vna z eadē quali
tas p raturōe inesse pmo pluri elemētū. paret p raturōe
qz si aer est primo humidus non respectu alioz elemē
toz. sed solum respectu sui calorū non esset inconue
niens qn aliud elemētū esset primo humidus respectu
etiā alicuius alterius qualitatū. ex quo sequit vltē

rius q non posset assignari numerus elementoz. sūm ma
mez qualitatū p raturōe. imo possent esse plura elementa
qz qualitates prime. cum vna qualitas posset pluribus
elementis pmo cōuenire. oportet q dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī
car excessum respectu alioz elemētū. z ita aqua est p
mo frigidā z maxie in ordine ad alia frigidā. z terra ma
xime sicca. vt dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī
dum p raturōe argumentū an oppositū.

Notadū Cum egidū q duplex est calor
quidā est calor celestis. Alius
est calor elementaris. calor em
elemētari desiccit exurit z consumit. Sed calor celestis
vniūctat nutrit z augmētat. nō tū est intelligendū q s;
duo calores dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī
tum est qualitas ignis in virtute p raturōe habet incinerare
et cōsumere sed idem calor inquantū est instrumentum
vniūctatis agentis scz celi. vel agentis p raturōe mix
ti habet generare fouere z nutrire. Et sicut dicitur
de frigiditate. vt ergo q aqua frigiditate elemētari ē fr
gidior terra. sed terra est frigidior aqua frigiditate celestis
st; plus em distāt a celo terra qz aqua non tū est magis
nā dum q frigiditas sit p raturōe caliditatis et q causat a
causa p raturōe caliditatis. qz frigiditas est qualitas p
se z p raturōe habens eā dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī
p raturōe ponitur.

Cōclusio Responsalis ad questū. Cū
bet elemētū cōuenit pmo z ma
xime vna qualitarum p raturōe
ita q ignis est pmo calidus. aer primo humidus. aqua
pmo frigidā. z terra pmo sicca. p raturōe cōclusio pmo qz
ignis sit primo calidus. qz caliditas est nobilissima qūtarā
tas. qz est maxime actua ergo debet nobilior elemētū.
tale autē est ignis qz sicut circa corpus celeste scz in cōs
cauo o raturōe hūc. Item ignis est p raturōe caliditas
lo: s; est maxime calidus. ex quo sequit q aer est pri
mo humidus. qz aer est calidus z humidus z nō est p raturōe
mo calidus. qz hoc cōpetit igni. s; est pmo humidus. se
quitur vltierus q aqua est primo frigidā. qz aqua est fri
gida z humidā sed non est primo humidā. qz hoc cōm
petit aeri ergo est primo frigidā. sequit vltierus q terra
est primo sicca quia terra est frigidā z sicca sed non est p
mo frigidā. quia hoc cōpetit aqz ergo est primo sic
ca. ergo conclusio vera

Primo Dubitat. an quo dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī
habeat duas qūtarēs in summo. qz
remissio sic p raturōe. qz qūtarēs st;
simplices. Ad dubiū raturōe p raturōe sicut ad p raturōe
q qūlibet elemētū hz vnā qualitatē in summo vt dī dī dī dī dī
erū est z alia dēterminat sibi qūtarē inesse remissio vt sic
qū dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī
dū est q aliter cōpetit aeri q sit calidus et aliter cōpetit
mixto. nā mixto dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī dī
est ignis. z est humidū p raturōe p raturōe p raturōe hūmīdū qd
est aer. z ita mixto non hz calorē simplice sed nutrit cum
suo p raturōe. sed aer nō sic est remissio calidus. vt in caloz
re suo sit p raturōe frigiditatis. qz non hz calorē ab alio s;
habeat a natura p raturōe a qua habeat talem calorem raturōe
in ordine ad humiditātē que sibi cōuenit in summo qz
humiditas in summo z caliditas in summo nō possunt
simul esse. z ita caliditas aeris raturōe est quasi dī dī dī dī dī
spūs ad humiditātēz. z ita p raturōe ab altero dī dī dī dī dī dī dī dī
alijs elemētū.

Secundo Dubitat. vtz calor ignis & aer/... Ad rōnes... Quoniam ad determinatum est pus q' simpli...

hoc em calidū & humidum. hoc autem frigidū et humiduz. qua propter vniuersaliter quidem manifestū. quonia omne ex omni generari inna...

em ignis flamma. hec aut fumus ardens. fu/... Quod patet sic. quia sunt due qualitates prime puenien...

Queritur... Sciendum... In oppositum est phus in textu. p rōsione...

Sciendum... Sciendum... Sciendum... Sciendum... Sciendum...

quod patet sic. quia sunt due qualitates prime puenien...

Loctio... Sciendum... Sciendum...

Sciendum... Sciendum... Sciendum...

Conclusio... Sciendum... Sciendum... Sciendum... Sciendum...

Sciendum Quod duplex potest intelligi ex duobus elementis generari tertium. Uno modo potest intelligi quod in virtute duorum elementorum generetur tertium, vel potest intelligi quod in virtute alicuius tertij transmutatis illa duo elementa generetur aliud tertium distinctum ab utroque. **Iuxta hoc sit hec**

Prima Conclusio p[ro] isto p[ro]posito. Ex quibuslibet duobus elementis non habentibus symbolum virtute propria potest generari tertium elementum distinctum ab utroque, potest enim ex igne et ex aqua corrupta siccitate ignis et manente eius caliditate, et corrupta frigidity a que remanente eius humiditate fit aer. vel corrupta caliditate ignis remanente eius siccitate et corrupta humiditate a que remanente eius frigidity fit terra. et sicut ex aere et terra potest fieri aqua et ignis ut patet inuentum. **Quod autem ex aere et terra fiat ignis adducit philosophus exemplum plura sensibile, quod flamma non est nisi fumus ardens, fumus autem generatur ex terra ignita et aere, ergo ex terra et aere fit ignis, quare conclusio vera**

Secunda Conclusio. Ex duobus elementis habentibus symbolum virtute propria non potest generari tertium, potest quod cum vnum elementum ageret in reliquum vel solum qualitas symbolum remaneret et alie due corrumperentur, vel alie due remaneret et quartas symbolum corrumperentur, sed neutro modo potest generari tertium, quod nec vna qualitas nec due contrarie potest constituere vnum elementum, quare conclusio vera

Tercia Conclusio. Ex quibuslibet duobus elementis potest fieri tertium elementum singularitatem et distinctum ab utroque, potest quia sol vel ignis et aqua et terra que similes habent corrumperendo ambas qualitates a que et frigiditatem terre potest generare ignem. Et similiter ex aere et terra que non similes corrumperendo scilicet humiditatem aere et frigiditatem terre sol potest generare ignem. Et similiter deduceretur faciliter de alijs elementis, et sic pars tertium punctum declaratum.

Ad rationes Ad oppositum ad primam partem solutio. Vnum elementum non potest totum generari in aliud quod fieret deordinatio in vniuerso cum destrueretur vna de partibus subtilioribus partibus vniuersi, sed tamen secundum partem vnum elementum potest mutari in aliud.

Ad secundam dicitur quod ignis existens in concavo orbis lune potest immediate mutari in terram secundum intermediationem formarum licet non secundum intermediationem loci. Ad tertiam dicitur quod cum ex igne fit aer caliditas ignis ex consequenti remittitur, quia aer agit in ignem per suam humiditatem corrumperendo siccitatem ignis ideo ex consequenti remittit caliditatem eius. vel tertius dicitur quod ignis minime resistit ideo cito corrumperitur et propter leuitatem sue corruptionis non faciliter percipitur remissio in qualitatibus eius. Ad quartam dicitur quod propter imperfectionem formarum elementorum cum terra est in via corruptionis forma eius potest manere in materia rarioris quam sit aqua, sicut patet in extralatioue in qua dominatur siccum terrestris que tamen rarior est aqua. Et similiter forma ignis in principio generationis potest esse in materia densiori quam sit aer ut patet de fumo, quare etc.

Ed tamen adhuc sic respiciemus de his. Si enim est naturalium corporum materia, ut videtur quibusdam ad quod aere et quod talia necesse aut vnum esse, aut duo hec, aut plura. Vnum quidem vniuersum omnia non possibile esse, verbi gratia. Aere omnia aut aqua, aut igne, aut terra, si transmutatio est in contrarium, et transmutat in contrarium. Si enim erit aer siquidem permanet, et alteratio erit, et non generatio. Similiter autem necque ita videtur, ut aqua sit simul et aer, aut aliud quodcumque, erit igitur aliqua contrarietas et diuisio. Cuius habebit aliquid altera particula ignis: verbi gratia caliditatem, sed tamen nec erit ignis aer calidus. Alteratio enim tale est non generatio. Similiter autem rursus si erit aer ex igne calido in contrarium transmutatio erit, existet igitur aer hoc, et aer erit frigidum aliquod. Quapropter impossibile igne aere calidum esse, simul enim idem frigidum et calidum erit, aliud aliud igitur preter ambo idem erunt, et aliqua materia communis, eadem autem ratio de omnibus, quoniam non est vnum horum ex quo omnia, sed tamen necque aliud aliud preter hec velud medium aliquid aeris et a que vel aeris et ignis illorum autem grossius, horum autem subtilius, erit enim illud aer et ignis cum contrarietate, sed priuatio alterum contrariorum. Quapropter non contingit illud solum esse vniuersum, ut inquitur quidam infinitum comprehensio. Similiter igitur quodcumque horum aut quodcumque nihil, si igitur nullum sensibile prius his, hec vniuersum erunt omnia. Necessesse igitur aut semper manentia et immutabilia ad inuicem aut transmutabilia et aut omnia, aut hec quidem, hec autem non ut in thymeo plato scripsit. Quoniam quidem igitur transmutari inuicem necesse est, demonstratum est prius et quoniam non solum cito aliud ex alio deum est prius, quoniam habita quidem symbolum citius generantur ex ad inuicem, non habentia aut tardius. Si quidem igitur contrarietas vna est secundum quam transmutantur necesse duo esse, materia enim medium insensibilis ens et in separabilis ens. Quoniam autem plura videntur entia, due vniuersum erunt que mune. Duabo igitur entibus non possibile est tria esse si quatuor queadmodum videtur, tota ei coniugationes erunt, sex ei entibus, duas impossibile est generari que prius est ad inuicem. De his quidem igitur deum est per quod. Quoniam autem quod transmutat ad inuicem impossibile principium aliquid eorum esse aut in extremo aut medio ex his manifestum, in extremis quidem igitur non erit, quoniam ignis non erunt aut terra omnia, et eadem ratio si dicamus ex igne aut terra esse omnia. Quoniam autem necque medium ut videtur quibusdam

aere quidem et in igne transmutatur et in aqua aqua autem et in aere et in terra. Vltima autem non amplius adiungitur. Oportet autem stare et non in infinitum ire hoc in rectitudine ad utraque. Infinitum enim contrarietates in vno erunt. Sic terra generatur aqua, aer a ignis, p[er] se ergo a transmutat in p[er] et y contrarietas erit eorum que a. p[er] sit hec albedo et nigredo: rursus quod in y. a. erit alia non enim eadem, y. et p[er] sit autem siccitas et humiditas, a. quidem siccitas y aut humiditas, quapropter si quidem manet album existit aqua humida et alba sicut nigra erit aqua, in contraria enim transmutatio. Necesse igitur aut nigra aut alba esse aqua, sit itaque album primum. Similiter igitur et p[er] y. existit siccitas, erit igitur et p[er] ignis transmutatio in aqua contraria enim existit, ignis enim primum quidem nigra erat: deinde autem siccum. Saltem vniuersum quoniam oibus ex adiungitur erit transmutatio et in his quoniam in g terra existunt reliqua et duo symbolum nigra et humidum, hec enim non coniungunt vniuersum. Quoniam autem in infinitum non possibile ire quod futuri ostendere ad hoc prius venimus manifestum ex his. Si enim rursus ignis p[er] in alio transmutat et non reuoluit verbi gratia in x. contrarietas igitur inter p[er] et x. alia existit preter predictas. Nulli enim idem supponit, g. y. a. p[er] q[ui] x. Sit ergo p[er] k. r. f. k. aut vniuersum oibus existet, g. y. b. p[er] transmutant enim inuicem, si enim hoc quidem sit nodum demonstratum est, si illud manifestum, quoniam si rursus, x. in aliud alia erit contrarietas, et q. g. existet et p[er] similiter, autem si cum adiecto contrarietas aliqua existit eius que aut Quapropter si infinita: et contrarietates infinite vniuersum existet si autem hoc non erit diffinire nihil nec generare. Oportet enim si erit aliud ex alio totum transire qualitatem et amplius plures. Quapropter in quodam quidem nunquam erit transmutatio, verbi gratia. Si infinita media necesse infinite elementa Amplius autem necque ex aere igne transmutatio, si infinite contrarietates sunt, sunt autem et omnia vniuersum. Necesse enim omnes existere in inferioribus quidem p[er] quod superiorum, his autem que inferiorum. Quapropter propter omnia vniuersum erunt. Admirabilis autem aliquis dicentes plura vno elementa corporum ut non transmutent inuicem, sicut empedocles inquit quomodo contingit eis dicere comparabilia elementa. Sed tamen dicit sic, hec enim equalia omnia esse, si ergo secundum quantum necesse idem aliquid esse existens in omnibus comparabilibus quo mensurantur. Verbi gratia. Si ex aqua pugillo erunt aeris pugilli, x. idem

aliquid erant igitur ambo si mensurantur eodem si autem non sic secundum quantum comparabilia, ut quantum ex quanto, sed secundum quantum potest: verbi gratia. Si pugillus aque equaliter potest infrigidare, et x. aeris, et sic secundum quantum et non secundum id quod quantum comparabilia, sed secundum id quod possunt aliquid. Erunt ergo et noui quantum mensuram comparare et secundum potentias et secundum proportionem. Verbi gratia, ut hoc calidum hoc album, hoc autem ut hoc signat in quali quidem simile, in quanto autem equali. Inconueniens igitur videtur si corpora immutabilia entia non proportionem comparabilia sed mensuram potentiarum et quod esse equalia calidum aut simile ignis tamen et aeris multiplex. Idem enim plus, quod homogeneos talem habebit rationem. Sed nec augmentatio vniuersum erit secundum empedoclem sed secundum additionem. Igne enim augetur ignis, auget autem puluis proprium genus ethera autem ether. Hec autem adiunguntur, videntur autem non sic augeri que augentur. Vultum autem difficilius tradere de generatione secundum naturam. Que autem generantur secundum naturam, aut semper aut multum, ea autem que preter semper et multum ab euentu et fortuna. Que igitur causa ex homine boies aut spica aut multum, ex frumento frumentum: sed non olivam aut si ita proponatur os, non enim ut contingit convenientibus nil generatur, queadmodum modum ille inquit, sed ratione aliqua. Que igitur horum causa, non ignis aut terra, sed tamen nec amicicia nec lis, congregationis enim solum hec, hec autem segregationis causa, hec autem est substantia vniuersum, sed non solum et mixtio et separatio mixtorum, queadmodum ille inquit, fortuna enim ad equali nominatur sed non ratio: Est enim misceri ut contingit, natura igitur entium causa est ita habere et vniuersum que natura: de qua nihil dicitur. Nihil igitur de natura dicitur, sed tamen et bonum hoc est et optimum, hic autem mixtionem solum laudat, et enim elementa segregat, non lis, sed amicicia que natura priora deo. Dicitur autem et hec Amplius de motu dicit simpliciter, Non enim sufficit dicere quoniam amicicia et lis mouent, sed non hoc fuit amicicia esse quod motu tali, licet autem quod tali. Oportebat igitur aut determinare, aut supponere, aut demonstrare, aut certe, aut molliter, aut aliter qualiter. Amplius quoniam aut videntur et vi et preter naturam non

ueri corpora et fm naturas. Verbi gratia. ignis superius quidem non vi. inferius autem vi. vi autem ei quod fm naturam contrarium Est autem quod vi est igitur et fm naturam moueri. Hanc igitur amicitiam mouet aut non. contrarium enim terram superius et segregationi as similatur. et magis lis causa est. qui fm naturam motus est amicitia. quapropter et vniuersaliter preter naturam amicitia erit magis simpliciter autem nisi amicitia aut lis mouet eorum corporum nullus motus est nec motus. s; in conueniens. Amplius autem videtur motus. se gregauit quidem enim lis. ductus est aut superius ether non a lite sed quibus quidem inquit vi ut a fortia. sic enim constituit currens tunc multo tiens at aliter. quibus quidem enim innatum ignem superius agi. ether autem ingrediebatur terre. p fundas radices. Simul autem mundum similiter habere inquit in lite. nunc et prius in amicitia quid igitur est quod mouet primum et causa motus. non enim amicitia et lis. s; cuiusdam motus causa si est illud principium. Inconueniens autem et si anima ex elementis. aut vnum aliquid eorum. alterationes enim anime quomodo erunt. Verbi gratia musicum esse et rursus sine musica aut memoria aut obliuio. Palam quoniam si ignis anima passio nes erunt quibus quibus igni fm quibus ignis. si autem miscibile corporalia. harum autem nulla corpora / lis. sed de his alterius opus est contemplationis

Querit Sexto. vtrum in genere corporum elementa sint prima. Arguitur primo quod non quia celum est corpus et non est primum us ipis elementis. ergo etc. Secundo sic. quod quibus p suphabundantiam dicitur vni soli conuenit. sed primum dicitur p suphabundantiam. ergo non est nisi vnum primum corpus. Tercio sic. vnum elementum fit ex alio. ergo vnum est prius alio. et primum. quod id est quod fit aliquid est prius eo quod fit ex ipso. Arguitur. quod quilibet elementum habet vnam qualitatem in remisso. ergo precipit ea ab altero elemento cui primo conuenit. et p primum precipitatur naturam illius elementis. precipitatur est primum precipitatur. etc. In oppositum est phis in textu.

Primo Sciendum quod postquam phis probauit quatuor elementa esse ad inuicem transmutabilia. patet probat ea esse prima corpora in genere corporum generabilia et corruptibilia. ita quod non sunt ab aliis partibus nec ex alterutris manentibus in actu. s; oia alia ex ipis sunt circa hoc

Secundo Sciendum quod vt sepe dem est quidam antiquorum posuerunt vnum elementum esse principium aliorum. alij vero posuerunt plura elementa esse principia vel duo vel tria vel quatuor. alij autem non posuerunt aliquid elementum esse principium s; posuerunt aliquid medium inter elementa esse principium elementorum et aliorum corporum. et ois isti posuerunt principium mag

teriale cetero tam substantia rerum et actu ens. Sic etiam p fm eos quod non quodlibet elementum erit primum in genere corporum. et dixerunt oia esse vnum substantia. Sic etiam ptra eos.

Conclusio Prima. nullum elementum est primum aliorum elementorum. sed omnia elementa sunt equaliter prima. Patet primo. quia si vnum elementum esset prius et principium aliorum. cum principium primum oportet ac manere fm substantiam in generatione. et tale principium sit actu ens. sequeretur fm antiquos quod generatio non esset nisi alteratio. Secundo si ita esset sequeretur quod contraria simul essent in eodem. Patet quod ex tali elemento fieret aliud. et cum omnis transmutatio fiat ratione contrarietatis. ergo in elemento facto erunt due qualitates contrarie. scilicet qualitas principii et qualitas facti. Sed diceret aliquis quod qualitas elementis quod est principium non manet plus in elemento. quod scilicet elementum fit ex ipso. sed talis qualitas remittit in corpore facto. sicut videmus aquam calefactam fieri tepidam. et sic non sequeretur quod contraria erunt in eodem. Contra hoc obicit phis quod cum tale elementum non esset transmutabile fm substantiam sequitur quod non esset alterabile. vt deductus est in primo libro. Secundo arguit sic. Omnia elementa sunt ad inuicem transmutabilia. cum sint contraria. ergo vnum non est prius alio. Sed diceret aliquis quod extrema elementa non transmutantur ad inuicem sed solum proxima. Contra hoc obicit phis. quod quia aer transmutatur in ignem. ergo contrariatur igni. similiter transmutatur in aquam. ergo contrariatur aque. et cum fm eandem qualitatem non possit contrariari aque et igni. quod idem fm idem plumbum contrariari non potest. sequitur quod ignis contrariatur aque. et per consequens erit transmutabilis in aquam et e contra. Et similiter potest ostendi quod aqua non solum transmutatur in aerem et terram. sed etiam in ignem. et ita omnia elementa sunt transmutabilia ad inuicem. et per consequens vnum est prius altero. Sed diceret aliquis quod sunt infinita elementa fm actum. infinita autem extrema non possunt transmutari ad inuicem. Contra hoc arguit philosophus. quia cum dari possint due contrarietates qualitarum primum. que continent solum quatuor. et qualitates. non possunt constitui nisi quatuor elementis. et ita si poneretur quinquatum elementum distinctum ab aliis oportet ponere nouam qualitatem. et per consequens oportet eam contrariari aliis elementis. et sic oportet qualitates contrarias ponere in eodem elemento. quod non est possibile.

Secunda Conclusio. non est ponendum aliquid materiale principium quod sit de se actu ens et corpus prius ipis elementis. Patet quod tunc generatio elementorum ex illo naturali principio non esset nisi alteratio. Et illud duabus rationibus sequitur.

Tercia Conclusio et responsio ad questionem. scilicet quatuor elementa in genere corporum transmutabilia sunt prima. Patet quia nullum elementum est prius altero. vt dicit prima conclusio. nec reducuntur elementa ad aliquod corpus commune ipis. quod sit principium ipsorum. vt dicit conclusio secunda. ergo sunt prima corpora. et ita non resoluntur in corpora priora ipsis. sed bene resoluntur in materiam primam que est pura potentia. et in formam substantialem simplicem actu et virtute. et ita elementa non sunt simpliciter prima principia. sed solum sunt prima in genere corporum.

transmutabilis. Circa primam conclusionem.

Sciendum quod si elementa essent infinita. inter essent qualitates prime et infinitas. et prietates. Et si essent duo in conuenientia. Primum quod tolleret generationem et corruptio elementorum quod in quolibet elemento essent infinite qualitates quod oportet transmutari antequam vnum elementum transmutetur in aliud quod est impossibile. Secundum inconueniens est quod omnia elementa que essent infinita essent vnum. patet in quolibet elemento essent infinite contrarietates. ergo ratione infinitatis quecumque essent in vno essent in alio. alia non essent infinite in quolibet. igitur elementa omnia essent vnum. Sed forsam diceret aliquis quod tale principium neutrum esset elementorum. hoc non valet quod subiectum contrarietatum fm actu non potest separari ab omnibus contrariis.

Ad rationes Ante oppositum. Ad primam dicitur quod elementa sunt prima in genere corporum transmutabilia. et per hoc excluditur celum. quia licet celus sit primum corpus simpliciter. non tamen est primum in genere corporum transmutabilium. Ad secundam dicitur quod quodlibet elementum est primum proponendo primum negatiue. Ad tertiam dicitur quod solum probat quod materia prima ex qua fit generatio elementis est prior ipsis materia enim non est corpus. quando enim ex vno elemento fit alterum illud ex quo fit alterum non manet in facto. sed solum materia eius. Ad vltimam dicitur quod elementum habens vnam qualitatem in remisso non precipit eas ab alio cui primo conuenit. sicut contingit in mixto. vt dicitur est prius. ostensum enim est quomodo. vna qualitas conuenit cuilibet elementorum in esse perfecto et altera in esse remisso. habet enim illas qualitates in ordine ad aliam qualitatem que primo conuenit elemento in quo est.

De elementis autem ex quibus corpora constituta sunt quibus quidem videtur esse aliquod commune aut transmutari inuicem. Necesse enim si alterum horum et alterum contingere. quicquid enim non faciunt ex ad inuicem generationem nec ex vnoquoque. nisi sicut ex pariete lateres in conueniens. quomodo enim ex illis erunt carnes et ossa et aliorum quodcumque. Habet autem quod dicitur questionem et ex alterutris generantibus quomodo generatur ex eis aliquid aliquid preter hoc. Dico autem verbi gratia. ex igne est aqua et ex hac generari ignem: est enim aliquod commune subiectum. sed vti quod et caro ex eis generatur et medulla. hec autem vti generantur. quomodo illis enim qui dicunt vt empedocles quis erit modus. necesse enim est compositionem esse. sicut ex lapidibus et lateribus paries. mixtura vtiq; hec ex salutaris vtiq; elementis erit. fm parua autem ad inuicem compositis. ita vtiq; caro et aliorum vniuersum quod. Contingit itaq; non ex quacumque parte carnis generari ignem et aquam. quem

admodum ex terra generatur vtiq; et hac quidem parte spera. piramida autem et alia aliquid qua. sed contingebat ex alterutro alterutrum generari. hec quidem igitur hoc generantur modo ex carne ex quolibet ambo eis autem quod illo modo dicunt non contingunt sed vt ex pariete lapis et lateres alterutrum ex alio loco et parte. Similiter autem et faciendibus vnam eorum materiam habet aliquam questionem quomodo erit aliquid ex ambobus. Verbi gratia ex calido et frigido aut igne et aqua. si enim est caro ex ambobus. et neutrum eorum: nec rursus compositio saluatorum quid relinquatur nisi materiam esse quod ex illis. alterius enim corruptio: aut alterum facit aut materiam. Quapropter quoniam est et magis et minus calidum et frigidum quoniam quidem simpliciter est alterum actu. potentia alterum erit. quoniam autem non omni no sed vt quidem ens calidum et frigidum vt autem frigidum calidum. quia que miscetur corumpunt intentiones ad inuicem. tunc nec materia erit: nec illorum contrariorum alterum / tum actu simpliciter sed medium. fm vero quod est potentia magis calidum vel frigidum vel contrarie fm hanc rationem et ratione dupliciter calidum potentia quibus frigidum vel tripliciter. vel fm alium talem modum. erunt vtiq; mixto alia ex contrariis elementis aut ex elementis et alia elementa ex illis potentia qualiter entibus. non ita vero vt materia. sed fm predictum modum. et erit quidem ita mixtio. illo vero modo materia fm quod generatur. Quoniam autem patiuntur contraria fm in primis detractionem. est enim actu calidum potentia frigidum. et actu frigidum potentia calidum. quapropter si non coquantur transmutantur in inuicem. Similiter autem et in aliis contrariis. et primo elementa ita transmutantur. ex his autem carnes et ossa et que talia calido quidem generato frigido. frigido autem calido quando ad medium veniunt. hoc enim neutrum. medium autem multa et non indiuisibile. Similiter autem et siccum et humidum et alia talia fm medietatem faciunt carnem et os et alia. Omnia autem mixta corpora quecumque circa medium locum sunt. ex omnibus composita sunt simpliciter. terra quidem in est omnibus. quod vniuersum quod est maxime et multum in proprio loco. a quo autem oportet terminari quodcumque compositum. sola autem est simpliciter bene terminabilis.

le aqua. Amplius autem et terra sine humido non potest generari sed hoc est quod continet. Si enim auferatur ex ipsa omnino humidum. decidit utique. Terra quidem igitur utique et aqua propter has insunt causas. Aer autem et ignis quoniam contraria sunt terre et aquae: terra quidem aeri. aqua vero igni. contraria est. ut contingit substantiam substantiae contrariam esse. Quomodo igitur generationes ex contrariis sunt: insunt autem altera extrema contrariorum. necesse est altera inesse. Quapropter in omni composito omnia simplicia erunt. Testificari autem videtur et nutrimentum uniuscuiusque. Omnia quidem enim nutrimentum cibus et quibus sunt. omnia enim ex multis nutriuntur etiam quocumque utique videtur uno solo nutriri. ut aqua plantae multae nutriuntur. mixta enim aquae terra. ideoque rustici temptant irrigare miscentes. Quoniam autem est nutrimentum quodammodo materiae. quod nutritur autem coniunctum est materiei forma et species rationabile iam solum simplicium compositum nutriri igne omnino ex invicem generato. quodammodo et priores dicunt. Solus enim est et maxime species ignis. quia innatus est ferri ad terminum unumquodque enim natum est ad superius ferri regionem. forma autem et species omnino in terminis. Quomodo quidem igitur omnia corpora ex omnibus constituta sunt simplicibus dicitur est

Querit Septimo. verum ad generationem cuiuslibet mixti generari circa medium concurrent quatuor elementa. Arguitur primo quod non. quia multa mixta generantur in terra et etiam infra aquam ad quorum generationem non videtur concurrere ignis nec aer. cum non possint esse in aqua vel terra naturaliter. ergo etc. Secundo sic Omnia metalla sunt quaedam mixta sicut aurum et argentum. et tamen ad generationem eorum non concurrunt nisi aqua ut videtur. quia resoluuntur in solam aquam per liquefactionem. In oppositum est philosophus postquam determinavit de generatione elementorum inter se. persequitur de determinatione de generatione et corruptione mixtorum que generantur et corrumpuntur per naturam elementorum. pro quo

Primo Sciendum quod ponentes elementa intractabilia sicut empedocles non possunt saluare generationem mixtorum ex ipsis elementis. quia nisi elementa generarentur ex se invicem et alterarentur tunc manerent in mixto separata ad invicem et diuisa. et ita sola fieret mixtio sine generatio per mixta postea partium elementorum. et ita fieret quod non quibus pars mixti esset mixta. sed sola faceret unum sicut ex multis lapidibus fit unus paries. Et quo sequeretur quod mixtum non posset permanere. quia quodlibet elementum est existens extra locum suum non detinetur naturaliter tendit in suum locum et ita cum nihil esset contrinens elementa in mixto statim mixtum dissolveretur.

Secundo Sciendum quod ponentes elementa tractabilia ad invicem et habere unam materiam communem saluare generationem mixtorum ex elementis. quibus quo ad hoc videtur esse difficultas. quia non videtur quare ex elementis contrariis generatur mixtum cum contraria simul in eodem esse non possunt. nisi maneat sola materia contrariorum vel alterum solum contrariorum. Sed hanc difficultatem soluit Aristoteles in textu dicens. quod contingit aliquid esse magis et minus calidum et aliquid esse magis et minus frigidum. et ita de aliis. et quod est eadem potentia contrariorum. ita quod illud quod est actu calidum est in potentia frigidum et contra. Et quo sequitur quod elementa possunt transmutari de excellentia suarum litterarum ad unum medium quod participat naturas ipsorum elementorum. ita quod non solum maneat materia ipsorum elementorum. sed etiam in quodam medio temperato. id est in qualitate proportionali manent virtutes eorum et forme eorum virtualiter in forma ipsius mixti. et ita ad hoc quod ab elemento fiat mixtum sufficit quod elementa sunt taliter disposita quod unum non sufficiat alterum corrumpere ex toto. nec ambo terentur. Alterius considerandum est quod non est sic intelligendum quod qualitates elementorum reducantur ad unum medium indiuisibile. ita quod una qualitas non excedat aliam nec contra. hoc enim non est possibile secundum naturam. sed reducitur elementa in mixto ad unum medium in ordine ad formam mixti ad quam sunt dispositas. que quidem forma mixti secundum suam naturam requirit excessum unius qualitatibus supra aliam in certo gradu. et ita secundum diuersitatem formarum substantialium tam in specie quam in indiuiduo sunt diuersae dispositiones elementorum in mixto ad invicem

Conclusio Responsalis ad queritum. Ad generationem cuiuslibet mixti circa medium locum existentis concurrunt quatuor elementa et per mixtum circa medium locum existentis intelligitur mixtum perfectum ad differentiam mixtorum imperfecutorum. que sursum apparent ad quorum generationes non concurrunt quatuor elementa. de quibus mixtis agit in libro meteororum. Probatur conclusio. et primo quod conuenit terra sic. Omne locumque in aliquo loco naturaliter participat naturam illius loci. sed omnia mixta perfecta sunt locata in terra vel saltem circa terram. ergo etc. Deinde probatur de aqua. quia omne mixtum habet partes unitas ad invicem. alio ille partes non possent consistere cum ergo terra sit sicca statim decideret in pluias nisi esset aliquid humidum detinens eam. cum ergo aqua sit humidum et bene terminabilis termino alieno. sequitur quod concurrat cum terra ad generationem mixti. Nec sufficeret humidum aereum siue aqua ad detinendum terram propter subtilitatem aeris. Deinde probatur de aere et igne. quia aer et ignis contrariantur aque et terre: generationes autem sunt ex contrariis. cum ergo in generatione mixti sint aqua et terra. necesse est ignem concurrere et aerem. Item natura mixti consistit in quodam medio et temperamento qualitatibus primarum elementorum. ergo ad generationem mixti non sufficit frigiditas elementa tantum. sicut sunt aqua et terra. sed etiam requiruntur elementa calida. que sunt aer et ignis ad temperandum frigiditatem aque et terre. Probatur etiam conclusio per quodam signum sumptum ex parte nutritionis. et primo ex parte materie nutritionis scilicet nutrimenti. sic omnia mixta viuencia sunt et sunt ex eisdem ex quibus nutriuntur et contra. sed nos videmus mixta non solum ex

uno elemento simplici nutriri sed ex mixtis compositis et omnibus elementis nutriri. ergo omnia elementa concurrunt ad generationem mixti. Dimores probatur per locum a maiori. nam quocumque videntur uno solo elemento nutriri sicut plura maxime videntur sola aqua nutriri que tamen ex aqua pura non nutriuntur. sed ex mixtis. quia ipsa aqua mixta cum terra nutrit plantae. et ideo rustici tepantes nutriri plantas adhibent quaedam mixta ad nutrimenta earum puta fumum vel aliquod humorem. Et quia ad nutritionem non solum requiritur materia sed etiam requiritur ratio nutriendi. que est forma mixti que per calorem naturaliter tanquam per instrumentum alterat nutrimentum quatenus ipsum in substantiam nutriti. unde dicunt alii quod ignis nutrit quia magis formalis et calidus est. Quod autem sit magis formalis probatur Aristotele. quia locus est in superficie concava celi et in termino corporum et corruptibilitatem scilicet celi quod per se videtur magis nutriri. verum est tamen quod non nutritur proprie. sed solum per iuxta positionem et generationem noui ignis. Si ergo ratio nutriendi est forma unita materie. cum ergo inter elementa ignis sit formalior. sequitur quod ad nutritionem praeter aquam et terram requiritur ignis per cuius calorem fit nutritio. et cum calor aeris sit maxime proportionatus vite cum sit temperatus ad nutritionem requiritur aer ad temperandum calorem ignis. Sic ergo patet quod ad nutritionem requiruntur quatuor elementa et per se sequens ad generationem mixtorum perfectorum concurrunt quatuor elementa

Primo Dubitatur verum elementa in equali pondere concurrant ad generationem mixti. Respondetur quod non sed sufficit talis equalitas quod unum non corrumpat aliud. nec ambo terentur. Ideo dicit philosophus quod medium ad quod se reducunt qualitates elementorum non est punctuale vel in diuisibile. sed habet latitudines.

Secundo Dubitatur. verum sit possibile qualitates elementorum in mixto equaliter conuenire. Respondetur quod non est possibile per naturam quia una qualitas est magis actiua quam alia. et etiam quia quilibet forma mixti requiritur excessus alicuius qualitatibus. posset tamen fieri equalitas supra naturaliter. quod videtur aliquid factum fuit in corpore christi. Ante oppositum. Ad prima dicitur quod ad generationem illorum mixtorum que sunt in aqua et terra concurrunt elementa calida virtualiter per influentias et partes celestes que contingunt versus ad centrum terre. Ad secundam dicitur quod in mixtis liquefactilibus concurrunt quatuor elementa. sed tamen verum est quod in illis dominatur aqua ideo sunt liquefactibilia.

Tria vero sunt quaedam generabilia et corruptibilia. et generatio contingit eis que sunt circa medium locum. dicitur de omni generatione simpliciter. quod et que eorum principia. facilius enim sic singularia inspicimus. quando de vniuersalibus accipimus. Sunt igitur numero equalia et genere eadem principia quae et in sem-

piternis et in primis: hoc quidem enim ut materia est. hoc autem ut forma. Oportet autem ut tertium adhuc existere. Non enim ad sufficientiam ad generandum duo quocumque modo et in primis. ut materia quidem generabilis quod possibile esse et non esse causa est. hoc quidem enim ex necessitate sunt ut eterna. Horum autem hoc quidem impossibile non esse. hoc autem impossibile esse. quod non contingit circa necessarium aliter se habere. Quedam vero esse et non esse possibile quod est generabile et corruptibile: quaedam quidem enim est hoc. quandoque autem non est. Quapropter necessarium generationem et corruptionem esse circa possibile esse et non. ideoque ut materia quidem hoc est causa generabilibus. ut autem cuius gratia forma et species. hoc autem est ratio vniuersalium substantiarum.

Oportet autem adesse et tertium. quod omnes quidem somniant. dicit autem nullus. sed hi quidem sufficientem existimauerunt causam esse ad generari specierum naturam. quocumque modo in phedrote socrates. et tamen ille increpans alios ut nihil dicentibus supponit. quoniam sunt entium haec quidem species: haec autem participalia specierum et quoniam esse quidem unumquodque dicitur secundum speciem generari autem secundum susceptionem. et corrumpi secundum eiectionem. quapropter si haec vera. species existimat ex necessitate causas esse generationis et corruptionis. Hi autem ipsam materiam. ab hac enim motum. neutri autem dicitur bene. si quidem enim sunt cause species. quare non semper generant continue. sed quandoque quidem quando non. entibus et speciebus semper et participabilibus. Amplius autem in quibusdam videmus aliam causam entem. scilicet nitatem enim medicus facit. et doctrinam doctor. ente et signitate ipsa et doctrina et participabilibus. Similiter autem in alijs secundum potentiam operantis. Si autem materiam quis inquiet generare propter motum naturalium utique dicit ita dicentibus. Alterans enim et transformans magis causa generationis et in omnibus assueti sumus hoc dicere efficiens

dicere efficiens. similiter et in his q natura: et in his que ab arte. ab arte autem qd cunq mutans est. sed tamen nec hi iuste dicuntur. materie em pan et moueri mouere aut et facere alterius potentie. manifestum aut et in his que arte et natura generantur. non em ipsa facit aqua animal ex seipsa. neq lignum lectum. sed ars quocirca et hi dicunt no recte propter hoc. et quonia derelinquit principalis: e causam Auferit em qd quid est esse et formam. Amplius autem et potentias attribunt corpi et prop quas generant valde organice auferentes eas que fm speciem causam

Querit Octauo. ut sine tm tria principia generationis et corruptiois mixtorum inferioru. scz materia forma et efficiens. Arguitur primo q sunt plura tribus. quia p vatio est principiu generatiois et corruptiois. ut p rimo phisico. Sicut et finis cu sit causa et principiu sicut efficiens Aristoteles etia. ij. phisicoz ponit quatuor causas generatiois et corruptiois. ergo sunt plura principia tribus Secdo sic arguitur. q sunt pauciora. nam ad ee et fieri rem videtur sufficere actus et potentia ergo videtur q materia et forma sufficiunt. ergo no sunt nisi duo principia. In opposituz est pbs in primo caplo huius secudi tractatus pro responsione.

Primo Sciendum q postq pbs deterni nauit de gnatione et corruptione elementoz et elementoz. Cosequenter determinat de causis generatiois et corruptionis in in hoc vltimo tractatu. pro quo

Secundo Sciendum q pncipia generationis et corruptionis vno modo sunt duo. alio mo st tria. alio modo sunt quatuor. alio modo qnq. Sunt em duo si soluz numerant pncipia intrinseca et p se que sunt materia et forma. Sunt em tria duplr. vno modo si soluz numerant pncipia intrinseca taz p se qz p accidens sicut enumerantur pmo phisicoz. Sunt etia tria si enumerantur que realiter pcurrunt ad motuz per se que st materia forma et efficiens. finis aut no mouet nisi meta phorice. et primo per illu mouet efficiens. et ideo pphen ditur sub efficiete. et hoc modo enumerantur in isto libro Sunt aut quatuor si enumerant pncipia intrinseca et extrinseca p se. que sunt materia forma efficiens et finis et hoc modo enumerantur scdo phisicoz. Sunt aut quinque si enumerant pncipia intrinseca tam per se qz p accidens et extrinseca tam proprie mouentia qz metaphorice. que sunt materia forma priuatio finis et efficiens. et p hoc p soluno ad primuz argumentu an oppositum

Tercio Sciendum q quia de materia et forma determinatu est in pncipio huius secudi libri et etia in pmo libro ideo in residuo huius operis principalis est agere de efficiete De quo Aristo. recitat duas opiniones. Pria est platonis ponentis soluz duo principia reruz scz materia et ydeam separataz. quaz dixit cam efficientem generatiois fz q a materia pncipal. et corruptiois fm q a materia eijca

tur. qz non posuit aliam causam efficientem. Alia fuit opinio alioz antiquoz dicentiu materia esse de se actu ens et esse p se sufficiens principiu generatiois et alioz motuum. et hi partiti sunt quidam generaliter negauerunt cam efficientem tam vniuersalem qz particularem. alij vero negauerunt cam efficientem vniuersalem et posuerunt efficietia particularia cum: terra essent: in actu. sicut st calidum frigidum rarum et densum. His premillis sit hec conclusio tria st pncipia reru gnrabiliu scz materia forma et efficiens. probatur qz generabilia et corruptibilia imitantur corpora incorruptibilia. ergo principia generabilia et corruptibilia sunt numero et genere eadez et equalia pncipis corporu celestium. sed in celestibus est materia. qz in omni eo qd mouetur necesse est materiam esse et etiam forma. qz materia nuda non est subiectum motus localis vt pbatur. v. phisicoz. et etia efficiens. qz omne qd mouetur ab alio mouet. ergo multo magis hec pncipia pcurrunt ad generatioes gnrabiliu et corruptibilia Sed ratio quequid p se esse et no esse necessario habet materiam tanq partem sui. sed generabilia possunt esse et non esse. ergo habet materiam. et quia forma est cuius gratia materia est. se qz qz generabilia habent formam. et quia nihil qd est in potentia facit seipm in actu ideo requiritur efficiens. ergo sunt tria pncipia reru generabilia pphendo sub efficiente materia

Prima Conclusio ptra rōnem platonis. Ad gnratioes no sufficiunt materia et idea separata. qz sic sequeret qz ptime et temp est generatio cuiuslibet rei. pater quia ydea semp eodez modo se habet. ergo semp equaliter disponit materiam. nec requiritur appropinatio ydeae ad materia. qz ydea fz platonem nullq sunt. ergo semp poterat esse generatio quod est contra sensum. Secunda ratio. Sicut est in artificialibus ita est in naturalibus. sed in artificialibus preter materiam et formam requiritur efficiens. vt preter sanitatez et corpus requiritur medicus sanans vel medicina. et preter discipuluz et scietiam requiritur doctor. et ita est in omnibus alijs. ergo etia in naturalibus preter materia et forma requiritur efficiens. Nec p r dicti qz ydea sunt cause efficientes. qz forma et efficiens no coincidunt in vni micro. vt dicit. ij. phisicoz. cu ergo ydeae forme et quidditates rez fz platonem sequitur qd no sunt cause efficientes. et ita incōueniens est ponere ideas separatas ab omni intellectu et prescipue ab intellectu diuino. sed no est negandū quin sint ydeae ponendo in mente diuina. Deinde arguit pbs contra opinionem negantem cam efficientem tam vniuersalem qz particularem. Alterius potentie est agere et alterius potentie est pati. vt patet in omnibus que sunt ab arte. lignū em non facit lignū. ergo in naturalibus preter materiam cuius est pat necesse est ponere potentiaz actiuam que reducat materiam de potentia ad actuz. ergo preter materiam oportet ponere efficientes Sed diceret aliqd qz cum isti antiqui posuerint materiam esse actu ens no pcederent qz materie soluz est pati sed etiam agere Ad hoc responderet qz qz posuerunt materiam esse actu non tamen posuerunt materiam esse actu id quod debet ex ea generari. sicut illi qui ponent aquam esse pncipiu alioz et actu ens no dixerunt aqua esse actu pncipiu qui sit ex ea. quia ergo nihil quod est in potentia in qzrum huiusmodi agit. sequitur qz sit materia debet

Secunda Sciendum qz pncipia que st materia forma et efficiens. et mouit opinionem platonis ponentis materiam et ydeam separata sufficiet ad generationem Improbauit insup opinio nes antiquoz: um dicentiu naturaliter materia p se sufficere ad generatioem substantie sine quocunq agente Consequenter ponit opinionem quorūdam negantium cam primā et vlem que est ipm celū motū ab intelligentia pcurrere ad generatioem istoz inferiorū. circa quam opinionem ponitur responsalis

aliqd generari opz qz sit aliqd efficiens reducens ipam de potentia ad actū. et sic p r conclusio p r et responsio ad questū Rōes ante oppositū solute st: ex pmo notabili

Quia em innatu est vt inqunt calidū qdem se gregare. frigidū aut pgregare et alioz. vniūqzqz hoc qd facere hoc at pati. ex his dicitur et p hec alia oia generari et corruipi. videt aut et ignis ipse motus et paties Amplius p se sille aliquid faciūt. vt si qd ferret vnicuiqz instrumentoz attribuat causam omniu eoz. q generatur Accē em serrate diuidi et inscidente coequari et in alijs silr. quo circa siquidē maxime facit et mouet ignis. sed quō mouet no vident. qm deterius qz organa

Queritur Nono. ut quatuor elementa p suas pntes actiuas et passiuas sint agens et patientia ad generatioem et corruptionem mixtorum. Arguit qz sic qz ois generatio est ex contrarijs. fz pntes elementoz actiue et passiuē st contrarie. ergo sufficere ad generatioem. Et confirmatur. quia ad generationem sufficiunt agens et patientia. sed vnum elementum agit et patit ab alio et econtra. fz rē. Secdo sic. illa st agētia pncipalia et sufficietia fm quozū proportionē diuersas distinguuntur diuersa generata. sed mixta distinguuntur ab inuicē fm diuersas pportiones calidi. frigidū. siccū et humidū. fz hmoi pntes actiue st pncipalia agētia in omni generatione Tercio sic arguitur. si pter hmoi pntes requireret aliqd agens pncipalius. vel illud esset substantia separata. sed hoc non qz no hz trāsmutare materia ad formā. eo qz oē agēs agit sibi simile. vel celū. sed hoc no. qz no est appropinatum istis inferioribus. vel essent ipse pntes celestes. sed hoc non. qz cū sint actiua accidentia non possunt attingere formas substantiales. fz rē. Quarto sic. illud qd est actu tale p alterum pducere tale. fz ignis in actu pot p se generare aliū ignem sine agente exteriori In oppositū est pbs in textu. pro responsione

Sciendum qz postq pbs posuit qz ad generatioem cuiuslibet rei naturalis pcurrunt tria pncipia que st materia forma et efficiens. et mouit opinionem platonis ponentis materiam et ydeam separata sufficiet ad generationem Improbauit insup opinio nes antiquoz: um dicentiu naturaliter materia p se sufficere ad generatioem substantie sine quocunq agente Consequenter ponit opinionem quorūdam negantium cam primā et vlem que est ipm celū motū ab intelligentia pcurrere ad generatioem istoz inferiorū. circa quam opinionem ponitur responsalis

Conclusio Responsalis ad questū Hec inferiora elementa cū suis pntibus actiuis et passiuis no sufficiūt ad generatioem mixtorum inferiorū sed cū hoc requiritur pncipale agens qd est celū motū ab intelligentia Probatur conclusio duabz rōibus phi Prima est si id qd est maxime actiuū inter hec inferiora no sufficiat p se ad generatioem alicuius rei. sequit qz nec quocunq alia inferiora. fz ignis inter hec inferiora est maxime actiuus et no agit nisi moueatur a celo. ergo

neq alia agere possunt nisi mota. Vno: patet. nā ignis et hec inferiora hnt formā substantiale a celo. et ita sunt in actu p celum. vniūqzqz aut agit p se et est in actu. et agit per id quod hz esse in actu. ergo minor fuit vera. Secunda rō. sicut est in artificialibus ita est in naturalibus. sed in artificialibus actio no attribuitur instrumentoz tanq primo et pncipali agenti. ymmo oportet qz preter instrumentū sit aliquid quod agens pncipale. sed ista inferiora magis dependēt a celo. et deterius se haberent sine celo qz instrumentū qd dependet a pncipali agente. ergo preter inferiora agētia oportet ponere agens vniuersale qd est celū. Vno: patet. nam agētia particularia naturalia habent formā p quā sunt in actu et esse suum a celo Sicut em cessarent motus istoz inferiorū cessante motu celi. ita si p impossibile substantia celi corrumperet. substantie hoz inferiorū pmanere no possent naturaliter. fz instrumenta ab artifice no habent nisi formā accidentale. que si remoueret ab istis remaneret in actu substantiali. Patet ergo qz si ab istis inferioribus remoueretur quod habent a celo manerent solū in pura potentia. et ita deterius se haberent sine celo qz instrumentū sine arte. a qua hnt solam formā accidentale

Ad rōnes Ante oppositū. Ad primā dicitur qz pntes istoz inferiorū sunt contrarie. tamen non sufficiunt agere sine virtute superioris agētis. et p hoc patet solutio ad p r rōnem. Ad secundā dicendū est qz effectus pncipales distinguunt fm suas causas pncipales et pncipales. non tamen sequitur qz agētia particularia sint pncipalia. quia quanto aliquod agens est magis vniuersale et minus limitatū tanto est pncipalius. Ad tertiam dicitur qz intelligentia mediante celo trāsmutat materiam ad formā. et ita celum motum ab intelligentia est pncipale agens in genere phisico p suam virtutē existētem in istis inferioribus. que quia sit accidentalis. tamē agit in virtute celi. et ita vt instrumentū potest attingere quācumqz formā eductam de potētia materie siue sit substantialis siue accidentalis. et per hoc patet solutio ad quartā rōnem ante oppositum

Probis autē et vniuersaliter prius dictū est de causis. et nūc determinatū de materia et forma. Amplius autē quonia qui fm allationem motus demonstratū est quonia est ppetua. nec esse his entibus et generationē esse continue. allatio em faciet generationē actualiter. quia adducit et abducit generans. Simul autē manifestum quonia et priora bene dicta sunt. pncipiam trāsmutationū allationem. sed non generationē dicendum. Vltimum em rationabilius ens non enti generatiois causam esse. qz non ens enti esse. Quod fertur qdem igitur est quod generatur autem non est. propter quod et allatio prior generatōe. Quonia autē in oppositum est et demonstratū. continua ens rebz generatio et corruptio. dicimus autē causam esse allationem generatiois Manifestum quonia vna ente allatione non contingit fieri ambo. quia contraria sunt Idem enim similiter hnt

Et i

semper idem innatum est facere. quo circa gene-
ratio erit semper aut corruptio. Oportet autem
multos esse contrarios motus. aut allatione.
aut inequalitate. contrariorum enim contraria
causa. Ideoque non prima allatio causa genera-
tionis et corruptionis est. sed que circa obliquum
circulum. In hac enim continuum inest et moue-
ri secundum duos motus. Necesse enim si erit semper et
continua generatio et corruptio. semper aliquid
moueri. ut non deficient transmutationes he-
duo autem ut non solum contingat alterum. Con-
tinuatis quidem igitur totius allatio causa. pre-
sentis vero et absentis inclinatio. Contingit enim
quandoque fieri longe. quandoque vero prope. in
equali vero distantia ente inequalis erit motus
quo circa si in adueniendo et in prope esse gene-
rat. et in recedendo et longefieri idipsum corrupit.
et si in multotiens adueniendo generat. et in
multotiens recedendo corrumpit. contrariorum
enim contraria est causa et inequali tempore et cor-
ruptio et generatio. que secundum naturam. ideoque et
tempus et vita vniuersi cuiusque numerum habet.
et hoc determinatur. Omnium enim est ordo et
omne tempus et vita mensurantur periodo. sed
tamen non eadem omnes. sed hi quidem mino-
ri. hi autem maiore. his quidem enim annus. his au-
tem maiore. alijs autem minor periodus est me-
sura. Apparet autem et secundum sensum confessio his
que a nobis dicta sunt. videmus enim quoniam
adueniente quidem sole generatio est. receden-
te autem diminutio. et in equali tempore alterutrum
Equalenim tempus generationis et corruptio-
nis que secundum naturam. sed contingit multotiens in
minori corrumpi propter adiuuicem perfusionem. in
equali enim ente materia et non ubique eandem necesse
generationes inequales esse et has quidem citiores.
has autem tardiores. Quo circa accidit propter ho-
rum generationem alijs generari corruptionem.

Queritur Decimo. utrum motus solis sub ob-
liquo circulo factus sit causa perpetui-
tatis generationis et corruptionis in istis inferioribus.
Arguit primo quod non. quod omnis motus et mutatio istorum
inferiorum reducuntur ad motum primi mobilis tanquam causa
primam in suo genere. sed motus solis factus in obliquo
circulo non est primus. Secundo sic. idem non est causa
diuersorum et contrariorum ut habet in textu. sed motus solis
factus sub obliquo circulo est vniuersus et regularis. non est
causa generationis et corruptionis que contrariantur.
Tercio sic. vniuersus effectus est vniuersa causa. sed materia est causa
perpetuitatis generationis et corruptionis. ut dictum est in
primo libro. non motus solis sub obliquo circulo.
In oppositum est plus in textu capitulo huius tractatus

Pro responsione.
Sciendum quod postquam philosophus ostendit
quod preter agentia particularia necesse est pone-
re agens vniuersum et principale. prout determinat de vniuerso
te. ostendendo quod oportet reducere perpetuitatem generatio-
is et corruptionis istorum inferiorum ad perpetuitatem motus
celi. quod id quod quicquid est et quicquid non est reducitur ad id
quod semper est. Quod autem motus istorum inferiorum quicquid
est et quicquid non est. ideo reducuntur ad motum celi. qui est
perpetuus et vniuersus. omnia autem pluralitas reducitur ad ali-
quam vniuersitatem. et postea ad necessitatem. nunc enim supponitur
motum celi esse perpetuum primum et regularem ex physico.
Et quo inferitur quod motus celi est causa generationis et cor-
ruptionis in istis inferioribus. quod rationabilis est ens esse cau-
sam non entis quod contra. motus autem celi habet rationem entis
cum sit perpetuus. generatio autem habet rationem non entis. cum
possit non esse. ideo motus celi est causa generationis et
non corruptionis. Item motus celi adducit et abducit nobis
solum qui est pater vite in istis inferioribus. ideo motus
celi est causa generationis et corruptionis in istis inferioribus.
bus. et quod generatio et corruptio contrariantur. et contrario-
rum contrarie sunt cause. ideo non videtur alicui quod motus
celi qui est vniuersus possit esse causa generationis. et etiam
causa corruptionis. pro quo

Secundo Sciendum cum textu. quod duplex est motus
celi. vniuersus est primus mobilis continuus et
vniuersus qui est ab oriente in occidentem super polos mu-
di quem equinoctialis diuidit per duo equalia. et iste mo-
tus est simplicissimus et regularissimus. nullam diuersi-
tatem nec in se nec in habitu ad nos recipiens. Alius
est motus celi qui est ab oriente in orientem factus
sub obliquo circulo super polos zodiaci distans a polo
mundi viginti gradibus. et hunc motum diuidit zodi-
acus per duo equalia. et secundum hunc motum mouetur sol mos-
tu proprio. et facit reuolutionem in vno anno. et quicquid mo-
tus solis sit continuus perpetuus et regularis sub obli-
quo circulo. tamen in habitu ad nos habet quendam
varietatem accessus et recessus. nam per medietatem
rem anni a principio capiti. vniuersus usque ad eanem accedit
et per alia sex signa recedit a nobis. et ita in hoc motu est
duo considerare. scilicet perpetuitatem eius et varietatem. sicut
in generatione et corruptione. etiam consideratur perpe-
tuus successus generationis et corruptionis et sequen-
ter perpetuitas generationis et corruptionis. His pre-
missis et notatis ponitur.

Prima Conclusio. motus primi mobilis qui est di-
urnus non est sufficiens causa perpetuitatis
generationis et corruptionis istorum inferiorum. sed est
sufficiens causa permanentie eorum. Probatur. quod id est
secundum idem semper aptum naturam est facere idem. et simili-
ter se habens. cum ergo motus diurnus sit semper idem et
similiter se habens. sequitur quod semper natus est facere
idem sed generatio et corruptio contrariantur. non est
natus facere generationes et corruptiones. ideo dicit phi-
losophus quod si non esset aliquid motus ab eo. oporteret quod
semper esset generatio sola vel corruptio. necque possint
ambo fieri.

Secunda Conclusio et responsalis ad questum
Motus solis factus sub obliquo cir-
culo est sufficiens causa generationis et corruptionis in
istis inferioribus. patet quod talis motus est continuus et
perpetuus. et habet diuersitates in suis partibus in ha-

bitudine ad nos. et ideo per suam varietatem accessus
et recessus est sufficiens causa generationis. et corruptio-
nis que contrariantur per accessum. scilicet est causa genera-
tionis et per recessum est causa corruptionis. et per sui perpe-
tuitatem est causa perpetui successus generationum et
corruptionum. Et quod tempus accessus solis ad nos est
equale tempore recessus solis a nobis. ex hoc sequitur
quod tempus generationis horum inferiorum est equale tem-
pori corruptionis eorum. et hoc videtur ad sensum. quod
in quolibet anno cum accedit sol ad nos sunt generatio-
nes. et sicut multotiens accedit ita multotiens generat
et sicut multotiens recedit ita multotiens corrumpit.

Dubitatur Circa probationem prime
conclusionis qualiter habeat veri-
tatem ista propositio idem in quantum idem et similiter se
habens semper natus est facere idem. hoc videtur esse
falsum. nam idem color solis secundum idem et similiter se ha-
bens facit contraria sicut durificat lutum et mollificat
ceram. idem etiam calor ignis calefacit rarefacit et duri-
ficat. et ita habet multos effectus. idem enim potest currere et
quiescere. Et prima causa omnino immutabilis et se-
cundum eandem numero existens est causa omnium rerum. etiam
contrariorum. Pro responsione dubij.

Sciendum duplex est agens. scilicet naturale
et voluntarium. agens autem natu-
rale agit secundum modum sue forme que est determinata per
materiam in qua est recepta. et ideo agens naturale est
determinatum ad vnum effectum immediate. quod habet
formam per materiam determinatam et particularem ut
dictum est. Sed tamen ad illum effectum immediate pro-
ductum ab agente naturali possunt multa sequi sicut
calor habet facere calorem per se et immediate. sed ad il-
lum calorem potest sequi mollificatio et induratio secundum
diuersitatem recipientium. Etiam si aliquod agens na-
turale sit instrumentum. et agit in virtute alicuius super-
ioris potest multa producere. sed hoc non est idem secundum idem
sic propositio principaliter intelligitur de agentibus natu-
ralibus et particularibus que semper faciunt vnum. nec pro-
uenit diuersitas ex parte alterius agentis vel recipientis.
Sed agens voluntarium sive secundum propositum agit etiam
secundum aditionem sue forme que est spes per quam intelli-
git. ergo potest intelligere diuersa. et possunt esse plu-
res species intelligibiles successiue in eodem intellectu
creato et in prima causa licet non sunt plures spes intel-
ligibiles. quod intelligitur per suam essentiam. ipsa tamen in-
telligit infinitum. ideo omne agens naturale potest simul plu-
ra producere sicut prima causa. vel successiue sicut agen-
tia creata. et ideo etiam quodammodo potest verificari pro-
positio predicta de agentibus secundum propositum. nam substanti-
e intellectuales creatae diuersa producant et faciunt secundum
diuersitatem conceptuum. scilicet propter pluralitatem ydearum
et rationum ydearum intellectualium. sed prima causa
plura producit non per pluralitatem conceptuum. sed per
diuersitatem ydearum intellectualium et per hoc patet so-
lutio ad obiectiones que fiebant contra predicta.

Ad rationes ante oppositum. Ad primam
dicitur quod inferiora quantum ad
id quod est permanentie in ipsis reducuntur ad primum
motum. sed quantum ad successiue que inueniuntur in
motibus istorum inferiorum reducuntur ad motum so-
lis sub obliquo circulo. Ad secundam dicitur quod motus
celi in quantum est vniuersus et regularis est causa perpetui

tatis generationis et corruptionis. sed pro quanto ha-
bet diuersitatem accessus et recessus est causa successi-
uis generationis et corruptionis. Ad tertiam dicitur
quod vniuersus effectus possunt esse plures cause per se in diuersis
generibus causarum. ut dicitur secundo philosophorum.
ideo etiam materia potest esse causa perpetuitatis gene-
rationis et corruptionis. et etiam motus solis sub obliquo
circulo.

Queritur Undecimo. utrum omne viuens ha-
beat determinatam periodum sue
durationis. Arguitur primo quod non. quod si sic sequeretur
quod in constellationibus celestibus infallibiliter possent
legi durationes viuentium. hoc est falsum. Secundo.
Arguitur secundo. diuersitas individuorum est per ma-
teriam que est infinita. ergo non quodlibet individuus
habet determinatam periodum. Arguitur tertio sic
nos videmus ad sensum diuersa viuencia secundum speciem vel
eiusdem speciei simul tempore generari. que non habent
equalem durationem. ergo non omne viuens habet des-
terminatam periodum sue durationis sive mensuram a celo.

In oppositum est plus in textu. Pro responsione
Primo Sciendum quod postquam philosophus osten-
dit quod motus solis sub obliquo circulo fa-
ctus sit causa perpetuitatis generationis et corruptio-
nis. Consequenter ex hoc inferuntur duo correlaria. quorum pri-
mum est. Quorum que generantur et corrumpuntur tem-
pus generationis est equale tempore corruptionis et hoc
secundum naturam corporis celestis. Et ratio est. quod tempus
accessus solis generantis est equale tempore recessus
eiusdem. Et vocatur tempus generationis totum illud
tempus in quo res tendit de esse imperfecto ad esse
perfectum. Et tempus corruptionis dicitur totum tem-
pus in quo res deficit et tendit in non esse. verum est tamen
licet hec duo tempora sint equalia in qualibet re gene-
rabili viuente secundum naturam corporis celestis. tamen pos-
sunt fieri inequalia propter diuersam dispositionem ma-
terie. ideo dicit philosophus in textu quod propter confu-
sionem elementorum ad inuicem. et propter aliam mix-
tionem contingit multotiens tempus corruptionis esse
minus quam tempus generationis. Secundum correla-
rium est quod quodlibet viuens habet determinatam pe-
riodum sue durationis a celo quantum est de natura
ipsius celi. Unde periodus est numerus vel mensura
durationis vniuersi cuiusque rei sumpta ex reuolutionibus
celi secundum quod omne generabile determinatur in certo nu-
mero sue durationis per motum circulem celi. Et
dicitur periodus a peri quod est circuli. et odos modera-
tio vel consonantia circulationum celi. nec tamen oportet
ret omnes res mensurari eadem periodo. immo que-
dam maiori quedam minori. quibusdam enim mensura
durationis est minor alijs. alijs vero maior.

Secundo Sciendum quod non omnes constellatio-
nes et aspectus siderum equaliter du-
rant. nec etiam habent influentiam equalem. nec virtutes
equales. ideo supra mixtiones elementorum dos-
minantur diuersi aspectus. ideo nec omnia mixta equa-
liter durant nec mensurantur eadem periodo. Item
mixta non solum propter aspectus siderum magis aut
minus durant. quia scilicet illi aspectus magis aut minus
durant. sed quod vniuersus aspectus est fortior alio. ideo vniuersus
mixtum est permanentius altero. quod aspectus vniuersus
tempore durationis sue diutius durat. quia fortior est.
Et ij

Ex quo sequitur qd si quis sciret durationes omnium aspectuum conjunctionum & constellationum...

Tercio Sciendum qd sicut in moribus siderum non est status simpliciter...

Quarto Sciendum qd sicut philosophos qd omnes homines sunt eiusdem speciei...

Prima Conclusio. omne viuens ex parte celi habet determinatam periodum...

causa non est. sed etiam habent concurrere cause inferiores...

Ad rationes Ad primam dicitur negando consequentiam...

Semper vero ut dictum est continua erit generatio & corruptio...

gione. & non transmutaretur ab eo quod perpetua...

Queritur Duodecimo. utrum ex parte finis diuinitas...

Primo Sciendum qd postquam Aristoteles determinauit...

culo. Consequenter ostendit perpetuitatem generationis...

Conclusio Responsum ad quatuor generationes et corruptiones...

Dubitat Vtrum motus capiat suam unitatem a mobili...

pater de motu ad qualitate cuius terminus no est conti...

Ad rationes ante oppositum Ad primam dicitur q...

Uoniam aut in continue motis fm generationem aut alterationem aut uni...

generari domū .sic em fuit quod prius habens ad posterius...

Quare ergo hec qdem ita videtur. Verbi gratia aqua...

Querit Decimotercio. vtruz aliquod corruptum possit idem numero...

Primo Sciendum q postq phus probauit pperuitatem generationis...

Secundo Sciendum q generabilia sunt in duplici differentia...

tingentes Dicit aut quidam q res artificiales nec in e...

Tercio Sciendum q gnatio dicitur circulari qm ea...

Quarto Sciendum q illa propria dicuntur reuerari in quibus...

Quinto Sciendum q entium mobilium qda sunt quorum...

mobilia bene redeunt eadem fm numerum . vrpura cu sol recedit de oriente in occidentem . z ita etiam possy di ei de corporibus quando mouentur motu locali . Sed de tali reditu non est hic ad propositum . sed de reditu qui fit per generationem .

Cōclusio Responsalis . ides numero corruptum fm naturam reproduci non potest . quia ad unitates motus requiritur unitas mobilis temporis et forme fm quam est motus . Cum ergo omne quod generatur reproducat inesse per motum . vbi ergo unitas motus non est . ibi non est unitas termini siue idem terminus . et ita non potest corruptum idem in numero reproduci per naturam tamen prima causa . cuius actio no dependet a motu z tempore potest corruptum idem numero reproducere . z hoc tenet fides catholica . quia dicit Job . capitulo . Et in carne mea videbo dñm meū . zc . vt dicitur in vna lectione vigiliarum .

Ad rōnes ante opposituz . Ad primam dicitur . q in generato et corruptio licet remaneat eadem materia remota . tamen non remanet eadem materia prima . sed illa dicitur eodem numero que habent eandē materiam proximam . Et p hoc etiam patet solutio ad scdam rationem ante oppositum factam :

Et sic terminantur questiones magistri Joānis ver foris super duos libros de generatione z corruptione Aristotelis fm verum processum z mentem eius de ver foris diligenti sume correcte . Anno incarnationis dñice . M . cccc . xxiij . die xxij . Julij .

Recapitulatio secundi libri

de generatione z corruptione In secundo libro de generatione z corruptione determinati est de natura generatorum z corruptorum z de principijs z causis . z de perpetuitate generationum et corruptionum . Qui quidem liber continet duos tractatus . In primo determinat philosophus de natura generatorum z corruptorum z de transmutatione elementorum ad inuicem z in corpora mixta . In secundo tractat de principijs z causis z de perpetuitate generationum z corruptionum . sed incipit ibi . Quia quedam

Primus tractatus habet septem capitula .

In primo ostendit q in cōstitutione elementorū est vnu materiale pncipium . s3 pcurrit plura formalia que sunt differentie essentielles elementorum In secūdo ostendit que z quot sint qlitate pme que sunt differentie constitutive elementorum In tercio pcludit quaternariū numerū elementorū p numerum cōbinationū qualitatū pmarum . z ostēdit ordinem elementorū ad sua loca z ad suas contrarietates ibi . Qm autem quatuor . In quarto probat omnia elementa esse ad inuicē trāsmutabilia . z que facilius z tardius trāsmutant z quo modo ex diuersis elementis potest generari vnum tertium . z quomodo non In quinto probat quatuor elementa esse pncipia pma corporum trāsmutabilium . quia non sunt ex alijs

neq ex alterutris . In sexto remouet opinionem Empedoclis ponentis elementa nō esse ad inuicē trāsmutabilia In septimo determinat de cōstitutione z generatione mixtorum ex elementis . secundum capitulum ino3 pte ibi . Quoniam autem quatuor elementa . Tercium ibi . Quoniam autem quatuor elementa . Quartū ibi . Quoniam autē determinatū est pū Quintū ibi . Si tamen adhuc inspicimus . Sextum ibi . Annumerabitur autem . Septimum ibi . De elementis autem

Secundus tractatus habet tria capitula .

In primo ostendit q tria sunt pncipia generationis z corruptionum . scilicet materia forma z efficiens et reprobat opiniones aliquorum qui causam efficiens tem negauerūt . z incipit vt patet In secūdo ostendit pperuitatem generationū z corruptionū ex pte motus celi . z specialiter motus celi in obliquo circulo z ex pte cause finalis . z ex pte mouentis ibi . Nobis autem vniuersaliter . In tercio ostendit modum quo ppetuant generationes z corruptiones probando q ppetuantur fm circulum z non fm rectum . z incipit ibi . Quoniam autem in continue motis . Et in hoc est finis duorum librorum de generatione z corruptione .

Authoritates primi libri de generatione z corruptione

Quoniam ad inuicem transmutationem habentium est eadem materia prima . Ad pauca respicientes de facili emiciant falsum Et nihilo nihil fit . Passiones sunt inseparabiles a subiecto Generatio vnius est corruptio alterius z e contra Quod non est cognitum nō est ens Sic idem est quod materia prima Subiectū generatōis z corruptōis est materia prima . Materia nūq̄ separatur ab omni forma . Omne agens naturale in agendo reparatur Agens z patiens sunt distilla in pncipio z silla in fine . Forma nō agit nisi mediante materia In abibus cōtribus in materia cessat omnis motus . Elementa non manent formaliter in mixto . sed solus virtualiter . Mixto est miscibilem alterorum vno .

Authoritates secūdi libri de generatione z corruptione

Elementa sunt actiua z passiva ad inuicem . Validum est quod congregat homogenia z separat etherogenia . Frigidū est qd separat tam homogenia q̄ etherogenia Humidū est quod male est terminabile termino proprio Sicū est quod bene est terminabile termino proprio . In elementis habentibus symbolum facilioz est trāsmutatio . Facilius est transire ad vnum q̄ ad multa Elementa est finis ordinis . Materia forma z efficiens sunt pncipia generatōis

Impossibile est infinita pertransire Et eisdem sumus z nutrimur . Materie est pari . forme vero agere Solus solis z aliorum planetarum est causa generatōis z corruptionis . Contrariorum contrarie sunt cause Idem manens idem sp aprū natū est facere idem Vita vniuersaliū mensuratur certa periodo Natura semper desiderat id quod melius est . Quorum subiectum perit non redeunt eadem in numero . Velius est esse q̄ non esse .

Tabula questionum pncipalium .

sub quarum corporibus minus pncipales cōprehenduntur . propter quod eas relinquo . sup duos libros de generatione z corruptione . Aristotelis fm illum ordinem quo se in processu libri sub sequuntur . Prima pncipiū libri est ista . An de corpore mobili ad formā sit sciētia tanq̄ de subiecto attributionis . folio pmo An ponentes vnum materiale pncipium in actu possunt saluare distinctionem generationis z aliorum moruum . folio . ij . An omnia habentium transmutationem ad inuicē sit vna materia eodem An Democritus ponens corpora indiuisibilia cōpncipia rerum possit saluare distinctionem generationis simpliciter ab alteratione z alijs motibz folio . iij . An sit aliqua generatio simplr . folio . v . An generatio vnius sit sp corruptio alteri folio . vi . An gñario differat ab alteratione z alijs motibz eodē An in corruptione substantiali ex parte formarū substantialium necesse sit fieri resolutionem vsq̄ ad materiam primam folio . vii . An augmentatōz diminutio sint motus distincti ab alijs motibus . folio . viij . An illud quod augetur sit solum in potentia q̄ntū nullam penitus habens quantitatē folio . ix . An tres conditiones augmentationis sint bene assignate z que sunt ille conditiones eodem An augmentatio sit motus vnus z pncipius . folio . x . An omne agēs agat p contactum folio . xi . An simile agat in sibi simile folio . xij . An omne agens in agendo reparat folio . xij . An actio z passio habet fieri p poros vt dixit Empedocles . aut p indiuisibilia vt Democritus dixit folio . xij . An mixto sit possibilis . folio . xv . An elementa formaliter maneat in mixto folio . xvi .

Questiones secūdi libri de generatione z corruptione

An qualitates pme sint pncipium formale elementorum folio . xvij . An tria quatuor sint qualitates pme eodem An sint tria quatuor elementa folio . xvij . An euliter elementorū pmo conueniat vno qualitas prima folio . xix . An ex quolibet elemento possit immediate generari quodlibet folio . xx . An in genere corporū elementa sint pma corpora folio . xxi .

An ad generationem cuiuslibet mixti pfecti existētis circa medium pcurat quorū elementa folio . xxij . An sint tantum tria pncipia generatōis z corruptionis . folio . xxij . An quatuor elementa per suas virtutes actiuas et passivas sint agentia sufficientia ad generationem z corruptionem mixtorum . folio . xxij . An motus solis sub obliquo circulo factus sit causa perpetuitatis generatōis et corruptionis in istis inferioribus . eodem An omne viuens habeat determinatam perioduz sue durationis folio . xxv . An ex parte finis z ex ptemouētis possit ostēdi ppetuitas generatōis z corruptionis folio . xxvi . An aliquod corruptum possit idem numero reproduci . folio . xxvij .

Finis tabule Laus deo

Sequitur liber Meteororum Arz .

Incipit primus liber meteororum

Et primis quidem igitur causis nature. et de omni motu naturali: ad huc autem de finem superordinationem partium astris et de elementis corporibus que et que.

et de ea que inuicem permutatione. et de generatione et corruptione communi dictum est prius. Reliqua autem per huius methodi est ad huc consideranda. quoniam omnes partes meteorologia vocabantur. Nec autem sunt quecumque accidunt finem naturam quidem inordinatam. tamen ea que primi elementis corporum. circa locum maxime propinquum latitudini astorum de lacte et cometis et ignitis et motis fantastibus et quecumque ponemus utique aeris esse communes passiones et aque. Ad huc autem terre quecumque partes et species et passiones partium et quibus et de spiritibus et terre motibus considerabimus omnes causas. et de omnibus que fiunt finem motus horum in quibus hoc quidem dubitamus. hec autem attingimus aliquo modo. Ad huc autem de fulminibus casu. et de tyfonibus et incensionibus et alijs circularibus quecumque propter coagulationem accidunt passiones ipsorum corporum. Pertranscutes autem his de his speculabimur. si quid possumus finem inductum assignare de animalibus et plantis videri et sigillatim. Fere tamen his dictis finis utique factus erit omnis eius que a principio nobis electiois.

Arca initium primus

in libro meteororum. Aristotelis quoniam primus motus. Vtrum corpus simplex mobile ad formam mixti imperfecti. put est in via ad talem mixtionem sit subiectum huius libri. Arguitur primo quod non. quia subiectum altius scientie debet esse diffusibile. sed corpus simplex mobile ad formam et non est diffusibile. cum sit quoddam compositum. et non est subiectum attributionis huius scientie. Secundo sic arguitur. in secundo de generatione sufficienter determinatur est de corpore mobili ad formam. et etiam agit in libris mineralium vegetabilium plantarum et animalium de ipso. et non est prius

subiectum huius scientie. Tercio sic arguitur. scientia denotatur a suo subiecto. sed ista scientia vocatur de impressionibus meteorologicis. ergo impressio meteorologica est subiectum huius scientie. In oppositum arguitur per communes philosophi expositiones. Pro responsione

Secundo. quod ut patet de diuisione librorum philosophi naturalis sumpta penes diuisionem corporis siue entis mobilis isteliter est quartus in ordine librorum. Subiectum huius scientie quidammodo est medium inter subiectum libri de generatione et mineralium vegetabilium et plantarum et animalium. nam iste liber sequitur librum philosophorum de colorum mundo. et de generatione. et precedit alios

Secundo. Sciendum quod triplices sunt qualitates ut sufficit ad positionem quidam sunt proprie et naturales elementis ut calidum frigidum humidum et siccum. graue leue. et quod. et de corpore siue de ente mobili ad formas substantiales. et de raritate finem communi rationem forme substantialis. et de humoribus elementis. scilicet calido frigido et sufficenter in libro de generatione et corruptione determinatum est. et quod ad motum tamen ad ubi in libro de celo et mundo. Alie sunt qualitates que primo sequuntur corpus alteratum ad humores qualitates naturales elementis. ut sunt inflammatio. coagulatio. digestio. et indigestio. coloratio. ingrossatio. subtilitatio et cetera. et de corpore simplici siue de ente mobili ad tales qualitates siue proprietates agit in isto libro. Alie sunt qualitates et passiones que insequuntur corpus alteratum ad qualitates partium corporum. non tamen primo. sed et prius. et supponit qualitates proprietates de quibus agit in hoc libro. et de corpore mobili ad tales qualitates et proprietates agit in libris sequentibus istius libri. scilicet in libris de mineralibus vegetabilibus et plantis et de animalibus. et in quibus agit de corpore mobili ad formas substantiales. que generatione sunt posteriores formis substantialibus partium corporum. agit tamen ibidem de corpore mobili ad formas subales et proprietates partium corporum. mixtorum. animalium et inanimatorum. Sic ergo patet quod corpus mobile ad formam mixti imperfecti. put est in via ad talem mixtionem potest intelligi corpus mobile ad ea que sequuntur ipsum per hoc quod est alteratum per qualitates partium corporum. sicut inflammatio et coloratio. que sunt in cometa. sideribus volantibus. et sic de alijs impressionibus ignitis. et sunt qualitates et passiones corporis alterati ad qualitates ignis. et coagulatio que est in pluuia niue et grandine est corporis alterati ad qualitates aque. et sic de alijs.

Tercio. Sciendum quod corpus mobile ad tales qualitates. que se consequuntur ipsum primo per hoc quod sic est alteratum alie est subiectum in primis tribus libris huius scientie. et aliter in quarto. quia in tribus primis agit de corpore simplici alterato ad qualitates alterius corporis prout est mobile ad ea que primo sequuntur ipsum virtute talis alterationis. sed in quarto agit de corpore iam mixto. ut mobile ad ea que primo sequuntur ipsum per hoc quod alteratur per qualitates aliorum corporum. et ideo in quarto agit de speciebus digestionis et indigestionis. coagulationis et liquefactionis. Et precedentibus satis patet quare in isto libro non determinatur de speciebus odoris et saporis. Et causa est. quia odores et saporis non insequuntur primo alterationes ad qualitates partium corporum. sed presupponunt digestionem. indigestionem. ingrossationem et liquefactionem

Quarto. Sciendum quod ista scientia que vocatur meteorologica dicitur a metha quod est trans et theon vel theoron. quod est videre. et logos quod est sermo vel ratio. quali ratio vel sermo de his que sursum videntur siue apparent. scilicet in suprema regione aeris. in media. et in suprema portione infime regionis. Quibus enim impressio aliqua fiat infra terram. que ramus impressiones sursum genite sunt nobis notiores et magis apparentes. et a notioribus imponimus nomina. ideo hec scientia vocatur meteorologica ab impressionibus sursum apparentibus.

Quinto. Sciendum quod impressio multis modis accipitur. Impressio enim notat aliquid inductum ab aliquo agente exteriori. et hoc potest esse multiplex. Uno modo accipitur impressio per vestigium derelictum in aliquo molli corpore facto a corpore duro. ut impressio sigilli in cera. Alio modo accipitur impressio pro alteratione facta per qualitates primas. Tercio modo accipitur impressio per effectum derelictum per humoris qualitates et alterationes. et sic accipitur impressio cometa nix grandis et vocantur impressiones. et etiam cum dicitur. iste liber est de impressionibus meteorologicis.

Conclusio. Ratiua ad questionem. corpus simplex mobile ad formam mixti imperfecti. put est in via ad talem mixtionem est subiectum attributionis huius scientie. Et per partem conclusio sic. quod in ordine ad sciam hanc sibi inueniuntur conditiones et proprietates subiecti attributionis. et cetera.

Dubitat. Qualiter intelligitur dictum Aristotelis. in primo huius libri. cum dicitur. ea que accidunt in regione elementis. Ratiua ad questionem. corpus simplex mobile ad formam mixti imperfecti. put est in via ad talem mixtionem est subiectum attributionis huius scientie. Et per partem conclusio sic. quod in ordine ad sciam hanc sibi inueniuntur conditiones et proprietates subiecti attributionis. et cetera.

Ad rationes. Ad primam dicitur quod ad hoc quod aliquid sit subiectum altius sufficit quod ratio formalis sub qua consideratur tale subiectum in illa scientia sit simplex. ita est in proposito. ut patet de subiecto perspective scientie. quod est linea visiva. quod est quoddam positum finem vocem ex determinatione et determinabili. que tamen determinatio fecit simplicem formam a qua sumitur simplex ratio sub qua consideratur illud subiectum. ideo totum compositum bene potest esse subiectum. Et hoc est quod sub alijs philosophis dicitur. quod licet est quoddam compositum finem vocem. tamen est quid simplex finem naturam. scilicet quia illi simplici non est nomen imposuit. ideo ipsum circumscribitur per pluralitatem vocum. Ad secundam satis patet solutio. quia in libro de generatione agit de corpore mobili ad formam in communi. siue sit subalis siue accidentalis siue corporis simplicis. siue mixti. siue perfecti siue imperfecti

et cetera. Et quod motus ad formam prius reperitur in elementis et qualitatibus corporum que in mixtis. ideo in secundo de generatione agit de generatione et corruptione et alteratione elementorum ad inuicem post considerationem communi de transmutatione ipsorum ad inuicem in cohabitata in primo libro. Hic vero agit de principibus de corpore mobili ad formas substantiales et accidentales corporum mixtorum animalium et inanimatorum. Inanimatorum quidem in libro mineralium animalium et in libro de animalibus. et de vegetabilibus et plantis. Ad tertiis negat maior. quod quoad quod scientia denotatur a fine. quoad quod a materia circa quam. quod a parte principali sui subiecti. et cetera. Impositiones autem meteorologicis a quibus denominat hanc scientiam sunt materia circa quam versatur hanc scientiam. et subiectum est corpus mobile ad formam mixti imperfecti prout est in via ad huiusmodi impressiones.

Sic igitur incipientes dicamus de ipsius primo. Quoniam enim determinatum est prius a nobis unum quidem principium corporum. ex quibus constat circulariter latet corporum natura. alia autem quatuor corpora propter quatuor principia. quorum duplicem esse dicimus motum. hunc quidem a medio. hunc autem ad medium. Quatuor autem existunt tibus his igne et aere et aqua et terra omnibus quidem his supereminens esse ignem substantiam autem terram. Duo autem que ad ipsa his proportio naturaliter se habent. aer quidem enim igni propinquior alijs. aqua autem terre. Qui itaque circa terram tota mundus ex his constat corporibus. de quo accidentes passiones dicimus esse sumendum. Est autem ex necessitate primum iste superioribus lationibus. ut omnis ipsius virtus gubernatur inde. Unde enim motus principium omnibus illam causam putandum primam. Ad huc autem huius quidem perpetuus et finem motus non habes loco. sed se in fine. Nec autem corpora omnia finitibus distant locis ab inuicem. Quare accidentium circa ipsum ignem quidem et terram et syngeneia his. ut in materie specie corporum que sunt causas oportet putare. subiectum enim et patiens appellamus hoc modo. Quod autem sit causa ut unum motus principium ea que sunt motorum causandam virtute

Queritur. Secundo. verum necesse sit hunc mundum inferiorum esse continuum latet superioribus. ut omnis virtus eius inde gurg

terref. Arguit primo qd no. qz stinoy est vnus & ide motus & vna materia. sed mudi sensibilibz & celi non est ide motus. ergo &c. Secdo sic. intellectus & voluntas hois st virtutes alienius exitis in hoc mudo inferiori et tñ no gubernant a virtute celesti. Qd pz. qz virtus ce li est materialis. & virtutes intellectus & volutaris st im materiales. & materiale no agit in imateriale. Et ideo ho p libez arbitriū d: dñs suoz actiū. Et rñ del vt de Prholomeus. vir sapiēs dñabitur astris. hoc aut non esset si volūtas & intellectus subessent gubernatōi celi. &c. Tercio sic. si ois stus hic inferi exites gubernaret ab ipso celo. cū virtus celi sit naturalis. & sp codez modo se habens seqret q oīa hic inferius immobiliter & codez mō eueniret. & sic tolleret contingētia rerū casus & fortuna. Quarto sic. gubernare est intelligētis & prudētis. sed celi no est intelligēs & prudēs. cū sit inalarus. & non gubernat hec inferiora. In oppositū est pbs in textu.

Primo Sciendū q postqz Aresto in pbes mō pmissit se tractaturū de impssi onibz metheorologicis. pñr ppositū exequit oñdendo pmo q st cause remotē materiales & efficiētes hñōi impssiōnū. Pro cui rñsione supponit ex habitis in libro de celo & mudo qñqz esse corpa simplia. Prīmū est celi qd a qbusdam pbs qñta ecētia nū cupat: & ab alijs mūdus supior d: Alia sunt qtuoz elemēta quoz numerus inuestigatus est in libro de celo & mudo ex pte qualitarū pmarū & speciez motus recti. et in libro de generatōe ex pte pbinatiōis vtilis qtuoz q litatū pmarū. Et ex istis quatuoz elemētis: rñqz ex pti marijs. & ex mixtis tanqz ex ptribz sedarijs cōstituit iste mūdus sensibilis q d: inferior. celi aut d: mūdus iupērior. & ista qtuoz elemēta st: quoz in hoc libro inquirēt da st: accētia & passiones q cōsequunt pmo aliqd ipso rñ p hoc q est alteratū ad qualitates alterius elemēti. Et quo pz q ipsa qtuoz elemēta & p apue aqua & terra q sunt materia remotā oim impssiōnū metheorologi cap. & etiā locus generatōis aliqual impssiōnū. s: aer et ignis licet etiā quodāmodo pcurat materialr ad generatōem aliqualū impssiōnū. magis tñ se habēt vt locus generatōis ipsay. Celi aut p motū lumē & influētiā est cā pmaria remotā oim illarū impssiōnū.

Secūdo Sciendū q latio quādoqz capitur p motu locali. tñ in titulo qz stionis capis passue. s: p relata. et sic latio supior est celi circulariter motū. Et caput vir tus in titulo qstionis p stute corpora materiali & sensibili. qz cū virtus celi sit corpora non pōt p se imediare et directe agere in aliqd incorporeū. Et ex isto parz solutio secūdi argumenti.

Tercio Sciendū q gubernare ē aliqd in suū bonū fine & optimū dirigere. & si ne habitu pseruare. ex quo sequit qz rñāns nō gubernat rēpublicā siue subditos suos. qā nō ordinar in bonū subditoz. sed in bonū ppiuz. & est pncipatus despoticus & tyrānic. sed pncipatus poli ticus seu yconomus est qñ regimen vertit ad pmodū subditoz. vt habetur pmo politicoz.

Quarto Sciendū q celi agit in hec infes riora triplici instrumento. scilum in motu. & influentia. Celi aut p suū lumē & motuz. & precipue planete causant calorē in his inferioribz. vt d: secūdo de celo. Qz etiā celi agit p

influentiā in hoc inferiora. piz qz infra terrā generātur multi & varij effectus. vbi tamē lumē celi & motus per tingere nō possunt. oportet ergo q ibi ptingat aliqua influentia spiritalior.

Prima Cōclusio. celi p motū suū regit hec inferiora. pbarur qz motus celi ē p mus omnū motū. vt parz octauo phisicoz. sed p mū in vnoquoqz genere est cā oim coruz que st post ipm in illo genere. vt habet regula metaphi sicalis. & motus celi est cā oim motū. Itē motus celi ē pperuus & vniformis. & motus istoz inferior. est finit. et diformis. & reduct ad motū celi vt in caulam. Et q parz q corpus celeste dirigit hec omnia inferiora in suos fines debitos & naturales.

Secūda Cōclusio. respōsiua ad questū. nec est hunc mūdū inferior. rem esse p mūdū ipsi celo. sic q nō intersit vacuū. vt oim virtus naturalis & corpa eius gubernet inde. Probaf qz ille mūdus inferior & etiam rora virtus eius dirigat in suos motū & opationibz & or dinaf in fine debitu & naturalē p ptractū stantis celi. p lumē & influentiā. s: talis stus nō p mūltiplicari p vacuū. cū sit accētialis. & ita requirit subiectū. & nec est hunc mūdū inferiorē esse cōtinuū celo. vt stus eius p influentiā celi in sua oparōe & motu dirigat & ordinet in fine debitu. & sic caput cōtinuū cōiter. s: p p rignō.

Ad rōnes ante oppositū. Ad p mū d: q duplex est p mūdū: quod d d: cōtinuū p quantitate. & est cuius cōtinuū extrema p mū quantitate habentū st vnus et sic nō capis in pposito. Alio mō capis nō p mūdū p quantitate. sed p virtute. s: p corpore h abēt vnā & eam dē virtutē in oimibz suis partibz: & isto mō ille mūdus sensibilis p mūdū in suis pibus ipsi celo p virtutē celi. Ad sedam p r solutione. Ad terciā neget pñā. qz licet virtus celi sit immobilis ex pte ipsius mobilis. tñ reci pit in istis inferioribz. qz receptū est in recipiente p mo dū recipiēti. Ad q r rāz d: q gubernare est acc. intel ligētis vel alieui d: directi ab intelligēte. & ita celi motuz ab intelligētia intelligente & volente potest hec inferiora gubernare.

Esūmētes igitur eas que a pncipio possitōes & determinatas pns determinationes dicamus & de lactis fantasia & de cometis et alijs quecuqz existūt bis syngēca entia Di cimus itaqz ignē & aerem & aquā & terrā fieri ex inuicem. & vniūquodqz hoz in vno qz existere potentia. sicut & alioz qbus vniū aliquid & ide subijcitur. in qd etiam resoluuntur vltimū Pri mo qdem igit dubitabit vtiqz qz circa voca tū aerem. qm oportet accipere ipsius naturā in mudo abientē terram: & quo se habz ordine ad alia dicta elementa corpoz. Moles qdem em vtiqz terre quanta qdam vtiqz sit ad ambiētes magnitudines nō immanifestū. Jā em vltimū est p astrologica theozemata a nobis qd mul to etiam qbusdam astris minor est. Alque aut naturam constantem & separata necqz videmus

neqz contingit segregatā esse ab eo quod circa terrā locato corpore. puta a manifestis mari et fluminibus. & vtiqz s: qd in pfundū immanife stū nobis est. Intermediū itaqz terre & vltimo rā astroz vtrum vnū aliquid putandū fm na turā esse corpus aut plura. & si plura quanta et vsqueqz determinata sunt locis. Nobis qdem igit dictū p d: de pmo elemēto qle fm virtutē est. & quia totus q circa supiores lationes mū dus. illo corpore plenus est. & hanc opinionē non solū nos existimamus habētes. videt aut antiqva qdam existimatio ipsa & prior hoim. Dictus ci ether antiqva accepit appellationē. quā Anaxagoras supior igni ide putasse mibi videt significare supiora plena igne cē. & ille cā que ibi potentia ethera vocari putauit. hoc q dem recte putans. Qem scmp corpus curtes simul & diuinū aliquid fm naturā vñ sunt cri sumare & determinauerunt nomian ethera. q tale tanqz nulli cor. que apud nos existens ide Non em vtiqz dicimus semel necqz bis necqz ra ro casidē opiniones reiterare factas in homibz sed infinites. Quicunqz aut ignē purum cē ai unt. q ambiens & non solū lata corpora. Qat intermediū terre et astroz. aerem considerātes vtiqz nūc ostensa p mathematica sufficiēter for te vtiqz desisterent ab hac puerili opinione val de em simplex putare vniūquodqz latozum esse paruz magnitudinibz quia videt aspicientibz hinc nobis sic. Dictuz est qdem igit & prius in bis que circa superiorē locū theorēmatibus Dicimus autē candē rōnem & nunc. Si em et distantie plene igne & corpora constāt ex igne. olim annihilatū vtiqz esset vniūquodqz aliozuz elemētoz. Atvero necqz acre solo plena. mul tū em vtiqz excederet equalitate cōmunis ana logic ad cōlemētaria corpora. Et etiā si duo bus elemētis plenus qui intermediū terre & celi locus est. Nulla em vt est dicere pars terre est moles. in qua cōtenta est. & omnis aq mul titudo ad ambiētē magnitudinem. Videm? aut non in tanta magnitudine factuz excessum molū cum ex aqua disgregata aer fiat. aut ignis ex acre. Necesse autē candē rōnem habe re quā habet tanalla et parua ad factū esse ip sa aerem. & totum ad totam aquā. Differt autē nihil. necqz si quis dicat qdem nō fieri hec ex in uicem equalia. tñ virtute esse. fm hunc em mo dum necesse equalitate virtutis existere mag nitudinibus ipozum. quēadmodū vtiqz sic fa

eta ad inuicem existerent. Quidem igitur ne qz aer necqz ignis tñ replicuit intermediū locuz manifestum est.

Querit Tercioz vñ elementū naturāl sit locat ū in cōcauo alterius elemētis. vt ignis in cōcauo orbis lune. Arguit q nō. qz qdlibet elemētū cuiuslibet est cōtra s rñ. sed vñ p rariū nō est locus naturalis alterius. ergo vñ elementū nō p r naturalr locari in cōcauo alterius. Secdo sic. terra nō est locata in cōcauo aq. qz infra ter rā generant & discurrūt aq. & etiā magna ps terre est co opra aqz. & c. Tercio sic. ignis est nobilis? elemētū q d: locari in nobilitati loco q ē loc? medi? id nō d: esse in pcauo orbis lune. In oppositū est pbus

Primo Sciendū q postqz Aresto. oñdit q celi cū suis motibz luminibz et in flu entijs est cā efficiens remora impssiōnū metheorologicaz. & q ille mūdus sensibilis p hū tutus ex elemētis tanqz ex pmarijs pibus est cā mate rialis remora ipsay. pñter agit de numero ordīne situ & quantitate elemētoz multa supponendo ex libris de ce lo. & secdo de generatōe. & ex dictis ibi aliqual resumēdo id d: in pncipio hui? capli resumētes. & sic de alijs

Prima Cōclusio. celi est alter? nature ab elemētis. piz qz ē ingenerabile & incor ruptibile. id ab antiqvis est vocatuz ether. quasi sempitērne currens. elemēta vero generabl lia & corruptibilia sunt. & qz h dicituz fuit in de celo. idō Aresto. d: q vtile est non semel necqz bis tñ hominibz re iterare casidē opiniones. sed infinites. ideo vulganē d: infinites redibunt opiniones eedem.

Secūda Cōclusio. mediū inter celi & terrā nō est tñ ignis. pbar. qz cum terra sit modice quā s tiratis. & qñ nullius in ordine ad celi. si totū spaciū qd ē inter terrā & celi esset replētū igne. cū ignis sit maxie ac s tūitatis. & terra modice quātitatis seqretur q rōrā ter rā cōuēteret in sui naturam.

Tercia Cōclusio. mediū inter terrā & ignem nō est tñ aer. qz tūc aer nō seruarz de bitam pportionē q ritaris ad alia ele mēta. qd sic pz. qz qñ est pportio pris ad p rē in elemētis. tal est rōrā ad totū. s: aq in decuplo est maior terra. nā ex pugillo terre fuit decē aq. Aer etiā in decuplo est maior aq. vt parz sili mō. Et s: ignis maior est aere. & aer in centupla pportōe maior est tota terra. & in decu plo est maior tota aq. Si qñ inter terrā & ignē solū eēt aer ipē excederet terrā in maiori pportione qz in cōcuplo. & sic nō eēt eqñs analogia totū ad totū. & p rē ad p rē. Item cū elemēta p r rariant ad inuicē necē est inter ea aliquam eqñtate eē vt saluent in eē. sed tal eqñtatis nō est fm qñt tate vt iā paruit. & qz sit fm virtutē. vt scz eqñs sit res sistentia vni? virtuti actiue alterius. sed h nō esset nisi i s ter ea esset certa pportio q ritaris q iā dicra est q nō sua rel. si sol? aer mediarer inter terrā & ignē. & pclusio vera. Ex ista cōclutione p r nūerus elemētoz. p r etiā pportio q ritaris vni? ad alter. Et q se qur q in mulcupla p portōe ignis maior est terra. Nec tñ ex h scz q id posset cōuertere ipam in sui naturā. qz h sit maioris actiuitat. tñ in eadē pportioe est minoris resistētie. & ita de alijs. et id vñ nūqz sufficit aliud in sui naturā p uertere. nec am

ho terciu. p. etia q habita quantitate terre facili ter pot...

Quarta... Oculio z rufalis. ignis natu... ralis local in pcauo orbis lune...

Ad rones... An oppositus Ad primu d... q possibde e q i vno loco sine...

Aliquu aut pscrutates dicere quomo oz... dinata sunt duo ad pmi corporis positio...

ter ex omni q circa terra non solu aer est. sed ve... lut vapor. ppter quod itez pstat in aqua...

Uidetur enim et nunc ventorum genera... tio in stagnantibus locis terre. et non exce...

circulatoe. ignis qdem em cu eo quod sursum... elemento. cu igne aut aer cotinuu est. Quare...

re aut subesse. ppter padus. Et ppter hoc mo... do ordinatum est quod in circuitu. primo qui...

locitudine, profunditate, sic fertur aut sursum aut deorsum...

Queritur Quarto, utrum motus localis sit calefactivus...

Primo motus localis de se et non solum p accidens...

rum motuum in p dicitur corpore...

Becundo Sciendum qd vt de dno Albertus...

Dubitat Iuxta textum, vtz ignis et suprema regio aeris...

Dubitat Rndetur q sic vt docet experientia...

Ad rones An oppositum, pma arguit de agere vniuoco...

de qd qd stans sicut est aq stagnalis citius calefit p radi...

Queritur Intra vtrū media regio aeris sit sp frigida...

Primo Sciendum, q postq pbs determinatur de numero...

Becundo Sciendum, q celū p motū suū et lumine eā caliditas...

Tercio Sciendum, q de causis frigiditatis medie regionis...

Ad rones Sciendum, q de causis frigiditatis medie regionis...

Conclusio In ista ad quesitū media regio aeris est semp frigida...

frigida docet experientia, q in de descendunt in pssioes...

Primo Dubitat, vtz in supma regioe aeris pssur generant...

Becundo Dubitat, vtz sub polis generantur nubes...

Tercio Dubitatur de figura medie regiois aeris, p dubio...

Ad rones An oppositū, Ad primū dicit nullum violentū...

Queritur Sexto, utrum vnum contra rium sit fortificatum...

potentie naturales no habent se ad opposita Secundu do sic. omne quod fit fit a sibi simili. sed vnu contrariu no est sile alteri. q no e generatiu aut fortificatiu alteri?

Tercio sic. si frigidu esset fortificatiu calidi. sequere tur q caliditas no esset qualitas pma. q: causaret a frigiditate In oppositum est Arestoteles in rextu. t ait sic p experientia. Nam fontes puri aut cauce sunt calidi flores in h yeme q in estate. cuius sola causa est antiparistasis Pro rñsione

Primo Sciendū q antiparistasis soluz ha det fieri inter qualitates pmas pro prie. q mutuo se expellant ab eodex et in qbus alterat subiecta. sed tamen in ptoprie reperiuntur in alijs contrarijs.

Secundo Sciendū q antiparistasis nihil aliud est q iuxta positio contrari oru p qua vnu fortificat aliud. Et d: ab anti qd est ptra t peri qd e iuxta v l' circa t the sis pō vel statio qst positio vni? sri iuxta reliquu?

Tercio Sciendū q vnu contrariu positiu iuxta alteru potest se habere dupl'r. qd potest esse penetrans vel potest ee circumdans vel circumdans. qd d: penetrans cum suffi xit alteru corrumpere. sed contrariu d: esse circumdans tñ vel circumdans. quando non potest alteru destrue re t co: rumpere. t tunc confortat ipm p antiparistatim

Primo Conclufio. quodlibet contrariu naturaliter natum est fugere suum contrariu. Pa ter ratione. q: vnu quodq: naturaliter appetit se esse q: rum potest. sed quodlibet contrariu salua in esse per suam sui contrarij t distantia t recessum ab eo ergo rē. Probatur etiā p experientiam. videmus em in ligno aquoso posito in igne aqua frigidam sursum ascendere fugiendo suum contrariu. Videmus etiam aqua disper sam sup mappam siccaz ducere se ad figura rotunda vt ficitati mappæ resistat. Videmus etiā impressiones caliditatis deorsum descendere fugiendo frigiditate medietatis regionis aeris. Videmus etiam in h yeme calorem anima lis tempore calido diffusum p pres exteriores ad intra se recolligere fugiendo frigidum circumdans. t ideo ventres in h yeme sunt calidiores. Et si queratur an natu ralter t a principio intrinseco vnu contrariu moueatur fugiendo reliquu. Rñdetur q sic fm naturam comunē et non fm naturam ppriam. Prima pars patet. q: vnu quodq: inclinatur ad conseruationem sui esse. ergo natu ralter mouetur fugiendo illud quod est corruptiuuz sui esse. Secunda pars patet. q: ignis ex sua ppria natu ra habet ascendere t aqua descendere

Secunda Conclufio. vnu contrarium est forti ficatiu alterius p antiparistatim. Probatur. quia vt dicit precedens conclusio vnum cō trarium naturaliter fugit reliquum t sibi resistit quan tum potest. ergo quando vnum contrariu ponitur iuxta reliquum sic q circumstat t non penetrat sequitur q aliud vnit se vt resistat alteri. sed vniendo se fortificatur virtus eius. quia virtus vnica fortior est seipsa dispersa vt dicit auroz libri causarum ergo rē. Probatur etiam per experientias iam tactas post oppositum. Et si que ratur vnde est q virtus vnica fortior est seipsa dispersa. Respondetur q sicut materia est principium multitu dinis numeralis ita forma est principium vniouis. quā

to ergo aliquid est magis vnicum tanto est formaliaz t actualiaz. Et ergo contrariu vnicum est fortius t ma gis actiuum q ipsum diffusum t multiplicatum. t quia vnum contrarium vnit se quando ponitur circa alteru vt alteri resistat. ideo vnum contrariu fortificatur p iux tpositionem alterius.

Ad rōnes dicitur q potentia naturalis per se non habet se ad opposi ta sed ad vnum tñ. t per accidens ad alteru. Et ideo vnum contrariu est p se corruptiuu alterius t generati uum suiprius sed tamē p accidens bene est fortificati uum sui contrarij per antiparistatim Ad scōam dicitur q omne quod fit p se ab aliquo fit a sibi simili fm formam vel virtutem. sed hoc no oget de eo quod est ab aliquo tanq: a causa p accidens Ad terciā dicitur q calidi tas est qualitas pma. quia non causatur p se ab aliqua alia qualitate conueniente generabilibus et corrupti bilibus in qntuz hmōi. sed tū caliditas potest fortificari p accidens p iuxta positioem alicuius frigidit

Querit Septimo. vtrum omnes impressi ones ignite sint eiusdem speciei spe cialissime. Arguitur q non. quia di ueritas figurarum arguit diuersitatem specierum. sed impressiones ignite sunt diuersaruz figurarum. ergo rē Secundo diuersitas moruum arguit diuersitatē na ture. sed impressiones ignite habent diuersos moros. qd quedam mouentur sursum. alie deorsum. alie lateralis q rē. Tercio sic. impressiones ignite habent diuersa pn cipiā generatiua. quia quedaz ex calore generatur t alie ex frigiditate sed diuersitas principiorum efficientium arguit diuersitatem effectuum. ergo specie differunt

Primo Sciendū q postq: Arestoteles de terminauit in primo tractatu de na tura quantitate numero et ordine elementorum que sunt remota principia t loca generas tionis ipressionū metheorologicaz. determinauit etiaz de causis calefacientibus regionem elementarem. et de distinctione regionum aeris. cōsequenter incipit de terminare de ipsis impressiōibus metheorologicis Et p mo determinat de ignitis que generant. ex ypercauma te. id est ex alatione calida t sicca.

Secundo Sciendum. q causa materi alis impressiōum ignitarū est duplex. s. remota que est corpus siccum terrestre aliquid habens de humido aeris pingui t de facili inflamabili. Et materia pingua est exalatio calida et sicca siccitate opposita humiditati aquose Similiter causa efficiens est duplex. scz propin qua t remota. Remota est sol t celus quod motu suo lu mine t influentia alterat terrā t cetera corpora exalabilia Et propinqua est corpus subtilianu t eleuans exalatio nes. vel calidū exures t inflamans exalationē iam eleua tā in supma regione aeris. vt etiā frigidū fortificat cas lidum exalatum per antiparistatim. Similiter finis illarum impressiōum est duplex. scz propinquus et res

motus. pinquus est generatio ignis. Et remotus est salus animi acius viuentiuz in aere t supra terrā. nā mul totiens exalatioes sunt venenose. ideo ppter salutē ani mātiuz eleuant sursum t ibi pburū ne uocēat viuētibz.

Tercio Sciendū. q fm diuersas distinctio nes exalatiois in caliditate frigiditaz t raritate densitate grauitate t leuitate contingit diuersitas figuraz colorum t moruum in impressiōibz ignitis sicut em frigidū est pstringere ita ca lidi est dilatare. ideo diuersitas exalatiois in caliditaz t raritate facit diuersitates impressiōū ignitarū in latitudine. Et leuitatis est moueri sursum t grauitatis deorsum. ideo diuersitas exalatiois in grauitate et leuitate facit diuersitates in longitudine. Et diuersitas in raritate densitate t siccitate facit diuersitates in pnus ditate. Et ad videndū specialius de figuris istaz impf sonū coloribus t moribus.

Quarto Sciendū. q no omnes impressio nes ignite in eodex loco generant qdam em generant infra terram que faciunt terre motum vt postea videbitur. qdaz qe nerant in superficie terre t in infima regione aeris. t qdā in media. et qdā in supma. Nā ois ipressio ignita gñatur ex fumo calido t sicco inflānabili. Aut ergo ita fia mo est excellens caliditas aut mediocris aut multū de bilis. Si sit excellens tunc talis exalatio sufficit ascen dere ad supremā regionē aeris. aut ergo talis exalatio est equaliter subtilis in omnibus pnibus vel equaliter Si in equaliter aut magis habet de grosso q de subtili t tūc qñ inflamatur apparet p moduz colūne pirami dalis. Si vero tñ habet de grosso q fruz de subtili ap paret p modū lancee ardentis. Si vero talis fumus sit equaliter subtilis in omnibus suis pnibus aut erit cōtinuu us aut discontinuus. Si discontinuus appēbit p moduz stipularuz ardentū t vocal talis impressio assulp' allus a. ignis alio pot' igne albu. Si vero sit cōtinuus t pu? et in vna pre sit incensus t in alia nō. tūc appēbit p mo dū candele ardentis. Si vero in vna pre magis distra hatur q in alia tūc vocal thifecio siue datus t hec ē diā impressiōū que generant in supma regione aeris. Si ve ro talis fumus sit mediocriter calidus tūc t sit ad me diaz regionē aeris vel ergo p'tinuus vt dīscōtinu? Si discontinuus appēbit ad modū stipularū ardentium. Et si materia fuerit globata t vnus globus inflān' post aliū tūc appēbit capite saltantes q ab Arestotele vocā tur eges qd idex est in greco qd capra in latino Quidō qz em ptingit qz talis materia discontinua circumdat nube frigidā t inflamatur p antiparistatim t rāpit nubem. tūc appent scintille ardentis. Si vero talis fumus fuerit p'tinuus hoc est dupl'r. aut erit cōpactus vel nō. Si cō cūduz tūc succellue incendit t appē p modū cādele ar dentis. et in greco vocal datus. Si vero fuerit globatus hoc est dupl'r. aut in aere sibi aliquid occurrit aut nihil. Si scōm tunc qñq: diu stat in aere t vocatur ignis pce dens vel ignis fatuus Si aut sibi aliquid frigiduz occur rat in aere hoc est dupl'r. aut inferius aut sup'. Si supe rius qz talis fumus est calidus nō p' ascendere neq: de scendere ppter frigidū sidus occurrit supius id mouet lateraliter t vocatur sidus volās. Et qñq: ptingit q in tali motu ante inflamatioez occurrit sibi tale frigiduz et tūc incurat t eleuat in medio t inflamā' anteriuz et sic appē p modū draconis. totuzosi qz iustitias ignez

Si vero tali fumo aliquid humidū inferius obuiat ta lis impressio vocatur assulp'. Ignis ascēdens Et sic p de diuersis impressiōibz ignitar. que generant in media re gione aeris. Si vero talis fumus sit debilitate calidus tūc remanet in sua infima regione aeris. Et qñq: mate ria est discontinua t sīl' accēla. t tunc appent stipule ardē tes. qñq: vero materia est p'tinua t sīl' accēla. t vocatur dum? ardēs. qñq: pō talis materia est leuis t subtilis et tūc inleqd fugietes t eqrantes maxime qñ est p' eos qz mouet ad motū aeris. et vocal ignis fatuus Et hac de causa qñq: sup aures et crines equoz apparet tales impressiōes p modū cādele ardentis. t p'it etiā gñari ex fumo pingui eleuato ex sudore eq. t sic p' de differe tijs impressiōū ignitar. q generat in infima regione aeris et p p'ns in tribz regionibz aeris. t possit fieri p' silis disti crio de his q generantur infra terrā. s. qz nobis occulte sunt. ideo de ipsis non tractat Arestoteles

Conclusio Respostum ad qstū oēs im pressiones ignite sūt eiusdem spēi specialissime diuerses pō accūtalr fm magis t min'. pma ps p'z qz oēs tales sūt de natura ignis. Scōam pte. pb ar rōnes an oppositiū.

Primo Dubitat. an ipressiōes ignite moue ant naturalr vt violēte. t a q mouē tur. Ad scōam pte rñr q qñq: moū uent a vcto. qñq: a leuitate sursum t qñq: deorsuz a p'rio p'ellēte. et qñq: lateralr ppter p'rietatē p'ritū mouētuz nā exalatio leuis ē. id nūc ascēdere. s. qñq: ipedit a p'rio sup' exūte. id mouet lateralr. Quā igit mouet sursum naturaliter mouet et qñ mouetur deorsuz nō mouet na turaliter fm naturā p'paz. t sic soluit p'ia qd fuit qstū

Secundo Dubitat. vtr sidera volātia sine ueant p p'riū a extrusione aut p adustione. Dōm q qñ sidera vo lantra gñant in infima vel in supma regione aeris descē dūt p p'riū a adustione. qz nō est p'riū p'pellēs. s. qñ generant in media regione aeris tūc bñ mouent motu eg trusionis. t qñq: mouētuz lateralr ppter p'rietatē motūū

Tercio Dubitatur. vtr sidera volātia sine in celo vel in regione elementari. Dōz q sunt in regione elementari. qd p'z qz que sunt in celo tarde vident moueri. ppter nimia de stantiaz. licet realiter mouent velocit. sed sidera volātia apparent velocit moueri. id qz sunt p'pe nos. et ita dōm est de omnibz impressiōibus ignitis.

Quarto Dubitat. de tpe quo sunt hmōi impressiōes. Dōm q sūt de die et de nocte sed de die non appa rēt. qz magis lumē obfuscat minus lumē. sunt etiā ma xime in autumno. nāz in h yeme exalatioes sunt pauce ppter frigiditatem et humiditatem aquosaz. et in estate est nimia siccitas. Et si querat. que istaz impressiōū magis durat. Rñdet q ceteris paribz. ille que gñant in supre ma regione aeris sunt maioris duratiois. nā ille q tunc in media regione aeris cito t rāseit ppter antiparistatim Et ille q sunt in infima regione cito euancētur ppter vē ros et p'p' frigiditatem.

Dubitatur. vtr vapor nat' sit ass cendere altius q exalatio. Rñr q nō. qz sicca terrestre qd est in exalatioe ē magis retētiuz calozis q hūidū aqūū. qd est in vapoz. et ergo vapor ascendit altius.

Ad rationes

Ad oppositum. Ad primam dicitur qd arguit de figuris...

Apparet autem aliquando nocte serenitate exte...

Queritur

Octavo. Vtrum de nocte exte...

Primo

Secundu. qd hiatus vorago...

de istis fantasmatibus siue apparitionibus in eodem tractatu...

Secundo

Sciendu. qd sanguinei colores...

Dubitatur

De die sic de nocte. Dicitur qd...

Secundo

Dubitatur. qd ralia apparere...

Tercio

Dubitatur. qd ralia fantasmatum...

Conclusio

Rationalis ad questum. De nocte...

Quarto

Dubitatur. quare est qd sepe...

ram. quedam infra corpora mortuorum...

Quinto

qd dicitur sic. ita qd vapor sit...

Ad rationes

Ante oppositum. Ad primam...

Et cometis autem et vocato lacte dicamus...

qd sumpta est a solis latitudine. ad austrum...

apparuit quantum contingit. Minimus enim re-
licum. et mox occubuit. Lumen aut extendit
vsq; ad tertiaz ptes celi velut simul propter qd
et vocata fuit via. Ascendit aut vsq; ad zonaz
orionis. et ibi dissoluta fuit. Et quidez demo-
critus obrinere voluit pro opinione sua. ait ei
appuisse dissolutis cometis stellas quasdam
Hoc aut non aliqui qdem optebat fieri. aliqui
aut non s; semp. Adhuc aut et egypti aut et/
ranum et ad scipias et ad alias fieri couentus
et nos ipsi vidimus stellam iouis in geminis s;
euntem euidam iam et disparere facientem. s; no
cometam factum. Adhuc aut et ex rone ma-
nifestum stelle em et si maiores et minores ap-
pareant. sed tame inuisibiles p se esse. viden-
tur que admodu igitur et si essent inuisibiles
tangentes. nullam vtiq; facerent magnitudi-
nem maiorem. sic et quoniam no sunt quidez
videntur aut inuisibiles et couenientes. ni-
hil videbuntur maiores fm magnitudinē et/
sentes. Quis igitur dicte de ipsis cause fal-
sufficenter palam est.

Querit. Nono. vtz. cometa sic de natura ce-
lesti. Arguit pmo q sic. vt de Are-
sto. aliq stelle vsc seu nate possunt
cape comas. ergo videtur q cometa nihil aliud sit q stel-
la comata seu caudata. Secdo sic. qd naturaliter mo-
uetur motu circulari est de natura celesti cometa est hu-
tismodi. ergo etc. Tercio sic. p cometam aliqui astrolo-
gi pnostrant de futuris vt mores pncipiū. pestilentias
bella. etc. qd no esset nisi cometa eet de natura celesti
et influeret in hec inferiora. ergo etc. In opposituz est
Aristo. in tercio capto huius sedi tractatus.

Primo. Sciendū. q postq; Aristot. detersi-
minauit de impressionibus ignis sta-
tum trascumbentib; et quibusda; fantaf-
marib; q appent in exalarde calida et sicca sursum cleua-
ta. pnter determinat de quibusda; ignis impressioni-
bus diutius pmanentib;. scz de cometa et calaria. et pmo
de cometa recurdo pmo. opinionones antiquoz. vt videz
bitur in presenti questione.

Secundo. Sciendū q vt habet in tex-
tu. triplex fuit opinio anni-
q; de cometa. Prima fuit
Anaxagore et Democrati dicentiu q cometa e simplia-
lis. id est simul apparitio stellarū errantiu ppter propin-
quitatem et couiunctionem earum adiuicem. Cum em
stelle punguntur iuxta se iunctem faciunt apparitiones
vnius stelle Et ista apparitio dicitur stella comata que
videtur habere comam propter augmentum luminis
et approximatione stellarum ipsarum adiuicem.
Alia fuit opinio pythagoricorum dicentium cometam
esse vnam stellarum de stellis errantibus que multo te-
porē sub radijs solis lateret. Et quandoq; per modis-
sum tempus radios solis exit tunc vocamus cam co-

metam. et dant tale simile de mercurio qui multo tpe la-
ter sub radijs solarib;. et aliqui p modicus temp; appare-
postq; recessit a sole. Tercia fuit opinio Socratis et ypo-
cratis discipuli eius dicentiu cometam esse vnam stellam. et
tantu qstrum ad corpus. sicut opinio pcedēs posuit. sed
hec opinio differt ab alia pcedente qstrum ad comā seu
caudā. q; illi de pcedente opinione dixerunt istā stellam
post recessum a sole habere comā ex sua natura. sed illa di-
xit comā esse de natura elementari. ymaginā em q stella
illa errans recedēdo a sole et accedēdo ad locū sub quo
est humiditas attrahit multos humores sub se pnteres
et apparentes in loco vnius stelle. eo q no pceptimus di-
stantia inter illos humores et stellā. et dicit q radij sola-
res pfracti ab illa humiditate ad solē vel ad alia stellam
faciunt apparitionem come circa illā stellā. Dicit etia q co-
meta apparet raro inter duos tropicos ppter nimiam calis-
sitate solis psummentis humiditate suppositā portioi ce-
li que est inter duos tropicos. sed apparet in alijs locis i
quib; sol vel stella p eleuare vapores sine eius psumpti-
one. sed ocs iste opinionēs sunt falsę. ideo ptra eas ponunt
aliquę pclusiones.

Conclusio. Dicit p pma opinione. cometa no-
est simplialis. et pnter stellarū errā-
tium. Probatur q; si sic tunc dissoluto cometa semp dederet
plures planete apparet distincti. hoc aut ē ptra expien-
tia. q; reced ad sensum visum fuit q stella iouis supposita
fuit euidā stelle fixe. ex qua pnterōe no apparuit come-
ta. q; cometa no apparet ex pnterōe stellarū errantium. Itē
stelle apparent visui nostro quasi inuisibiles. inuisibili-
le aut additū inuisibili no facit ipsuz maior. sed come-
ta apparet magne qntitatis. ergo no est coapparitio stel-
larum errantium.

Secunda. Conclusio ptra scdam opinione. com-
meta no est aliq stellarū errantium. Pro-
bat. q; omcs stelle mouent sub zodiaco. s; multi planete
apparuerūt extra zodiacū. q; si ita esset no apparerēt.
simul plures comete. qd est ptra Aristotelē.

Tercia. Conclusio ptra tercia opinione. cometa no-
est de natura elementari qstrum ad comā vel
caudā. et de natura celesti qstrum ad corp;. q; si comā vel
cauda comete apparet ex fractōe radij visuali ad so-
lem sequeret q; illa stella q; d; corp; comete q; appa-
ret sine comā. q; si recederet longe ab ipso sole. qd tū est
ptra opinione ypocratis. Itē q; appauerūt simul qnq;
planete pter solem et lunā et cu hoc apparuit cometa. q;
cometa no est vni astroz errantium qstrum ad corpus. cu
no sint nisi septē astra errantia. Item antiquus visus fuit
cometa no multo mino; sole. cuius cauda protendebat
vltra tercia partem celi. talis autē cometa non potuisset
apparere ex iunctione planetarū errantioz. ergo cometa
non est vnius de planetis errantibus quo ad corpus. Itēz
tenge Aristotelis apparuit cometa sub cane cuius cau-
da debilis fuit et debilitate videbatur. ergo cometa no est
vnius de planetis errantibus. Item si esset vnius de plane-
tis errantibus fm modum predictum sequeret q; nun-
q; apparet in loco remoto a sole. sed plures comete lon-
ge quandoq; videntur a sole. vt tangitur in littera de co-
meta cuius lumen protendebatur vltra tercia partēz
celi propter magnitudinem comete que disparuit dum
per motum eius recedēdo a sole peruenit ad zonam. id
est ad circulum meridianum et ibi consumebatur. Quis
dicitis responderetur.

Ad rones. Ante opposituz. Ad pnam
dicis q; cometa no est de natu-
ra celesti. nec qstruz ad caudāz
nec qstruz ad corpus. s; tū aliq; stelle bene pcurrūt ad
generatores comete. p qstruz p calorem et lumē suuz eleuat
materia abilis ad generatores comete. ideo videtur stel-
le capere comam pro quāto cometa sub ipsis generatur.
Ad scdam dicitur q; cometa mouet circulariter ad
motuz supreme regionis aeris. et no fm naturaz ptopri-
az. Ad terciaz dicitur q; ex qualitatib; et dispoib;
comete. puta ex calore magnitudine et figura. et pmanē-
tia astrologi possunt iudicare de aliqua pstellatōe vigē-
tem celo pte cuius generat cometa. Et tunc pgnosce-
tes pntes talis pstellatōis possunt pnostrare aliqd
de futuris. quoz causa potest esse talis pstellatio non
necessaria. s; contingens. et impedibilis. et ad tale iudici-
uz de futuris maxime inspiciendus est ad colores come-
re. q; si fuerit rubrus attrahat martis dominū et signat
bella futura. si fuerit pallidus attrahat dominū iatur
nisi albus dominū iouis. et ita cometa no est causa fi-
turoz s; signū et pstellatio vigēs bñ est cā no pdicto.

Quoniam aut de immanifestis sensui pu-
tamus sufficienter demonstrare fm rati-
onem. si ad hoc possibile reduxerimus et his
que nūc appent. existimabit vtiq; aliq; sic de
his maxime accidere. Supponit em nobis
mundi eius qui circa terram. quantum sub cir-
culari clatione esse primum ptes exalationem
siccam et calidam. Ipsa aut et cotinui sub
ipa aeris ad multas simul circumducit circa
terram sub spera et motu circulari. Lata autē
et mota hoc modo quacuq; coningit bene do-
minabilis existens sepe igitur ppter quod di-
citur in talem condensationem incidunt prop-
ter superiorem motum principium igneum.
neq; sic multum excuratur. neq; sic debile vt ex-
tinguatur cito. sed plus et ad multas. simul at-
de subitus accidat ascendere bene dispositam
exalationem. Hoc fit stella cometa. qualitercu-
q; exalatum extiterit. figuratur. Siquidē em
omni quaq; similiter cometes. si autem ad lon-
gitudines vocat pogonias. Sicut autē talis
similis stelle latio videtur esse. sic et mātio quasi
quod fit. velut si quis in palearum cumulū et
multitudinem et immiserit titionē. aut ignis
incipiat principū modicū videt em silis et sive-
ruz discursus hinc. Lito em ppter aptā dispo-
sitionem hyperaumaticis succedit in longitudinem
si itaq; hoc maneat. et no psumat pnterā. aut
maxime dēlatū ē hyperauma. fiet vtiq; pncipiū
lationis psumatio discursiois tale cometa

est stella velut discursus sideris hūs in ipso ter-
minū et pncipiū. Quā qdē igit in ipso inferiori lo-
co pncipiū pnterā fuerit. p se appet cometes.
Quā aut subastroz aliq; aut no errantū aut errā-
tūz a motu pnterā exalatio. tūc enim cometes sicut bo-
rum aliq; no em apud ipsa astra coma fit. s;
quē admodū halo circa soles appet. et lunā asse-
quentes. et quidē traslatis em sic fuerit cōdensa-
tus aer. vt passio hec fiat sub solis itinere. sic
et coma astris velut halo est. atq; halo qdē fit
ppter refractōem talis coloris. ibi aut in ipsis
exalatioib; color apparēs est. Quā qdē igit fm
stellā fiat talis cōcretio eādēz. necē manifesta
rationē et motū cometa. qua qdē fert stella.
Lū at pnterā p se. tūc subardates videt Tal-
em latio mūdi q; circa terrā. Hoc em maxie in-
sinuat no ē refractōez quādā cometa. vt halo
in hyperaumatico puro ad ipaz stellā scāz. et no vt
dicit q; circa hyperatē ad solē. q; et p se fit co-
meta sepe et frequēz q; circa aliq; determinata-
ruz stellaz. De halo qdē igit cam postēz dice-
mus. De eo at qd est esse ignea pnterā ipozuz
augmētuz; oz; putare qd fecit fci plures spūs et
siccitates. Palā em q; siut ppter multā eē talē se-
gregatōem. qre sicciōre necēniū esse acē. et dis-
gregari et dissolui euaporās būidū a mltitudie
calide exalatiois: vt no pnterā facile in aquam
manifestū at dicem; et de hac passione qn et
de spiritib; dicitur fuerit tepus. qn qdē igit cre-
bri et multi apparent sicut dicim;. sicci et spu-
mosi fiunt anni notabiliter. Quā at rariores et
tenuiores magnitudine. Silr qdē non fit tale
atq; vt frequēter fit qdē excessus spūs aut fm
tepūs. aut fm magnitudinē. Quoniam et qn in-
egyptijs fluiijs cecidit lapis ex aere a spū de-
uatus. cecidit p diem Accidit aut et tūc come-
tes stella factus a vespe et circa magnā stellaz
cometa sicca erat hiēs et borealis. et fluet; p-
pter pnterā ventoz factus fuit. In sinu q;
de; em boreas obrinuit. extra at auster flabat
magnus. Adhuc at sub principe Nichoma-
co factū fuit paucis dieb; cometes circa equi-
noctiale circulū nō a vespa faciēs ortuz. in q; q;
circa corinthū spūs euenit. Eius at qd est no
fieri multos sepe cometas et magis extra tro-
picos q; intra. causa solis et astrozum motus
no solum segregās calidum. sed et disgregās
quod consistit. maxime autē causa. q; plurimū
in lactis pgregat regionem.

Querit Decimo. vtrū cometa sit de natura elementari. *Responsum* quod non quod impressioes meteorologicae non multum durant. s; cometa multum durat. nā p quadraginta dies visus fuit cometa. ergo cometa non est impressio meteorologica. et p nō de natura elementari. Sed sic cometa lucet et mouet circulariter ergo est vnu de astris celi. In oppositum est Aristo. in textu. Pro responsione.

Primo Sciendū. qd post Aristo. reprobauit opinionē antiquoꝝ ponentū comeram vnu esse de astris aut sim phasim. ex qua reprobatōne satis manifestū est qd cometa non est de natura celesti. et p nō oportet eaz generari in regione elementari. adeo pnter Aristo. ostendit eaz quā materia vbi quādo et quō generatur.

Secūdo Sciendū. qd s; m Aristo. cometarū generatō nā p calorem solis et alioꝝ astroꝝ ex corporib; terre/stris hic inferius epntib; vncruosib; et viscosib; eleuatur exalatio terrestris calida et sicca grossa et pinguis et viscosa cuius pres adinuicem multum circūiacent vsq; ad supmā regionē aeris vbi ppter vicinitates ignis et motum circularē supme regionis aeris inf; imatur et mouetur circulariter ad motū supme regionis aeris et ad hoc qd talis exalatio vocetur cometa oportet qd sit talis portio materis inflāmabilis ad calorem inflāmantem qd adeo nō excedat materiaz qd statim consumat eaz. et qd erant non sit ita debilis calor qd cito exinguatur. et ita oportet qd ibi sit debita portio inter materiaz et calores et s; m qd materia diuersimode s; m dispositōem et figurā disponit foris diuersa noia. Nam qn talis exalatio est circularis figure grossior in medio et subtilior in extremis partibus circūiacens tūc in medio habet inflāmationem obscuriores et in extremis clariorez. et tunc apparet ad modū stelle habētis vndas comā et vocatur improphete stella comata. Quādo vero exalatio eleuatur et protendit in longū. et tunc apparet habere caudā in longum eleuatā et vocatur stella caudata. Quādoq; vesper illa exalatio inferius habz pres distinetas subriles et lucidas. et tunc dicit in greco cometa id est stella barbata in latino. Et pcedentib; colligit definitio comete. nam cometa est exalatio terrestris calida et sicca grossa pinguis et viscosa cuius pres multum adinuicem circūiacent eleuata a corporib; inferiorib; terrestris vsq; ad supremā regionē aeris vbi ppter vicinitates ignis et dispositiones materis inflāmantis et mouetur circulariter ad motū supme regionis aeris. His pmissis sit pma Responsio ad questum.

Conclusio Cometa nō est de natura celesti sed de natura elementari qd nō sit de natura celesti. p; ex pcedenti questione. qd sit de natura elementari. P; a signo nam comūiter tpe gñationis comete sunt magni venti. et hoc est signū qd tempore generatōis comete eleuantur multe exalatioes nes calide et sicce inter quas quedaz nō sunt inflammabiles et reuerberantur p mediā regionem aeris frigidā et sicca. et sic puertunt in ventos. et ob hoc tempore generatōis comete anni sunt sicci ppter ventos desiccates aerem et terram. sunt etiaz calidi. qd magnus calor req; ratur ad eleuandū tantā exalatioes. ergo. conclusio vera

Primo Dubitatur. quo tpe magis generatur cometa. *Responsum* datur qd raro generatur in hyeme ppter umiditatem frigiditatem. raro etiā in estate ppter nimiam caliditatem colu mentez exalatioes. sed comūiter generat in vere et autūno. et adhuc magis in autūno qd in vere eo qd autūnus est magis calidus et sicus qd ver.

Secūdo Dubitatur. que est causa diuinitatis pmanētis ipsius comete. *Responsum* datur qd dispositio materie nam quia materia ipsius comete est viscosa et grossa nō cito consumitur p calores. Ad hoc etiaz multum facit viscositas astroꝝ sub quibus generat et quorum fructus continue eleuatur noua materia. et sic facit ad diuinitatem pmanētis comete.

Tercio Dubitatur. de causa diuersitatis colorum comete. *Responsum* datur qd causa diuersitatis est diuersa dispositio materie pnes grossus et subtilis nā qn materia est subtilis et bene inflammabilis apparet albo vel pallidus. sed qn est mediocriter grossa apparet rubeus. qn vero materia est multum grossa apparet quasi carbo ardens. De causis autem figuraz comete dicitur est pnis.

Quarto Dubitatur. vtrū possint simul apparere plures comete. *Responsum* datur qd sic nam vtrūq; videtur in textu aliqui vtrū sunt quinq; comete et possunt differre in figura et in colore s; m diuersitate materie in grossitie et subtilitate.

Quinto Dubitatur. de signis comete. *Responsum* datur qd cometa est signū magne caliditatis et multitudinis ventoz vt dicitur est pnis. Etiaz est signū seductōnis et diuisionis inter pncipes ppos et regna et p nō est signum belloꝝ. Est et signū mortalitatis et pestis qd sic p suadet. qd cū tpe gñationis comete vigeat siccatas. et caliditas caliditas ignis et siccatas. sic dicitur etiaz nihilominus coleraz augmētā multum acuries ar colere incitat hēlez ad itā ritas et iurgia. et p nō ad bella. Et qd vita constitit in calido et humido aeris. sic est signū pestis et mortalitatis. Et qd pncipes sunt teneri et subtiliores p plenioris et eo qd delicatius nutriuntur et viuunt. ideo magis de facili in sua ppleione sunt passibiles ideo cometa est magis signū mortis pncipiū et potentius qd alioꝝ viroz. Et qd etiaz est signū belloꝝ vt dicitur est. et in bellis pnum cadunt pncipes. ideo cometa est signū mutatiois dnoꝝ. et p nō etiaz leguz et regiminū p qto est signū mortis et casus pncipum. vñ. Lōttingunt ista stella splēdente cometa. Doro furit. vrbis rapit. scuit mare. gens operatur. Regnū mutat. plebs peste. fame cruciatur. A verbo comitroz merito cometa vocat. Nā comitatur eū pestis gladiusq; famē q.

Ad rōnes Ante oppositum. Ad p; mam parat solutio ex dictis. dicitur est enim de causis pmanētis comete. Ad secundam negatur consequentia. cometa enim lucet. sed tamen non habet suum lumen a sole quemadmodum habent astra. pmo lucet ex eo qd h; materiam viscosam et inflammatam a calore ignis. Et mouetur circulariter ad motū supme regionis aeris. Et quo patet qd cometa non potest celi ppari per vmbiā terre. qd non habet lumen suū a sole nec ab alio astro.

Valiter autem et propter quam causam sit. et quid est lac. dicamus iam pcedentes autem de hoc que ab alijs dicta sunt primo. Quorum quidem igitur pythagoricum quidam autem viam esse hanc. hi quidem exidentiu cum in istam astrorum s; m dictam. sub p; betonte latitudine. hi autem solem hoc circulo delatum esse aliqui aiunt. velut igitur exultu esse hunc locū. aut aliam aliam talem passionem passum esse alatio/nem ipsorum. Incoueniens autem non cointelligere. qd siquidē hec erat causa. oportebit et zodiacum circulum sic habere. et magis qd cū qui latitudinis omnia em in ipo ferunt errantia. et nō sololum manifestus autem nobis totus circulus. Semp em ipsius manifestus semicirculus nocte. sed nihil videtur tale passus. nisi si que copulatur pars ipsius ad latus circuli. Qui autem circa Anaxagorā et Democritum lumen esse lac autem astrorum quorundā. Solem em sub terralatum non respicere quedam astrorum. Quocumque quidem igitur aspicuntur ab ipso. horum quidem non apparet lumen. phiberi em a solis radijs. Quibuscumque autem obstruit terra. vt non aspiciantur a sole. Horum p; pū lumen autem esse lac manifestum autem qd hoc impossibile. Lac quidem em semp idem in eisdem est astris. apparet em maximus circulus a sole autem semp altera que non aspicunt. qd non in eodem manet loco. Oportebat igitur translato sole transferri et lac. Nūc autem non apparet hoc factū. Adhuc autem si quemadmodum ostenditur nūc in his. que circa astrologiam theozematibus solis magnitudo maior est qd que terre. et distāta multo maior que astrorum ad terram. qd que solis. sicut que solis ad terram. qd que lune. Non itaq; longe alicubi a terra conus. qui a sole contācet radice. erit apud astra. Sed nec solem in oia astra. p; spicere. et nulli ipsorum terraz obsistere. Amplius autem est tertia quedam suspicio de ipso. Dicit em quidā lac esse refractionē nostri visus ad soles sicut et stellam cometā. Impossibile autem et hoc. Siquidem em videns quicquid. et speculū. et qd videt oē in eodē signo speculū. eadez apparebit vtriq; ps emphasicos. Si autem moueatur speculū et qd videt in eadem qdē distātia ad videns et quiescēs et ad inuicem. aut neq; eque velociter neq; in eadem semp distātia impossibile eandem emphasim in eadem esse pte speculū. Que autem in lactis circulo lata astra mouentur et sol.

ad quem refractionis manentibus nobis. et sicut et equaliter ad nos distāta. ab ipsis autem nō equaliter. Quā quidē em medijs noctibus delphis oritur. aliqui autem diliculo. Partes autem lactis cedē manēt in vno qd. et quidē nō oportebat. si erat emphasim. s; nō in eisdē adhuc esset hec passio locis. Adhuc autem nocte in aqua et talibus speculis lac qdē illucescit aspicientibus. visum autem refrangi ad solem quod possibile est. quidē igitur neq; via planetaz nullū. neq; lumē est nō respectoz astroꝝ. neq; refractionis ex his manifestum. Sere autem hec solum sunt que vsq; nunc tradita sunt ab alijs. Nos autē dicamus refumentes suppositū nobis principū. Dicitur em est pus qd extremū dicti aeris potentia habet ignis. vt motu disgregato aere. segregetur talis consistencia. qualē et cometas stellas esse dicimus. Tale itaq; oportet intelligere factū. quod qdē in illis. cum nō ipsa p se fuerit talis segregatio s; ab aliquo astroꝝ aut fixoz aut errantiū. Tūc em hec videntur comete. qd assequunt ipsoꝝ latitudinem. quemadmodū soli talis pcretio. a qd ppter refractionē halo apparere dicimur. cum sic fuerit dispositus aer. Quō itaq; s; m vnu astroꝝ accidit hoc oportet accipere factū circa totū celum et superiorē latitudinē oēm. Rationabile em siquidē vnius astra motus. et cum quō oim facere tale aliqd et arripere. et cū his adhuc s; m faculo cum creberrima et plurima et maxima existunt entia astroꝝ. Quō quidē igit animalium ppter solis latitudinē et planetarū dissoluit talem consistenciam. ppter qd multi quidē cometaꝝ extra tropicos fiunt. Adhuc autem neq; circa solem neq; circa lunā sit coma. Citius em disgregatur qd vt constet talis concretio. Iste autem circulus in quo lac apparet aspicientibus. et maximus est existens. et positus situ. sic vt multū tropicos excedat. Adhuc autem locus plenus est astris maximis et fulgidissimis et adhuc sporadicis vocatis. hoc autem est et oculis videre manifestum vt et propter hoc continue et semp hec omnis aggregetur concretio. Signum autem etiam ipsius circuli amplius lumen est in altero semicirculo habente duplatū. In hoc em plurima et crebriora sunt astra qd in altero tantū nō ppter alteram aliquā causā. sacra claritate qd propter astroꝝ latitudinem. Si em et in hoc circulo sit. in quo plurima ponuntur astroꝝ et ipsius circuli. in qd magis videntur spissa esse et magnitudinem et multitudinem astroꝝ hanc vt

risimile existimare puericissimam causam esse passionis. Consideret autem et circulus. et que in ipso astris ex subscriptione. Sporadica autem vocata siquidem in speram non erit ordinare. quia nullam per finem habet ymnusquodque positio/nem manifestam. ad celum autem respicientibus est palam. In solo enim hoc circulo in interme/dia plena talibus astris sunt. In alijs autem defi/ciunt manifeste. Quare siquidem et de apparado co/metas acceptam causam tanquam dictam me/diocriter. et de lacte eodem modo existimandum habere. Quod cum ibi circa ymnus est passio co/ma. hoc circulum quendam accidit fieri eandem. Et ex hac ut est dicere velut diffinitum maximi circuli propter segregationem coma. propter quod quemadmodum prius diximus non multi neque sepe sunt comete. quia continue segregata est. segregatur enim ymnusquamque periodum in hunc locum semper talis consistentia. De factis qui dem igitur in eo qui circa terram mundo conti/nuo lationibus dictum est. De discursu quidem astrorum. et ignita flamma. adhuc autem de come/ris et vocato lacte. fere enim sunt tot passiones ap/parentes circa hunc locum.

Queritur Undecimo. ymnus galaxia sit de na/tura elementari. Arguit primo quod sic. quod cometa et galaxia sunt ex eadem materia ut dicitur in textu. Dicitur etiam quod prima exalatio attrahitur sub stellis erraticis et apparet eius cauda protensa in longum que dicitur galaxia. sicut cometa est de natura elemē/rari ita galaxia. Secundo sic dicit philosophus. quod galaxia est coma magni circuli in celo propter segregationem exalationis eleuare superius sub illo circulo magno et ibi propter virtutem motus et luminis astrorum infla/matur. ergo galaxia est de natura elementari. Tercio sic textus dicit quod galaxia est inter tropicos. quia ex/alatio ibi segregatur et non permittitur stare sed extra tropicos eleuatur exalatio ex qua fit galaxia et ibi con/seruatur. ergo est de natura elementari. Quarto sic. philosophus dicit. quod non sunt multi comete nec sepe. quod materia ex qua debent fieri continue trahitur ad lo/cum in quo fit galaxia. ergo etc. Ultimo sic. celus est corpus omogenium. sed galaxia non est omogenia cum celo. et galaxia non est de natura celesti. In oppositum arguit. quod quilibet exalatio statim euanciscit et corrumpit. sed galaxia semper manet et est semper in eodem loco quod ad firmam partem celi. ergo non est de natura elementari habetur etiam expresse in antiqua translatione quod est de natura celesti.

Primo Sciendum. quod postquam Aristoteles deter/minauit de cometa. sequenter determi/nat de galaxia de cuius natura determinat primo recitans doctores tres opiniones antiquorum. prima fuit pythagoricorum dicens quod sol semel exiisset viam suam et p[er]bussit illam viam celi que nunc apparet alba sed hoc opinio est falsa.

Et improbat ab Aristotele. quod sequeret quod tota sub quo mouentur omnes planete et etiam ipse sol iam pridem fuisset p[er]bustus quare celus non est susceptibile p[er]gna/rum impressionum cum non sit transmutabile ad formam et non potest dici quod illa pars a sole fuit combusta. Secunda opinio fuit Anaxagore et Democriti dicens quod galaxia est lumen quorundam astrorum p[er]gregatum. Ipsi enim ymaginari sunt astris habere proprium lumen sed non apparet nisi extra radios solis. quia maius lumen obfuscat minus. Ideo dicitur quod dum interponitur terra luminis astrorum apparet lumen p[er]gregatum. et talis app[er]itio firmos est galaxia. Sed ista opinio est irrationabilis. quod via lactea semper apparet sub eisdem astris. et cum sol p[er]tinere moueat p[er]tinet alia et alia astris a sole aspiciuntur. Et sic transmissa sole nec esset quod transmutaretur via lactea quod falsum est. Tercia opinio dicit lumen astrorum immisceri vaporibus humido. et iterum reflecti ad celum. et ita firmos eos galaxia est lumen reflecti ab aere siue a vapore humido ad celum stellarum. sed hoc opinio est falsa. quod tunc galaxia moueret motu ignis nec semper apparet in eadem parte celi cuius oppositum experimur. Ad videndum autem modum generationis galaxie que ponitur in noua translatione. Sciendum est quod ab illis inferioribus corporibus p[er] calorem solis et aliorum astrorum eleuantur multe exalationes calide et sicce que per virtutem stellarum speraticarum vel sporicarum. i. spisse seminatarum et p[er] se semines p[er]sitaram eleuantur vsque ad supremam regionem acri sub illis astris speraticis in quibus quidem exalationibus existens lumen recipit lumen istorum astrorum et apparet claritas magna noua albedo que vocat galaxia siue via lactea. Et quod ita generat in noua translatione suadetur ratione et signo. Ratione scilicet quia si per virtutem ymnus astris possit eleuari materia rara ex qua possit generari cometa rationabile videtur quod multe et magne stelle spisse seminate habent virtutem trahendi et eleuandi multas exalationes sursum et illustrandi eas. Signo sic p[er] suadetur. galaxia non apparet inter tropicos quod contingit propter nimiam solis caliditatem que segre gat consistentiam exalationis. et ita hoc videtur esse signum quod galaxia generetur ex exalatione. Sed firmos Pytholomeum Auticennam et d[omi]n[u]m Albertum qui commendant antiquam translationem. dicendum quod galaxia non est de natura elementari sed de natura celesti ut habet antiqua translatio. Et hoc opinio cōiter tenetur et est vere similior nec dubium est quin in noua translatione fuerit vicium scriptoris vel translatoris qui fortassis fuit illius opinionis. quod iste due opiniones directe p[er]tradunt igitur p[ro] delectatione huius inquisitionis et responsio ad quæsitum.

Secundo Sciendum. quod galaxia est quidam circulus albus siue lacteus apparet in celo a pedibus geminorum p[er] principium sagittarum usque ad diens insignium geminorum et apparet ibi duo circuli albi qui non sunt vbiq[ue] disiuncti nec vbiq[ue] p[er]micti. Et si obiceret sic in celo non apparet color nec est. Immo dicitur quod galaxia est de natura celesti. dicens quod lumen recipitur dupliciter. Uno modo sicut in deserente et taliter non terminat visum. Alio modo ut in terminante sic cur lumen in opaco. et taliter lumen narium est terminante visum primo recipit lumen in aere vel aqua. Et secundo recipitur lumen a sole in astris et alijs corporibus visis.

Tercio Sciendum. quod causa materialis galaxie est ymnus pars celi stellati spissior alijs partibus

bus. Ideo magis sufficit retinere lumen solis et stellarum et terminare visum. et in tali parte stelle semina/te spisse que faciunt illam p[er]m esse densiorem. Et de huiusmodi astris quedam sunt magna magnam lumen a sole recipientia. et alia sunt parua que non videntur a nobis. sed tamen emittunt lumen adeo quod lumen apparet nobis p[er]tinuum in illa parte celi stellati. et ita apparet nobis via lactea siue alba propter magnam claritatem illius partis. Sit igitur.

Cōclusio Responsio ad quæsitum galaxia est de natura celesti et non de natura elementari. p[er] se rōes facta in per oppositum. Et etiam autoritate Aristotelis in antiqua translatione. Rationes facte in oppositum p[er]cedunt firmos dicta in noua translatione que cōmunitur non tenetur cum non est textus Aristotelis. sed videtur fuit translatoris qui fuit illius opinionis cum fuerit alij translatoris quod Boetius.

Et loco autem positione secundo post hunc. primo autem circa terram dicamus. Iste enim locus communis aque et aeris et accidentium circa eam que sursum generationem ipsius. Si/mendum autem et horum principia et causas omnium similium. Quod quidem igitur ut principale et mouens et primum principiorum circulus est in quo est manifeste solis latitudo disgregans et cōgregans in fieri prope. aut longius cō generati onis et corruptionis est. Manente autem terra quod circa ipsam humidum a radijs et ab alia que de super caliditate vaporans fertur sursum. Caliditate autem que duxit sursum relinquente et hac quod et non directa ad superiorem locum. Hac autem et extinctora propter suspendi longius in aere qui super terram constat. iterum vapor in frigiditate et propter derelictionem caloris et propter locum. et fit aqua ex aere facta autem iterum fertur ad terram. Est autem que quidem ex aqua exalatio vapor. que autem ex aere in aqua nubes. Calido autem nebule. Decidenna eius que in aquam concretionis propter quod signum magis est serenitatis quam aquarum. Est enim caligo velut nebula sterilis. Fit autem circulus iste imitans solis circulum. Simul enim ille plagas permutatur. et iste sursum et deorsum. Dporret autem intelligere hunc velut fluminem fluentem circulum sursum et deorsum communitate aeris et aque. prope quidem enim existente sole vaporis sursum fluit fluminis. elongato autem aque deorsum. Et hoc indescinens vult fieri firmos ordinem. Quare siquidem enigmatizabant oceanum p[er]

ores. Forte utique hunc fluminem dicebat circulariter fluentem circa terram. Eleuato autem humido semper propter calidi virtutes et iterum lato deorsum. propter in frigidationem ad terram proprie nomina passionibus imponitur ex quibusdam differentijs ipsarum. Cum quidem enim firmos ino dica feratur persecades. Quando autem firmos maiores partes pluuia vocatur. Et eo autem quod de die euaporat quod si non suspensum fuerit propter paucitatem sursum ducentis ipsius ignis ad eam que denatur aquam iterum deorsum laum. cum in frigidatum fuerit nocte. vocatur ros et pluuia. Pluuia quidem quando vapor congelatur prius. quod in aqua conuenitur iterum. Sit autem hinc me et magis in hyemalibus locis. Ros autem cum concretus fuerit in aquam vapor. Et neque sic fuerit estus. ut exsiccat sursum ductus. neque sic frigus ut cogelatur vapor ipse propterea quod aut locis calidior aut tepescit. Sit enim magis ros in temperie et intemperans locis. pluuia autem sicut dictum est contrarie. Palam enim quod vapor calidior aqua. Habet enim eleuantem adhuc ignem. quare amplioris frigiditatis ipsam coagulare. Fuit autem ambo serenitate et tranquillitate. Neque enim eleuabunt non existente serenitate. neque cōstare poterunt utique vento flate. Signum autem quod sunt hec prope quod non longe suspēditur vapor. In montibus quidem eorum non fit pluuia. Et autem ymnus quidem hec. quod sursum ducatur ex summissis et humectis locis. quare velut omnis portans maius sursum ducens caliditas quam firmos ipsam non potest eleuare ipsam ad multum locum altitudinis. s[ed] prope dimittat iterum. Alia autem quod et sunt iterum maxime aer fluens in altis qui dissoluit consistentiam talem. Sit autem ros vbiq[ue] australibus non borealibus proterquam in ponto. Ibi autem contrarie. borealibus quidem enim sit. australibus autem non fit. Causa autem similiter situi. quod temperie quidem fit hyeme autem non. Auster quidem enim temperiem facit. boreas autem hyemem. Frigidum enim quare et hyeme exalationis extinguunt caliditatem. In ponto autem auster quidem non sic facit temperiem. ut fiat vapor. Boreas autem propter frigiditatem antiparistatim faciens calidum congregat quare plus vaporat magis. Sepe autem hoc et in exterioribus locis est videre factum. Vaporat enim putei borealibus magis quam australibus. Sed borealia quidem extinguunt antequam constet aliqua multitudo. in australibus autem simul congregari exalatio. Ipsa autem aqua non coagulat hic quem

admodum in circa nubes loco Inde enim tria ve-
niunt corpora constantia propter infrigidatio-
nem aqua et nix grandis. horum autem duo quod
dem proportionabiliter et propter eandem cau-
sas sunt his que inferius differentia sunt ma-
gis et minus et multitudine et paucitate. Nix enim
et pruina idem et pluuia et ros. sed hoc quidem
multum hoc autem paucum. Pluuia quidem
enim et multo vaporis sit infrigidato. Huius autem
causa et locus multus et tempus transiens in quo
colligitur. et ex quo paucum autem ros. quod
micro enim consistentia et locus parvus. Vnde
nifestat autem generatio existens veloci et par-
ua multitudine. Similiter autem et pruina et nix
cum enim congelentur nubes. nix est. Cum autem
vaporis. pruina. propter quod aut temporis aut
regionis signum est frigide. Non enim vix
coagularetur adhuc multa in existente caliditate.
si non superuinceret frigus. In nube enim ad-
huc inest multum calidum residuum ignis. qui
enapozare fecit et terra humidum.

Queritur Duo decimo. Vtrum pluuia gene-
retur in media regione aeris. Arguitur
tur primo quod non. quia pluuia substantialiter est aqua. sed
locus naturalis generationis aque est sphaera aque. et
ergo pluuia non generatur in media regione aeris. Se-
cundo sic. alique impressiones ignis generantur in me-
dia regione aeris. ergo ibi non generatur impressio aquae.
consequenter tenet. quia idem non est causa ge-
nerationis oppositorum. In oppositum est Aristotleel
les in primo capitulo terti tractatus huius libri. et
secundum Albertum hic incipit secundus liber.

Primo Sciendum. quod postquam Aristotleel deter-
minauit de impressionibus ignis. con-
sequenter in hoc tractatu determinat de impressionibus
aque. aquositas quarum materia remota est corpus aqueum
et propinqua est vapor calidus et humidus. calidus quod
dem se calorem facit ab aliquo extrinseco agente. et hu-
midus humiditate aquea.

Secundo Sciendum. quod causa efficiens remota
impressionum aquearum est sol et alia
astra. sed propinqua est frigiditas medie re-
gionis aeris. in alijs vero est frigiditas noctis que est
in infima regione aeris. Similiter causa finalis intrin-
seca eorum est generatio aque. remota vero est genera-
tio conseruatio et augmentatio viuientium super terram.

Tercio Sciendum. quod duplex potest esse locus ge-
nerationis alicuius impressionis. scilicet naturalis
et accidentalis. naturalis est ille in quo per se repun-
tur cause generationis talium impressionum. Sed acci-
dentalis est ille in quo per accidens reperuntur cause
generationis earum. primo modo media regio aeris est
locus naturalis generationis pluuie quod semper est frigi-
da. sed secundo modo aliquando in suprema parte infi-
me regionis aeris generatur pluuia.

Quarto Sciendum. quod vaporis nubes nubecula
et caligo licet idem sint sunt substantia

tiam se aqua. differunt tamen per accidens. quia vapor
dicitur fumus subtilis calidus et humidus humiditate
aquea. Sed nubes est ipse fumus frigiditate medie re-
gionis aeris condensatus et inspissatus. Sed nubecula
est parua nubes. Caligo vero est nubecula sterilis ap-
parens post pluuia et est signum future serenitatis.

Quinto Sciendum. quod pluuia sic generatur. nam
per calorem solis et aliorum astrorum
a corporibus humidis aqueis hic inferius existentibus
eueatur vapor humidus et calidus humiditate aquea
vsque ad mediam regionem aeris ubi propter loci frigidita-
tem condensatur et conuertitur in nubes. et nubes in aquam
descendit per guttulas super terram que cuius sunt que
vocantur pascades. si vero sint multum grosse vocantur
lambrocete. et si mediocres tenent nomen commune quod est
pluuia. Et quo patet quid sit pluuia. Est enim vapor ca-
lidus et humidus humiditate aquea eleuatus a corpo-
ribus humidis aqueis hic inferius existentibus per cal-
lorem solis et aliorum astrorum. vsque ad mediam regione
aeris ubi propter loci frigiditatem condensatur et conuer-
titur in nubes et nubes in aquam descendit super
terram per guttulas propter salutem animalium. Sit ergo

Conclusio Responsiva ad queritum. pluuia
generatur in media regione aeris.
Patet quia ibi reperuntur cause sufficientes ad gene-
rationem pluuie. nam media regio aeris est semper frigi-
da et vapores ibi eleuantur in grossantur et condensan-
tur ut patuit. Vnde tamen quod per accidens quibus generat
in suprema parte infime regionis aeris.

Primo Dubitatur de signis pluuie per que scilicet
eius generatio. Respondetur quod multa sunt
Primum est ascensus vaporis sursum. Secundum est dimi-
nutio rotis et fontium. Tertium est humectatio par-
tum lapidum. quod pluuia nedum generatur ex vaporibus
sed etiam ex acre conuerso in aquam. et ideo quia tempo-
re generationis pluuie viget virtus potens conuertere
vaporem in aquam et aer tangens lapides frigidus con-
uertitur in aquam. Quartum est quod lampades arden-
tes scintillant. quod aer circumdatus oleum conuertitur in
aquam manantem in superficie olei quando oleum male
ardet. Quintum est rubedo maturina solis que signum
est quod multi sunt vapores inter nos et solem qui nocte pre-
cedente non fuerunt conuersi in rotem. sed rubedo solis
serotina non est signum pluuie sed serenitatis. quod est signum
quod sunt vapores eleuati de die ad infimam regionem ae-
ris. et non vsque ad mediam et adueniente frigiditate no-
ctis non possunt amplius ascendere propter debilitatem
caloris. et ideo puertuntur de nocte in rotem. Sextum
signum est quod tempore generationis pluuie non videntur mul-
ta astra. Septimum est cantus ranarum. Octauum est quod
mulce et pulices fortius pungunt. oues audius come-
dunt. et aues nutrimentum diligentius querunt.

Secundo Dubitatur de accidentibus pluuie. Dicitur
quod sunt quinque. Primum est quod descendit per
guttulas rotundas frigiditas. et cum est quod sit frigida et de-
scendit per aerem calidum se redit ad figuram sphericam in qua est
magis vnta. et per magis resistere suo proprio. Secundum est quod
humiditate guttule sunt quibus grossiores. et quibus subtiliores.
Tercium est quod pluuia quibus est dulcis. propter humiditatem aeris ad-
mixtam. et quibus amara quod admixta exalatio terrestri et ad-
mixta. Quartum est quod septem generat pluuia quibus est quibus alia im-
pressio. quod corpora humida facilius euaporabilia sunt

terrestria exalabilia. et media regio aeris in omni tpe
est frigida. Alia causa est. quod magis est necessaria ad solu-
tem viuentium. ideo est magis intensa a natura vniuersa-
li. Quintum accidens est. quod aliquando cum pluuia cadunt
ramicula vermes et pisces et alia huiusmodi. et hoc contingit.
quod quandoque cum vaporis aqueo eleuatur viscosa et ala-
tio. que per virtutem solis et aliorum astrorum transmutari
potest ad formam viuentis. Sunt autem multa alia signa
et accidentia pluuie preter ista. tamen ista sunt cetera.

Ad rationes ante oppositum. Ad primam
dicitur quod aliquis locus per diei
naturalis dupliciter. vno modo. quia est generatiuus
et conseruatiuus locorum. et sic locus aque est locus natu-
ralis ipsius aque. Alio modo dicitur aliquis locus na-
turalis alicui. quia ibi repuntur cause sufficientes ad ge-
nerationem ipsius. et sic media regio aeris est locus natu-
ralis pluuie. Ad secundam dicitur quod impressiones ignis
te ibi generant per accidens. et pluuia per se. nihil autem per-
hibet vnum et eundem locum esse generatiuum opposi-
torum. vnius tamen per se et alterius per accidens.

Queritur Decimo tertio. utrum ros et pluuia se
militer generantur. et conseruentur. quod
reteritur de nix et pruina. Arguitur primo quod non. quod
ad primam partem. quod materia ipsius rotis est subtilis
et materia pluuie et ros generatur in infima regione
aeris. pluuia vero in media. Similiter nix generatur in
media regione aeris. et grandis in infima regione aeris
et sic praedicta non similiter generantur. In oppositum
est philosophus in terra.

Primo Sciendum quod ros sic generatur. nam per
calorem solis in die eleuatur vapor sub-
tilis a corporibus humidis ad infimam regionem aeris. qui frigi-
ditate noctis reparet adueniente conuertitur in aquam
descendentem per guttulas adherentes herbis et folijs
arborum. Vnde vapor roridus habet humidum sub-
tile mixtum cum subtili sicco terrestri. nec habet in se mul-
tum calidum sed tepidum. ideo recedente calore extrin-
seco eleuatur illud humidum subtile cum subtili terrestri. et
per frigiditatem noctis simul ingrossatur. et conuertitur in
aquam descendente super herbas et folia arborum. sic
non prius conuertitur in nubem quam in aquam. et ita ros non
habet nubem preuia sicut pruina. Illud autem siccum cum
terrestri mixtum humidum subtile quibus dispositus est ad
modum mellis et ideo sole radiante supra ipsum euapo-
ratur humidum et relinquitur siccum ad modum farine super
folia et herbas. et quibus talis materia vocatur manna. et
quibus causat frigidam sterilitatem in fructibus et oues co-
medentes tales herbas quibus moriuntur de fluxu ventris.
Et quibus patet. in quibus viuunt ros et pluuia et dis-
ferunt. viuunt enim quod generantur ex vaporibus conuerso
in aquam. Sed differunt quod ros generatur ex subtiliori
vapore. sed differunt quod ros generatur in infima regi-
one aeris. tertio differunt. quod ros generatur non habet nubem pre-
uia. sed immediate generatur ex vaporibus.

Secundo Sciendum. quod pruina sic generatur. nam
de die per calorem solis et aliorum astro-
rum eleuatur a corporibus humidis vapor subtilis debi-
lem huiusmodi calorem ad infimam regionem aeris qui frigiditate
noctis adueniente simul ingrossatur et congelatur descen-
dens et adherens folijs arborum et herbis et pilis animalium. et
sic per in quo viuunt ros et pruina. Conuertitur enim per
mo. in hoc quod generantur ex vaporibus debilibus huiusmodi calorem

Secundo quia generatur tpe sereno et quando non sunt
multi venti. Ros est. quia magni venti segregant illam ma-
teriam subtile. Tertio conuertuntur in loco generationis. scilicet
in infima regione aeris. Sed differunt primo. quod pruina con-
gelatur. sed quod pruina generatur in locis frigidis et tpe frigi-
do. ros autem generatur in tpe et loco tepidis. tertio differunt.
quod ros generatur per se. et hoc flante vento australi. et
pruina generatur flante vento boreali. et istud intelligitur quod
sunt modici venti et non magni.

Tercio Sciendum. quod nix sic generatur. nam de die per
calorem solis et aliorum astrorum eleuatur vapor cas-
lidus et humidus vsque ad mediam regionem aeris. ubi propter
nimiam frigiditatem condensatur et puertit in nubes. et nubes
in nubem descendente per pres. ita quod antequam pres nubis
puertatur in aquam prius puertitur in nubem. quod motus
congelationis illarum per pres. morum multarum gut-
tularum in vna guttam. et quibus nix generatur et excellit frigi-
do. et quibus sit ex materia viscosa. et tunc cadit per diminu-
tas pres. et quibus cadit per magnas pres. Et sic per nix et
pruina differunt. quod in diuersis locis generantur. secundo quod
nix generatur ex materia grossiori. tertio quod huiusmodi nubem pres
uiam. sed conuertuntur quod generatur per congelationem.

Conclusio Responsiva ad queritum. scilicet quod in alijs
quo viuunt generatio rotis et pru-
ne. et in aliquo differunt. Et sic dicitur de nix et pruina
conclusio responsiva patet ex iam dictis.

Primo Dubitatur de accidentibus rotis. quod pri-
mum est. quod ros generatur in locis tepidis.
Secundum est. quod aliquando est dulcis. et pluries tpe gene-
rationis habet similitudinem siue dulcedinem manne propter
causam iam dictam. Tertium est. quod blada collecta in roze
cito putrescant. Locus ratio potest assignari extra terram.
quia ros habet siccum terrestre mixtum cum vapore calido
in quo vapore contrahitur pellicula. in qua includitur aer
calidus calore accidentaliter et extrinseco. qui est causa putre-
factionis. ut dicitur in quarto huiusmodi. et quibus iste aer disponitur
et ingrossatur. et virtute celi recipit formam viuens. et inde
est quod sepe generantur tunc vermiculi blada comedentes.
Quartum accidens est. quod oues comedentes herbas et blas-
da roze ma defacta sepius moriuntur. et hoc propter causas
iam dictas.

Secundo Dubitatur de accidentibus nix. quod
primum est. quod nix est alba. et hoc propter
vehementem frigiditatem. Secundum est quod cadit quibus per par-
uas pres. et quandoque per magnas. Tertium est quod nix au-
get frumenta. quod per frigiditatem claudit poros terre. et in-
terius calefacit terram. et sic conseruat fructus. Quia quia
nix est ex materia pingui et viscosa. Quartum est quod nix per-
petue pseruatur in aliquibus montibus. et hoc contingit pro-
pter defectum caloris liquefacientis ipsam nubem.

Tercio Dubitatur de accidentibus pruine. quod pri-
mum est. quod pruina maxime generatur in te-
pore autumnali. et in loco frigido. quia requirit congelationem.
Secundum est quod conuinitur et fetida. eo quod generatur
ex impressione exalationis calide cum vapore humido et
viscoso. Tertium est. quod materia pruine aliquando ascendit
sursum et conuertitur in nubes. et tunc est signum future serenitatis
signum. Et sic patet responsio ad queritum. Rones an-
te oppositum bene pbant. quod non penitus eodem modo gene-
rantur ros et pluuia. et sicut nix et pruina. quod etiam pcellunt
est. sicut patet in questione.

Rando aut ibi quide fit. in ppinquo aut terre vaporare hoc deficit. Quoadmodu em dicitur ut qde ibi nix. hic fit pruina. ut at ibi pluuia. hic ros. ut aut ibi grando. hic no co tra uidet. s. mile. La aut cu dixerim de gradine erit manifesta. Oportet aut accipe simul et acci dena circa generatione ipi. queqz no seducti/ tia et putata ce ronabilia. Est qde em grado cri stallus. coagulata aut aqua hyeme. Gradines at sunt vere et autumno maxie. Den at et tpe fructuu hyeme auterarius. et qm minus fuerit frigus. et vltat aut sunt gradines qde in teporioribz lo/ cis. nubes aut in frigidioribus locis. Incoueni ens aut et coagulari aqua in eo qui sursum loco. Neqz em congelata ce possibile. anqz facta sit a qua. neqz aqua nullo tpe possibile manere ele/ uata. ceterum. Aturo neqz quoadmodum ple/ cades sursum quide incidet ppter puitate. Im morantes aut in aere. sicut et in aqua terra et au rum ppter puitatem partiu sepe supnat. sic in aere aqua. L ouenientibz aut multis puis mag ne deorsum ferunt psecades. Hoc em non co tingit fieri in gradine. Flo em copulans p gela ta quoadmodum humida. Palam igit q sursum tanta aqua maneret. no em vtiqz p gela ta fuisz tanta. His qdem igitur videtur passionis cau/ sa esse huius et generationis. cu propulsa fuerit nubes in supiore locu magis existet frigidu ppterca q dicitur ibi refractiones radiorum a terra. et veniens ibi aqua coagulaf. ppter quod estate magis in calidis regionibz fieri gradines qm aplius calidum sursum pellit a terra nubes. Accidit aut in valde altis minime fieri grandi/ nem. qm optebat quoadmodu et niuem vide mus et in altis maxime facta. Adhuc aut sepe vilesunt nubes de late cu sono multo. secus ip/ sam terra. ut terribile cet audientibz et videtibz ta qz futuro aliquo maiori. aliqui aut et sine sono ta libz. v. sis nubibz grando fit multa et magnitudi ne incredibilis et figuris no rotunda. ppterca q no multo tpe fit latio ipsius tanqz ppe terras fa cta coagulatione. sed non sicut illi aut. Aturo necarium ab ea que maxime causa coagulatio nis maximas fieri gradines. Et stallus enim grando et hoc omni manifestus. magis aut sunt que figuris non rotunde. hoc aut signu est q sit congelata prope terras. Late em de longe pp/ ter ferri longe circū attrite sunt. figuraqz rotunde et magnitudine minores. Q ddem igitur no ex

propellendi in supiore locu frigidu coagulatione accidit palā. Sed qm videmus q fit antipista sis calido et frigido inuice ppter qd in estubo frigidā inferiora terre et calida in gelu. hoc opz pu tare. et in eo q sursum fieri loco. Quare in calidi oribz tpbz antipistafum passum intra frigidum ppter ea que in circuitu caliditatem. Aliqñ qui dem cito aquaz ex nube facit. ppter qd et gutte multo maiores in calidis sunt dicto qz in hye me Labrotete qde em dicitur cu subito simul tote magis. subire aut ppter celeritate coagula tionis. hoc aut fit ipm pñu. quoadmodu aut vt Amagoras dicit. Hic qde em cu in frigidum aere ascenderit. aut hoc pari. nos aut cu in cali/ du descendit. et maxime cu maxie. L u aut ad huc magis antipistaf in partaf intus frigidum ab exteriori calido. aqua aut facies coagulauit et fit grando. Accidit aut hoc. cu cu fuerit coa gulatione qz aque latio deorsum. Si em fert qdes in tanto aut tpe. Frigiditas aut vehemens. qdes in miori coagulari nihil phibet deuat. p gela ti si coagulatione in miori fiat tpe qz q deorsu latio. et qro vtiqz ppinquā et magis subito fiat coagula/ tio. et aque labrotete sunt et gutte et gradines maiores. propterea q breui scant loco et no cre bre gutte. que magne cadunt ppter eandem cam. Primus aut estate fit qz vere et autūno. magis aut qz hyeme. qz sicior estate. In vere at adhuc humidus. in autūno aut iam humectatur. fuit aut quoadmodum dictu est. et in maturatione fructuu gradines propter eandem cam. Con fert aut adhuc ad celeritatem coagulationis et prefactiua esse aqua. citius em in frigidatur. pp ter qd multi cu calida in frigidare cito voluerunt ad solem ponunt primo. et qui circa pontu atz in glacie habitacula fecerint ad pisciu venationes. Venatur em decedentes glaciem. aqua calida calamis circūfundunt. propterea q citius coa gulat. Vtiqz em glacie qsi plubo vt descāt cala/ mi. Calida at fit cito p stas aq i regionibz et tpbz calidis. Fuit at et circa arabia et ethiopia estate aq et no hyeme. et he vehemētes et eade die sepe ppter eandē cam. Lito em in frigidant antipista si q fit ppe calida ce regione valde. De pluuia dē igit et roze et niue et pruina et gradie ppe qua cam suunt. et q natura iporum est dea sunt rāta.

Queritur. Decimo qro. vtz grado magis ge neret in vere et in autūno qz i estate et hyeme. Arguit pmo q no. qz grado qñal p gela ti onē ad quā reqrit magna frigiditas. q frigiditas gñal

In hyeme qz in alio tpe. Secdo sic. grando in infima regione aeris p antiparistafum a calido p gela. s. in esta te infima regio aeris e calidior. q in estate magis genera f grado q alio tpe. In oppo est pbs tu h vltimo caplo. Scindū q vt meli sciat qñter ge

Primo neres grado. Ar. p supponit q vnus p rranoy est fortificatiuu alceri per antiparistafum. Pro q nota q grado sic genera f. naz p calore solis et alioz astroz a corpibz humidis terrestri bus et calefactis eleuat calidus vapor et humidus vsqz ad media regione aeris. et ibi ppter frigiditate loci puer rit in nubes. et nubes in aqua descendente p quas guttas frigidas. q qdem guttule cadēdo p infimā aeris regio nem calida adeo in frigidant p antipistafum q p gela. et qto s. distanti a terra tanto s. magis rotunde figu re. qz p motu et p rricatōes anguli tenit et secant. et qñ s. ppe terra s. minus rotunde et ad facilitatem p gela tiōis hmoi guttaz p antipistafum multū p fert calefactio vsz pōtis et q genite s. ille gutte. qz qñ aliqd calefit etia ra rest. io cu iura ipm ponit frigidu p ipm magis pene/ rare et citius et forti in frigidat. et io gutte ex qbus fit grado multū frigide s. qz generant ex vapore calido et humido. Vñ plicatores circa pontu. i. citra illā regione calefactiū aqua. vt postea citi. et fortius p gela. q q gela ta vrunt loco plubi seu ppendiculi suspēdentes ea ad rethia. vt possit ad fundū aque descendere.

Primo de accu tibus grandis nis. quoz pñu est istd. s. q gra/ do appet aq co gela ta p globos duos ad modū lapidū. et si amplē co gela ref ex ipa fie ri possit cristallus. Sedm est q grado mortificat vege tabilia. ppter suā frigiditatem. Terciu est q tpe genera tōis gradinis audunt magni soni et terribiles. et h co/ tingit qz in nubes grandinosa includit multe exalatōes sicce perētes exiri. ideo mouent p nitem et frangūt ip/ sam. et in illo fractu faciūt sonū. Quartū est. q qñz cūz gradine cadit pluuia qñ ibi est pua antipistafus. Quin tū est. qz qñz gradines sunt angulares et qñz rotunde s. gure ppter cam iam dictā. Sextū est. aliquā do in grā dē ne apparēt ymagines duoz astroz aialiu. et h volūt aliq re soluere ad pteces celestes tūc vigentes. Et oibus his dicitis in isto tertu patēt cause impistionū humidaz et aq/ saz. parent etiā differētie eozū dem. In sufficiētia im/ pressionū ad sarrū pōt sic sumi. nā impistio humida pē ca ri ex vapore calido et humido humiditate aqz. aut g ge neraf in infima regione aeris et ppe terra aut in media si

In infima h est duplr. aut genera f sine p gela rōe. et sic est ros: aut p p gela tiōem. hoc est duplr. qz vel simul inspissat et p gela f. et sic est pruina. aut pus inspissat et puerit in aqua anqz p gela. et sic si ista impistio fiat h inferi tūc no est impistio. sed de glacie. Si po inspissat et puerit in aqua in media regione aeris. et in infima p gela p anq riparistafum. et sic est grado. Si po impistio humida ges neres in media regione aeris. h est duplr. qz vel p gela f et sic est nix. vel no p gela. et sic est pluuia: Rōes anq te oppositum facilius solunt.

E ventis at et omnibz spiritibz. adhuc aut et de fluuijs et mari dicamus pmo et de his dubitates ad nosipos. sicut em et de alijs. sic et de his nihil accipiem dicitu tale qd no et qliber dicat vtiqz. Sūt autē qdam q aiūt vocatū a crem motū qdem et fluentē ventū esse p sistentē aut eundē hūc itez. nubēz aquaz tāqz eadē natura exite aq et spū. et ventū exitez mo tū aeris. ppter qd et coz. q sapiēter volūt dicer re qdā vñ aiūt vctum esse oēs vctos. qz acci/ dit et aere motū vñ et eundē ce oim. videri aut differre nihil dñtem ppter loca vnde cūqz exi stit fluēs sp sūt dicentes. quoadmoduz vtiqz si qz putet et fluuios oēs unū fluuiū esse. Propt quod melius multi dicūt sine inq sūtōe qz cum inq sūtione sic dicētes. Si qdem em ex vno pn cipio omēs fluunt et ibi spūs. eodē mō forsitā dicerēt vtiqz aliqd dicentes sic. Si aut sūt hie et ibi palam q hoc leue dicitū erit vtiqz mēda/ clū. Qm hoc qdem opinatiua hz p sideratōem qd est vctus et quō sit. et quid mouens et vñ pn cipium iporum. et pmo vtrum quoadmoduz ex vase oportet accipe fluentē vctum et vsqz ad huc fluere. donec vtiqz euacuet vas. velut ex vtribus emissum. aut quemadmodum picto res pingunt ex ipsis principium emittentes.

Similiter aut et de generatōe fluuiorū vi/ det quibusdam habere. eleuata em a sole aq iterum plura cōgregata sub terra fluere ex ven tre magno. aut omnes ex vno. aut alium ex a/ lio. Et non fieri aquam nullam. sed collectam ex hyeme in talia susceptacula terre hanc fieri

multitudine fluminum. ppter quod maiores
 sp hinc flueret q̄ estate et hos q̄dem ppetuos
 hos aut nō ppetuos. Quorūcūq; q̄dem em̄ p
 ppter magnitudinē ventris multa collecta aq̄ ē
 et sufficiat et nō p̄ns p̄sumatur an̄q̄ supueniat
 ymber in h̄yeme itēz hos q̄dem ppetuos eē in
 finē. Quibuscūq; aut minora susceptacula. hi
 ppter paucitatē aq̄ exsicant an̄q̄ supueniat q̄
 de celo euacuato vase. q̄nis manifestus si q̄s
 velit faciens velut susceptaculū pre ocul' con/
 diane aque fluētis p̄tinue intelligere multitu/
 dinē excedet vtiq; magnitudine terre molē. v'
 nō multū deficiet suscepta om̄is fluēs aq̄ per
 annū. Sed palā q̄ accidit q̄dem et multa ta/
 lia in multie locis terre. Nō solū sed et incōue
 niēs si q̄s nō putet ppter eādem causāz ac uaz
 ex aere fieri. ppter quam q̄dem super terrā et in
 terra. Quare si q̄dem et ibi ppter frigiditatē cō
 stat vaporās aer in aquā. et ab ea q̄ in terra fri/
 giditate idē hoc o3 putare accidere. et fieri non
 solū segregatā aquam in ipsa et hāc fluere. s; fie
 ri p̄tinue. Adhuc aut nō ea que fit. s; existente
 aq̄ quotidie nō tale esse p̄ncipiū fluiūz. ve
 lut sub terra stagna quedā segregata. sicut q̄ni
 dā dicūt. sed simul sicut in eo qui super terram
 loco p̄ue cōsistētes gutte. et iterū ip̄e cū alijs
 multis eādem cū multitudine descendit plura
 aqua. sic et in terra q̄ p̄uis colligi p̄mo et eē. ve
 lut scaturigines in imū terre p̄ncipia fluiūz
 manifestat aut ip̄m opus. Qui em̄ aqueduct'
 faciūt humilib'. et de fossis colligūt. ac si vtiq;
 sudante terra ab excessis. p̄ppter q̄d et r̄hu
 mata fluiūz. et montib' vident fluētia. et plu
 rimi et maximū fluiūz fluūt et maximis mōtib'
 Silt' aut et fontes plurimi mōtib' et locis al/
 tis vicinānt. In cāpestribus autē siue fluiūz
 pauci sunt oīno. Montana em̄ et alta loca ve
 lut spongia spissa suspensa s̄m modica q̄des. in
 multis aut locis p̄ducunt et colligūt aquā. sus
 cipiūt em̄ adueniētis aque magnā multitudi/
 nem. Quid em̄ differt p̄cauaz et supinā aut cō
 uexam periferiā esse et gibbosaz. vtroq; em̄ mō
 eālem molē comprehendit corp̄is. et ascēdētē
 vaporem infrigidāt. et cōcernūt iterū in aquāz
 p̄ppter q̄d quēdam modū diximus maximū flu
 uioz ex maximis vident fluentes mōtib'. Pa
 lam aut est hoc p̄siderātib' terre period' Has
 em̄ et inq̄rere a singul' sic descripserūt q̄cunq;
 nō accidit ipsomet vidisse dicētes. In Asia q̄
 dem igit' plurimi ex p̄rnaso vocato mōte vidē

tur fluentes. et maximū fluiūz. Sic at mons
 esse maximus oīm qui ad orientem h̄yemalem.
 Ascēdēt em̄ iam hūc apparz q̄ extra mare cu
 ius terminus nō palā bis q̄ hinc. et hoc q̄des
 igit' fluunt alij fluiūz et bactros et choaspes et
 araxes. Ab hoc aut diuidit' Thanaos p̄ q̄nis
 in meotide paludē. fluit aut et indus ex ip̄o om
 niū fluiūz. h̄yema plurimūz. et caucaso aut
 alij fluit multi et s̄m multitudine. et s̄m magni
 tudine excedētēs et p̄bas. Caucasus aut ma
 ximus mons est eoz qui ad orientē estualz et
 multitudine et altitudine. signa at altitudinis
 q̄dem. q̄ videt' et a vocatis pfundis et a nau/
 gantib' in stagnū. Adhuc aut illustrant ip̄ius
 summities vsq; ad terciā partē noctis. et ab ori
 ente et iterū a vespera. multitudine aut q̄ mul
 ta habēs iuga in q̄bus gātes habitāt multe. et
 stagna eē aut magna. attamē oīa iuga eē aut
 manifesta vsq; ad vltimā verticē. Et p̄venco
 aut. hic aut est mons ad occidentē cānoctialē
 in celtica fluit Histrus et Tarcissus. Iste qui
 dem igit' extra colūnas. Histrus aut p̄ totā eu
 ropam in pontū euzinum. Alioz aut fluiūz
 plurimi ad arcū et montib' archiuis. Hi at et
 multitudine et altitudine maximū circa locum
 hūc s̄t. Sub ipsa aut v̄sa sup vltimā scythiā
 vocate r̄pe: de q̄rum magnitudine valde dice
 re sermones q̄ dicunt fabulosi. Fluūt igit' plu
 rimi et maximū post hūc. alioz fluiūz hinc et
 aut. Silt' aut et circa Librā q̄dem ex et bio
 picis montib' et Egon. et P̄ises. maximū at di
 uulgatoz. Tremetes vocatus q̄ in exten' ma
 re fluit. Et P̄ili fluxus p̄mo ex argēteo voca/
 to monte. eoz aut q̄ circa climicū locū a chelōs
 quidē et p̄indoz Lonachos hinc Strimon
 aut et P̄ctus et Ebus oēs tres cūtes et Lō
 bro. P̄ulti aut fluxus et ex Rodope sūt Silt'
 aut et alios fluiūz inueniet q̄s vtiq; fluētēs.
 s; testimonij grā hos diximus. q̄m et q̄cūq; ip
 soz fluūt ex paludib'. paludes sub mōtib' po
 sitos esse accidit. oēs sere aut sub locis alris et
 prepōe. Q̄dem igit' nō o3 putare sic fieri p̄n/
 cipia fluiūz: vt ex determinatis ventrib' ma
 nifestū. Neq; em̄ vtiq; locus sufficiens eēt q̄ ter
 re vt est dicere sicut neq; q̄ Flubiū. si existētē
 oportebat fluere solū. et nō hoc q̄dē deficiēs. h̄
 aut fieret. s; sp̄ ab exte accipiēbat. Et sub mō
 tib' eē fontes attestant. q̄ nō p̄fluere ad mo
 dici et paulatim ex multis scaturiginib' distri
 buit locus. et sūt sic fontes fluiūz. nō solū. s;

et talia esse loca habētia multitudine aque. ve
 lut stagna nihil incōueniēs. s; nō ad tanta vt h̄
 accidar nihil magis q̄ si q̄s putet que manife/
 sta esse fontes fluiūz. sere em̄ ex fontib' plu/
 rimi fluūt. Sile igit' illa et bec putare esse cor/
 pus aq̄ oē. Q̄at sunt tales fontes et voragines
 terre. manifestant abso: p̄ti fluiūz. Accidit at
 hoc in multis locis terre. puta peloponesi plu
 rima talia circa Archadiā sunt. cā aut q̄ mon
 tuosa existēs nō habēt effusus ex alucis in ma
 re. repleta em̄ loca et nō habētia effluxū ip̄is in
 ueniūt transitū in pfundū cogente desup veni
 ente aqua. Circa eladem q̄dem p̄ta talia om̄i
 no sunt facta. Sed q̄d sub caucaso stagnū q̄d
 vocāt q̄ ibi mare. Hoc em̄ multis fluiūz et ma
 gnis ingredientib' nō hōis effluxū manifestūz
 dirigit sub terra iuxta coraōs circa vocata p
 funda ponti. Hec aut sunt infinita q̄dam ma/
 ris pfunditas Nullus em̄ vnq; q̄ descenderit
 potuit terminū inuenire. Hac aut lōge a terra
 fere ad trecenta stadia potabilē reddūt aquam
 ad multū locū nō indirectū. s; in tres p̄tes. Et
 circa logisticā nō minor Rodano abso: beq; q̄
 dā fluiūz. et iterū egreditur s̄m aliū locū Roda
 nus est fluiūz nauib' trāsmobilis

Querit' Decimoquinto. vtiq; aque fontū
 et fluiūz generant in cōcauitatib'
 terre ex aere incluso in ip̄is p̄cauita
 tib' p̄uerso in aquā. Arguit p̄mo q̄ nō. q̄ aqua plu
 uialis oīno imbibit terre et nō videtur vbi tāta multitu
 do aq̄ p̄manēs nisi v̄ez egredere p̄ fontes et fluiūz. s;
 fontes et fluiūz non generantur nisi ex pluuiā in ventri/
 bus terre recepta. Scdo sic arguit. oē q̄d recipit alicu
 bi nō est ibi naturalit' s; aliūde venit. sed aque fluiūz et
 fontū infra terrā nō sunt naturalit'. s; ab extra veniunt.
 et p̄ p̄his aque pluuales sunt recepte in ventrib' ter/
 re. In oppositū est p̄hs in p̄mo capitulo vltimi trac/
 tatus huius libri.

Primo Sciendū. q̄ postq; Aretio. determi
 nauit de imp̄ssionib' aqueis q̄ in su
 perio: loco generant ex vapore. p̄n
 ter in hoc vltimo tractatu desminat de aq̄s fluiualib' et
 fontalib' que generant infra terrā ex aere incluso in p̄ca
 uitatib' ip̄ius terre p̄uerso in aquā p̄ frigiditatē terre

Secūdo Sciendū. q̄ q̄dam antēq; dixere
 q̄ aque fontales et fluiuales sūt
 aque pluuales recepte et p̄serua
 te in q̄busdam vētrib' et receptaculis extētib' infra ter/
 rā et q̄bus oriunt' fontes et fluiūz. et hoc duplici signo p̄/
 h̄r. Primū est. q̄ fontes et fluiūz s̄t maiores in h̄yeme
 q̄ in estate. Scdm est. q̄ q̄dam fontes et fluiūz s̄t p̄p̄/
 tul. sicut qui habent magna receptacula porētia et suffi
 cientia aquā retinere ad ministrandū aquā p̄ totā esta/
 tem vsq; ad sequentē h̄yemē. Alij vero nō sunt p̄perui
 q̄ nō habent receptacula satis magna. Sed p̄tra ill'
 s̄a opinione arguit Seneca. q̄ diligens fossos foucarus

in vineis repit aquam fluiualē. et nō reperit aquā des
 cendere in pfundū vltra decem pedes. et tamē multo p
 fundū inuenit fluiūz. et etiā fons infra terrā. Scdo
 sic. q̄ videm' fontes et fluiūz magnos sub magnis la
 pidib'z rupib'z p̄ quos lapides nō p̄nt descendere aque
 pluuales. Itē in cacumib'z montū repiunt fontes. et
 in rupib'z existentib' infra mare vbi nō possēt descendere
 aq̄ pluualis. Et p̄tra hanc opinionē etiā arguit Aret'
 flo. q̄ multitudo aquaz fontalū et fluiualū decurrent'
 um p̄ totū annū maior est rota terra. s; infra terrā nō p̄t
 esse sufficiens receptaculū ad recipiendū tāte aque mul
 titudine. ergo etiā multitudo aque pluualis p̄ annū de
 scendētis de nubib' maior est loco nubis. ergo locus nu
 bis nō sufficeret ad effundendū tantam aque multitudi
 nem. nisi continue materia pluue ad illum locū eleua
 retur et conuerteret in pluuiam. Unde sicut ex multis va
 porib' de infero: locis sursum eleuatis generat' mus
 tes. ex qua per magnam frigiditatem generant' parue
 gutte aque. que in vnum confluentes faciunt magnam
 multitudinem aque pluualis. Itē rationabilr potest
 dici q̄ ex aere existente infra terram ingrossato p̄ frigidit
 ratem generant' multe guttule aque in diuersis locis q̄
 in vnum locū confluentes causant originem fontis plu
 uis et fluiūz. et h̄ic mod' est rationabilior alio. Et quo
 parz modus generatōis fontū et fluiūz. nam in v'
 scribis terre includitur aer q̄ p̄ppter frigiditatem las
 terum terre consp̄sat et conuertitur in guttulas que p̄
 poros terre descendūt in vnum locum in quo conueni
 unt aque a quo generat' et oritur fons vel fluiūz. et h̄ic
 modum generatōis fontū et fluiūz declarat Aret'
 flores p̄ duo signa. Primū est de fossisbus terre ad
 faciendum pureos qui non reperiūt aquam congregat'
 ram in vno ventre et receptaculo. sed vident eam p̄ dis
 versos poros guttatim descendere ac si tra sudaret. Se
 cūdam signum est. nam ex maximis montibus oriunt'
 maximū fluiūz vt declarat Aret' flores nominādo maxi
 mos montes qui s̄t in Asia affrica et europa. et nominat
 magnos et excellētes fluiūz. ex quib' montibus tales
 fluiūz nascunt. vt Histrum et c. vt patet in textu. Similit'
 in locis vicinis montib' magnis oriunt' multi fontes. s;
 in locis planis et campestribus pauci sunt fontes et flui
 uij et parui sunt. Q̄ autem ex magnis montib' et rupib'
 nascant' magnū fluiūz non est aliqua alia causa nisi quia
 illa loca montana sunt multū spongiosa et in h̄yeme in/
 cluditur multus aer ex quo multe aque possunt genera
 ri. Et si queratur quomodo infra terram causentur ta
 les porositates et concauitates. Respondet q̄ hoc ē p̄
 ter calorem solis et alioz astroz. et etiam p̄ influētias ex
 alantes infra terram ip̄m humidū et propellētes frigē
 dum. et ideo ibi generant' spūs q̄ habent leuare terras et
 generare mōtes et p̄cauitates terre

Cōclusio Respō sua ad questū. aq̄ fon
 tum et fluiūz generant' infra
 terrā p̄ p̄uersionē aer' in aquā
 vt dictū est. et nō generant' ex aquis receptis in ventri/
 bus terre pluualib'. Considerandū tamē est q̄ aq̄ plu
 uiales bene faciūt ad generatōem fontū et fluiūz. sed
 tamen nō sufficiūt ad eozum generatōnem. Cōclusio
 patet ex dictis.

Ad rōnes ante oppositū. Ad primā
 dicendum. q̄ vna p̄s aq̄ quas
 potat per calōrē sol' et sursum

ascendit. et alia pars corrumpitur per siccitatem terre et in naturam terre convertitur. Et alia pars potest converti in aerem per quandam calefactionem. et illa pars bene facit ad generationem fontium et fluviorum. Ad secundam dicitur quod aqua infra terram aliamde venit quantum ad materiam ex qua generatur. quod aer ex quo generatur aqua fontalis et etiam fluvialis aliamde venit. sed causa prima effectiva illius aquae est frigiditas terre quae aliamde non venit.

On sp aut eadem loca terre neque aquosa sunt neque arida. sed mutantur secundum fluviorum generationes et effectus: propter quod et que circa aridam mutantur et mare. et non semper haec quidem terra. haec autem mare perscrutant omni tempore sed fit mare quidem ubi ante arida. Ubi autem nunc mare quidem. iterum hic terra. secundum quandam rationem ordinem putare oportet hoc fieri et periodum principium autem horum et causa. quod et terre que in tuos sicut corpora plantarum et animalium statum habent et senectutem. sed illis quidem non secundum partem hoc accidit pati. sed sicut totum in statu esse. et detrimendum pati necessarium. Terre autem hoc fit secundum partem propter frigus et caliditatem. Haec quidem denique igitur crescunt et minuuntur propter solem et circulationem. propter haec autem et virtutes partes terre accipiunt differentem. et usque ad tempus aquosa possunt permanere. deinde exsiccantur et senescunt iterum. Alia autem loca vivificantur. et aquosa sunt secundum partem. Necesse autem locis factis siccioribus fontes exterminantur. His autem accidentibus fluvios primo qui veniunt ex magnis partibus. deinde tandem fieri sic eos. fluvius autem transmutatur et hic quidem extermiatur. In alijs autem proportionabiliter factis mutantur mare. ubi quidem cum excreverit a fluvius abundavit abscedens aridam facere necessarium. ubi autem fluxibus abundans exsiccabatur ad terram iterum hic stagnare. Sed propterea quod fit omnis naturalis circa terram generatio per successionem et in temporibus longissimis ad nostram vitam latent haec facta. et pars omnium gentium interitus sunt et corruptioes. antequam moreretur horum permutatio a principio in finem. Maxime quidem igitur corruptiones sunt et civis sine in partibus. alie autem infirmitatibus. haec autem sterilitatibus. et in his haec quidem magne. haec autem secundum modicum ut lateant talium gentium et transmigrations. propterea quod hic quidem derelinquitur regio. nec. hi autem permanserunt usque ad hoc. donec vitiis non amplius possit alere regio multitudines nullas. A prima igitur desolatione ad ultimam vici simile fieri longa tempora ut nullus memorat.

sed salutaris adhuc permanens oblivione factam esse. propter temporis multitudinem. Eodem autem modo oportet putari. et in habitationes latere quoniam primum facte sunt gentibus singulis. deinde permixta et facta sicca ex paludosis et aquosis. Et tunc hic paulatim ex multo fit tempore additio. ut non sit memoria quae primi et quando et qualiter hincibus locis venerunt. Velut accidit et circa egyptum. et tunc hic locus semper citior videtur factus. et tota regio fluvium atterravit existens. Nili. propter autem paulatim exsiccatis paludibus propinquum inhabitari ex temporis longitudine ablatum est principium. Videtur igitur et ora omnia excepto vno canobico manufacta et non fluvium existantia et antiquitas egyptus thebe vocare. insinuat autem et Domerius sic recens existere. ut est dicere ad tales permutaciones. illius enim loci facit memoriam tanquam nodum mephi existere. aut totaliter aut non rata. Hoc autem verisimile sic accidere. Inferiora enim loca superioribus posterius habitata sunt. per ludosca enim ad amplius tempus necessarium esse perperam atterrationi propter stagnare in vltimis semper magis. Permutata autem et hoc et iterum aperte habet. Desiccata enim loca veniunt ad bene habere.

Que autem prius bene temperata exsiccata aliquando sunt deteriora. quod quidem accidit elladibus et circa argivorum et miceneorum regionem. Sub troicis quidem enim quae argorumque paludosa erat paucos poterat alere. Miceneae autem habebat. propter quod honoratioer erat. nunc autem pertranit propter perditionem. Haec quidem enim in utilis facta est et sicca profusus. Huius autem quae tunc propter stagnare inutilis nunc utilis facta est. sicut igitur in hoc loco accidit existere pro. idem oportet putare hoc accidere et circa magna loca et regiones totas. Qui quidem igitur respiciunt ad modicum tantum putant talium esse partem totius permutacionem tanquam generato celo. propter quod mare minus fieri aut tanquam exsiccatum. quod plura loca appareret haec passa nunc quae prius. Est autem horum hoc quidem verum. hoc autem non verum. Plura quidem enim sunt quae prius aquosa. nunc autem arida non solum sed et pertranit. In multis enim locis perstrantes in venimus superuenisse mare. sed huius causam non mundi generacionem putare oportet. Desibile enim propter quas et momentaneas permutaciones mutare totum terre aut moles et magnitudo nihil omnino est ad totum celum. Sed omnino horum causam existimandum quod fit per tempora finita velut in temporibus quae secundum annum huiusmodi sic periodo quaedam magna. magna. huiusmodi et

excessus imbrium. Hoc autem non secundum finem eadem loca sed quoadmodum vocatur sub Deicalione cathaclinus. et tunc hic circa Elmicum locum factus fuit maxime et hincem circa Elad antiquam. Haec autem est circa Dodone et Acheloum. iste enim multis in locis theuma permutavit. Habitabat enim Selli h. et vocati tunc quidem greci. nunc autem Elines. Cum igitur talis factus fuerit excessus imbrium. putare oportet ad multum tempus sufficere. et sic nunc eius quod est esse perpetuos quosdam fluvios. hos autem non Nili quidem autem causam esse magnitudinem sub terra voraginum. nos autem magnitudinem altorum locorum et spissitudinem et frigiditatem ipsorum. Ita enim plurimam et operunt aquam et sic scipiunt facit. Quibusdam autem parve suspense montium consistit aut fonifere et lapidose et argillose. haec prodesicere sic putare oportet in quibus vitiis facta fuerit talis humiditatis latio. ut prope tunc fiant humiditates locorum magis. Tempore autem haec exsiccata facta sunt magis altera aut minus. quae aquosa donec veniat idem excessus perriodi eiusdem. Quoniam autem necesse totius quidem fieri quandam permutacionem. non tamen generacionem et corruptioem. siquidem maneat totum. necesse quaedam modum nos dicimus non eadem sed loca humida esse mari et fluvius et sicca. Manifestat autem quod fit. Quos enim aimus antiquissimos esse hominum egyptios. horum regio tota facta videtur et existens fluvium opus. et hoc secundum regionem ipsam aspicienti palam est. Et quae circa rubrum mare argumentum sufficiens. Hoc enim regum aliquis accepit aut proferre. Non enim parvas vitiis habet ipsius utilitates navigabilis totus locus factus. Dicit autem primus Sefocris conat fuisse antiquorum. sed invenit mare existens aliter terra propter quod ille primo et Darius postea cessavit fodiens ut non corruperet fluxus fluvium commicro mari. Manifestum igitur quod mare omnia unum huiusmodi primum est. propter quod et quae circa Lybiam ammoniam regionem humiliora videtur et profundiora propter rationem inferioris regionis. Palam enim quod atterratoe facta. facta sunt stagnata et arida. tunc autem facta derelicta. et stagnata aqua desiccata est iam annihilata. Atvero et quae circa meo tunc paludem acciderunt atterratoe fluvium tantum ut multo minores magnitudine naves nunc innatent ad operacionem quae anno sexagefimo. Quare ex hoc facile proportionaliter accipere quod primo sint multa stagnorum. et hoc opus est fluviorum et tandem necesse omnino fieri sicca. Adhuc

autem Bosphorus sp. quidem fluit propter atterrari. et est adhuc haec oculis videre quo accidit modo. Quando enim ab Asya interceptum faciebat fluxus quod posterius stagnum factum fuit partium primo. deum exsiccatum fuit vitiis. Post hoc autem alia que ab hoc intercepto et stagnum ab hac et hoc semper similiter sic accidit. Hoc autem factum to sepe necesse tempore precedente velut fluvium fieri. tandem autem et hunc sicca. Manifestum igitur quoniam quando tempus non deficit totum iterum. quod neque Tanais neque Nylus sp. fluxit sed erat aliquando sicca locus unde fluit. opus enim habet ipsorum terminum. tempus autem non habet. Similiter autem haec et in alijs fluvius congnit haec dicere. Atvero si quidem et fluvium fluit et corrumpitur et non secundum eadem loca terre aqua et mare necesse permutari similiter. Varii autem haec quidem deserere. haec autem suppedientes semper manifestum quod omnis terra non semper eadem. haec quidem ipsa sunt mare. haec autem arida semper. secundum permutantur tempore omnia. Quia quidem igitur non semper eadem neque arida sunt terre. neque inabilia sunt et propter quam causam haec accidunt dictum est. Similiter autem et propter quid hic quidem perpetui. hi autem non sunt fluvium

Querit Decimoserto. vix ubi nunc est mare aliquando plus fuerit aut pollet plus erit terra arida aut e contra. Arguit primo quod non. quod nullis elementis naturaliter exit locus suum. sed mare nunc est in loco suo naturali. Sed sic. si sic sequeretur quod per naturam posset fieri uniuersale distulium. Sequela probatur. quia si vna regio terre posset permutari naturaliter de arido in humidum. videtur quod vtiis tota terra posset permutari. In oppositum est plus in vtiis mo capitulo huiusmodi primi libri.

Primo Sciendum quod postquam plus deficiat de generatione fontium et fluviorum. prius dicitur de duracione et permanencia eorum.

Secundo Sciendum. quod non secundum eadem loca terre sunt sicca et arida. sed mutantur secundum generacionem fluviorum et effectus eorum. nam mare pertranit per ingressum et percursum fluviorum ad inuicem non est semper in eadem parte. sed ubi nunc est ipsum mare erit terra arida et econuerso.

Tercio Sciendum. quod sicut se hinc corpora animalium et plantarum. quae ad generationem statum et decremum in ordine ad ipsum celum quod per suum motum in vno tempore adducit generacionem. solum. et in alio tempore ipsum adducit. ita etiam se habet terra quoniam ad se necesse. i. aridam fieri. et inuicem. i. aquosam fieri ad ipsum celum quod pro aliquo tempore adducit aliquas planetas secundum determinatum cursum ad inuicem supra aliam quam partem terre quam per virtutem suam desiccet. et in alio tempore adducit ipsas planetas et dissoluit illam desinatum concursum. et coniunctionem planetarum et adducit aliam perstellacionem et influentiam humeracionem

et vinficatum. et tō nō sp viger eadē influētia celestia
sup eādem portionem. ideo terra variat de arido in aq
sū et ecōtra. et illa pō q nūc est habitabil' enī inhabitabil'
Et si dicat. nulla est mōtia q vbi nos nūc habitam'
aliqñ fut mare. Rūdet Ar. q talis trāsmutatio fit p
successiones lō q rps p successuā vitā et duratōes oim
gentiū gentiarū in vna regione. idē inerte et corruptōes
gentiū gentiarū in vna regione sūt anq̄ posset deueni
rememoria a p̄mis habitantib' in illa regione ad poster
us habitātes. Et ad h' multū iuvat q aliqñ in bell' cas
dūt omnes gētes vni' regionis. et aliqñ p pestē moriunt'
Aliqñ etiā p̄f sterilitatē in vna regiōe habitātes relin
quūt ipam. q̄ talis trāsmutatio in terrā sicā et econ
tra nō fit nisi in longo tpe. nō est mix' si talis trāsmuta
tio nos lateat. Videm' etiā q in hyeme viger influētia
humectua q̄ sufficit ad generādū. et augmētandū aq̄
h' inferius incantū q durat p magnā prem anni. nō est
q̄ incōueniēs sū aliq̄ tpe generent aq̄ ex aliq̄ pte terre
pmanētēs longo tpe. idē Ar. impugnat fatuitates q̄m
dam ponentiū. q non pnt fieri tales trāsmutatioes nisi
p nouā generationē totū vniuersi. nā tales trāsmutatio
nes in ordine ad tps sūt q̄mōtātes. q̄ nō est verūtile
seu neciā q̄ ppter hoc totū vniuersum trāsmutet.

Conclusio Rūsu ad questū. vbi nūc ē
mare q̄m sūt q̄m sūt q̄m sūt terra
anda et ecōtra. P̄z q̄ ex font
b' et fluij generat mare. s' p̄m naturā fontes et fluij
generant et deficiūt in vna pte terre. q̄ mare etiā in ea
dem pte terre virtute alie' influētie p̄mutari. Hic
p̄z q̄ fontes et fluij in vna pte terre generant virtute
alieu' influētie humectiue aspiciētis sup illā pte ter
re. cū ergo celū p̄tinue moueat plurib' morib' sequit'
q̄ talis influētia nō sp̄ aspiciat illā ptem terre. s' p̄t super
eam plures ad duct' et ab duct'. P̄z q̄ conclusiōe declarat
Aristo. in textu p̄ multa exēpla. vt de terra egypti que
aliqñ sūt coopra aq̄s et nūc est habitabilis. Et si q̄ral
an possibile sit altos montes in vna pte terre destrui et
postea generari iterū et postea destrui. Dōm q̄ sic. q̄uis
enī ad generatōem montū coadiuuet aq̄ pluuiales des
p̄mētēs terrā infra quā fluit. et etiā ducētēs et pontātes
terrestreitate ad vni' locū. q̄uis etiam fluit ad genera
tōem montū. exalatoēs calide incluse infra terrā p̄tēs
res exiūt et leuantes terrā ppter q̄s etiā sit aliqñ tremo
rus. tñ ista nō sufficiūt ad generatōem magnorū mon
tū. sed magni mōtes generant p hoc q̄ supra vna pte
terre viger influētia celestis desiccatiua et calefactiua. et
sic illa pte terre calefit et leuificat. Et q̄ntū accipit de for
ma leuis tantū accipit de loco suū. et q̄ nō sp̄ viger
talīs influētia circa eandē ptem terre. s' p̄t postea viger
re influētia opposita. idē cōtingit altissimi montē in vna
pte celi dep̄mi. Sed bñ vix est q̄ ista nō sūt in quo tpe
nec sepe. q̄ tales p̄tētōes planetarū nō sepe sūt. ex q̄b'
causant tales influētie et postq̄ pueniūt planete ad talē
p̄tētōem nō statim sepanf conuinctiōes

Ad rōnes ante oppositū. Ad p̄m a d' q̄
nullū elementū sū se totū cor
rūpif nec exiit suū locū natura
lem. sed hē nec exiit sū ptes. Ad secundam dicitur ne
gādo consequentiā. quia non est possibile p naturam sic
vnam influentiam humectiuam habere dominū su
pra totam terram. Et hęc de questione presentī. et p
sequeus de toto libro metheororum.

Incipit secundus liber metheororum

Et mari autem et que na
tura ipsius. et ppter quā
causam est falsa tāta aq̄
multitudo. ad huc at de
ea q̄ a pncipio generatō
ne dicamus. Antiq̄ qui

dem igit et versantes circa theologiae faciunt
ipsi fontes. vt ipsi sunt pncipia et radices ter
re et maris. Magis tragicū enī sic. et reuerē
existimauerūt forte esse q̄d d' tanq̄ magna q̄
dam hęc ps omīs existēs. et reliquū celū totū
circa hunc locū p̄sistere. et hui' grā tanq̄ enī
honoratissimū et pncipiū. Qui at sapiētiores
humana sapientia faciūt ipsius generatōnem
Esse enī p̄mo humidū oēm locū qui circa ter
ram a sole at exficcatū. Quō dēdem euaporauit
spūs et p̄siones solis et lune aiūt facere. relictū
aut mare esse ppter qd et minus fieri exficcatū
putat. et tandē fore aliqñ tonū sicū. Quidā au
tem ipsoz aiunt calefacta a sole terra velut su
dorē fieri. ppter quod et falsum ē. et enī su
dorē falsus. Quidā aut falsedinis causam terrā
esse aiunt. Quē ad modū enī et qd p cinerē co
lat falsum sit eodē modo et hoc falsum esse mi
xta ipsi tali terra. Quod qdē igit fontes ma
ris impossibile esse p existētiā iaz cōsiderare
oportet. Aquarū enī que circa terrā he quidez
fluxibiles existūt entes. he aut stationarie flu
xibiles qdē igit omēs fontales. De fontib'
aut diximus p̄s. q̄ oportz intelligere nō tāq̄
ex vase deriuatū pncipiū esse fontē. s' ad vni
sp̄ factam et p̄luentē cōcurrere p̄mū. Statio
nariarum autem he quidem collectiue et sub
stantiue velut paludose. et quecumq̄ stagna
les multitudinet paucitate differētes. De at
fontane. he aut omēs manufacta. Dico at ve
lut puteales vocate. Omniū enī oz supius font

tem esse fluxus. ppter quod he quidem sponta
nec fluunt. que fontales effluuiales. De autē
arte indigent operante. Differentie qdē igit
tot et tales aquarū sunt. His aut sic dētermina
tis impossibile fontes esse maris. In nentro enī
horū generum possibile est esse ipsum. Neq̄ enī
effluibile est neq̄ manufactum. Fontales au
tem omnes horū alterum passe sunt. Spontā
neam autem tantā multitudinem nullam vide
mus fontalem factum. Adhuc aut quoniā
plura sunt maria adinuicēz non commixta sū
nullum locum. quorum rubrum videt sū mo
dicum communicans ad id quod extra colū
nas mare. Hircanicum autem et Caspium se
parata ad hoc et circumhabitata in circuitu vt
non vtiq̄ latent fontes. si sū aliquem locūz
ipsorum essent. Fluens autem mare videt sū
angustias. sicubi propter adiacentem terrā in
modicum ex magno coartatur pelago. prope
rea q̄ libratur huc et illuc sepe. hoc autē in ma
gna multitudine immanifestum. Quare autēz
propter angustiam terre modicum optinet lo
cum. necessarium ea que in lato modicaz libra
tionem ibi apparere magna. Quod autē intra
eractas columnas totū sū terre concauita
tem sūit. et fluiorū multitudinet. Deotis
qdē enī in pontum sūit. iste autēz in Egeū
Qui autēz iam extra hęc pelagi minus faciūt
hoc euidenter. Illis autēz et propter fluiorū
multitudinem accidit hoc. Plures enī fluij
in Euxinum fluunt et Meotum aut multipli
cem regionē ipsius. et propter breuitatē profun
ditatis. Semper enī ibi profundius videtur
existens mare et Deotide quidez pontus. hic
autem Egeum. Egeo autem Sicilium Sar
donicum aut et Tyrrenicū pfundissima omni
um. Que autē extra columnas breuia qdē p
pter lutū. sine flatu autē sunt vt in cōcauo ma
ri existente. Sicut igit et sū ptem ex altis flu
uū appent fluentes. sic et totius terre ex altiori
bus q̄ ad arcū fluxus sit plurim' vt bi qdēz p
pter effusiōē nō pfundi q̄ aut extra pelagi pro
fundi magis. De eo aut qd qui ad arcū sunt
terre alta signū quoddā et multos p̄uasos esse
antiq̄z metheorologoz. solē sūferri sub terra s'z
circa terrā et locū hunc. Disparere autē et facere
nocētē ppter ea q̄ alta sit qd ad arcū terra. Qd
dem igitur neq̄ fontes possibile sit esse maris.
et propter quam eām sic videtur fluere. talia et
tanta nobis dicta sūt.

Arca initium

Secūdo libri metheororum. Quērit primo
vni' terra debeat esse coraliter coop
ta aquis. Et arguit p̄mo q̄ sic. q̄a
elementuz inferius naturaliter local
in cōcauo superioris. Cum ḡ elementa sunt sp̄rice figure
sequitur q̄ aqua vndiq̄z debet circūte terrā. Secundo
sic arguitur. aer circūdatur ab igne. ergo terra circūda
tur ab aquis. In oppositū est p̄s in textu. p̄ rōne

Primo Sciendū q̄ postq̄ p̄s in primo lib
bro dēterminauit de imp̄sionib' ig
nitis et aqueis. Cōsequenter in isto
scōdo libro agit de natura maris. de fluxu et causa false
dinis eius. de motu terre et sp̄ibus eius. de ventis et co
nitruo choruscatione fulminib' et thiphomb'. et hęc ē ma
teria scōdi libri huius in generali.

Secūdo Sciendū q̄ de generatione m
ris tres fuerunt opinionēs. Pri
ma fuit Homerī Hesiodiz et
p̄hei dicentiū mare habere p̄rios fontes in terra ex qui
bus generatur. et nō fit nec augetur ex aliq̄bus aquis ex
trinsecis. Scōda opinio fuit aliquoz p̄hoz dicentiū totā
terrā fuisse olim aquis cooperatā. sed p̄ calorem solis et
aliorū astroz paulatim desiccata. p̄ aliqua pte et tandē
adhuc tota desiccabit. et illud quod nō est desiccatum de
cunt esse maria. Tercia opinio fuit dicentiū q̄ terra fuit
semel multuz calefacta a sole et alijs astris ita q̄ sudauit
totā aquā q̄ est in mari. et sū eos nō est nisi sudor terre.
et signū est falsedo maris. q̄ omnis sudor falsus ē. P̄
mā opinionē improbat Aristot. in p̄nt caplo. et de alia
posterius videbitur. Pro improbatione illius opiniois
pont' p̄s vni' diuisionē aquaz. existentiū. circa terrāz
quia qdā sunt fluxibiles vt fontales et fluuiales. que
dam stationarie vt paludes et stagna. Omēs autēz flu
xibiles fluunt ex fontibus mediare vel immediate. nāz
fontes nō generant ex aqua in vni' terre inclusa. sed ex
aqua generata sū modicas ptes p̄fluentes ad locū in
feriorem. vt patuit supra. Aquaz ergo fluxibūū qua
rum pncipiū est fons qdā fluunt spontaneē ad vni'z
locum. q̄ aqua naturaliter tendit ad inferiorem locum
Alique vero indigent arte ad hoc q̄ fluunt ad aliq̄ lo
cum. Sed aquaz stationariarū quedam sunt collecte in
vno loco sine motu vt paludes et stagna. et hoc ppter cō
cauitatē loci. Alie vero stant p̄ artem vt sunt aque p̄u
reales quaz pncipiū est fons. sed factū est eis receptac
ulum. patet ergo q̄ omnes aque quarum pncipiū est
fons fluxibiles sunt nisi arte et concauitate loci detinean
tur.

Prima Conclusio contra primā opinione
mare non habet fontes p̄rios in ter
ra tanq̄ pncipia ipsius. ex quibus
generat. Patet quia omnes aque fontales sunt fluxibi
les nisi arte vel cōcauitate loci detineantur. sed mare non
fuit extra suum p̄rium locū. ergo non generatur ex fon
tib'. Et si obijciatur quia aliq̄e aque fontales stati
onarie sunt. Dicendū q̄ hoc est ppter paucitatem aque
fontalis. et nunq̄ stat tanta multitudo aque fontalis. q̄
ta est multitudo aque maris. Secundo sic. aliqua sunt
maria que non sunt p̄iuncta sū aliq̄ā ptem aut saltes
sū modicā partem cōiunguntur vt mare rubrū et oce
anū et inter ipsa non apparent fontes ex quibus genera
Ab i.

si possent ergo... ne pelusionis qz videm mare nostru fluere...

Tercio Sciendū q mare dicitur tripliciter fluere...

Becunda Conclusio et responsio ad quesitū terra non debet esse...

Ad rōnes An oppositū Ad p̄mā dicitur q si elemēta essent locata...

E generatione aut eius si factum est de sapore que causa salcedinis et amaritudinis dicendū...

salum potabile. Opponitur aut altera ad hęc opinionē dubitatū...

tionē hoc aut factū et corrupto iterū in aquam potabile qdem igit et dulce propter leuitatem...

semper circa mediū volui. Notū autē sursum et deorsum facere effusionē rheumatibz...

Queritur Secundo vtrū mare in suo loco naturali sit generabile et corruptibile...

mare sit principium aquarum. Et cum mare sit mater aquarum...

Secundo Sciendum putat Aristoteles opinio quod mundus fuit sol nutritus humiditate...

Tercio Sciendum quod secundum Platonem circa medietatem mundi est quidam magna multitudo...

Quarto Sciendum quod Democritus posuit primo terram fuisse totam aqua cooperatam...

Primo Conclusio. Ille locus in quo est mare est natura...

re ad locum maris. quod ibi est locus naturalis aquarum. Nec propter hoc mare augetur in infinitum...

Secunda Conclusio. Mare secundum se totum est ingenere...

Ad rationes An oppositum ad primam dicitur quod elementa sunt motus in suis...

Queritur An mare debeat fluere et refluxere. Arguitur primo quod non...

Secundo sic. aqua spiritus fluit ad locum declinationis nascentis...

Quarto sic. multa sunt maria mediterranea que non fluunt...

Primo Sciendum quod ut prius dicebatur mare tripliciter mouetur...

Secundo Sciendum quod maria sunt in multis partibus...

Tercio Sciendum quod luna per influentiam spiritalem...

experientia patet. nam ossa animalium in plenilunio sunt pleniora...

Primo Dubitatur. cum luna habeat maiores virtutes super mare...

Secundo Dubitatur. an luna habeat motum mare per lumen...

Tercio Dubitatur. utrum fluxus et refluxus maioris sit in uno tempore...

Quarto Dubitatur. quare est quod sunt aliqua maria que solum semel fluunt...

nocte. sed e contra mare indicium sive indie non fluit de nocte...

Ad rationes An oppositum ad primam dicitur quod fluxus et refluxus non pueniunt...

Einde de salsedine aut ipsius dicitur. et utrum semper est idem. aut neque erat. neque erit...

mare q̄ ppter hoc celū totū pmutari. Sed de his q̄dem plus q̄ dignū imorat̄ est fmo. De falsedine at̄ his q̄dem qui sel̄ generauerūt. et toto talr̄ ipm̄ gnant. impossibile est falsum facere. Si em̄ oīs humidū q̄d circa terras erat et eleuati a sole residuū factū est mare. siq̄ inexistit tantus sapor in multa aq̄ et dulci ppter immixtā eē q̄n dā trāz talē nihil min⁹ cū aduenerit itez aq̄. q̄ euaporauit necē eqlī exite et mltitudinē et pri mo aut si neq̄ pus neq̄ poster⁹ falsum ipm̄ eē. Si at̄ et pmo p̄festim erat dōm q̄ cā et sil̄ ppter q̄d. si nō et tūc sursum latuz fuerit. et nūc patitur hoc. Atuerō et q̄cunq̄ terrā cām ponūt falsedinis immixtā. Habere em̄ aut̄ mltos saporēs ipam. vt a fluuijs sil̄ delatā ppter mixturā facere falsum. incōueniēs aut̄ non et fluuios falsos esse. Quō em̄ possibile in magna q̄dem multitudine aq̄ euidēs sic facere mixturā talis terre. in vno q̄s aut̄ nō. palā em̄ q̄ mare est oīs fluuialis aq̄. In nullo em̄ differebat. nisi eo q̄ falsum sit a fluuijs hoc aut̄ null⁹ venit in locuz in que oēs sil̄ fluūt. Silr̄ at̄ derisibile. et si q̄s dīcēs sudorē terre eē mare putat aliquid planum dixisse. sicut Empedocles ad poesim q̄des em̄ sic dicēs forte dixit sufficiēter. Metaphora ei poeticū. ad p̄gnosendū at̄ naturā nō sufficiēter. Neq̄ em̄ sic palaz q̄lter ex duplici poculo falsus sit sudor. vtz abscedere q̄dam solū puta dulcissimo aut̄ p̄mixto q̄dam. sicut i his q̄ p̄ cinerē colant̄ aq̄s. Videt̄ at̄ cā eadē et circa sup̄ fluū in vesicā collectū. Et em̄ illud amarū et falsum sit potato eo q̄ in alimēto hūido dulci exstente. Si itaq̄ que admodū q̄ p̄ calcē colat̄ aq̄ sit amara. et adhuc cū vna q̄dē sil̄ delata tali q̄dā p̄tute q̄lis et videt̄ subsistēs in vas falsedo cū sudore at̄ cū segregata ex carnib⁹ velut abluete q̄d tali ex corpe exite hūido palā q̄d et in mari q̄d ex terra p̄mixtū hūido cā falsedis. In corpe q̄dē igit̄ sit tale q̄ alimēti hypostas. ppter indigestionē. In terra at̄ fm̄ que modū existit dōm. Dīno at̄ quō possibile tantā aq̄ mltitudinē deficcatā et calefactā segregari. sub mltiplicē em̄ oīz ipam esse p̄tez relicte in tra. Adhuc ppter q̄d nō et nūc cū exicata fuerit tra siue amplior siue minor sudat hūiditas em̄ et sudor fuit amara siq̄des ei et tūc et nūc optebat. Nō videt̄ at̄ h̄ accēs. s̄ hūida q̄des ex̄s exicat̄. sicca at̄ ex̄s nihil patit̄ tale. Quō igit̄ possibile circa p̄ mā gnatōem hūida exite tra sudare exsiccata sed magis versile. sicut aut̄ quidā assipro plī

mo et eleuato humido ppter solē relictu eē mare. hūidā aut̄ exitem sudare impossibile. Que q̄dem igit̄ dicunt̄ falsedis eē diffugere videntur rōem. Nos aut̄ dicam⁹ p̄ncipiū sumentes idem q̄d et pus. q̄m em̄ positū et duplicē eē exalationē. hanc q̄dem hūidam. hanc aut̄ siccam. palā q̄ hoc pur andū principiū esse taluz. Et vtiq̄ et de q̄ dubitasse pus necessariū. vtrū et mare semp̄ p̄manet eandē em̄ p̄tuz nūero aut̄ spē et quantitate p̄mutatis semp̄ partib⁹ que admodū aer et potabilis aq̄ et ignis. Semper em̄ aliud et aliud sit horū vniquodq̄ spē aut̄ multitudis vniuscuiusq̄ horū manet. sicut q̄ fluentiū aquarū et flāme fluxus. Manifestum itaq̄ et hoc p̄abile. q̄ impossibile nō eandē esse de oibus his rōem et differre velocitate et tarditate p̄mutationis in oibus q̄ gnatōem et corruptōem esse. hoc em̄ ordiate accidere oibus ip̄sis. His aut̄ sic se h̄ntibus tēpandum reddere cām et de falsedine. Manifestū itaq̄ p̄ multa signa q̄ sit talis sapor ppter p̄mixtionē. In corporibus q̄d in digestissimū. falsum et amarū sicut et pus diximus. Indigestissimū em̄ super fluū hūidi alimēti. talis aut̄ om̄is hypostasis. maxime at̄ que in vesica. Signū aut̄ quia subtilissima est. Digesta aut̄ om̄ia p̄stare nata sunt. Deinde sudor ip̄ in q̄bus idē corpus con segregat̄. quod facit saporem hunc. Similr̄ at̄ et in adustis. vbi em̄ vtiq̄ non obtinuerit calidum. in corporibus quidem sit sup̄fluas. in adustis aut̄ cinis. Propter quod et mare q̄dem exadusta aiunt factum esse terra. Quod sic quidem dicere incōueniens. quod tamen ex tali verum. sicut em̄ et in dictis. sic et in toto. et ex nascentibus et factis fm̄ naturam semp̄ oportet intelligere. sicut ex ignitis q̄ relinqui tur talem esse terram. et itaq̄ et eam que in arida exalationem omnem. Nec em̄ exhibet multam hanc multitudinem. Dixta aut̄ igit̄ existente sicut diximus. vaporosa exalatione et sicca cum constiterint in nubes et aquam. necessarium intercipi aliquā multitudine semp̄ huius virtutis. et simul deorsum ferri iterum pluta. et hoc semp̄ fieri fm̄ quendā ordinem. vt contingit que hic participare ordinē vnde quidem igit̄ generatio falsi inest in aq̄ dictum est. Et propter hoc australes aque latiores et prime autumnaliū. Auster enim et magnitudine et spirita estuosiū ventus est. et flat a locis siccis et calidis. quare cum pauco

vapore propter q̄d et calidus est. Si em̄ et nō talis. s̄ vñ incipit flare frigidus. nihil minus p̄cedens. p̄pterea q̄ cōprehendit multam ex alationē sicca ex propinquis locis calidus est. Boreas aut̄ velut a frigidis locis vaporosus ppter q̄d frigidus. eo aut̄ q̄ p̄pellat seren⁹ hic in oppositis aut̄ aquosus. Silr̄ aut̄ et auster seren⁹ his qui circa libyam. Dulciū igit̄ in deorsum lata aq̄ confert q̄ tale et aut̄no late aq̄ necē em̄ grauissimā p̄ma deferrī. Quare in q̄bo cūq̄ inest talis terre multitudo. tendūt cinis/medorsum hec. Et calidū etiā mare p̄ hoc est. Om̄ia em̄ quecūq̄ ignita fuerūt habēt potentia caliditate in ip̄is. Videre aut̄ licet et calces et cinerē et hypostasim aialū et sicca et hūidam calidissimoz fm̄ ventrē aialium accidit calidissimā esse hypostasim. Sit q̄dem igit̄ ppter hanc cām semp̄q̄ et alterū. Eleuatur aut̄ semp̄ aliqua ps ipsius cū dulci sed minor tāto et in plura falsa et lata dulci minor. propter q̄d q̄dem equale est vt ad omne dicere. Nō aut̄ dicere sic vaporans potabile et non in mare concernitur vaporans. quādo p̄stiterit iterum tēpantes dicamus. patiuntur aut̄ et alia idem. Et em̄ vniq̄ et om̄es humores q̄cunq̄ vaporantes iterū in hūidum cum constiterint. aqua fiunt. Alie em̄ passiones aque sunt propter q̄dam cōmixtionem. Et qualescūq̄ aliquid fuerit. quod cōmixtum talem facit saporem. Sed de his quidem in alijs temporibus cōuenientioribus faciendum considerationem. Hunc aut̄ tantū dicent⁹. q̄ maris exstentis semp̄ aliquid sursum ducitur. et sic potabile. et deorsum in plura descēdit aliud factum. nō q̄d sursum ductum. et propter pondus subsidet potabili. Et propter hoc neq̄ deficit sicut fluuij nisi locis quibusdam. Hoc aut̄ in ambobus necesse accidere similiter. Neq̄ semp̄ eadem p̄tes p̄manēt neq̄ terre neq̄ maris. s̄ tñ tota moles. Et enī de terra sumi liter oportet existimare. hoc quidem enim sursum venit hoc aut̄ iterum cum descendit. et loca permutant. et que supernatantia et q̄ descendencia iterum. Quā em̄ est in cōmixtione alius falsum. palam ex dictis non solū. s̄ et si quis vas cereum formās posuerit in mare circūligans os talibus vt non per rimā aliqua intraret mare. Quō em̄ ingreditur per pietes ce reos. sic potabilis aqua. quasi enim per linguam terre quod terrestrē fecerunt et faciens

falsedines. ppter cōmixtionem. Nec em̄ causa et grauedinis. Plus em̄ trahit falsa q̄ potabilis et grossicci. Et em̄ grossicci differt intantum. vt naues ab eodem pondere rertū in fluuijs q̄dem fere submergantur. In mari aut̄z medio criter abeat et nauigabiliter propter q̄d quidē aliqui in fluuijs onerantium ppter hanc ignorantiam damnificati sunt. Argumētum aut̄ mixti q̄ grossior est moles. Si em̄ aliquis aquā falsam fecerit valde miscēs sal. supnatat oua. et si sint plena. fere em̄ sicut lutū sit. tantāz habet corpulentā multitudinē mare. Idē aut̄ hoc operantur et circa salituras. Si aut̄ est sicur fabulantur q̄dam. in palestina tale stagnū in q̄d si quis immiserit colligatū boīnem aut subingale supnatate et nō submergi in aquam testimonium vtiq̄ erit aliq̄d dictis. Dicūt em̄ amarū sic cause stagnū et falsum. vt nullus piscis in nasca. vestimēta aut̄ sordidari si q̄s hūmecta p̄mouerit. Sit at̄ et oia talia signa rotor. q̄ falsedine facit corp⁹ aliq̄d et trestre q̄d inexistit. In carbonia em̄ q̄dem fons est aque late. effluit hic aut̄ in fluuiū. ppe dulces. pisces at̄ non h̄ntem. elegerūt em̄ vt qui ibi fabulant p̄tate data ab Eracleo. q̄n venit ducēs ab eracia bones sales. p̄ piscib⁹ q̄ h̄nt ipsi et fonte. Om̄i em̄ aque decoquētes aliquā p̄tē ponunt. et sic frigida cū euaporauerit hūidū cū calido. sales nō grossi p̄pacti sed laxi et subri les sicut nix. Sūtq̄ p̄tute debiliores alijs et plures delectāt iniecti et colore nō silt albi. Tale at̄ alterū sit et in arabicis. Est em̄ q̄dem locus in quo nascuntur calami et scirp⁹. De his p̄burit et cinerē immittētes in aquā decoquūt. Cū aut̄ dimiserint aliquā p̄tem aq̄ hoc infri gidata salū sit multitudo. Quecūq̄ at̄ sunt falsa rheumata fluuioz aut fontū. plūma q̄dē calida aliq̄ esse oportet putare. De cū p̄ncipiū q̄dem extingui ignis. p̄ quā at̄ penetrat̄ terram adhuc māre exite velut calcē et cinerē. Sūt aut̄ in multis locis et fontes et rheumata fluuitorū. omnimōs habentia saporēs. quozū omnium ponendum cām inexistem. aut que infri p̄tute ignis. exusta em̄ terra fm̄ magis et minus oimodas accipit formas et saporū et colorum. stiperie em̄ et calcis et aliorū talium plena p̄tute. p̄ que penetrantes aque exites dulces p̄mutātur et he q̄dem acetose fiūt. que admodū q̄ in sicca Sicilia. Ibi em̄ exalte ne sit. et vtūtur sicut aceto ad quedā eduliozū

storum. Est autem et circa Lyngō fons quidam aque acetose. Circa Scythiam autem amarus. Quod autem defluit ab ipso fluvium in quem ingreditur facit amarum totum. Differentie autem horum inde manifeste quales saporibus ex qualibus fuit commixtionibus. Dicitur est autem de ipsis seorsum in alijs De aqua quidem igitur et mari propter quas causas et semper continue sunt. et quomodo permixtantur. et que natura ipsorum. adhuc autem quaslibet passionibus secundum naturam ipsis accidit facere aut pari. dicitur est fere nobis de plurimis.

Queritur Quarto. utrum mare sit salus. Arguitur quod non. quod quilibet elementum in suo proprio loco naturali debet esse purum. sed locus naturalis maris est locus elementum aque. ergo aqua in tali loco est pura et non salis. Secundo sic arguitur. si mare esset salus hoc esset propter admixtionem exalationum terrestrium. sed hoc non quod pari ratione fontes et fluvii essent salis. Item queritur quod continue efficitur mare magis salus. quod continue descendunt exalationes aduste in mare. In oppositum est probatum in textu. per rationem

Primo Sciendum quod post Aristotelem ostendit quod mare est ingenerabile et incorruptibile secundum se totum. Consequenter agit de causa saliedinis maris. Alterius est notandum quod quidam dixerunt terram a principio aquis cooperam fuisse. sed per calorem solis elevari est subtile et portabile. et remansit grossum et terrestre. et ideo dixerunt mare esse salus. Sed hoc opinio est falsa et satis superba improbata. Alii dixerunt quod fluvii ingrediuntur mare secum deferunt terrestria que causant saliedines maris. sed hoc est irrationabile quod fluvii tunc essent magis salis. Alii dixerunt quod mare videtur esse quasi sudor terre qui salus est. Sed hoc falsum est. quia terra est frigida et sicca modo frigidus non potest sudare. His opinionibus omissis dicitur quod duplex est fons. quidam est calidus et humidus qui est vapor. alius est calidus et siccus et dicitur exalatio. et hoc supponit ex Aristotele dicitur. Supponit etiam quod mare secundum se ipsum vnum est idem magis nec licet mouet sine variat secundum suas partes. Supponit etiam quod siccus terrestre passus a calido per mixturam humidum aqua est causa saliedinis. Et hoc contingit quod siccus terrestre est adustus et indigestus. et quod dicitur supra humidum et hoc declarat Aristoteles per signa ut patet in vna sudore et ligno

Secundo Sciendum quod sic causat saliedo maris. nam per calorem solis et aliorum astroz eleuant exalationes terrestres sursum que aduste et permixte cum humidum aqueo descendentes cum pluvia faciunt saliedinem in mari. et hoc declarat Aristoteles per multa signa. Primum est. quod mare est magis salus secundum austrum quam secundum aquilonem. quod secundum austrum eleuant plures exalationes ideo etiam pluuie genite sunt auro austrum descendunt propter exalationes mixtas cum pluvia. Secundum signum est. quod aqua maris est calidior alij aqua. quod in aqua maris includunt exalationes. ut dicitur est. sed ille siccus calide virtus habentes partes ignis. ideo multa animalia vivunt in aqua maris que non possunt vivere in aqua dulci. quod illa aqua est nimis frigida. Tertium signum est. nam si quis

vas tereu clausum habens subtile poros ponat in mari aqua ingrediens dulcis erit. quod terrestres que per poros subtile ingredi non possunt faciunt saliedinem in mari. Quartum signum est. quod aqua maris grossior est et grauior alij aqua. et ergo maius pondus sustinet. Sicut de causa piscis nutriti in mari non fuit salis. Quintum signum est. quod vestimenta in aqua maris loca efficiunt fordidissima propter terrestres que sunt putrefactiue

Conclusio Responsio ad questionem. Dicitur rationabiliter esse falsum. quod plures exalationes calide et sicce per calorem solis sursum eleuantur et aduste descendunt in mare. et illud quod est subtile et portabile in mari permixtum sursum eleuat per euaporationem. et quod ibi est grossum et terrestre deorsum manet. ergo mare rationabiliter est salum. Et si queratur an fontes et fluvii erunt salis. Respondetur quod aliqui fontes et fluvii sunt salis. sed hoc propter naturam terre est per quam transeunt. et non ea de causa qua mare est salum. quod continue renouant per aquas dulces. et erant in locis angustiis in quibus non possunt cadere plures exalationes. Et tunc aduertendum quod quedam partes terre sunt sulfuree et alij diuersis modis dispositae propter diuersas exalationes et influentias celestes. ideo aque transeunt per illas partes et trahunt diuersos saporibus et coloribus. et tales sunt etiam salis. Et ut dicit Aristoteles in Sicilia est quidam fons quo habentur tantes ibi vitum loco aceti. Et est etiam alius fons circa curthagam qui ita acetosus est ut fluvium dulcem quem in gredit facit amarum.

Dubitatur Primo. quare aliqui fontes videntur corpa terrestria in ipsis positum in lapides. Dicitur quod hoc est propter naturam mineralium que siccitate in tali aqua trahit et loco generatio per quem transit. et hoc de ea aqua fontales interficiunt bitumines et ipsi. quod quibus in stomacho generat plumbum vel aliquid aliud genus metallorum

Secundo Quare alique aque fontales faciunt strumam in collo. Dicitur quod hoc est propter magnam frigiditatem illarum aquarum que faciunt supfluitates cerebri descendere. quod simul congregare strumam causant

Tercio Dubitatur. quare alique aque faciunt nigras oculos ex illis bitentes. et alique econuerso faciunt albas. Dicitur quod ideo. quod quibus aqua est nimis frigida et subtilis. et ideo quod potest per calorem naturalem interfici ad pellis. et manet inter pellis et carne. et mutat colorem pellis ad cuius variationem in colore sequitur variatio plumbum. nisi per accionem forsan impediat.

Quarto Dubitatur. que aque sunt saniores. Dicitur quod aque fluentes sunt saniores non fluentibus. et inter fluentes ille sunt saniores que fluunt secundum orientem. et deinde que fluunt secundum aquilonem. et deinde inde que fluunt secundum occidentem. et minus sane sunt que fluunt secundum meridiem. propter calorem solis et dispositionem venti qui habent purgare aquam. Et quanto aque fluentes magis distant a loco originis tanto sunt saniores. et que fluunt per terram iurosam et mollem sunt saniores his que fluunt per terram arenosam. quia in locis arenosis communiter vigent partes minerales. et inter aquas dulces per metallum ille que ducuntur per cuprum et plumbum sunt minus sane. et si quis biberit continue ex illa interfici homo et accipit passionem in intestinis eius. propter partes earum quod retinet ex cupro et plumbo. et vniuersaliter loquendo

aque que sunt leuiiores sunt saniores grauioribus. et de grauitate vnius super alteram habetur experimentum capiendum de duos panes equalis ponderis qui si lauatur in diuersis aquis quod sunt siccus ille qui fuerit lotus in aqua grauiori erit ponderosior. Rationes ante oppositum soluantur ex dictis.

Et spiritibus autem dicamus sumetes principium deum nobis iam prius Sunt enim diuersi species exalationis. ut diximus hec quod humidum. hec autem sicca. vocatur autem hec quod vapor. hec autem secundum totum quod dem inoiata. eo autem quod ingite necesse videtur ultra appellare ipsam velut fumum. Est autem neque humidum siue sicco. neque sicco sine humidum. sed omnia hec dicuntur secundum excessum. Lato itaque sole circumlo et cum quod dem propinqua erit caliditate eleuati humidum. Longius autem facto propter infrigidationem persistente iterum sursum ducto vapore in aquam propter quod hyeme magis fuit aque et nocte quod per diem. sed non videtur. quod latent nocturne magis quam diurne. Descendens itaque aqua distribuitur omni in terra. existit autem in terra multum ignis et multa caliditas. et sol non solum supernatans terre humidum trahit sed etiam ipsam desiccatur calefaciens.

Exalatio autem sicut dicitur est duplici exite hac quod dem vaporosa. hac autem fumosa ambas necessarii fieri. Hanc autem quod quod humidum plures huius multitudinem exalatio principium pluentis aque est sicut dicitur est prius. sicca autem spirituum principium et natura omnium. Hoc autem quod isto modo necessarium accidere et ex ipsis operibus palam. Est enim exalatio differre necessarium. Et solem et ea quod in terra caliditatem hec facere non solum possibile sed necessarium est. Quia autem altera vtriusque species manifestum quod differunt. et non eadem est quod veteri natura et que plute aque sicut quod dem autem. Eundem enim aere motum quidem ventum esse. persistente autem iterum dicuntur fit ex his. Vapor quod dem humidum et frigidum bene terminabile. hoc quod dem ut humidum. Qui autem aque est frigidum. propria natura sicut aqua non calefacit. sicut autem calidus et siccus. Quare que admodum ex symbolo persistit quod sursum aer humidum et calidum. Et tamen inconueniens si quod circa singulos circuitum. Aer iste motus spiritus et vnicuique exiterit motus. videtur erit. sed non sicut fluvios existimamus

non quilibet erit aqua fluens. neque si habeat multitudinem. sed oportet fontale esse quod fluit. sic enim et de ventis huius. mouebit enim vtriusque magna multitudo aeris ab alio magno casu non huius principium neque fontem. Attestatur autem quod fuit ex deis. Quia enim continue quod dem magis aut et minus et maior et minor sit exalatio. sed nubes et spiritus fuit secundum tempora vniuersum quod dem ut nata sunt. Quia autem aliquid quod dem voprosa sit multiplicatio. aliquid autem sicca et fumosa. quibus quod dem plurius animi fuit et humidum quibus autem vobrosi et sicci. Aliquod quod dem igitur accidit et siccitates et imbres multos. In alio autem parte sicut et secundum partem mundi fieri regionem. Aliquod autem secundum partes. sepe enim quod in circuitu regio accipit temperatos ibres et multos. In alio autem parte te huius siccitas est. Aliquod autem partem ea quod in circuitu omnium aut mediocriter videtur aqua. aut et magis sicca vna alioque parte aque copiosam accipit multitudinem. Ea autem quod ut secundum plurima quod dem eandem passionem ad plurimum partem vtriusque regione. quod sicut ponitur ad solem quod parte. nihil aliquid differens habeat. propter quod. Quia immo aliquid secundum hanc quod dem partem sicca exalatio facta est amplior. secundum aliam autem vaporosa. aliquid autem partem. Et ipsius autem huius causa. quod vtriusque transcendit inhabitate regionis exalationem. puta sicca quidem secundum propriam sicut regione. Que autem humidum ad vicinam aut et in aliquem remotorum locum propulsa est a spiritibus. Aliquando autem hec quidem mansit contraria autem idem fecit. Et accidit hoc sepe sicut in corpore animalium. si superior venter siccus fuerit inferior autem contrarie disponatur. et hoc sic. co existere humidum esse superiorem et frigidum sic et circa loca antiparistisum parti. et permutari exalationes. Adhuc autem post imbres videtur ut secundum multa sit in illis locis secundum que contingit fuisse imbres. et spiritus cessant aqua facta. Hoc enim necesse accidere propter dicta principia. Cum enim pluerit terra exsiccata ab eo quod dem in ipso calido et ab eo quod dem defuget exalat. hoc autem erit venti corpus. Et cum talis segregatio fuerit facta. et venti obtineant cessantibus quia segregatur calidum semper et sursum fertur in superiorem locum. constat vapor in frigidatus. et fit aqua. Et cum in idem copellatur nubes. et que circumsteterit ad ipsas frigiditas aque. et infrigidat sic consequenter exalationem. Cessare faciunt igitur aque facte ventos et cessantibus ipse sunt propter has causas. Adhuc autem sciendi maxime spiritus

ab vīsa 2 meridie eadem causa. plurimi enim Boree et Austri fiunt ventorum. Sol enim sola hec loca non supergreditur. sed adhuc et ab his. Sup occasus aut et sup orientes semper fertur. propter qd nubes consistunt in lateralibus. et fit accedente quidem exalatio bu midi Abscedente aut ad cōtrariū locū aque et hyemes. propter lationē quidem igit que ad tropicos et a tropicis estas fit et hyems. et eleuatur sursum aqua. et fit iterum. Quoniam autem plurima quidem descendit aqua in his locis in quibus vertitur et a quibus Hec autē sunt que ad arctum et meridiem. vbi autem plurimam aquam terra suscipit. hic plurimam necessarium fieri exalationem. simili modo vt ex vindibus lignis fumum. Exalatio autem hec ventus est. rationabiliter vtiq; hinc fiunt propter frigus extincta exalatione. velut cum fuerit gelu forte autē madefacta a suffocātōne. Plurime autē et intermediis temporibus aut eo q nondum facta sit exalatio. aut eo q iam p̄terierit exalatio 2 atio nō dum aduenerit. Indiscretus autē et difficilis orion esse videtur et occumbens 2 oriens. qz in permutatione temporis accidit occasus et ortus estate aut hyeme et propter magnitudinem astri dictum sit pluralitas. Permutationes autem omnium turbatione plene propter in determinatōem sunt. Ethesie autem flant post versiones et canis ortum. neq; tunc quādo maxime prope fuerit sol neq; quando longe et diebus quibus flāt noctibus autē cessant. Causa autē quia prope quidem existēs p̄uenit exsiccatō anteq; fiat exalatio. Cum autem abscēsserit modicum: mediocris iam fit exalatio et caliditas. vt congelate aque liquefiant et terra exsiccata et a propria caliditate. et ab ea que solis quasi turgescat et exaltet. Nocte autē deficiūt quia congelate liquefcentes deficiunt propter frigiditātē noctium. Exalat autē neq; cōgelatū. neq; nihil habens siccum. sed cum habeat siccam humiditatem hoc calfactum exalat. Dubitant autem quidam propter quid Boree quidem fiunt continue. quos vocamus Ethesias post estiuales tropicos. norbi autē sic nō fiunt post hyemales. Habet autē nō irrōnabiliter. sūt enim vocari leuconorbi oppoito tpe. Nō sic autē fiunt p̄tinui propter quod latentes faciunt inquirere. Causa autē quia Boreas quidem a locis

q sub areto flat q plena aque 2 niue sunt multa q̄bo liquefactis a sole post estiuales p̄sides magis q̄ in ipsis flant Ethesie. Sic enim et suffocātōes sūt. nō q̄ maxime appropinquērit ad arctū. s; cū calefecerit. ampliori tpe ad huc at p̄p. Silt at 2 post hyemales p̄sides flant omnib; Et enim biethesie sunt debiles minores at et tardiores Ethesius flant. Septuagesimo enim die incipiūt flare p̄p longe et istentē solē iualefcere min⁹. Nō cōtinui at silt flant. qz hec q̄dez in superficie 2 debilia queq; se gregant. hec at magis 2 gelata apliori idigent caliditate. p̄p qd in p̄pelātes isti flant donec subuersiōib; iterū estiuilib; flauerint Ethesie qm vultq; q̄sinaxime p̄tinue hinc flare ventus Auster aut ab estiuā versione fiat 2 nō ab altera vīsa. Duab; enim exiōib; decisionib; possibilis habitari regiōis. hac q̄dē ad sup̄iorem polū. q̄ fm nos hac autē ad altez et ad meridiem. et vtrāq; exiōe velut tympano. Tales enim figurā terre excidūt. q̄ ex centro ip̄i ducte 2 faciūt duos conos. plurimi et p̄ncipalissimi spiritui. vocant a ut q̄dē ab arcto Boree: q̄ at a meridie Austri. Latio autē ip̄oz obliqua est. Circa terrā enim flant in rectū facta exalatione qz ois q̄ in circuitu aer p̄sequit latōem. Propter qd et dubitabit vtiq; aliq; vñ p̄ncipiū spiritui est. vtrū de supra aut de subus. Hoc quidē enim de sup est. et contingit ante flare. ac autē euidēs si fuerit nubes aut caligo. Significat enim mota spūs p̄ncipiū ante manifeste venire ventū tanq; desup ipsis habentib; p̄ncipiū. Qm aut est ventus multitudo q̄dā succet terra exalationis mote circa terrā. palam qz motus q̄dē p̄ncipiū desup. materie aut et generationis de subus. Quia q̄dem enim tendērit qd ascendit in de cā: Latio enim eoz que longius a terra dīa. et simul de subus quidē in rectum sursum fert 2 omne causatū existens p̄pe suū p̄ncipiū valet magis prope. Generationis aut p̄ncipiū palam qz ex terra est. Quatem exalationib; p̄uenientib; fm modicū sicut fluuioz p̄ncipia sūt emanāte terra palam et in operib;. vnde enim singulariter flant minimi omnes sunt. procedentes aut et longe validi flant. Adhuc aut et qui circa arctū in hylmet tranquilla et sine flatu fm illū ip̄m locum sed fm modicūz vltērius flans et latens extra procedens. iam spiritus sit insignis. Que q̄dē est venti natura. et quomodo sit. adhuc autē

de siccitate. 2 de imbrofitate. et propter quam cām 2 cessant et fluūt post imbres. et p̄pter qd Boree et norbi plurimi ventoz sunt dictū est. Adhuc aut et de latione ip̄oz Sol at et cessare facit et cōmouet spūs. Debiles q̄dem enim et paucas existentes exalātōes extēminat ampliori calido qd in exalatione minus existens et disgregat. Adhuc at ipam terram p̄uenit exsiccatō anteq; facta fuerit multa simul congregatio sicut et si in multum ignem inciderit modicum exustibile puenit sepe anteq; fumus faciat exustum. p̄pter has quidem igit cās cessare facit ventos et a p̄ncipio fieri. phibet. con sumptione quidem cessare faciēs. celeritate at siccitatis fieri. phibens propter qd 2 circa orionis ortum maxime fit trāquillitas et vsq; ad ethesias et p̄domos. Uniuersaliter aut fiunt trāquillitates p̄pter duas causas. aut enim hūc q̄dem habentem basem tropicū hūc temp manifestum verticem autē in medio terre. eodem autē modo ad inferiores polum aliū duo coni terre excisiones faciunt. De aut habitari sole possibile 2 neq; vltra versiones. vmbra enim nō vtiq; esset ad arctum: nunc autē inhabitabilia prius fiunt loca anteq; subdeficiat aut p̄mutetur vmbra ad meridiē queq; sub vīsa a frigore inhabitabilia. Fertur at et corona fm hūc modum. videt enim sup caput facta nobis cū fuerit fm meridianū. Propter et ridicule scribūt nūc periodus terre. Describunt enim circulares habitata Hoc at est impossibile 2 fm apparēntiam 2 fm rationē. Ratio enim ostendit qz ad latitudinē quidē determinata est. Circulo at copulari cōtingit p̄pter temperatiaz. nūc enim excedit estus et frigus fm longitudines s; ad latitudines. Quare si nō alicubi prohibet maris multitudo. totus est pambulabile 2 fm apparēntia circa nauigatōes 2 itinera. Vultū enim lōgitudō differt a latitudine. Qz enim ab eracleis columnis vsq; ad indicū ex ea qz ex ethyopia ad meotidem 2 extrema sithyeloica plus qz quinq; ad tria fm magnitudinē est. Si qz nauigationes ratiocinetur 2 vias. p̄tingit accipere talium certitudines. Et quidē ad latitudinem vsq; ad inhabitabilia scimus habitaram. Dic quidem enim propter frigus non iam habitāre. hic aut p̄pter estum Que autē extra indicum et colūnas eracleas propter mare non videntur copulari per continuam esse omnes habitabilem quoniam aut similitur habere ne

esse locum quēdam ad alterum polum. sicut quem nos habitamus ad eum qui super nos palam qz proportionaliter habebunt. aliq; et ventorum existētia. Quare quēdam modū hic boreas est et nullus ab illa que ibi vīsa aliq; ventus sic existens q̄ nihil possibile p̄tingere huc. quoniam neq; boreas idē in eam q̄ hic habitationem omnium est. Est enim velut apogeios spiritus borealis donec boreas iste et in eam que hic habitationem fiat. sed quia habitatio ista ad arctum est posita plurimi boree flant. Tamen autem et istic deficit. et non potest longe p̄uenire Quoniam circa id quod extra lybiam mare australe quemadmodū hic boree 2 austri flant. sic ibi. Euri et zephyri succedentes continui semper flant. Qz quidem vgitur auster non est altero polo flans ventus palam Quoniam autem neq; ille neq; qui ab hyemali versione. Oportebit enim vtiq; alium ab estiuāli esse versionē. sic enim proportio nabile assignabit. Punc autem non est. vnus enim solus videtur flans exinde locis Quare necesse eum qui ab exusto loco flantem ventum est austrum. ille aut locus propter solis viciniam nō habet aquas neq; pascua. que propter liquefactionem facient crescas. Sed quia multo maior est locus ille 2 ex p̄tibus maior et amplior magis verax ventus est auster boree et p̄tingit magis huc q̄ iste illuc. Que quidem igitur causa est ventoz. 2 quomodo se habent aduicem dictum est.

Querit Quinto. vtz ventus sit exalato ca lida 2 sicca lateralit mota circa terram. Arguit p̄mo qz nō. qz si sic tē tpe vtzoz deberet vigere maxima caliditas p̄sequēs ē tū 2 experimētū. 2. Secūdo sic. vtz p̄sternit edificia 2 euellit arbores 2 eradicat. qd nō eēt si vtz eēt exalatio. facillit diuisibil. Tertio sic. si sic sequeret qz talis exalatio deberet descendere p̄ duas p̄riculas sicut pluuia. qd sensui nō apparet. 3. Quarto sic. auster est ventus calidus hūidus 2 nubiu p̄gregatiu. boreas p̄o est frigidus 2 siccus serentissim⁹. qz nō ois vent⁹ est exalatio calida 2 sicca. Quinto sic. si vtz eēt exalatio calida et sicca nō videret a quo moueret lateralitē circa terram.

In oppositum est. Arestoteles. Sciendū. qz postq; Aresto. de cōmū ut in p̄mo tractatu de mari flumib; et fontib;. ita q̄ in hoc tractatu scdo de cōmū de vtz. ostendit qd sit vent⁹ 2 q̄ sit cā cessatōis vtz 2 motōis eius. et etiā de positōe nūero ordine p̄teritōib; 2 de nō mibus eorum.

Secūdo Sciendū qz vt p̄t ex dōis duplex est exalatio. Quēdā ē exalatio calida et hūida que dicitur vapor. et est p̄ncipiū im̄p̄sionis hūidaz qdā est calida 2 sicca. 2 illa est duplex. quēdam

est inflammabilis que est principium impressionis ignis...

Tercio Sciendum quod ventus sic generatur...

Prima Conclusio et responsiva ad questionem...

Primo Dubitatur utrum pluuie quibus faciunt...

quod pluuia est causa commotionis et cessationis ventorum...

Becundo Dubitatur utrum sol sit causa commotionis ventorum...

Ad rationes Ante oppositum. Ad primam...

Positione autem ipsorum et qui contra...

iam dividere eodem modo Supponantur autem...

ros a locis ad arcum quam ab alijs qui ad meridiem...

Trechas et Argetes. estuofus autez auster et zephirus et curus. Rubico autez pdenfat celum. Trechas quidem valde Lips autez rarius. Trechas q de3 ppterca qz reflectit ad ipm. et qz comunis e boze et euro. quare qz frigidus est coagulans vaporantem acrem constare facit. Quia autez loco apclioricus est. habet multam materiaz et vaporem quem propellit. Sereni autez Aperchias trechas argetes. causa autez dicta est prius. Lo/ruscatores autez prius faciunt maxime bi et messes. Qui em de propeflant frigidum sunt propter frigidum autez fulguratio fit. segregatur em constans nubibus propter quod et quidem eorum dem horum gradinosi sunt. Lito em coagulat etesie autez sunt. autumo quidem maxime. deinde vere et maxime aperchias et trechas et argetes causa autez. qz etesie sunt maxime qm alijs falsitibus incidunt alijs. Isti autez maxime incidunt alijs falsitibus. causa autez dicta est et huius prius. Echese autez gyrat habitantibus circa occidentem et Aperchias in Trechas et Argetes et Sefiros. Aperchias em zephirus est. incipientes quidem ab visa. terminantes autez a longe. His autez qui ad orientem gyrant vsqz ad apcliorum. De ventis quidem igitur. et de ea q a principio generatione ipsorum et substantia. et de accidentibus passionibus communiter. et fm vnumquemqz tanta nobis dicta sunt.

Queritur Sero. vtz n duodecim sine ventis. Arguitur primo q sunt plures. quia quatuor sunt venti principales ad inuicem contrarij. sed inter quoslibet duos ventos debiles sunt tres medij. vnus per equedistantiam. et alij duo quom vnus est propinquior vni extremo et alter alteri. ergo ad minus sedecim sunt venti. Secundo arguitur sic. nauis te primo diuidit ventos in quatuor et quatuor in octo et octo in sedecim. et sedecim in triginta duos. cu ergo ipsi habeant magnam experientiam de ventis. sequitur q sunt plures venti q duodecim. Tercio sic arguit a qualibet pte terre potest eleuari calida exalatio et sicca non de facili inflammabilis. sed talis exalatio latera liter mota est ventus et p consequens sunt plures venti q duodecim cum sint plures partes signabiles in terra. Quarto sic arguitur tot sunt venti quot st puncta signabilia in orizonte. sed plura sunt puncta signabilia in orizonte. q duodecim. ergo plures sunt venti. Quinto sic arguitur q sint pauciores. quia tot sunt venti quot sunt qualitates prime et combinationes viles earum. sed illarum sunt solum quatuor. ergo sunt solum quatuor venti. Sexto sic arguit. oes venti dicuntur boreales aut australes. ergo sunt duo venti. In oppositum est philosophus.

Primo Sciendum q postq Aristoteles deters minauit de causis generationis et cessationis ventorum. consequenter determinat de positione de

numero de contrarietibus de nominibus et de appellationibus ipsorum ventorum. Pro quo notandum est q ad sciendum contrarietate et situm ventorum philosophus ponit duas suppositiones. Prima est q orbes est quidam circulus magnus ymaginatus in superficie terre diuidens ptem edii visam a no visa. Secunda suppositio est q illa que plurimum distant fm locum sunt contraria fm locum. sed que plurimum distant fm formam sunt contraria fm formam. Istis suppositis vult Aristoteles q in orizonte descripto ad modum circuli protrahatur linea ad centrum eius ad punctum a. qd sit occidens equinoctiale. et ab illo puncto per centrum orizontis protrahatur linea recta ad punctum b. in opposita circiferentia. qui quidem punctus b. sit orientis equinoctiale. deinde protrahatur alia linea ducens precedetem lineam ad angulos rectos et equales. s. a puncto i. qui est in septentrione ad punctum r. qui est in meridie. Deinde in orizonte signetur punctus z. qui est orientis estiuale et in opposito signetur punctus e. qui est occidens estiuale. Similiter quarto signetur punctus d. qui est orientis hyemale. et per punctum g. occidens hyemale. ducatur. ergo due linee vna a z. ad g. alia ab e. ad d. dicitur qz venti flantes ex punctis terminantibus illas dyametros transeunt per centrum circuli orizontis sunt contrarij. q maxime distant fm locum. Alterius patet q venti signati per illas litteras i. et r. contrariantur. Et similiter venti signati per a. et b. sed ad intelligendam istorum punctorum vltimus est.

Secundo Sciendum q occidens equinoctiale dicitur ille punctus in quo occidit sol qn est equinoctium. et per oppositum dicitur orientis equinoctiale vbi sol oritur quando equinoctium est. et hoc contingit quando sol est in ariete et libra. Sed orientis estiuale dicitur punctus ymaginatus in orizonte vbi oritur sol in solsticio estiuale. scz in cancro. Et occidens estiuale est punctus in orizonte vbi tunc occidit sol. sed orientis hyemale est punctus in orizonte vbi sol oritur quando est solstium hyemale. scz qn sol est in capricorno. sed occidens hyemale est punctus in orizonte vbi occidit sol quando est in capricorno. Ex istis patet q venti desigantur per has litteras e. et d. contrariantur. et etiam duo venti per. z. et g. et hoc clarius patet in figura practica di. fm modum predictum. Sed ad videndum particularium nomina positione et ordinem ventorum est.

Tercio Sciendum q a puncto signato in orizonte fiat ventus qui dicitur boreas grece sive Epikey as latine vero septentrionalis sive borealis qz fiat a septentrione. i. a polo artico. Sed ventus scds qui fiat a puncto z. dicitur kekeias grece. latine x. o vulturmus. qz alte tonat. Sed tertius qui fiat a puncto b. dicitur grece aperchias. latine vero subsolanus. qz qn sol est in equinoctio incipit flare sub sole. Sed quartus qui fiat a puncto d. dicitur grece curus. latine euronothus. Quintus ventus qui fiat a puncto r. grece dicitur notus. latine vero auster. Sextus qui fiat a puncto g. dicitur lips grece. latine vero effricus qui fiat ab affrica. Septimus qui fiat a puncto a. grece dicitur sephirus. latine vero fauonius. qz fouet plantae. Octauus qui fiat a puncto e. grece dicitur agetes. latine vero chorus. nam talis ventus in se trahit alios ventos. et facit eos reuolui. et sic patet q octo venti principales sunt contrarij ad inuicem. Sed pter hos octo ventos st alij quatuor minus principales. quorum vnus fiat a puncto e. medio inter. e. et i. grece dicitur trechas. latine vero cirsimus. qz facit alios ventos circuire. Alius autez fiat a puncto k. signato inter z. et i. qui grece dicitur messes. latine vero aquilo. quasi ligans aquas. Et istis duobus ventis nulli alijs pte sunt contrarij. Alius fiat a puncto n. signato inter g. et e. qui grece dicitur linonorus. latine vero affricusanter. Alius fiat a puncto n. signato inter r. et d. qui grece dicitur senkias. latine vero euroaus. et sic patet q sunt duodecim venti. Unde boreas qui fiat in septentrione est frigidus et siccus. Subsolanus qui fiat in oriente equinoctiali est calidus et siccus. sed vulturmus qui fiat in oriente estiuale est humidus. Et aquilo qui fiat a puncto medio inter septentrionem et orientem estiualem est frigidus et nubilosus. Sed ventus qui fiat ab oriente hyemali qui grece dicitur euroaus notus est calidus et aquosus. sed ventus qui fiat a polo artico. scz a tropico estiuale a meridie qui dicitur auster est calidus et humidus. vnus autez qui fiat a medio puncto inter austrum et orientem hyemalem qui est euroaus qui fiat inter eurum et austrum est frigidus et humidus. sed fauonius qui fiat ab occidente equinoctiali est frigidus et humidus. Sed affricus qui fiat ab occidente estiuale est siccus. et alios ventos reuoluit. Cirsimus qui fiat a puncto medio in septentrione et occidente estiualem est gradinosus et frigidus. et sic patet de qualitate ventorum.

quatuor minus principales. quorum vnus fiat a puncto e. medio inter. e. et i. grece dicitur trechas. latine vero cirsimus. qz facit alios ventos circuire. Alius autez fiat a puncto k. signato inter z. et i. qui grece dicitur messes. latine vero aquilo. quasi ligans aquas. Et istis duobus ventis nulli alijs pte sunt contrarij. Alius fiat a puncto n. signato inter g. et e. qui grece dicitur linonorus. latine vero affricusanter. Alius fiat a puncto n. signato inter r. et d. qui grece dicitur senkias. latine vero euroaus. et sic patet q sunt duodecim venti. Unde boreas qui fiat in septentrione est frigidus et siccus. Subsolanus qui fiat in oriente equinoctiali est calidus et siccus. sed vulturmus qui fiat in oriente estiuale est humidus. Et aquilo qui fiat a puncto medio inter septentrionem et orientem estiualem est frigidus et nubilosus. Sed ventus qui fiat ab oriente hyemali qui grece dicitur euroaus notus est calidus et aquosus. sed ventus qui fiat a polo artico. scz a tropico estiuale a meridie qui dicitur auster est calidus et humidus. vnus autez qui fiat a medio puncto inter austrum et orientem hyemalem qui est euroaus qui fiat inter eurum et austrum est frigidus et humidus. sed fauonius qui fiat ab occidente equinoctiali est frigidus et humidus. Sed affricus qui fiat ab occidente estiuale est siccus. et alios ventos reuoluit. Cirsimus qui fiat a puncto medio in septentrione et occidente estiualem est gradinosus et frigidus. et sic patet de qualitate ventorum.

Quarto Sciendum q multiplex possunt distingi venti. vno modo penes puncta signabilia in circiferentia orizontis. et sic essent quasi infiniti venti. quia infinita puncta possunt assignari in celo. Alio modo possunt distingi penes puncta signabilia in circiferentia orizontis notabiliter distantia ab inuicem. et isto modo possunt distingi penes combinationes possibiles quatuor qualitatum primarum. et sic essent quatuor venti. et istis tribus modis non distinguuntur ab astrologis. Quarto distinguuntur venti ab inuicem ab astrologis fm processum solis et aliorum planetarum sub zodiaco. et per distinctionem partium zodiaci. que sunt duodecim signa sub quibus hz sol suas virtutes ad eleuandum materiam ventorum. et hoc modo distinguendo ventos penes duodecim signa sunt tri duodecim venti. Et fm hoc ponitur.

Prima Conclusio responsiua. n duodecim sunt venti distinguendo ipsos penes distincti onem partium zodiaci que sunt duodecim signa. Pro batur conclusio. qz ventus fm suam substantiam est exalatio calida et sic eleuata a materia terre. sed duodecim signa zodiaci. ergo rationabile est ponere duodecim ventos. quibus non omnes venti flant in qualibet regione. Scz circa accidentia ventorum mouentur aliqua dubia.

Primo Dubitatur quare venti boreales communiter flant in autumo post tropicum estiualem et tamen venti australes non flant in vere post tropicum hyemalem. Dicendum q in vere post tropicum hyemalem calor solis plus debilis est. adeo q non sufficit exalare terram et ideo non sunt venti australes sed post tropicum estiualem. scz in autumo imatur ex calore estatis precedentis adeo q talis calor sufficit ad eleuandum materiam venti borealis. Vtrum est tamen

q post tropicum hyemalem bene flant aliqui venti australes debiles et tardi qui vigeantur magis et magis fm q sol magis accedit ad nos.

Secundo Dubitatur. vtrum venti australes fiat a polo antarctico nobis immanifesto. sicut venti boreales flant a polo artico nobis manifeste. Respondetur q australes venti a polo antarctico non flant nec a tropico hyemali. sed a tropico estiuale. Primum sic patet. quia sicut se habet boreas ad polam antarcticam. ita se habet ad nos ventus genitus sub polo antarctico. quia vtrobiqz est equalis distantia. sed boreas non fiat vsqz ad polam antarcticam. Unde non potest pertransire tropicum estiualem ppter nimium calorem existentem inter duos tropicos. ergo etiam ventus genitus sub polo artico non potest pertransire ad nos. quia non potest pertransire regionem aeris suppositam zone celesti interfecte duobus tropicis. ppter excessiuam frigiditatem vigenem in tali regione. Sed a parte parz quia in nostra terra habitabilis fiat auster a meridie. ideo dicitur ventus meridionalis et ita non fiat a polo antarctico nec a tropico hyemali. Relinquitur qz fiat a tropico estiuale. et quia locus a quo fiat auster est maior loco in quo fiat boreas. ergo auster est magis impetuofus q boreas.

Tercio Dubitatur. vtrum plures venti debeant flare a septentrione q a meridie. Respondetur q sic. quia locus suppositus septentrioni abudantior est aquis q regio supposita meridie. ppter nimium calorem sub meridie. et ideo tunc existit sub septentrione liquefacta et terra humefacta et calefacta plures eleuantur exalationes ab illa parte in parte terre supposita meridie. ideo plures sunt venti septentrionales q meridionales.

Quarto Dubitatur. vtrum venti debeant respondere ad quatuor principales. Respondetur q sic. quia illi venti sumuntur fm quatuor principales puncta orizontis. et distinguuntur fm quatuor combinationes principales quatuor qualitatum primarum. Illorum autez quatuor principalium vnus dicitur subsolanus qui fiat ab oriente equinoctiali. et est calidus et siccus et assimilatur igni. et complexionem colericam. Alius dicitur auster qui fiat a meridie. et est calidus et humidus et assimilatur aeri et complexionem sanguineam. Alius est fauonius qui fiat ab occidente equinoctiali. et est frigidus et humidus et assimilatur aque et complexionem flegmaticam. Alius est borealis qui fiat a polo artico. et est frigidus et siccus et assimilatur terre et complexionem melancholicam. et inter istos quatuor ventos subsolanus est sanissimus. ideo subsolanus est subtilior et clarior. deinde boreas est sanior qui est frigidus et claudit poros. et seruat acrem. Sed ex opposito auster mouet acrem et est congregatiuus nubium. et etiam fauonius turbat acrem. et non sunt sani isti duo venti. Dicitur vltra q sicut inter qualitates primas due st principaliores. scz caliditas et frigiditas. ita distinguendo ventos penes caliditatem et frigiditatem a demum non essent nisi duo venti principales scz auster et boreas. et fm hoc omnes venti frigiditatem dicerentur boreales et caliditatem australes.

Quinto Dubitatur. vtrum venti contrarij simul flare possint. Respondet pbs q venti contrarij fm eandem dyametrum non possunt simul flare. quia vel tales essent eque fortes. et sic miruo

se impedirent. vel vnus esset fortior altero. & sic totali- ter exterminaret debiliorum ventu. venti aut non con- trarij possunt simul flare. & etiam quidam venti flant in diuersis partibus sicut lips fiat in autumno. & kekias seu trestias in vere.

Sexto Dubitatur. Vtrū aliq̄ venti faciant alijs os cessare Responder Aretoteles q̄ sic. nam aperkias & arctes maxime faciunt alios cessare et sic valde sereni. Ratio primi est. quia eorum imper- est maxime ppe & sunt p̄muis & fortes & faciunt alios des- biliores ventos cessare. Ratio secundi est q̄ sunt mag- ni & fortes. ideo propellant nubes ab aere & causant les- teritatem. Vtrū tamen est vt habeatur in textu. si sunt vehementer frigidū tunc p̄ueniūt nubem anteq̄ p̄vel- lentur. & sic causant pluuias. sed inter oēs ventos kek- as est minus serenus q̄ in seipsum reflectit ideo est uu- bilis & causatiuus nubium

Septimo Dubitatur. que est causa generati- onis ventorum Responder p̄bis q̄ causa generationis ventorum est: q̄ quando vna pars incipit cessare tūc alia pars adhuc mora girat & voluit tūc illam partem & tūc videtur venti girare & fm q̄ ha- bent maiorem impetum vel minorem fm hoc hūc maio- rem vel minorem generationem.

Octauo Dubitatur. vtrū venti distinguantur p̄ces calidum & frigidum. humidum et sicum Responder q̄ aliqui venti sunt a domino frigidū aliq̄ calidū aliq̄ humidū aliq̄ siccū aliq̄ etiā grandino- si. aliqui etiam causant tonitrua & choniscationes & aliq̄ pluuioſi per que potest attendi distinctio eorum

Nono Dubitatur. in qua parte anni magis de- bent flare etnephel & venti circulares Re- sponder p̄bis q̄ maxime in autūno & deinde in vere. s; de etnephel & typhombus videbit in sequentijs Et p̄dictis patet que sit materia veterum & qualiter ges- nerantur venti quis sit ordo & positio eor. Parent etiā accidentia & nomina ipsorum Rationes ante oppositiū solute s; & maxime soluitur in hoc notabili

E agitatōe at & motu terre post hec di- cendum. Cā em̄ huius passionis ha- bita huic generi est Sunt aut̄ tradita vsq̄ ad p̄- sens tempus tria & a tribus Anaxagoras enim Clazomenius & prius Anaximenes milesius enūciauerūt. & his posterius Democritus ab- derites. Anaxagoras quidem igitur ait eth: e- rem natum ferri sursum. incidentē aut̄ in inferi- ora terre p̄caua mouere ipam. Que quidez em̄ sursum p̄ferunt p̄pter ymbres. qm̄ natura oēm similit̄ esse soniferā tanq̄ existentem. hoc qui- dem sursum. hoc autē deorsum totius spere. et sursum q̄dem hac existēte pre in qua hab itam? deorsum aut̄ altera Ad hanc quidē igit̄ cām ni- hū forte oportet dicere tāq̄ valde sumpt̄ dictā

sursum em̄ & deorsum putare sic habere. vt non ad terram quidem vndiq̄ serant grauitatē ha- bentia eorum. sursum aut̄ lenia. & ignis stultū et hoc videntes orizontem habitata quantam nos scimus alterū semp factū trāslatis tāq̄ ca- stente gabbosa & sperica. & dicere quidē q̄ p̄pter magnitudinem in aere manet Agitari aut̄ dice- re p̄cussam de subtrus p̄ totam Adhuc aut̄ nul- lum reddūt accidentiū circa terremotus Neq̄ em̄ regiones neq̄z ipa quēcūq̄ p̄cipiant hanc passionē Democritus aut̄ ait terrā plenā aqua exātem & suscipientē multā altaz p̄mualē aquā ab hac moueri. amplioze em̄ facta. q̄ non p̄it suscipere ventos iam insentē facere terre mo- tum. & exsiccatā trahentem in vacua loca ex- replecionibus transidentem incidentēz mouere Anaximenes aut̄ ait plutam terrā & exsiccatāz numpi. & ab his ruptis frustis incidentibus cō- cuti p̄pter quod & fieri terre mot? in siccitatibz et iterum in pluuioſis. in siccitatibz em̄ sicut di- ctum est exsiccatam numpi. & ab aquis sup hu- mecatam decidere Oportebat aut̄ hoc accidē- te subuersam multipliciter apparere terram. ad- huc aut̄ p̄pter quam causam circa quedaz loca sepe fit hec passio nullo dñā excessu tali ad ta- lia. & quidez oportebat omnino aut̄ sic existimā- tibus necariū dicere minus semper terremot? fieri & tandem cessare aliquando concussā Sic em̄ decidens talem habet naturā. quare si hoc impossibile. palam q̄ impossibile & hanc esse cau- sam Sed qm̄ manifestus. q̄ necariū & ab hu- mido & a sicco fieri exalarōem. sicut diximus in prioribus. necē hīs exūtibz fieri terremotis existit em̄ terra p̄ se quidem sicca. p̄pter imbrēs aut̄ hīs in seip̄a humiditatem multam vt & a sole: & ab eo qui in ipa igne calefacta multus qui- dem extra. multus aut̄ intra fiat spiritus. & hic aliq̄ quidem p̄muis extra fluit ois. aliq̄ au- tem intra ois. aliq̄ aut̄ & partitur Si itaq̄ hoc impossibile aliter habere. qd̄ post hoc p̄ detran- dum vtiq̄z erit: quale maxime motiuum erit eor- porū Accē em̄ qd̄ ad plurimū natum ire & rebe- mentissimū maxime tale esse. vehementissimū quidē igitur ex necitate qd̄ cāssime s; p̄- currit em̄ maxime p̄pter velocitatem Ad pluri- mum ois & natum est p̄transire qd̄ p̄ omne ire ma- xime potest Tale aut̄ qd̄ subtilissimum Quare si quidem spiritus natura talis maxime eorum spiritus motiuus Et em̄ ignis qm̄ cū spirim fue- rit. fit flamma. & fertur celeriter Non igit̄ aqua

neq̄z terra causa vtiq̄z erit. s; spiritus motus. cū intus fluxerit. qui extra exalatus propter quod sunt tranquillitate plurimi & maximi tremo- tū Continua em̄ existens exalatio cōsequitur vt in pluribus impetum p̄ncipiū. Quare aut in- tus simul aut extra fertur ois Quosdam aut̄ fie- ri & spū exire nihil irrationabile Videmus em̄ aliquando simul plures flantes ventos. quorū cum in terram ferat̄ alter. erit spiritū ente terre/ motus Vinores aut̄ hi magnitudine fiūt. pp- terca q̄ diuisum est p̄ncipiūz & cā iporum. no- cte at plures & maiores sunt terremotū. Qui aut̄ de die circa meridiem. tranq̄llissimum em̄ est. vt in pluribus diei meridies Sol em̄ cum maxime obrinet declinat exalationem in terrā Obrinet aut̄ maxime circa meridiem. & noctes aut̄ diebus tranquillores p̄pter absentia solis. Quare intus sit iterū fluxus. sicut recursus in p̄trarium eius que extra diffūsiōes. & ad diluui- lum maxime. tūc em̄ & spiritus nati sunt incipe- flare. Si igitur intus extiterit. p̄mutatum est p̄ncipiū ipoz. sicut Eurippus p̄pter multi- tudinem fortiozem facit terremotū Adhuc aut̄ circa loca talia fortissimi sunt terremotū. vbi mare fluxabile. aut regio spongiosa & subātrofa p̄pter quod & circa Elepsontum & circa Acha- iam & Siciliam & Euboie circa hec loca videt̄ em̄ penetrare sub terra mare. p̄pter qd̄ & Achi- ne q̄ circa Eclipsium a tali causa facte sunt Cir- ca dicta aut̄ loca terre motus sunt maxime p̄- ter angustia spiritus em̄ fact? vehementes & p̄- ter multitudinē maris allati repellitur iterū in terrā. qd̄ nati erat exflare externa Regionēz q̄ cūq̄ inania hūc q̄ subtrus loca multū suscipien- tes spm̄ p̄cutiunt magis Et vere aut̄ & autūno maxime & in spumosis & in siccitatibz fiūt. p̄pter eandē cām Tpa em̄ hec maxie spumosa. estas em̄ & hycms hec qdē p̄pter gelū. hec aut̄ p̄pter estū facit imobilitatē Hoc qdē em̄ valde frigi- dū. hoc aut̄ valde siccū est. & in siccitatibz qd̄dem spumosis aer. hoc ipm̄ em̄ ē achinos. qm̄ am- plioz exalatio sicca facta fuerit q̄ hūida In plu- uioſis aut̄ aplioze facit cā q̄ intus exalarōem ex- eo q̄ interceptiā in āgustioribz locis et compel- latur in minorem locum talis segregatio reple- tis concantantibz. a qua cūz inceperit obrinere. eo q̄ multa in partem locum comprimatur. for- titer mouer flans ventus & offendēs Oportet em̄ intelligere. q̄ sicut in corpore nostro & tre- morum & pulsuum causa est spiritus intercepti

virtus. sic & in terra spiritū simile facere. et hūc quidē terremotū velut tremorē esse. hūc autē velut pulsū. sicut accidit sepe post vrinationē p̄ corpus em̄ sit velut tremor qd̄a translato spi- ritu de foris int? subito Talia em̄ fieri & circa terrā. Quantā aut̄ habeat spūs virtutē. nō so- lum ex his q̄ in aere fiūt o; speculari. Hoc qdē em̄ p̄pter m̄gnitudinē existimabit vtiq̄ aliq̄s talia posse facere. s; in corpibz animalū. The- tani em̄ & spalimi spūs quidē sunt motus. tan- tum aut̄ vigore hūc. vt multi sil' tentates vt te- nere nō possunt obrinere motum infirmantiū Tale itaq̄ oportet intelligere factū & in terra vt p̄petur ad parū maius. Signa aut̄ horū ad nostrū sensum sepe facta sunt. Jā em̄ terre motus in q̄busdā locis factus nō prius desit anteq̄z crumpēs in euz qui sup terram locum manifeste. vt Etesius exiuit qui mouit ven- tus q̄le & circa craclea eaz q̄ in pōto nup factū fuit et pus circa sacra insulā. Hec em̄ est vna vocataz coli insulaz. In hac em̄ intumuit ali- quid terre. & ascendit velut collis moles cum so- no. Tandē aut̄ rupta exiuit spūs multus. & fa- uillā & cinerē eleuauit. et yppareoz ciuitatē ci- uitatē existentē non lōge oēm incinerauit. & ad quasdā in vralia ciuitatū veniūt. & nūc vbi exsuf- fiauūt palā est. Et em̄ facti ignis in terrā hanc putandū esse cām. cū decisum accendit̄ primo in pua discreto aere Argumentū aut̄ est q̄ flāt sub terra spūs. & q̄ sit circa quasdā has iūulas Lum em̄ vctus debeat flare auster p̄significat prius Sonāt em̄ loca ex q̄bz fiūt exsufflatōes p̄pterea q̄ mare ppellat̄ iam de longe. ab hoc aut̄ q̄ ex terra exsufflās repellat̄ iterū intus. q̄ qdē supgrediū mare hac facit sonū sine scismo p̄p̄ amplitudinē locoz. effundit̄ em̄ in immē- sum extra. & p̄pter paucitatē expulsi aeris Ad- huc fieri solē caliginosuz & obscuriorē sine nu- be. & ante matutinos terremot? aliq̄n tranq̄llit- tatē & frigus forte signū dicte cause ē. Solem em̄ caliginosuz & obscurū necariū esse incipit̄ / te spū. p̄gredi in terrā dissoluentē aerē & disgre- gantē Et ad auroz & matutinos tranq̄llitatē qz & frigus. Tranq̄llitatē qdē em̄ necariū vt in plurimū accidere. quēadmodū de em̄ est & pus velut regresso introfacto spū & magis aut̄ maio- res terremot?. Nō discretū em̄ hoc qdē extra. hoc aut̄ intus. s; siml' totū latū necariū valere magis frigus autem accidit p̄pterea q̄ exa- latio introvertitur natura calida existens fm

le. Non videtur autem venti esse calidi. quia movent aerem existentem plenum multo et frigido vapore sicut spiritus per os efflatus. Etiam hic de prope quod dem est calidus. sicut et cum hiemus. sed propter paucitatem non sicut manifestum. De longe autem frigidus propter causam eandem ventis. Deficiente autem in terra tali virtute veniens propter humiditatem vaporosus de fluxu facit frigus in quibus accidit locis fieri hanc passionem. Idem autem causa et signum fluctuationis fieri autem tremotus: aut ei per diem aut parva post occasum serenitate existentem nubecula subtilis apparet porrecta et longa velut lineae longitudo quae plurimum res spiritus deficientem propter translationem. Sic autem accidit et in mari circa littora. Quae quidem fluctuationes incidentes vel bene minus grosse et distorte sunt regimines. Quae autem placor fuerit propter quod parva sit segregatio subtilis sunt et recte. Quae quidem ergo mare circa terras facit hoc spiritus circa ea quae in aere caliginem. ut quae fuerit facta tranquillitas omnino res et subtilis de linquantur tanquam nubecula sit regimines aeris. Propter eandem causam autem et circa eclipses aliquando lucis accidit fieri tremotum. Quae enim iam prope fuerit interpositio. et non dum quidem sit omnino deficientes lumen et quod a sole calidum ex aere iam autem marcescentium tranquillitas sit contra translationem spiritus in terra quae facit tremotum autem eclipses. sunt autem et venti autem eclipses sepe. In principio quidem noctis autem eclipses mediae noctis. in media autem nocte autem diluculares. accidit autem hoc propter marcescere calidum quod a luna cum prope quidem fuerit facta latitudo in quo futura erit eclipsis. Remisso igitur quo detinebatur aer et quiescebat. iterum movetur et sit spiritus tardioris eclipsis tardior. Cum autem fortis factus fuerit tremotus non moritur neque ad semel cessat agitans. sed quod primo quidem usque ad quadraginta dies agitans. postea autem et ad unum. et ad duos annos notat secundum eadem loca. Quae autem magnitudinis quidem et multitudo spiritus et locorum figure per qualia ventus fluxerit. Quae quidem enim repulsus fuerit et non facile pertranscat magis quae percutit. et in tuis retineri necesse in resistentibus. velut aqua non potens pertransire. propter quod sicut in corpore pulsus non repetere cessant. neque cito sed per motum marcescentem et ortus spiritus. palam quod non moritur omnem expandit materiam. ex qua fecit ventum. quem vocamus scissum quousque igitur sumas. Reliquas horum necesse agitans et debilis autem et usque ad hoc. donec ventus minus sit exalatus quod non possit movere manifeste. Facit

autem et sonos qui sub terra sunt spiritus. et eos qui ante tremotus. et sine autem tremotibus iam alicuius facti sunt sub terra. Sicut enim et percussus aer omnimodis emittit sonos. sic et percussus ipse. Nihil enim differt. sicut et trans enim sicut et ipsum sicut et omne. Prevenit autem sonus motus. quod subtilior percutit est. et quod magis percutit penetrat sonus spiritus. Cum autem multo fuerit. quod ut movetur terra. propter subtilitatem propter facile quidem penetrare non potest movere. Quia autem offendit ad solidas moles et cavas et omnimodas figuras. omnimodum emittit sonum. ut aliquid quod videat quod quidam dicitur percutit vulgantes nuntiare terra. Jam autem et aquae cuperit factis terre motibus. sed non propter hoc aqua cum motus. sicut sicut et ex superficie autem desubter. vim inferat spiritus ista movens. et sicut fluctum venti. sed non fluctus vento. Quae et terra sic ventus quod causet passionem. et ventus enim agitans quod admodum aqua. effusio enim ventus quod est. sed hec ab eo quod dem est ut materiam patiuntur enim sicut non agunt. Spiritus autem ut principium. Ubi autem simul cum tremotum fluctus factus fuerit. cum quando contrarii facti fuerint spiritus. Hoc autem fit cum agitans terram simul spiritus latum ab alio spiritu mare repellere quod dem omnino non possit. repellens autem et coartans ad idem congregaverit multum. tunc enim necessarium victo hoc spiritu simul multum pulsum a contrario spiritu erumpere et facere cataclismum. fuit autem factum hoc et circa Behayam. Extra quidem enim erat auster. ibi autem boreas. tranquillitate autem facta et fluente in tro vento. factus fuit et fluctus et tremotus simul. Et magis propter mare non dare per flatum nem imperium facti sub terra spiritus: sed obistere. vim enim inferentia unicum spiritus quod dem tremotum fecit. hypostasis autem spiritus cataclismum. secundum partem autem fuit terre motus terre. et sepe ad modicum locum. venti autem non secundum partem quidem. cum exalationes quae secundum locum ipsum et vicinam conueniant in unum: sicut et siccitates digimus fieri et pluias secundum partem et tremotus quod dem sunt propter hunc modum venti autem non. Quae quidem enim in terra principium hunc ut ad unum omnes impetuant. Sol autem non sicut potest. pluvie autem suspensa magis ut fluant. ex principium acceperint a solis latere iam secundum diuersos locorum ad unum. Quae quidem enim igitur fuerit multum spiritus movet terram. ut autem tremor ad latum. fit a terra et secundum aliquid loca velut pulsus suis desubter propter quod et minus agitans hoc modo. Non enim facile

sic multum convenire principium. Ad longitudinem enim multiplex eius quae per profundo exalato. Ubi cumque autem factus fuerit talis scissus. egreditur multitudo lapidum. sicut bulentium in caldarijs. Hoc enim modo factus scissus quae circa symposium eversa sunt. et campus vocatus flegreus et quae circa liguistica regionem. In insulis autem ponticis minus sunt tremotus quod in in his quae ad terram. Multitudo enim maris infrigidat exalatores. et prohibet pondere. et vim inferat. Ad huc autem fluit. et non agitatur terra obstrata a spiritibus et quod multum occupat locum non in hanc. sed ex hac exalatores sunt et has consequuntur quae ex terra. Quae autem prope terram per sunt terre. Inter medium enim propter parvitatem nullam habet virtutes ponticas autem non contingit movere sine mari toto. a quo contente existunt. De tremotibus quidem igitur. et quae natura. et propter quam causam sunt. et alijs accidentibus circa ipsos dicitur etum est fere de marinis.

Querit Septimo. utrum motus terre sit possibilis. Arguit primo quod non. quod vel moveret a principio intrinseco vel extrinseco. non primo. quia tunc terra naturaliter exiret locus per primum. nec secundum quod nihil videretur posse violenter terram. Secundo sic si motus terre esset possibilis terra moveret per exalationem inclusam infra terram. sed hoc non. quia talis exalatio subtilis est. ergo de tali potest exire per poros terre. et per poros non causabit motum terre. In oppositum est per in tertio tractatu libri.

Primo Sciendum quod postquam per determinatur de ventis. inter determinatur de motu terre. de quo fuerit tres opinioniones antiquorum. Prima fuit Anaxagore ponentis terram esse spongiosam. et ideo inter concavitates eius ingreditur aer. quod huiusmodi aer natus est ferri sursum. ideo movet ipsam terram. Sed hec opinio est falsa. quia si hoc non posset reddi de ea quae tremotus magis fieret in uno tempore quam in alio. Secunda opinio fuit Democriti ponentis aquam depluram recipi in ventibus terre. quae cum amplius recipere non posset tunc fit ruptura terre propter violentiam. et fit tremotus. Tercia opinio fuit Anaximontis ponentis terram nimis desiccari a sole et postea depluram dissolvi et decidere in partes. et per poros facit motum terre. Sed hec opinio est falsa. quia si hoc de eorum appere multiplex subversio terre. quae tamen non apparet. Item tremotus continuo debent fieri minoribus tandem deficere. quia partes disrumpuntur. plerumque foramina terre. Omnis ergo his opinionibus supponit Aristoteles. primo quod terra est sicca. sed efficitur humida per pluias per quas redditur apta ad fumandum. et per virtutem solis et aliorum astroz quandoque generalis magna multum exalatio infra ipsam terram. quae huiusmodi exalatio quae exire per poros terre. et facit in aere magis ventos. quandoque vero continetur in terra. et facit magnum motum terre. quandoque per poros manet et partem exire de terra. et facit quos ventos et quos motus terre. Supponitur secundo quod ista coepta subtilia. aer et ventus sunt coepta velocissime mo-

bilis et citissime. Et quoque per que sit causa motus terre. nam virtute solis et aliorum astroz in ventibus terre et concavitatibus generalis magna exalatio calida et sicca inclusa infra terram. quae levis est et querens exitum propter rarefactionem materiam. et ne fiat penetratio dimensionum movetur de concavitate in concavitate. et rumpit aliquando in remedia concavitate. et in tali motu causat motum terre. Et sic fit motus terre declarat per multa signa. Primum signum est. nam marini motus terre sunt in tempore tranquillo. et hoc est signum quod exalatores quae sunt materia venti incluse sunt in terra. et sunt principium motus terre. Secundum signum est. quod plures et maiores motus terre sunt de nocte quam de die. et in meridie quam in alia parte diei quia illa tempora sunt magis tranquilla. Tercium signum est quod magnum motus terre sunt in locis spongiosis et cavernosis et iuxta mare. quia in talibus locis sunt multi spiritus inclusi causantes motum terre. Quartum signum est. quod motus terre maxime sunt in vere et in autumno. Aliud signum est. quod in animalibus spiritus causant tremores pulsus et spasmos. Est enim spasmus subita contractio nervorum quae communiter accidit in animalibus post emissionem urine calide. talis enim motus causatur in animalibus a spiritu incluso in venis et neruis. si ergo pars spiritus in corpore humano habet tantam virtutem quod quandoque prevaleat alijs virtutibus hominis et alterius animalis. non est mirum si multus spiritus infra terram inclusus possit movere unam partem terre et suas lere gravitati eius. Sextum signum est. nam ad sensus apparuerunt magnum motus terre. qui non cessaverunt donec terram rumpent. et ipsa rupta erant ventus magnus et maxima flamma et multi cineres in tanta abundantia quod quasi curvatas vicinas incenerantur. et hoc est signum quod exalatio calida et sicca inclusa infra terram est causa motus terre. Septimum signum est. quod in quibusdum insulis ante tremorum audiuntur multi soni a duentente mari. quia mare adueniens includit spiritus infra terram in angustum locum. qui cum partim exiunt per poros terre angustos faciunt sonos. Octavum signum est. quod ante tremotum apparet quaedam per nubecula interdum ad modum lineae. et hoc est signum quod ventus abfoctetur a terra. quando enim aer multum agitatur per ventos causantur magne et distorte et grosse nubes. sed quando est tranquillitas sunt nubecula longe et subtiles sicut est in venditionibus maris. Nonum signum est. quod tempore eclipsis luna plures fit tremotus. quia quando luna eclipsatur deficit lumen. et per consequens deficit calor elevans exalationes terre. sed calor manet adhuc terra calefacta ad intra. et ita exalatio inclusa in terra movet terram et non sunt venti. Et dicitur per conclusio naturalis ad quod si quod tremor per naturam est possibilis. quod satis per dicitur.

Dubitat Primo de accidentibus motus terre. Dicendum quod per motum accidens est quod quandoque tremor durat per quadraginta dies in una regione. quod per annum. quod per duos annos. et hoc est referendum ad multitudinem exalatores incluse infra terram. et ad dispositioem loci et meatus per quem exire exalatio. Aliud accidens est quod tempore tremotus audiuntur soni infra terram. et quandoque audiuntur ante motum terre. et de a vulgariibus magis terre. Aliud signum est. quod quandoque tempore tremotus exire extra terram magna multitudo aquarum quae propelluntur

itur ppter vehementiam motus exalatiois in terra. Ter...

Ad rationes

ante oppositu. Ad primam dicitur...

E choruscatoe autem et tonitruo. adhuc autem...

facta spiritus segregatio ad spissitudinem nubium...

esse aiunt. sed videri assimilates tanquam passio...

Queritur

Quaeritur. vixit tonitruum sit sonus factus...

Primo

Sciendum. quod sepe dicitur est duplex...

Secundo

Sciendum. quod tonitruum et choruscatoe...

sonus tonitruum noiaur. Et quod per quod diffinitio...

Primo

Dubium. vixit causas diuersitas sonus...

Secundo

Dubium. quomodo causas cunctas fulminis...

Tercio

Sciendum. quod sicut per calorem ignis aliquid...

Ad rationes

Sciendum. quod exalatio et tonitruum...

Quarto

Sciendum. vixit typhones enephyas incensiones...

cio fulmen hys aliquos effectus q̄ in causas naturales re-
 duci nō possunt. q̄ nō est de natura elemētari. Nō p̄
 q̄ fulmē aliq̄n̄ p̄burit hōiem sine lesione vestimētōy. et
 p̄burit ensem vagina reseruata integra In oppositū
 est Arestio. in secōdo capitulo hui⁹ sedi libri Pro r̄sioe
 Sciendū. q̄ postq̄ p̄s determinat
Primo de tonitruo et coruscatoe. p̄r de
 terminat de enephya et typhone in
 censione et fulmine. que generant̄ ex eadez materia sicut
 ab exalatoe calida et sicca inclusa in nube sicut tonitruū
 igit̄ pro distinctione istorū est.

Secūdo Sciendū. q̄ enephyas sic gene-
 ras. nā q̄ infra nubē summe fr̄s
 gādā icludat̄ exalatio calida et sic
 ca grossa et terrestis. tunc p̄ anipantistam fortificat̄ in
 calore. et mouet̄ imperuose q̄rendo exitū. et tandē fr̄gat̄
 nubē in debiliori pte. et hec exalatio calida et sicca a nube
 depulsa versus terrā lateralr̄ mora vocat̄ enephyas: et
 ita enephtas sic distiñt̄. Enephyas est vētus magnus
 a fr̄gidoitate nubis x̄tus terrā depulsus lateralr̄ mo-
 tus et trāsuert̄. Unde q̄ iste vētus est magn⁹. fr̄gido
 diras nubis nō sufficit̄ ipm̄ ppellere vsq̄ ad terrā dire-
 cre. p̄pter resistētiā eius. id̄ mouet̄ lateralr̄ et trāsuert̄
 ue. et iste vent⁹ h̄z duos effectus. nā obscurat̄ aerē ex eo
 q̄ multū grossus et adducit̄ pluuiā. cū a magna fr̄gido
 dirare nubis expellit̄. et cōiter fiat iste vēt⁹ an magnas
 pluuias. et q̄n̄ fuit magna tonitrua. Et typho est vētus
 a nube descendēs expulsi vsq̄ ad terrā motus circūgi-
 ratiue. Un̄ q̄ cū ille vent⁹ pcutit̄ terrā p̄ma p̄ q̄ p̄mo
 pcutit̄ terrā reflectit̄ a terra. et altera pte descendente ob-
 uat̄. ideo semicircū inuoluit̄ iste ptes. et est mot⁹ circūgi-
 ratiue talis exalatois. et id̄ iste vētus h̄z eleuare pulue-
 res et lapides: et q̄n̄z eradicat̄ arbores si fuerit magnus
 Ex q̄bus p̄z dīstīna inter enephyā et typhōnē. dicit̄ em̄
 p̄mo. q̄ typho est vent⁹ minor et subtilior: et enephyas
 id̄ pellit̄ a nube vsq̄ ad terrā. Ex quo sequit̄ alia dīstīna
 q̄ typho mouet̄ circū giratiue. et enephyas trāsuert̄.
 Tercio differūt. q̄ typho q̄n̄z causat̄ ex duobz vētis s̄z
 b̄nūicem obulantiū. et ex duobz nubibz. sed enephyas
 semp ab vnica nube pellitur.

Tercio Sciendū. q̄ quādo typho incendit̄
 vocat̄ incendio. ita q̄ incendio nihil ali-
 ud est q̄ typho ignitus apparēt̄ ad
 modū rote q̄ d̄r̄ge circūuolūtē et ignite. s̄z q̄n̄ enephyas
 incendit̄ apper̄ magnus ignis mot⁹ trāsuert̄. et q̄n̄z
 inflammat̄ ciuitates et regiones. Ex q̄bus p̄z q̄ ince-
 sio differt a coruscatoe. q̄ coruscatio vt̄ p̄us dictū est
 causat̄ ex percussione exalatois ad latera nubis. et sequit̄
 tonitruū. q̄d causat̄ ex motu exalatois.

Quarto Sciendū. q̄ fulmē est ignis sub-
 tiliō q̄ ē in materia rara a nube cū
 violētia inferius picet̄. Un̄ q̄n̄
 a nube frigida expellit̄ exalatio calida cū magna violen-
 tia. p̄pter velocitatē motus incendit̄ et mouet̄ inferi⁹ ves-
 locissime et imperuose et vocat̄ fulmen. cū d̄r̄ due s̄z sp̄s
 Nā quoddā fulmē d̄r̄ penetrās. q̄d s̄z h̄z materia sub-
 tiliō et rarā et velocissime mouet̄. Aliud fulmen d̄r̄
 p̄burit. et h̄z p̄pter aliquē densitatē materie et coloz
 ratiue corpa q̄ tangit̄ in quibus morā facit. q̄ ergo
 istud fulmen nō est oino lubricū. id̄ non penetrat̄ corpa
 dura et densa. sed aliq̄liter facit morā in ipsis p̄pter eo-
 rū resistētiā. et in illa mora aduri corpa dura et densa.

et inde est q̄ q̄n̄z p̄burit corpa hōis sine lesione vestis. et
 q̄n̄z p̄burit ellia sine p̄bustione carniū. vel colorat̄ cultel-
 lū sine ensem sine alteratoe vel aduisione vaginē. et hoc
 ideo. q̄ corpa porosa penetrat̄ q̄ non resistūt. sed adunt̄
 corpa dura et compacta que resistunt

Quinto Sciendū. q̄ fulminis ponunt̄ q̄dā
 accētia in textu. Pr̄mū est illd̄ q̄d
 immediatē tā dicit̄ est. Secūm est
 q̄ corpa fulmine percussa immediate an percussione vidē-
 tur moueri. et hoc p̄r̄git̄. q̄ fulmen sp̄ aliq̄s p̄cedit̄ ve-
 tus motus illa corpa. Tercū est. q̄ anim alia fulmine p̄-
 cussa in somno inuētiū habere oculos ap̄tos Sed q̄n̄
 cutunt̄ in vigilia h̄nt oculos clausos. Et r̄o est. q̄ q̄n̄
 pcutunt̄ in somno aperūt oculos. et an̄q̄ possunt claudē-
 dere motus illi. Et s̄r̄ q̄n̄ pcutunt̄ in vigilia claudūt
 oculos. et motus illi an̄q̄ aperūt. Quartū est q̄ cor-
 pora venenosa fulmine percussa purgant̄ a veneno. s̄z aia
 lia nō venenosa fulmine percussa efficiūt venenosa. et hoc
 p̄pter diuersam dispōem recipiētum. Nā fulmen pcutit̄
 ens aial venenosum p̄sumit humores venenosos. et sic
 relinēt carnē mundā. Quintū accētia est. q̄ corpa fulmi-
 ne inflammati difficulter p̄r̄ extinguūt. q̄ materia fulmi-
 nis est viscosa et multū adherens. Et p̄cedentiū factio
 p̄z respōdit ad quēsiū. q̄ eadē est materia fm̄ sub am-
 p̄dit̄. et imp̄ssionū. s̄z d̄r̄nt penes diuersa accētia. vt̄ p̄z
 ex sup̄dictis Rōes an̄ oppositum facte solute sunt ex
 iam dictis. Et hec de questione. et p̄ sequens de 10
 to scōdo libro metheoroz Arestordis

Incipit tercius liber Metheteoroz

Residuis autē dicam⁹
 opibus segregatois hu-
 lus p̄ducto iā mō dicit̄
 tes Spūs em̄ hic segre-
 gatus p̄ modica q̄dem et
 sp̄r̄m diffusus et sepe
 fact⁹ et p̄f̄as et subtilioz p̄tū ep̄is tonitrua fa-
 cit et coruscatoes. Si aut̄ multus sil⁹ et sp̄sioz
 minus aut̄ segreget̄ subtil. Enephyas vētus
 fit. p̄t̄ q̄d et violētus. Celeritas em̄ segrega-
 tois facit valitudinē. Quā q̄dē igit̄ assequit̄ m̄l-
 ta et p̄tinua segregatio eodē fit mō. quā d̄mo-
 dū cū itez in p̄tū moueat̄. tūc em̄ pluuiā et aq̄
 fit mltitudo. existūt q̄dē igit̄ ambo hec potētia
 fm̄ materia Lū aut̄ p̄ncipiū factū fuerit potētia
 cuiuscūq̄ p̄seq̄t̄ p̄cretū ex materia. Cuiuscūq̄
 aut̄ fuerit multitudo inextis aplioz. āplius et fit
 h̄ q̄dē ymber. h̄ aut̄ alter⁹ exalatois enephyas
 Quā aut̄ segregatus spūs q̄ in nube. aliq̄n̄ p̄r̄
 p̄cussit̄. sicut q̄n̄ ex amplo in angustū auferat̄

ventus in port⁹ aut vije. Accidit̄ em̄ sepe in ta-
 libz repulsa p̄ma pte fluentis corpis. p̄pter nō
 succedere. aut p̄pter artitudinē aut p̄pter rep-
 cutere circūlū et reuolutōem fieri spūs Hoc q̄
 dem em̄ in anteriori p̄hibet p̄cedere. h̄ aut̄ po-
 sterius impellit̄. q̄r̄ p̄pellitur in lat⁹ q̄ nō phi-
 bet ferri. et sic sp̄ habitū donec vtiq̄ vnū fiat. h̄
 aut̄ est circūlus: Cuius em̄ vna latio figure h̄
 necesse circūlū eē. Sup̄ terrā igit̄ p̄pter hoc fi-
 unt reuolutōes et in nubibz silr̄ fm̄ p̄ncipiū.
 Veritatem quia sicut q̄n̄ et nephtas fact⁹ fue-
 rit sp̄ nubes segregat̄. et fit cōtinuus ventus. et
 sic hic sp̄ cōtinuū assequit̄ nubes. p̄pter sp̄ssi-
 tudinē aut̄ nō potens segregari spūs ex nube.
 Verit̄ aut̄ circūlo q̄d p̄mo propter dictā cām
 Deorsum aut̄ fert̄. q̄ sp̄ nubes inspissat̄. q̄ exci-
 dit calidum. Vocat̄ aut̄ et incolorata fuerit hec
 passio. typhon vētus existēs velut enephyas
 indigestus. Borealis aut̄ nō fit typhon neq̄
 niuose habentibz enephyas: p̄pterea q̄ omnia
 hec spūs sunt: spūs aut̄ sicca et calida fit exala-
 tio h̄du igit̄ et frigus p̄pter obtinere extinguit
 mot̄ factū adhuc p̄ncipiū. Q̄ aut̄ obtinet pa-
 lam. neq̄ em̄ vtiq̄ eēt inofitas neq̄ borealia
 humida. Hoc em̄ accidit̄ eē obrinēte frigidit̄-
 tate. Sit q̄dem igit̄ typhou q̄n̄ enephyas fac-
 tus nō possit segregari a nube. Est aut̄ p̄pter re-
 pulsione gyrtatois. cū ad terrā delata fuerit re-
 uolutio sil⁹ deducens nubē. nō potens absolui
 q̄: at̄ fm̄ directū efflat̄ hac spiritu monet. et cir-
 culari motu vertit̄. et sursum fert̄: cuiuscūq̄ inci-
 dent vim inferens. Lū aut̄ detractus igniat̄.
 hoc aut̄ est cū subtilioz spūs factus fuerit voca-
 tur incendio Lo incendit̄ em̄ aerē ignitioue colo-
 rans. Si aut̄ in ipa nube multus et subtil ex-
 trudit̄ spūs: hoc fit fulmē. Si q̄dem valde sub-
 tiliū nō adurēs p̄pter subtilitatē. quā poete ar-
 geta vocant. Sic q̄dem em̄ p̄pter subtilitatē
 fert̄. p̄pter velocitatē aut̄ p̄uenit p̄transiēs an-
 teq̄ igniat̄. et morā faciens demigret. Hic aut̄
 tardior colorat̄ q̄dem. existit̄ aut̄ nō sed p̄ue-
 nit. Propter. quod et resistētia q̄dem patiūt̄ ali-
 q̄d. que aut̄ nō. nihil. Juxta q̄d clypei iā eramē
 liq̄factum fuit. lignū aut̄ nihil passum fuit. pp-
 ter raritatē em̄ p̄uenit spūs penetrās et p̄transi-
 ens: Et p̄ vestimēta silr̄ nō combussit. sed ve-
 lut attritōem fecit. Quare et hec omnia q̄ sp̄ri-
 tus palā. et talibus Est aut̄ aliq̄n̄ et oculis vi-
 dere. velut et nūc accidit̄ circa rēplum in Ephe

so robustum. ad multas em̄ ptes flamma fere-
 bat̄ continua discrepta scorsuz. Q̄ q̄dem em̄ fit
 mus spiritus. et ardet fumus manifestū est. et
 dictū est pus in alteris Lum aut̄ simul mult⁹
 cedat. tūc manifeste videtur spūs esse. Quod
 q̄dem igit̄ in quibz ignitionibz videt̄ hoc. et tūc
 multa materia fiebat multo fortius. nup̄ igit̄
 lignis vnde p̄ncipiū spūs erat multus sece-
 debat simul qua efflabat. et ferebat̄ sursum ig-
 nit⁹. vt̄ videt̄ flamma ferri. et inuadere domos
 Semp em̄ putare oportz assequi fulminibus
 spiritus et p̄cedere. sed nō vidēt̄. q̄ sine colore
 sunt. p̄pter quod et que debz pcutere. mouetur
 pus q̄ pcutiatur. tanq̄ pus incidente p̄ncipiū
 spūs. Et tonitrua aut̄ diuidūt̄ nō sono. sed q̄
 simul segregat̄ q̄ plagam fecit et sonū spiritus
 q̄ si percussit̄ diuidit̄. exurit aut̄ nō. De toni-
 truo q̄dēz igit̄ et coruscatoe et enephyas. adhuc
 aut̄ de incendit̄ et typhonibus et fulminibz
 dictū est. et q̄ idem omnia. et q̄ differētia omnū
 ipsoz. De halo aut̄ et iride q̄d vtrūq̄ et p̄pter
 quā causam sit dicamus. et de pareijs et p̄gis
 Et em̄ oia hec sūt p̄pter eadē causas inuicēz
 Pr̄mo aut̄ oportz accipere passiones et accētia
 circa vnūquodq̄ ipsoz. Ipsius q̄dem igit̄ ha-
 lo apparet sepe circūlus totus. et fit circa solē et
 lunā. et circa splendētia ipsoz. astroz. Adhuc
 aut̄ nihil minus nocte q̄ die. et meridiē q̄ sero
 Diluculo aut̄ minus et circa occasum. Iridis
 aut̄ nunq̄ fit circūlus. neq̄ maior semicirculo
 decūso. Et occubente q̄dem et oriente mino-
 ris q̄dem circuli maxima aut̄ portō: Eleuato
 aut̄ magis circuli q̄dem maioris. minor aut̄ p-
 portio. Et post aut̄ūnale q̄dem equinoctiū in
 breuioribz diebz om̄i hora fit dici. In estiuis
 aut̄ nō fit circa meridiē Neq̄ duabz plures iri-
 des nō sūt simul. harū aut̄ tricolor: q̄dem vtra-
 q̄ et colores eodē et eq̄les fm̄ numez h̄nt in-
 uicem. Obscuriores aut̄ eius q̄ extra et ecōtra-
 rio positos fm̄ positōem Que q̄dem em̄ inter
 p̄mam habet periferiā que maxima puniceā.
 Que aut̄ exterius minimā q̄dem propinq̄ssi-
 me aut̄ ad h̄c et alias p̄portionalr̄ Sūt autē
 colores hi q̄s solos q̄dem fere nō p̄nt facere pi-
 ctiores. Quosdā em̄ ipsi miscēt. puniceus at̄
 et viridis et alurgus nō fit mixt⁹. iris aut̄ hos
 h̄z colores. Qui aut̄ inter puniceū et viridē ap-
 parz sepe rancos. Parelij at̄ et virge sūt ex la-
 tere semp et neq̄ desup. neq̄ ad terram neq̄ ex
 opposito. neq̄ aut̄ nocte. sed semp circa solem

Adbuc autem dum ascendit aut descendit semper plurima aut ad occidentem. In medio autem raro ut in bosforo aliquando accidit. Per totam enim diem simul orientes duo pariter pmanerunt usque ad occasum. Que quidem igitur circa unumquodque ipsorum accidit hec sunt. Causa autem horum omnium eadem omnia enim hec refractio est. Differunt autem modis et a quibus et quomodo accidit fieri refractionem ad solem. aut aliud aliquid fulgidum. Et per diem quidem iris fit. Hoc autem a luna. ut quidam antiqui putant non fiebat. Hoc autem patiebantur propter raritatem. latebat enim ipsos: fit enim raro ac fit. Causa autem et quod in tenebris latent colores et alia multa oportet accidere. et omnia hec in die una mensis. In plenilunio enim fieri necesse si debeat fore. et tunc aut oriente aut occumbente. propter quod quidem in annis quinque ginta bis comperimus solum. Quod quidem igitur visus refrangit sicut et ab aqua. sic et ab aere et omnibus habentibus superficiem planam. ex his quod circa visum ostensa sunt oportet accipere fidem. Et quod speculorum in quibusdam quidem et figure apparent in quibusdam autem colores solum. talia autem sunt quecumque per speculorum et nullam sensibilem habent divisionem. In his enim figuram impossibile apparere videbitur enim divisibile. Omnis enim figura simul videtur figura esse et divisionem habere. Quoniam autem appareat aliud necessarium. hanc autem impossibile. relinquuntur colorum solum apparere. Color autem aliquando quidem clarus videtur clarior. aliquando autem aut propter misceri ei qui speculi. aut propter debilitatem visus alteri coloris efficit fantasiam. Sit autem de his nobis specularium in demonstrationis circa sensus. propter quod hec quidem dicam. His autem quod existat vramur ipsi

In circa initium ter

ej libri metheororum querit primo. Utrum radius visualis refrangatur in occursum medij rarioris vel densioris. Arguitur primo quod nullo modo possit refrangitur nisi radius perpendicularis non potest refrangi in occursum cuiuscumque medij. ergo nec radius obliquus. Quod sequentia tenet. quod radius perpendicularis et obliquus ab eodem corpore lucido procedit. et sunt eiusdem rationis. Antecedens concludunt omnes spectant. Secundo sic. si radius visualis refrangatur in occursum medij densioris. sequeretur quod nulla res apparet in loco in quo tamen veraciter est nec sub veritate. Sequela patet. quia illud quod apparet per refractionem maius apparet et alibi quod sit. Item si radius visualis refrangatur in occursum medij densioris vel rari

oris. sequeretur quod radius visualis refrangeretur in oculo. quod tunc oculi sunt densiores quam aer exterior. et sic omnis res apparet maior quam est. In oppositum est. Resto. in tertio libro metheororum in quo agit de his que apparent per refractionem et reflectionem. De halone inde patens et virgibus. que sunt idem substantialiter

Primo Sciendum quod per radiam visualem intelligitur lumen directe multiplicatum ab aliquo corpore luminoso per aliquod medium. et bene dicitur tale lumen radius visualis. quod per tale lumen species et forma rei visibilis pervenit ad oculum. Et est notandum quod reflectio et refractione differunt ab invicem. Nam radius dicitur reflecti quando ab aliquo corpore opaco reverbatur. et sic reflectitur versus corpus luminosum a quo processit. ut patet in peluis. sed quando radius visualis per speculum vitreum devotando a primo puncto et recedendo a perpendiculari. tunc talis radius dicitur refrangi. Et ita sicut possit dicitur halo apparet per refractionem. iris vero per reflectionem. Resto. tamen indifferenter utriusque nominibus

Secundo Sciendum quod quando aliquis radius reflectitur oportet quod angulus reflectionis sit equalis angulo incidentie. et e contra angulus incidentie dicitur angulus causae. et linea procedente a corpore luminoso. et cadente super aliam lineam vel superficiem existetem in corpore a quo potest fieri reflectio. sed angulus reflectionis est angulus causae. et ab eadem linea reflecta seu reverbata a superficie super quam per mo incidit solum corpus luminosum.

Tercio Sciendum quod cathecus est radius visualis procedens a corpore luminoso usque ad illud punctum in quo occurrit radius visualis reflectus cum eo si recte procederet per superficiem a qua reflectitur. ideo res visa apparet per reflectionem percursum radius visualis cum catheco. et inde est quod ymago apparet infra speculum.

Quarto Sciendum quod radius perpendicularis non refrangitur. sed corallus est sit per medium. et reflectitur versus corpus a quo processit. Et huius est ratio. quod non est maior ratio quod refrangatur ab una parte quam ab alia. et quo est reflectus ideo vel transit vitreus vel reflectitur in seipsum. et ita radius perpendicularis est fortissimus. sed radius obliquus potest refrangi. et quanto magis perpendiculari propinquiores tanto sunt fortiores. et quanto plus recedunt a perpendiculari tanto sunt debiliores.

Quinto Sciendum quod a quolibet puncto corporis luminosi in quodlibet punctum medij existens infra speculum corpotis luminosi pervenit lumen per punctum et multiplicatur. nam habet in una positione et spectant. quod quodcumque punctum et corpus luminosi quodlibet punctum medij illuminat. Et si obliquus. quod tunc in quolibet puncto medij est infinitum lumen intensius. quod in corpore luminoso sunt infinita puncta a quibus quolibet multiplicatur lumen in quodlibet puncto medij. Rursum dicitur quod punctum in illa positione accipitur physice et non mathematice. Quoniam autem physice punctum non est indivisibile. nec sunt infinita puncta per se in aliquo corpore.

Sexto Sciendum quod in corporibus humidis peluis et terris apparent ymagines. ut facies hominum apparent in aqua. et etiam in speculo. immo narrat philosophus de quodam qui dicebat

antiphon huius debiles oculos. adeo ut facie suam videbat in aere. id est etiam ab aere reflectuntur radii visuales. sed non precipitunt a nobis. quod aer terminat visum in magna distantia in qua non possumus videre imaginem reflectam. Unum notandum quod claritas vel obscuritas speculi multum facit ad hoc quod res visa in speculo apparet clariores vel minus clarae. res enim visa in pulchriori vel clariori speculo apparet clariores et pulchrior. Et si speculum sit purum sive pure vitratum aliter quod propter puritatem non habet puritatem figuram rei visibilis. Et ideo si cur dicitur postea. colores videtur apparet per reflectionem. facta a puris gurgul qui tenet locum purorum speculorum non sufficit tamen reperire figuram corporis luminosi sed solum colorum.

Prima Conclusio. radius visualis obliquus in occursum medij densioris refrangitur ad lineam perpendiculararem. probatur quod cum densius sit lumen multiplicatum per medium densius quam per medium rari. sequitur quod radius obliquus in occursum medij densioris tendit ad lineam perpendiculararem fortificando se ut possit medium densius penetrare

Secunda Conclusio. radius visualis obliquus in occursum medij rarioris refrangitur a perpendicularari. patet quod lumen est diffusius se in quantum per se quod occurrit in medio densiore. Et ex hoc patet reddi etiam quare denarius potest in fundo peluis plene aqua apparet maior. quod tamen non apparet si non esset in aqua visu stare in equali distantia. quod radius visualis denarius existens in fundo peluis plene aqua videtur ut possit multiplicari per aquam. sed tamen occurrente medio rariore refrangunt a perpendicularari. et sic apparet denarius in occursum radii visualis cum catheco et apparet maior quam sit in alio loco. Et eadem de causa baculus huius medietatis in aqua et habens medietatem extra apparet fractus. nam illa pars quae est in aqua videtur per radius factos a perpendicularari. ideo apparet alibi et maior quam sit. non autem alia medietas

Tercia Conclusio. nullus radius visualis refrangitur in medio uniformi. patet quod non est maior ratio. quare frangeretur in una parte quam in alia.

Quarta Conclusio. radius visualis bene refrangitur in medio uniformi. patet de illo de quo dicitur est quod videbat faciem suam ante se in aere. Patet etiam quia sicut philosophus dicitur secundo de anima. quod simile est de sono echorum et de lumine. quia semper sit reflectio soni in medio sicut et lumine. sed reflectio soni et luminis non est nobis manifesta. nisi si sit ab aliquo corpore prohibente omnino vitreore processum soni et luminis. Patet etiam conclusio. quod lumen debilius est in magna distantia a corpore lucente quam prope. unde in sua multiplicatione continue debilitatur quod continue magis et magis distat a suo fonte. modo quod est aliquid magis coniunctum suo fonti tanto fortius est. ita pars quod non equalis fuerit reflectiones in quolibet puncto medij. sed sunt maiores vel minores secundum maiorem vel minorem distantiam a corpore luminoso

Quinta Conclusio. radius perpendicularis nunquam refrangitur. sed bene reflectitur quod satis patet per ea quae dicta sunt de terminantur de impressionibus quae apparent per reflectionem. ut refractionem radiorum visualium.

Ad rationes An oppositum ad primum dicitur quod radius visualis equaliter respicitur super superficiem super quam incidit. et ideo non potest frangi ad unam partem plus quam ad aliam. sed potest haberi vitreus. procedere. et ideo potest reflecti et non refrangi. Ad secundam per solutio ex dicitur. dicitur enim quod illud quod apparet per reflectionem a perpendicularari in occursum medij rarioris apparet maius et alibi quod sit. et si medium sit uniformi me tunc res visa apparet videtur in sua vera quantitate et solo loco supposita debita distantia. Alia ratio solutio ex dicitur. Primo autem de figura halo dicam. quod quare circulus fit quare circa solem aut lunam. sicut autem et de aliis astris. Eadem enim in omnibus congruit ratio fit quidem igitur refractione visus consistente aere et vapore in nubem. si regularis et purus primum consistens existerit. Propter quod et signum consistencia quidem aqua est. tamen distractioes et marcedines hec quidem serenitatis. Distractioes autem spiritus siquidem enim neque marcescat. neque distrahatur. sed permittat procedere propria natura a que signum verisimile est. Insuper enim iam fieri tale consistencia. ex qua continuitate accipiente in inspiratione necessarium in aqua venire. propter quod et nigrescunt colore hec maxime aliis. Cum autem distrahatur spiritus signum. Divisio enim a spiritu facta est iam quidem ente nondum autem parte. Signum autem huiusmodi quod hinc fit ventus undecumque principalis facta fuerit discussio narcefacta autem serenitatis. Si enim non poneret aliter sicut aere. ut obtineret interceptum calidum neque veniret in inspiratione ad quam palam quod sic vapor segregatus est ab exalatione sicca et ignea. Hoc autem pulchri temporis signum. Quomodo quidem igitur habere aere sit refractione dicitur est. Refrangitur autem a consistente caligine circa solem aut lunam visus propter quod non ex opposito sicut iris apparet. Unde dicitur autem sicut refracto necesse circuli esse aut circuli partem ab eodem enim signo et ad idem signum equaliter frangentur super circuli lineam semper. Sit enim a signum in quo. a. ad. b. fracta que. a. g. b. et que. a. 3. b. et que. a. d. b. Equales autem hec a. g. a. 3. a. d. in uice. et que ad. b. in uice puta. g. b. 3. b. d. b. et per trabatur. a. e. b. quare trigoni equaliter. Et tamen super equaliter. a. e. b. Ducant autem catheti ad eorum angulis. a. g. quidem. g. e. a. 3. aut. 3. e. a. d. aut. d. e. Equales itaque hec. In equalibus enim triangulis et in uno plano omnes. ad rectum omnes est quod a. e. b. et ad unum signum. e. copulantur. Circulus igitur erit. descripta centris autem e. Est igitur. b. qui dem sol. a. autem visus. Que autem circa. g. 3. d. peripheria nubes a qua refrangitur visus ad solem. Oportet autem intelligere continua specula sed

propter paritatem unumquodque quidem innuissibile. Quod autem ex omnibus unum esse videtur propter deinceps. Apparet autem quod quidem album sol circulo continuo in unoquoque apparens speculorum et nullam habens sensibiles divisionem versus terram autem magis quam tranquillius est. Spiritus enim existens non est stans manifesta. Juxta autem hoc nigra habita peripheria propter illius albedinem visa esse nigrior. Sæpius autem sunt halo circa lunam quia sol calidior existens citius dissolvit consistentias aeris. Circa cetera astra autem sunt quidem propter easdem causas non significantur autem similiter quia parvas penitus insnuant consistentias et nondum secundas Insuper autem quod quidem est refractione dem est prius

Queritur Secundo. ut halo habeat appere circularis figure. Arguit primo quod non. quia inis non apparet circularis figure. nec halo. non a tenet. quia eorum est eadem ut habet in textu. omnia enim ista appent per refractionem halo scilicet yris virge et parit. Secundo sic. circulus est figura plana unica linea et unica superficie preterea non habens profunditatem sicut halo habet profunditatem. non est circularis figure Tercio sic arguit vel halo haberet tale figuram ab astro vel a nube per quam refractione fit. non primum quia quando luna est semiplena frequenter apparet halo. nec secundum. quia nubes nullam figuram sibi determinant.

Primo Sciendum. quod halo grece idem est quod corona latine. Unde halo nihil aliud est quam circulus appens circa lunam solum vel quodcumque astrum. Et materia halonis est vapor modicum inspissatus in quo refranguntur radij luminosi ipsius astri vel alterius corporis splendens. et hoc per se signum. quod quod halo inspissatus et ingrossatus sequitur pluvia. et hoc signum ipsius halonis est materia pluvie. sed quod halo in una parte distrahatur tunc ut in pluvium sunt venti. quod tunc venti dividunt consistentiam vaporum et quibus fit halo.

Secundo Sciendum. quod halo habet plura accidentia. Primum autem quod videtur habere coloris albi circa quem appert quod dicitur nigredo. Cuius ratio est. quod halo appert per lumen incidens in materiam vaporis. id est illa pars vaporis in qua incidit multum lumen appert alba. quod scilicet inter visum nigrum et corpus luminosum appert per alba. et per circumstantiam quod modicum lumen recipit appert nigra. Aliud est. halo magis appert in principio autumni et circa æquinoctium autumale. quam in hyeme et estate quod halo requirit vaporem non multum inspissatum. id est requirit frigidum spiritum. Tercium est quod halo non appert stare verno. quod ventus disgregat calorem vel vapores a loco in quo deberet appere. nec permittit talem materiam coalescere. Quartum accidens est quod halo magis appert de nocte quam de die et magis de sero quam in meridie. non enim appert in meridie propter nimium calorem digerentem materiam eius. et quod visus fit plus raris de nocte. tamen non est manifestum. quod nos non observamus quod nocturna. Unde sepe halo fit sub luna vel sub alijs

astris quibus non apparet nobis Sciendum. quod halo sic generatur non quod vapor humidus uniformis disponitur in raritate et densitate ingrossatur in media regione aeris sub aliquo astro luminoso. tunc quod radij diuisi perpendiculariter est fortissimus dissipatur medium vaporum. et facit ipsum apparere circulariter vel orbiculariter versus partes extremales. ita quod radij franguntur ad perpendiculararem. et hoc per exemplariter. Silapis perpendiculariter cadat super aquam planam sunt inundationes circulares quod quanto distantes sunt a puncto in quo cecidit lapis istius maiores. Similiter illa materia que est inter et aspectum nostrum et astrum luminosum apparet nobis clara. et non aliter per se sunt ad latum et videtur nobis quod illa materia que est inter aspectum nostrum et astrum fluat ad partes extremales.

Cōclusio Rursus halo dicitur apparere circularis figure. probatur ratione mathematica. per quam supponitur per se primo tres suppositioes. prime due de primo libro Euclidis et tertia de tercio. Prima suppositio que supponitur. quod omni duorum triangulorum quorum duo latera unum sunt equalia duobus lateribus alterius duorum angulorum equaliter contenti equaliter fuerint. duorum latera seles recipientia equalia fuerint. tunc basis unius erit equalis basi alterius. et reliqui anguli reliquis angulis. et totus triangulus toti triangulo. Secunda suppositio est quod omni duorum triangulorum. quod duo latera unum duobus lateribus alterius equalia latera fuerint. basisque unius basi alterius necesse est angulos in illis lateribus contentos esse equales. Tercia suppositio est. si plures linee recte que duo a diversis punctis perveniunt eodem in idem punctum ceciderint tale punctum est centrum circuli. et linea tangens extremitatem illarum linearum est circularis. Supponitur huius tertius quod caligo que est inter corpus luminosum et aspectum nostrum sit uniformis dispositionis in raritate et densitate huius suppositio. Arguit sic. sit sol. a. et visus. b. pertrahatur linea perpendicularis. a. b. per medium caliginis quod est. e. et signentur tria puncta in nube. scilicet d. g. j. que distantia ab ipsa littera. e. a quibus frangantur radij luminosi si ipsius solis ad lineam perpendicularem et currant in puncto. a. tunc intelligantur tres anguli magni. scilicet b. g. a. b. d. a. t. b. j. a. qui probantur esse equaliter per eadem suppositionem nam linea. a. g. t. a. j. t. a. d. sunt equaliter. et similiter linea b. d. b. g. t. b. j. sunt equaliter et basis. b. a. communis est tribus angulis. Et ita isti tres anguli magni sic se habent quod duo latera unius sunt equalia duobus lateribus alterius et basis unius basi alterius. ergo per secundam suppositionem necesse est illos angulos illis lateribus contentos esse equaliter et quodlibet triangulum cuiuslibet trianguli. Ducantur igitur tres linee perpendiculares versus punctum ab illis tribus punctis in nube signatis super lineam. a. b. ad punctum. e. que linee sint. d. e. g. j. e. tunc constituantur tres parvi trianguli scilicet a. g. e. a. d. e. t. a. j. e. et istorum trium angulorum duo latera unius. scilicet g. a. t. e. a. t. anguli. g. a. equalia sunt duobus lateribus versus maiores anguli. i. lateribus. a. d. t. a. e. scilicet trianguli. t. a. e. t. a. j. t. e. t. e. i. trianguli illis equaliter per tertiam suppositionem. et sic per primum a suppositioem iste tres bases. i. e. d. e. g. t. e. j. aliorum triangulorum erunt equales si iste tres linee ducantur directe a diversis partibus ad idem punctum et sic plures que duo. sic patet punctum est centrum circuli. et linea tangens extremitates distantiores illarum linearum erit circularis per tertiam suppositionem suppositam. et halo apparet figure circularis quod fuit probandum.

Ad rationes An oppositum. Ad primam dicitur quod non est iste de halone et videtur non halo apparet per refractionem sed yris apparet reflectione ut postea dicitur. Ad secundam dicitur quod ibi caput circuli. per corpore circulari vel orbiculari. Ad tertiam dicitur quod talis figura causatur ex refractione radij omni luminosorum facta in caligine nubis ad perpendicularem que quidem caligo est uniformis dispositionis in suis partibus in raritate et densitate. et ita ista figura dependet ab utroque scilicet a corpore luminoso et a nube.

Ualis autem quodam refractione et quomodo. et propter quam eam singula sunt accitius circa ipsam dicimus nunc. Refractus quidem igitur visus ab omnibus videtur planis. Hoc autem est et aer et aqua. fit autem ab aere quidem cum factus fuerit consistens. Propter visus autem debilitate sepe et sine inspissatione facit refractionem quibus aliquando accidit cuidam passio debilitate et non acute videntur. Sic enim idolum videtur debet procedere ambulante ipsum ex opposito respiciens ad ipsum. hoc autem patiebatur. quod visus refrangebatur ad ipsum. Sic enim debilis erat et tenuis valde ab infirmitate. ut speculum fieret. et propinquus aer. et non posset repellere. sicut quod longum et spissus. Propter quod quidem et summitates retracte videntur in mari: et maiores magnitudines omnium. cum Lunam flauerint. et quod in caliginibus velut et sol et astra orientia et occubentia magis que in medio celi existunt. Ab aqua autem maxime refrangitur et ab incipiente fieri magis adhuc que ab aere Quelibet enim partium ex quibus fit constantibus rotatio speculum necesse est esse magis caligine.

Quomodo autem et manifestus et demum est prius quod in talibus speculis color tamen apparet. Figura autem immanifesta necessarii plures. cum incipiat plures. et ita quidem consistat irrotationes. que in nubibus aer nondum aut pluat si ex opposito fuerit sol aut aliud aliud sic fulgidum: ut et fiat speculum nubes et refractione fieri ad fulgidum ex opposito. Fieri que emphasim coloris non figure in unoquoque speculorum ex parte pro et indivisibili. Ea autem quod ex omnibus ipsis constantate magnitudinis visa necesse se constantem magnitudinem eiusdem appere coloris. unumquodque enim speculorum eundem reddit coloris primum. Quare quomodo hoc contingit accidere. cum habeat hoc modo sol et nubes et nos sumus interme

dio ipsorum. erit propter refractionem emphasim quodam Quinimo et videtur tunc et non aliter huiusmodi facta ut dicitur. quod de igitur iris sit refractione visus ad solem manifestum propter quod et ex opposito se fit Halo autem circa ipsum quodvis abo refractione. Sed hec quidem colorum varietate differt. hec quidem enim ab aqua et nigro sit refractione et de longum. hec autem de parte et ab aere albiorum secundum naturam. Apparet autem fulgidum per nigrum aut in nigro puniceum. differt enim nihil a puniceo. videre autem licet viridum lignorum ignem quomodo rubeam habet flammam. propterea quod fumo multo mixtus est ignis fulgidus existens et albus. Et per caliginem et fumum sol apparet puniceus propter quod videtur quidem refractione que prima tale habere videtur colorem. A guttis enim per visus sit refractione. Que autem ipsius halo non. de alijs autem coloribus posterius dicemus. Adhuc autem circa ipsum quidem sol non fit mora talis consistentie. sed aut pluit aut dissolvitur. Ex oppositis autem in intermedio generationis aqua fit quoddam tempus. Quomodo si quidem fieret. esset utique colorata halo sicut iris. Hunc autem tota quidem non fuerit talem habentia emphasim. Neque circulo parva autem et secundum partem que vocantur virge. quomodo si constaret talis caligo: qualis fiet utique ab aliquo aut aqua aut aliquo alio nigro. sicut dicimus. apparere utique iris tota. sicut que lucernas. Circa has enim secundum plurimam australibus existentibus iris fit hyeme. Varietas autem manifesta fit humidis huiusmodi oculos. Hoc enim visus cito propter debilitatem refrangitur. fit autem et ab humiditate aeris et ab evaporatione a flamma defluente et mixta. Tunc enim sit speculum. et propter nigredinem enim fumosa sua portio illa. Lucerne autem lumen non album sed purpureum. appert circulo et iriale. puniceum autem non. Est enim visus quod paucus que refrangitur et nigri speculorum. Que autem a remis sursum lata ex maris parte quod dem eodem modo est quod in celo. Colore autem sicut in eis que circa lucernas. Non enim puniceum sed purpureum huiusmodi coloris videtur. Refractione autem a puissimis que de partibus autem sit guttis. Ne autem aqua segregata sit ita penitus fit autem et sic subtilibus rotibus rotis in aliis que tale locum. que pone ad solem versus fit. et hac que de sol illustrat. hac autem umbra fit. In tali enim si quis iniret rotet statim extra mutantem radij. et faciunt umbra appere in idem. Hodum autem et coloratio silis et ea eadem est que a remis. manu enim per remo vitur rotans. Quia autem color talis simul palam erit et de colorum colorum fantasia ex his

Queritur Tercio. vtz colores apparen- tes in yride sint veri colores. Et arguit pmo q sic. qz co- lor est ppiam obiectum visus. sed sensus no decipitur circa suu ppiam obiectu. q visus no decipit in djudicā do. q sequitur q colores iridis sunt veri colores. Secū do sic. ad verū colorē requirunt duo principia vñū forma/ le quod est lumen 2 aliud materiale qd est pspicuis. sed hec duo requirunt in coloribz iridis. q sunt veri colores.

In oppositu arguit. qz colores seu color verus est qd eas scda cāta p actōem qlitatū pmap. fm debet a ppor/ rione cap. sed h no inuenit in coloribz iridis. sed soluz ap. parēt ibi colores p reflectionē radiōz. a nult soli opposita qd nō sūt veri colores. Itē verus color oibz vidētibz in eodē loco appet esse. s3 codē mō iris nō appet homibz oibz. q colores ibi epites sunt solū apparentes.

Primo Sciendū. q postq pbs determina uit de halone qd est et qūo cātur et cui? figure sit. pnter oñdie quid est yris qūo causatur 2 quod sunt colores eius 2 qliter cau santur 2 ordinātur ad invicē et cuius figure sit. iris et q sunt accidentia eius.

Secūdo Sciendū q radius visual' natus est refrāgi ab aere aq. q ab aere p3. qz narrat pbs q antiphon s3 videbat an se in aere imaginē qd ppter debilitatē visus eius ptingebat. Silt etiā qn aer nō est pur' sic refractō radiōz visualiū de longe. Nā aspiciētes in naues iudicā cant qnqz q mali sunt fracti. 2 ppter refractōne factā in aere sol etiā videt maior in occasu qz in meridie qd ptingit ppter vapores elevatos in aere disgregantes radiōs visuales. 2 ppter eandē cām s3 a visa p virtū apparet maior. Q. aut p aquā pnt fieri reflexio vel refractio. p3. qz aqua est spissior aere. par3 etiā ad sensum. quia videt mus imaginē nostrā in aqua

Tercio Sciendū. q lucidū aut fulgidū aut visum p nigri appet rubeū sicut p3 de sole in occasu et in ortu 2 de color' rōz ardentibz 2 de fumo ligni viridis. Lā huius ē. qd rubeo est color medius inter albū 2 nigri. 2 iō qn specu albi 2 nigri p idē mediū venit ad visus visus iudicat de colore medio p eque distantā. Ex pcedētibz p3 q a nu te rotida opposita soli pnt fieri reflexio radiōz. pcedētibz a sole 2 fm hoc pnt appere diversi colores 2 isti colores visi appentes in illa reflexione sunt colores iridis. Ex q p3 qūo iris differt ab halone. Nā halo appet p refractō nem radiōz. alicui? astrū in nube epnt te inter nos 2 astrū et vincit lumē astrū ipam caliginez nubes. sed iris appet in nube opposita soli p reflectionē radiōz solis ad visum nostz mediū inter sole 2 nubē. 2 sic pure cātur iris a lu/ mine solis vel lune 2 ita lumē lune vel solis nō vincit ne qz penetrat nubē in q appet iris. iō iris appet p reflexio nē. Ex q p3. q colores iridis causantur ex varia reflexioe radiōz solariū a nube densa opposita soli. nā lumē solis supplet vicē albi 2 nubes spissa supplet vicē nigri. Et s3 cur ex diversa mixtōne cāz. extrinsecōz color. causant di versi colores mediū. ita ex mixtōne lumis 2 nubes fm va rias reflexiones appent diversi colores in iride ita q v/ bi magis habundat lumē appet color magis accedens ad albedinē qz pumice. sed vbi est magis habundans nigredo sive obscuritas ibi appet color debilioz p3. ac/ cedens ad nigredinē qz d3 alurgū. s3 si lumē medio mō

se h3 ad imaginē nubes apparet color q d3 viridis medi/ ans inter pumicē 2 alurgū. Qñ cā duersioz color pōt accipi ex vltima pōne pfective vbi d3 q duersitas co loz iridis tam ex nube qz ex luminis variatōne puenit. nā fm gradū lumis 2 opaci sūt duerse appentē color' nī in iride. Et sile appet in reflexioe lumis candela a vi tro pleno aq hntē colorē vñū formē ex pte sui vbi tamen in duersis pibus apparēt duerse fantasie color. 2 hoc patet etiā in aq sursum elevata a remo navis in q appa rent duerse color' fantasie p refractōne radiōz sol. Et pcedētibz par3 quo causat iris. nā qñ aliq nubes aqsa 2 rozida opponit soli vel lune ad quas ptingūt radiū solis vel lune. 2 nō pnt ipam nubē vincere tūc ab ipsa nube re flectunt fm tres pipherias nubes ad oculos nostros et istentes inter nubē 2 solē vel lunā ita impossibile est all quā sit videre solē 2 yridē. Ex q p3 qd sit yris. Nā yris est appentio trū color' in nube rotida opposita soli v/ ali/ cui alteri astro fm ordinē se habentū 2 fm figurā sem/ circuli aut pporionis minoris semicirculo. Par3 qd sit iris 2 quomō cātur 2 quor sunt colores eius de ordi ne aut color' postea videbitur.

Quarto Sciendū. q color' h3 duplex est. scilicet formale 2 materiale. Materiale esse coloris depēdet ex qlitat' bus pmiis ita q pssit in debita pporione qtuor qlitat' tū pmap. 2 tale esse nō hnt colores iridis. Sed forma le esse coloris est lumē receptū in pspicuo. 2 fm tale esse colores iridis sūt veri colores. qz in iride est lumē recep tum 2 in nube rozida reflexum a duersis pibus. iō ap/ parent diversi colores

Cōclusio Rūsalis ad questū colores ap parētes in iride sunt veri color' res qñ ad esse formale. s3 non qstrum ad esse materiale. Qñm ā prem pbāt rōnes ant' te oppositū. Et scdam prem pbāt rōes post oppositū facit. Et sic omēs soluntur ex dictis

Potest em̄ intelligentes sicut de m̄ est et supponētes pmo qdem qz fulgidū in ni/ gro aut p nigri colorē facit pumicē. Secūdo qz uisus ptenus debilioz fit 2 minor. Tercio qz nigri velut negatio est. In deficiēdo em̄ vi sum appet nigri. Propter qd q longo oia ni/ griora appent. ppterea quod nō ptingit visus Cōsideretur qdem igif hec et his q circa sen/ sus accidūt. Illoz em̄ ppij de his sermones: Nūc aut qstrum necesse de ipis dicamus. Ap parēt igif ppter hāc cām 2 q longe nigriora et minorā 2 planiorā: 2 q in speculis. Et nubes nigrioras aspiciētibz in aquam qz in ipas nu bes. 2 hoc valde rōnabiliter ppter refractōes em̄ pauco visu aspiciunt: Differt aut nūbil qd videt pmutat aut visus vtroqz em̄ modo ent idē. Adhuc aut opz non latere 2 hoc. Accidit em̄ cū fuerit nubes ppe solē in ipsa qdem respi cienti nūbil appere coloratā sed eē albā. In aq aut eandē hāc intuitū colorē habere aliquā co rū qui iridis: Palam igif qd visus sicut et nū

gruz fractus ppter debilitatē nigrius facit ap parere 2 albus min' albū. 2 adducit ad nigz Qui qdem igif fortior in pumicē colorē pmutat. habitus at in viridē. Qui at adhuc debi lior in alurgū. Qñ at q plus nō iā appet s3 in tribz sicut 2 alioz plurima. 2 hozz habuit sinez alioz aut insensibilis pmutatio. Propter qd et iris tricolor appet vtraqz qdē oppositē autē pma qdem igif exteriorē pumicē h3. A maxi/ ma em̄ peripheria plurim' incidit visus ad so lem. maxima autē q extra. habita aut 2 terciā p portionaliter. Quare sit que de colorum fanta sia dicta sunt bene. necesse tricolorē esse ipsam et his coloribz colorari solū. rantos aut appet ppter secus inuicē apparere. pumicē em̄ iuxta viridē albū videt. Signū aut huius In niger rima em̄ nube maxie pura fit yris. Accidit aut tunc magis ranton esse videt qz pumicē. Est aut rantos in yride color' inter pumicē 2 viri/ dem colorē. ppter nigredinē igif eius q in cir/ cuitu nubes totū ipius appet qd pumicē albū Est em̄ ad illa albū. Adhuc marcescente iride ppinquissime cū soluat pumicē Flubes enim alba etis aduicta secus viridē pmutat in ran ton. Maximū aut signū hozz q a luna yris. ap parent em̄ alba valde. Sit at hoc qz in nube ob scura exite appet 2 in nocte: Sicut igif ignis sup ignē nigri ad nigz facit debilitat albū p/ ni' appere albū. hoc at est qd pumicē. Sit at hec passio manifesta 2 in floribz. In textur' em̄ et variaturis valde dñt fm fantasā: aliq secus alios positi color. velut 2 purpurei i albis aut in nigri lanis: Sūt at in ipsa tles aut tles: ppe qd 2 variatores aut peccare opantes ad lucer nā sepe circa flores 2 decipi accipiētes alios p alijs. Quare qdē igif tricolor 2 qz ex his appa ret coloribz solū iris de m̄ est. Dupla aut 2 ob/ scurior coloribz q ambiēs 2 pōe colores ex op posito h3 positos ppter eandē cām. Lōgius em̄ ptenus visus sicut qd logius videt. 2 q h eodē mō Debilioz igif ab exteriori refractio fit qz a remotiori fit refractio. qre minor incidens colores facit obscuriores appere 2 eō verso ē qz aplior a minori et interiori pipheria incidit ad solē. ppinqoz em̄ visui exns refrāgi a peri pheria ppinqissima pme iridi. ppinqissime aut in exteriori iride mima pipheria. Quare hec habet colorē pumicē. h3a at 2 terciā fm ppor tionē. Exterior iris in q. b. interior in q. a. Lo/ lores at in q. b. g. pumice' in q. b. d. viridis in

q. b. e. alurg'. rantos at appet in q. 3. Tres at nō adhuc sūt. neqz plures irides. qz et scda fit obscurior. vt 2 terciā refractio valde debilis si at. 2 impotens sit ptingere ad solem.

Quarto. vtz yris debeat apparere tricolor. Qñ hns triplicē colorē. Arguit pmo qñ. qz int co/ lorē pumicē 2 viridēz mediat vñus color q est glauc' 2 d3 zankos. i. obscur'. Et in yride s3 qtuor col/ lores. Secūdo sic qua rōe ponit medius color' inter pumicē 2 viridē. eadē etiā rōe deberet poni medius inter viridē 2 alurgū. q in yride erunt quinqz color' ca

In oppositu est pbus in textu Sciendū. q ad apparitionem pumic' cet coloris in nube requir' q est maior lumis reflexio qz ad apparitōz alur gi. qz qnto est maior reflexio luminosoz radiōz in nube tāto apparet maior albedo. 2 ita apparet color' viridis vel alurgus. mō color' pumice' est color' mediās inter rus biū 2 albū tendēs ad albedinē. Sed color' alurgus ma gis accedit ad nigredinē qz color' viridis. nā color' viri dis est medius inter pumicē 2 alurgū. iō magis ad ni/ gredinē accedit qz color' alurgus. 2 minus ad albedinē qz pumiceus color'

Secūdo Sciendū. q qñ apparent due yri des vna superior 2 alia inferior rōz nabile est colorē alurgū apparere yride inferiori i ppe ppinqoz cētro yridis sc3 in inferiori pe ripheria nubes. 2 pumicē in superior pipheria 2 viridē in media pte. Qd p3 qz colores yridis appent ex reflect one radiōz luminosoz. cū q radius visual' ppendicula ris sit fortissim' sequitur q ipse incidens circa cētrū yri dis magis illuminat 2 facit ibi colorē pumicē S3 in in feriori pte nubes in q appet yris inferior inferiores radij deficiūt a ppendiculi. 2 ita nō cāt ibi lumē. 2 tūc ap parer color' alurgus et in media pte yridis medio modo se hnt 2 faciūt ibi apparentā coloris viridis. S3 in yri de superior coloris opposito mō situant ita q in inferiori pte yridis superioris appet pumiceus. in media viridis 2 in supma alurgus. qz ad apparitionē coloris pumicē reqs rit ma' lumē qz ad apparitionē coloris alurgi 2 viridis em̄ q inferior peripheria superioris yridis sit ppinqoz cen/ tro. radij luminosi incidūt sup illā prem minus obliq qz in alia pte superior 2 ibi s3 fortiores qz in pte inferiori. iō faciūt ibi appitionē pumicē coloris. Sed in superior pte eiusdē yridis totalit' obliq incidūt radij luminosi ad eoz pnt mīme reflecti iō faciūt ibi apparentā alurgi color'. Et in media pte opposito mō se hnt. 2 sic faciūt ibi ap/ partionē coloris viridis. Sic q p3 q in inferiori yride appet color' alurgus ppe cētrū ppter fortitudinē radio rū accedētū ad ppendicularē. iō penetrāt nubē 2 n mlt' tū reflectunt S3 in superior yride appet color' alurgus in superior pipheria ppter defectū radiōz luminosoz incidēt' tū obliq ad illā pte adeo q nō mltū reflectunt. iō faciūt ibi appentiā coloris alurgi Sic q p3 q colores superioris yridis. 2 inferioris opposito mō lumantur

Cōclusio Rūsalis. m̄ tres sunt colores in yride cāti p reflectionē ita q iris s3 appet tricolor' pbas. qd a iris cātur ex reflexioe radiōz luminosoz. a nube opposita. Aut q radius luminosus dñatur sup nigz nubes. Aut nigrum nubes dñatur sup radiū luminosum aut medio mō se habet Si pmiū. sic cātur pumiceus. Si scdm. sic

Et rur alurgus. Si terciu. sic curat viridis. Et dicebat...

Dubitat. qre p iurcapoem viridis r alurgi non ap...

Ad rones. An oppositum. qz pma ro ar...

Uod at neqz circuli possibile est fieri iri... De alijs accntibz circa ipam ex descriptone...

cidit. erit em qd qde qz ad l. b. r q b ad l. p. et...

noctiu alterum circa meridiem no fit iris cau/...

Querit. Quinto. vtru qn apparent due iri...

Primo. Sciendū. qz nunqz apper iris nisi ce...

Conclusio. Resposal ad qstus. supior...

Primo. Dubitat. an iris possit causari a lūa sicut...

Secundo. Dubitat. an duo hoies possint eadē...

Tercio. Dubitat. qre est qz qnqz vident iridē...

Quarto. Dubitat. vtz. iris appareat sp p modū...

circulo. Rūdetur q sic. r nunqz apparet p modū circuli...

Alidem autem dictis causas existimā... dum et de parcelis et virgis. Fit enim...

bes fm rectum aspectus intuentibus in aqua aut virgis plena nubes. veritatem tunc quidem in aqua videtur color nubis esse in virgis aut super ipsam nubem. fit autem hoc cum irregularis fuerit nubis consistentia. et hac quidem spissior. hac autem rara. et hac quidem magis aquosa. hac autem minus. refracto enim visu ad solem figura quidem non videtur. color autem. Quia autem ibi irregulari appet fulgidus et albus sol ad quem refractus est visus. Hoc quidem puniceus videtur. hoc autem viride aut ranton. Differt enim nihil per talia videre aut a talibus refractum. vitroque enim modo appet colore simile. quare si et in illo modo puniceus et isto. Virge quidem igitur sunt propter irregularitatem speculi non figura sed colore. Parelius autem cum maxime regularis fuerit aer et spissus similiter propter quod apparet albus. Regularitas enim speculi facit unum emphascos colorem. Refracto autem simul totius visus propter simul incidere ad caliginem a spissa existente caligine et nodus quidem existente aqua prope aut aquam propter existens apud solem colorem facit appere sicut abere solito fractum propter spissitudinem. Quare quoniam color solis albus. propter hoc et parelius apparet albus. Propter hoc idem autem magis aque signum parelius quam virge. Magis enim accidit aerem bene operose habere ad generationem aque Australis autem boreali magis. quia magis australis aer in aquam permutatur quam ad arctum. Fiunt autem sicut diximus circa occasus et circa ortus. et neque desuper neque de subter. sed ex lateribus et virge et parelii. Et neque prope solem valde neque longe penitus. prope enim existentem sol dissolvit consistentiam. Longe autem existentem visus non refrangitur. a quo enim speculo longe portensus debilis fit propter quod et halo non

fiunt ex opposito solis. Superius quidem igitur si fiat et prope dissolvit sol. si autem longe minor visus exis quam ut faciat refractorem non incidet. In latere autem est tamen distare speculum. ut neque sol dissolvat. visusque multus simul veniat. quod ad terram latius non dispertit. sicut per immensum latius Sub sole autem non fit. propterea quod prope terram dissolvit virge a sole. sursum autem in medio celivi visus dispertit. et totaliter neque ex latere medij celi fit. visus enim non ad terram fertur. ut pauca pingat ad speculum. et refractus sit omnino debilis Quocumque quidem igitur opa accidit exhibere segregatorem in locis bis que super terram scire sunt tot et talia.

Queritur

Sexto. vtrum parelii et virge debeant apparere per reflectionem aut per refractorem Arguitur quod non. quod neutro modo debent apparere. quod si se sequeretur quod non deberet apparere unius coloris sed plurium colorum. sicut iris. quod est falsum. quod parelii apparet albi coloris. et enim virge In oppositum est phis in ultimo capitulo penultimi tractatus huius libri. Et primo respondetur ad questionem. Secundo movetur unum dubium circa materiam ultimam tractatus huius libri in quo agit de mineralibus in cetero Pro ratione

Sciendum

Primo quod parelii et virge cantur per reflectionem vel refractorem radii solis. Et est dicitur inter parelios et virgas. nam virge sunt quidam radii qui lineas precedenti a sole per nubem perforant. quod vulgares vocant funes tentorium solis. Et cum sunt duplici virge. vno modo quoniam nubes non est vnicuique continua et tunc radius solis penetrans nubem transit per foramina nubis. et si sint quia apparent lineas albe. Alio modo cantur quoniam nubes est continua. sed tamen est grossior in una parte quam in alia. et tunc radius solis transiens per partem magis subtili apparet per modum linearum. et quando nubes est grossa. alii radii apparent virides. quando vero subtilis sunt apparent albi coloris

Secundo

Sciendum quod parelius est imago solis et est a para quod est iuxta. et est quod est sol. quasi imago solis apparet iuxta solem apparet enim ad latera solis. et cantur parelius sic Nam aliquando humidum subtile inter visum nostrum et solem percurrit in unum rotundum corpus et tunc in illo corpore refranguntur radii solis ad oculum quasi a speculo. et faciunt in tali corpore humido splendorem quem visu videre vix possumus. Et quo per quod parelius est nubes rotunda et splendida. effigie solis exprimens lineam gerens et solem sequens. Et permissis ponitur

Conclusio

Responsalis. parelii et virge apparent per reflectionem radii solis vel alterius corporis luminosi ad visum nostrum. Pars quod ad hoc quod apparent virge et parelii oportet et lumen incorporare nubem. que cum sit densior aere radii refraguntur. ad perpendicularem. ut possint penetrare nubem

Primo

Dubatur de accitibus virgarum et pareliorum. Rndet quod sunt accitibus est quod parelius magis est signum pluvie quam virge. quod cantur in nube discorsiva ut dicitur est. quod est signum iteritatis nubium. Aliud accidens est quod parelius australis est magis signum pluvie quam borealis. quod ventus borealis est magis congregativus nubium. Tertium est quod parelii et virge sunt communiter circa ortum et occasum solis quod sol de die propter nimium calorem subestiat nimis nubem aut totaliter consumit eas. non autem in ortu et occasu. Quarta ratio accitibus est quod parelii et virge nunquam apparent directe sub sole. nec nimis longe a sole. Ratio prima est. quod sol non permitteret consistentiam nubis. Ratio secunda est. quod in nimia distantia non posset fieri refractio radiorum solis. Et hec de primo articulo.

Ad rationem

In oppositum facta dicitur est negando consequentiam. quod in halone fit refractio fm magis nam consistitatem nubis. ideo non est necesse ibi semper apparere diversos colores. sed in virgis et pareliis non semper fit refractio fm magna consistitatem nubis. ideo non est necesse quod ibi semper appareant diversi colores fm diversas dispositioes partium nubis a quibus reflectio et refractio fit. quod licet halo et iris et vna parte et virge et parelii concurrant et alia parte quoniam ad eas communes et generales. habent tamen causas proprias et speciales per quas differunt ab invicem. ut patuit.

Utrumque autem in ipsa terra inclusa terre partibus opatur dicendum facit enim duas differentias corporum. propterea quod duplex natura nata est: et hoc quemadmodum et in alto. Dicitur quidem enim exalationes hec quidem vaporosa hec autem fumosa ut diximus est. Due autem et species horum que in terra fiunt. hec quidem enim fusibilia. hec autem metallica. Sicca quod quidem igitur exalatio est que ignita facit fusibilia omnia. puta lapidum genera illiquabilia et vernicem et oricellam. et minium. et sulfur et alia talia. Plurima autem talium fusibilia sunt. hec quidem pulvis coloratus. hec autem lapidis ex tali consistentia factus velut cinnabrium. Exalationis autem vaporose quocumque metalantur et sunt aut fusilia aut ductilia. puta ferrum aurum es facit autem hec omnia exalatio vaporosa inclusa. et maxime in lapidibus propter siccitatem in unum coartata et coagulata velut ros aut pruina. cum segregata fuerint. hic autem rem ante segregatim generantur hec. propter

quod sunt quidem ut aqua hec. sunt autem ut non potentia quidem enim materia aque erat. est autem non adhuc neque ex aqua facta propter quadam passionem sicut humores Pleque enim sic fit hoc quidem es. hoc autem aurum. Sed autem sic/ratio coagulata exalatione singula horum sunt. propter quod et igniuntur omnia. et terram habent. siccam enim habent exalationem. aurum autem solum non ignitur. Communiter quidem dicitur est de omnibus his sigillatim autem considerandum intendentibus circa unum quod quod genus.

Queritur

Circa secundum articulum verum ad istum librum principat definire de mineralibus seu impressionibus que causantur infra terram. Et arguitur quod non quod de mineralibus agitur in uno speciali libro In oppositum est philosophus in ultimo tractatu huius libri. et arguitur ratione. quia ista mineralia que sunt infra terram fiunt ex eadem materia ex qua fiunt impressiones apparentes supra terram. scilicet ex exalatione calida et vaporosa. Pro solutione dubij supponitur quod est duplex exalatio. scilicet vaporosa que est de natura aque. Alia est fumosa et fit hoc sunt due species impressionum in communem mixtorum generatorum infra terram. scilicet mineralium. quorum quedam vocantur fossilibus quorum materia est exalatio vaporosa. et omnia ista sunt liquefactibilia et aquosa a dominio fossilibus vero sunt terrestria. metallica autem dividuntur. quia quedam sunt fusibilia. que se possunt liquefieri. Alia sunt ductibilia. que se liquefacta possunt extendi actu mallei. ut est ferrum Patet ergo quod de istis impressionibus principat ad eadem scientiam determinare in qua determinatur de impressionibus meteorologicis. Et tunc

Ad rationem

Ante oppositum responderetur quod mineralia possunt dupliciter considerari. Uno modo in communi. et illo modo determinatur de eis in fine huius libri. Alio modo in speciali. et sic de ipsis determinatur in libro de mineralibus qui non est translatus ad nos oportet enim prius determinare de ipsis in cetero in speciali.

Finitur tercius liber Meteororum Incipit quartus liber

Noniam autem quatuor cause determinate sunt elementorum. harum autem fm conuersiones et elementa quatuor accidit esse. quorum duo quidem factiva calidum et frigidum. duo autem passiva siccum et humidum. fides autem horum ex ductioe. videtur

em in omnibus caliditas quide[m] et frigiditas terminantes et copulantes et pmutantes. et homogenia et non homogenia et humectantes et exsiccantes et indurantes et mollificantes. Sicca autem et humida terminata et alias dictas passiones patientia. ipsas s[ecundu]m se et quecu[m]q[ue] communia et ambob[us] corpora constant. Adhuc autem ex rationibus palam quibus determinamus naturas ipsorum. Calidum quidem est et frigidum ut factiva dicimus. Secretum autem sicut factivum aliq[ui]d est. humidum autem et siccum passiva. facile terminabile et difficile terminabile in partem aliq[ui]d naturam ipsorum dicitur. Quodem igitur hec quide[m] factiva. hec autem passiva manifestum. Determinatis autem his sumendum utique erit operationes ipsorum. quibus operantur factiva et passivorum species. Primo quidem igitur univ[er]saliter simplex generatio et naturalis permutatio harum virtutum est opposita corruptio s[ecundu]m naturam. hec quidem igitur plantis existunt. et animalibus et partibus ipsorum. Est autem simplex et naturalis generatio permutatio ab his virtutibus. cum habeant rationem ex subiecta materia univ[er]sali nature. hec autem per se dicte virtutes passivae. generant autem calidum et frigidum obtinentia materia. Cum autem non obtineat s[ecundu]m partem quide[m] molin[em] et indigestio sit. Simpliciter autem generatio permutatio maxime commune putrefactio. Omnis enim s[ecundu]m naturam corruptionis in hac via est. puta senectus et a[n]i[m]a[m] finis autem omnium aliorum horum putredo. nisi aliquid violentia corrumpatur natura constantium. Est enim et carnis et ossis et quocunq[ue] co[n]burere quorum finis s[ecundu]m naturam corruptionis putrefactio est. propter quod humida primo. deinde sicca tandem sunt putrefacta ex his enim facta erat. et terminatum fuit humido siccum operationibus factivis. Fit autem corruptio cuius id quod terminatur obtineat propter circumdans terminans. Quinimo singulariter dicitur putrefactio in his que s[ecundu]m partem contrariuntur. cum separentur a natura. propter quod et putrescunt. omnia alia excepto igne. Etenim terra et aqua et aer putrescunt. Omnia enim hec sunt materia igni. putrefactio autem est corruptio quedam in unoquoque humido proprie s[ecundu]m naturam caliditatis ab aliena caliditate. hec autem est que ambientis. Quare quoniam s[ecundu]m indigentiam patitur calidi indigentis autem tali virtute existens frigidum omnino ambentis cause erunt et putrefactio com-

munis passio frigiditatis quia proprie caliditatis aliene. propter hoc enim et sicciora sunt putrefacta omnia. et tandem terra et fumus. Existere enim proprio calido evaporat quod s[ecundu]m naturam humidum et trahens humiditatem non est. Adhuc enim trahens propria caliditas. et in frigoribus autem minus putrescunt que in aestu. In hyeme quidem enim paucius in ambiente aere et aqua calidius. quare nihil potest. in estate autem amplius. et neque quod coagulatum. magis enim frigidum quam aer calidus. Non igitur obtinetur. movens autem obtinet neque servens que calidius. minor enim que in aere caliditas ea que in re. quare non obtinet neque facit permutacionem neque unam. Similiter autem et quod movetur et fluit minus putrescit quam non movetur. Debilius enim fit motus qui ab ea que in aere caliditate que in re preexistit. quare nihil facit permutari. Eadem autem causa et quare multum minus paucum putrescit. In maiori enim amplius est ignis proprius et frigidum que ut obtineant que in circumstante virtutes propter quod mare s[ecundu]m partem quidem divinum cito putrescit. totum autem non et alie aque eodem modo. et animalia sunt in his que putrescunt. propterea que segregata caliditas naturalis existens constare facit segregata. Quid quidem igitur est generatio. et quod corruptio dictum est.

Aliquod est autem dicere habitas species quasque dicte virtutes operantur et suppositis natura constantibus iam. Est itaque calidi digestio. digestionis autem peransis ephesis adhuc obtinens frigiditatis indigestio. huius autem homines molin[em] statuentis. Oportet autem existimare non proprie hec dici nomina rebus. sed non iacet univ[er]saliter his que similiter. Quare non has sed tales oportet putare esse dictas species. dicamus autem ipsorum unumquodque quid est Digestio quidem igitur est perfectio a naturali et proprio calido ex oppositis passivis. hec sunt proprie univ[er]sali materia. Cum enim digestum fuerit. perfectumque est et factum. et principium perfectionis a caliditate propria accidit. et per aliud quod exteriorum auxilium consumatur est velut alimentum cum digeritur et per balnea et per alia talia. Aliudque principium que in ipso caliditas est. Finis autem his quidem natura est. Natura autem quam dicimus ut spe-

ciem et substantiam. his autem in subiecta quadam forma finis est digestionis. cum tale fuerit factum et tunc humidum. aut opresum passum. aut ephesum aut putrefactum. aut aliter qualiter calefactum. Tunc enim vult esse et digestum esse dicimus. sicut mustum. et que in nascentis constantia. cum facta fuerit quale et lacrima cum facta fuerit lippitudo limus. similiter autem et alia. Accidit autem hoc parti omnibus. cui obtineatur materia et humiditas. Hec enim est que terminatur ab ea que in natura caliditate. Quod enim insit ipsa ratio natura hoc est. propter quod et sanitatis signa que talia et vane secessiones et totaliter superfluitates. et dicuntur digesta esse. cum in sinuant caliditatem propriam obtinere indeterminati. Necesse autem digesta grossiora et calidiora esse. tale enim efficit calidum. melioris molis et grossius et siccus. Digestio quidem igitur hec est. indigestio autem imperfectio propter indigentiam proprie caliditatis. indigentia autem caliditatis frigiditas est. imperfectio autem est oppositorum passivorum. que quidem est univ[er]sali natura materia. Digestio quidem igitur et indigestio terminentur hoc modo.

Epansis autem et digestio quedam. Digestio enim elementi in pericarpis pepansis dicitur. Quam autem digestio perfectio sic pepansis perfecta est. quando semina que in pericarpio possint efficere tale alterum quale ipsum. Etenim in alijs perfectum sic dicimus. pericarpium quide[m] igitur hec pepansis que a naturali calido. Dicuntur autem pepansis et alia multa digestorum s[ecundu]m eandem quidem speciem. metaphoris autem propterea que non iacet sicut dictum est et prius nomina s[ecundu]m unumquodque perfectioem circa ea que terminantur a naturali caliditate et frigiditate. Est autem que nascitur et regnari. et talia pepansis. que a naturali calido digestio existens humida. Impossibile enim terminare non obtinens. Ex spumosis quidem igitur aquosa et talibus autem que terrestria constant. et ex subtilibus semper grossiora sunt pepansis passa omnia. Et hec quidem in ipsam naturam ducit s[ecundu]m hoc. hec autem enim univ[er]sali. Pepansis igitur dictum est quid est. Homo autem est contrarium. Contrarium autem pepansis indigestio alimenti in pericarpio. Nec autem est indeterminata humiditas. propter quod aut spumosa aut aquosa aut eorum que ex ambobus est. quam autem pepansis perfectio quedam est. homines in-

perfectio erit. Fit autem imperfectio propter indigentiam naturalis calidi et incommensurationem ad humidum. quod pepansis patitur Nullum autem humidum ipsum s[ecundu]m se pepansis patitur sine sicco. aqua enim non ingrossatur sola humidorum. Accidit autem autem eo que calidum sit paucum. aut quia quod terminatur multum. propter quod et subtilis humores eorum que homa sunt et frididi magis que calidi et inestimabiles et impotabiles. Dicitur autem et homotes sicut et pepansis multis modis. Unde et vane et secessiones et catarrhi homi dicitur propter eandem causam eo enim que non sunt obtenta a caliditate. neque constant. homa omnia appellantur. Longe autem procedentibus et later homis. et lac homi et alia multa dicitur. si possibile permutari et constare a caliditate non passa sunt. propter quod aqua ephesim passa dicitur. Homas autem vane quia non ingrossatur. pepansis quidem igitur homotes dicitur est quod est. et propter quod vtrumque ipsorum est.

Pheis autem est s[ecundu]m totum quidem digestio a caliditate humida existens interminata in humido. Dicitur autem nomen solum in elixatis. hoc autem vtrumque erit sicut dictum est spumosa aut aquosa. Digestio autem fit ab eo qui in humido igne. que enim in frictis assantur. ab extrinseco enim calido patiuntur. In quo autem est humido factit illud magis siccam in ipsum assumens. quod autem elixatur contrarium facit. Segregatur enim ex hoc ipso humidus a caliditate que in extrinseco humido. Propter quod sicciora que ephesim passa sunt que assa. non enim attrahunt in seipsa humidum que ephesim patiuntur. prevalet enim que de foris caliditas ei que intus. Si autem vinceret que intus. traheret vtrumque in seipsam. Est autem non omne corpus ephesim passibile. neque in hoc nullum est humidum velut in lapidibus. Neque in quibus inest quidem. sed impossibile obtineri velut spissitudinem velut in lignis. sed quocunq[ue] corporum habent humiditatem passibilem ab ea que in humido ignitione. Dicitur autem et aurum ephesim pati et lignum et alia multa s[ecundu]m speciem quide[m] non eadem. metaphorice autem. Non est iacet nomen differentis et humida aut ephesim pati dicitur velut lac et mustum. cum quod in humido humor in speciem aliam quam permutatur ab eo qui in circuitu et de foris

igne calefaciente. Quare modo quodā simile dicte ephesi facit. finis autē nō idem oibus. neq; elictis neq; digestis. sed his qdē ad eum his autē ad sorbitionē his vero ad aliam opoztunitatem. quoniam 7 фармаца elicti dicimus Quare quecumq; grossiora possunt fieri aut minora. aut grauiora. aut hec quidem ip/sozū talia. hec autem contraria propter id quod disgregata hec quidē ingrossari. hec autem subtilian. sicut lac in serum et coagulatus omnia dicabilia sunt. Oleum autem non elipabitur ipm fm seipm. qz horū nulluz patitur fm ephesim quidem igit dicta digestio hec ē. et nihil differt in organis artificialib; et naturalib; si qd fiat ppter eandē cām omnia erunt.

Olinis autē indigestio quidem cōtraria autē ephesi. Erit autē vtiq; contraria pma dicta indigestio eius quod in corpore in/terminati propter defectum caliditatis que in humido quod in circuitu. Defectus autē euz frigiditate. quod est. dictum est. Fit autē aut ppter motum animalium. expellitur enim digrens. et defectus at aut ppter multitudinez frigiditatis in humido aut propter multitudinem que in ephesim patiente. Tunc em acci/dit eam que in humido caliditatem amplio/rem quidem esse qz vt non moueat. minorem autē qz vt regulet. et condigerat. Propter qd duriora quidem que molissim patiuntur fiunt qz ephesim passa. Humida autem deter/minata magis Ephesis autem et quidem igitur et molissis dictum est. et quid est. et propter quid est.

Ptesis autem est digestio a caliditate sicca et aliena. propter quod et si quis ephesim exercens facit permutari et digeri non ab humidi caliditate. sed ab ea que ignis. euz cōsummatū fuerit. assum fit. et nō elixatū. et excessu adustum esse dicitur. A sicca autē caliditate fit. cum citius fiat cōsummatū propter qd et exteriora sicciora interiorib;. elixata autē cōtrarum. Et opus est manu artificium magis allare qz elixare. Difficile em exteriora et interiora regulariter calefacere Semp em propinquiora igni desiccantur citius. Quare et magis conclusus igni exteriorib; poris non potest segregari intus existens humidum: sed includitur cum poris reclusi fuerit. Optesis quidem et ephesis fuit quidē arte. Sūt autē sicut dicimus spēs naturaliter eedē et natura. silēs

em que sūt passiones. sed innotate imitatur em ars naturā. qm 7 alimentū in corpore digestio silis ephesi est. et em i humido 7 calido a caliditate corporis fit. et indigestio silis molissis. et aial non fit in ipsa digestionē: sicut qdam autē. sed in segregatōe putrefacta in inferiori ventre. deinde ascēdit sursum. digestū est em in superiori ventre. putrescit autē in inferiori segregatū. ppter quā aut cām dēm est in alteris. Molissis qdē igit ephesi pparatū. Ei autē q vt optesi dicte digestionē est qdem aliquid oppositū siliter. minus autē noiatū. erit autem vtiq; si fiat statensis. sed nō optesis ppter defectū caliditatis. q accidit vtiq; aut ppter paucitatem exterioris ignis. aut ppter multitudinē aque que in eo qd optesim patit. Tūc em plv quidē est qz vt non moueat: minor autē qz vt digerat. Quid quidem igit est digestio 7 indigestio. 7 pepansis. 7 homotes. 7 ephesis. 7 optesis. 7 ppararia his dictū est

Assuoz autē humidi 7 sicci dicendū species. Sūt autē pncipia qdem corporum passua humidū 7 siccum. Alia autē mixta quidem ex his. Quisq; autē magis huius magis fm naturam sunt. puta hec qdē sicci magis. hec autē humidū. Oia autē hec qdem actu erūt. hec autē in opposito. Dabet autē sic liquatio ad liquabile. qm autē est humidū bene terminabile. Sic em autē difficile terminabile. simile aliquid pulmento 7 cōdumentis ad inuicem patiuntur. Humidū em sicco causa terminati. 7 vtiq; vtiq; velut colla fit. sicut et Em pedocles fecit in phisicis farinam aque pglutinans. Et ppter hoc ex ambob; est terminatum corpus. Dicitur autē elementozū pparis/sume sicca qdem terra. humidū autē aqua. ppter hec omnia terminata corpora hic nō sunt terra 7 aqua. Quisq; autē plus fm potentiam huius vni quodq; videtur. et in terra 7 in aq animalia solū sunt. in aere autē et in igne non sunt. quia corporū materia hec. Corporalium autē passionū has primas necesse existere terminato duriciē aut molliciē Necesse igitur quod et humido et sicco aut durum esse aut molle. Est autē durū quidē quod non cedit in seipsum fm superficiem. Molle autē qd cedit non econtra circūstando aqua em. nō mollis Non incedit impulsioni superficie in pfundis. sed econtra circūstat Simpliciter qdē igit durum aut molle qd sumptū tale. ad alterū autē

quod ad illud tale. ad inuicem quid em igitur in determinata sunt p magis 7 minus Quoniam autem ad sensum omnia iudicamus sensibilia. palam qz 7 durum 7 molle simpliciter ad tactū determinauimus tanq; medi etate vtentes tactu propter quod excedens quidem ipsum durum. deficiens autem molle esse dicimus

Eccesse autem durum aut molle esse terminatum corpus proprio termino. aut ei intercedere aut non adhuc coagulatū esse. hoc em terminatur Quare quoniam omne quidem terminatum 7 constans aut molle aut durum. Hec autem coagulatio sunt omnia vtiq; erunt corpora composita 7 terminata non sine coagulatione De coagulatione igitur dicendū. Sūt itaq; cause que secus materiā due faciens 7 passio. faciens quidem igitur vt vnde motus. passio autem vt vnde species Quare 7 coagulatio nis 7 diffusionis 7 eius quod exsiccati 7 humectari. Facit autem faciens duabus virtutibus et patitur passionibus duabus. sicut dictū est Facit quidem calido 7 frigido. Passio autem aut pntia aut absentia calidi aut frigidi Quoniam autem coagulari exsiccati aliquo modo ē de hoc dicamus primo Patiens itaq; aut humidum aut siccum aut ex his posita. aut humidum corpus aquam. sicci autem terram Hec em humidorum 7 siccorum passua Propter quod et frigidum passiuorum magis in his enim est Et em terra 7 aqua frigida supponuntur factum autem frigidum vt corruptionum aut fm accidens. sicut dictum est prius Aliquādo enim et comburere dicitur 7 calefacere frigidum non vt calidum. sed in simul ducendo. aut in contra circumstare calidum Desiccantur autem quecūq; sunt aqua 7 aque species. aut habēt aquā siue superinductam siue cōnaturalem Dico autem superinductam quidem velut in lana Con

naturalem autem velut in lacte Aque autē species que 7 alia vinum vrina serum 7 totaliter q cuiq; nullam aut partiam habent hypostasim non propter viscositatem Quibusdam enim causa non substandi aliquid viscositas. sicut oleo aut pici Desiccantur autem omnia aut calefacta aut frige facta. Ambo autem calido 7 ab interiori caliditate aut exteriori. Et em que infrigidatione siccantur sicut vestimentum. si fuerit separatim ipsum fm seipsum humidum ab interiori calido simul cuapore faciente humidū desiccatur. si paucum fuerit humidum exēte caliditate a circumstante frigido. Desiccantur quidem igitur sicut dictum est omnia. aut calefacta aut frige facta 7 omnia calido aut interiori aut exteriori coeducente humidum Dico autē extra quidem sicut que elixantur. Intra autem quando ablato a caliditate quam habet consumptum fuerit expirante. De desiccari quidē igitur dictum est

Humectari autem est vinum quidem aquā fieri constantem. vinum autē liquefieri coagulatam. Horum autem constat quidem frige factus spiritus De liquefactione autē simul et de coagulatione erit palam Coagulantur autē quecumq; coagulantur aut aque existentia. aut terre 7 aque. 7 hoc aut frigido. aut calido. aut sicco propter quod 7 soluantur contrarijs quecūq; soluantur a calido coagulationum. aut a frigido Que quidem enim a sicco calido coagulata sunt ab aqua soluantur. que est humida. Coagulari autē quedam vtiq; putabuntur ab aqua. vt mel elixatum Coagulat autem non ab aqua. sed ab eo que in ipso frigido Quecūq; quidem igitur sunt aque non coagulantur ab igne Soluantur enim ab igne idem autem eidem per se non erit causa contrarij. In abscedendo autem calidum coagulat Quare palam qz in

egrediendo soluetur Quare faciente frigidus coagulatur. propter quod et non ingrossantur omnia talia coagulata Ingrossatio enim humido quidem abeunte fit. sicco autem constante Aqua autem humidorum non ingrossatur sola Que cumque autem cōia terre et aque et ab igne coagulantur et a frigidus Ingrossantur autem ab ambobus Est quidem ut eodem modo Est autem ut aliter A calido quidem humidum educente Eua porante enim humido ingrossatur siccum et constat A frigidus autem calidum exprimente cum quo humidum simul recedit coevaporans Que cumque quidem igitur mollia sed non humida non ingrossantur. sed coagulantur exēte humido. velut assatus later Quecumque autem humida mixtorum et ingrossantur. velut lac. Dulcia autem et humectantur primo quecumque aut grossa aut frigida preceperunt enim. quōadmodum et later primo dum assatur. vaporat et mollior fit. propter quod et pueritur in caminis Quecumque quidem igitur a frigidus coagulatur communium terre et aque plus autem habentium terre que in calidum egrediendo coagulantur De liquescentibus calido ingrediente iterum colido velut lutum cum congelatum fuerit Quecumque autem propter infrigidationem et calido simul educto omnia hec insolubilia sunt non superabundanti caliditate. sed mollescantur velut ferrum et cornu. Liquescent autem elaboratum ferrum ut humida fiat. et iterum coagulatur et calibes rari faciunt sic Subsidet enim subtus et purificatur scorria Cum autem sepe patitur. et purum fiat hoc. calibes fit Non faciunt autem sepe ipsum propter absentiam fieri multam et pondus minus purificari Est autem melius ferrum. quod habet minorem purificationem. Liquescent autem et lapis pyramacus ut stillet et fluat. Quod autem coagulatur cum fluxerit iterum fit durum. et mollescantur ut fluant Fluxens autem

coagulatum colore quidem nigrum simile autem fit calci Liquescent autem et lutum et terra Que cumque autem a sicco calido coagulatur. hec quidem insolubilia hec autem solvuntur humido Later quidem igitur et lapidum quorundam genera quecumque ab igne terra combusta fuerit velut molares insolubilia Nitrum autem et sales solubilia humido. non omnia autem sed frigidus propter quod aque et quecumque aque species liquescunt. oleo autem non liquescunt Sicco enim calido contrarium frigidum humidum. Si igitur coagulavit alterum. alterum soluit Sic enim contraria erunt cause contrariorum Ingrossantur quidem igitur ab igne solū quecumque aque plus habent quam terre. Coagulantur autem quecumque terre propter quod et nitrum et sales terre sunt magis et lapis et later Maxime autem dubie habet olei natura Siquidem enim aque oportet bat coagulari a frigidus ut glacies. si autem terre plus ab igne ut later Hunc autem coagulatur quidem a neutro. ingrossatur autem ab ambobus Lapis autem est. quod plenum est aere propter quod et in aqua super natat Et tamen aer fertur sursum. frigidum quidem igitur ex inēte spiritu aquam faciens ingrossat Semper enim cum mixta fuerint oleum et aqua ambobus fit grossius. ab igne autem et tēpe ingrossatur et albescit. albescit quidem evaporante aqua. si qua inerat Ingrossatur autem propterea quod marcescente calido ex aere fit aqua Unoque quidem igitur inqueadem fit passio et propter idem. sed non eodem modo Ingrossatur quidem igitur ab ambobus desiccatur autem a neutro Neque enim sol neque frigus desiccet. non solū autem quod viscosum. sed et quod aeris est Non desiccatur autem aqua. et neque desiccata dicitur ab igne. quod non vaporat propter viscositatem. Quecumque autem mixta aque et terre secundum pluralitatem utriusque dignum dici. vinum enim quoddam et coagulatur. et epesum patitur velut mustum Abscedit autem ab omnibus

his talibus. dum desiccatur aqua Signum autem quod aqua. vapor enim consistat in aqua. si quis velit colligere Quare quibuscumque relinquit aliquod hoc terre Quod autem horum et a frigidus sicut dictum est ingrossantur et desiccantur Frigidum enim non solum coagulat. sed desiccet quidem aquas Ingrossat autem aere aquam faciens Coagulatio autem deca est quoddam desiccatio exis Quecumque quidem igitur non ingrossantur a frigidus. sed coagulantur aque sunt magis velut vinum urina et acetum et ligninum et serum Quecumque ingrossantur non evaporantia ab igne hec quidem terre. hec autem cōia aque et acis. mel quidem terre. oleum autem aeris Sunt autem belac et sanguis abeo et quidem cōia et aque et terre. magis autem que multa terre quōadmodum et ex quibuscumque humidis vitru sit et sales et lapides. aut ex quibusdam consistat talibus. propter quod et si non separantur. exurit ab igne decoctum Quod autem terre et aere consistat et coagulo. si aliquo modo decoctus quis. sicut medici coagulum imponentes. sic autem separat se et caseus Separatum autem serum non adhuc ingrossatur. sed exurit sicut aqua. Si autem aliquid lac non habeat caseum aut paucum. hoc magis aque et inestibile et sanguis autem silt. Coagulatur enim eo quod desiccet infrigidatus Quecumque autem non coagulantur velut qui cervi. tales aque magis et frigidus hi. propter quod non habent vias In eis enim sunt terre et solidum. quare et extractis non coagulat Hoc autem est quod non desiccatur. aqua enim quo relinquitur ut lac caseo ablato. signum autem Languores enim sanguines nolunt coagulari. veluti cer. neque hec aut flegma et aqua propter indigestum esse et insipidum a natura Adhuc autem hec quidem solubilia sunt velut vitru. hec autem insolubilia velut later et lapis Et horum hec quidem mollescantur velut cornu. hec autem non mollescantur velut later et lapis Lapis autem quod contraria contrariorum cause Quare si coagulantur duobus frigidus et sicco. nec solui

calido et humido. propter quod igne et aque Nec enim contraria. aqua quidem quecumque igne solo. igne autem quecumque frigidus solo Quare si a duobus accidat coagulari. hec insolubilia maxime Sunt autem talia quecumque calefacta. deinde frigidus coagulantur Accidit enim cum calidum exsudaverit egressus plurimum humidum comprimere iterum a frigidus. ut non humido det penetrationem. et propter hoc neque calidum soluit Quecumque enim a frigidus coagulantur solo hec soluit. neque ab aqua Quecumque enim a frigidus coagulantur non soluit sed quecumque a calido sicco solum. Ferrum autem liquefactum a calido frigidus coagulatur Ligna autem sunt terre et aeris. propter quod visibilia et non liquabilia: neque mollescantur in aqua supernatant propter hebenum. hec autem non Alia quidem enim aeris sunt plus Et hebeno autem nigra evaporavit aer. et est plus in ipsa terre Later autem terre solū propterea quod desiccatus coagulatur secundum modicum. Neque enim aqua introitus huiusmodi que modicum solū spiritus exurit. neque ignis. coagulat enim ipse. quid quidem igitur est coagulatio et liquefactio. et propter quid. et in quibus est dictum est

In his autem manifestum quod a calido et frigidus consistant corpora. et hec autem ingrossantia et coagulantia faciunt operationes ipsorum. propterea quod que ab his consistunt in omnibus inest caliditas. aliquibus autem et frigiditas qua deficit Quare quoniam hec quidem existunt propter facere humidum autem et siccum propter participare ipsis communia omnibus Et aqua quidem igitur et terra omnia corpora consistant et in plantis et in animalibus. et que metalantur velut aurum et argentum quecumque alia talia ex ipsis et ex exalatione ea que utriusque inclusa sicut dictum est in alijs Nec autem differunt ab invicem et his que ad sensus propter omnia. et in posse aliquid facere. album enim et bene odorans et sonantium et dulce et calidum et frigidum in posse aliquid facere in sensum sunt. et alijs magis convenientibus passionibus quecumque in patientibus dicuntur Dico autem pura liquabile et coa

gulabile et flexibile et quaecumque alia talia Omnia enim talia passiva. sicut humidum et siccum. His autem iam differt os et caro et nervus et lignum et cortex et lapis et aliorum unumquodque omnino et rationem quidem naturalium autem corporum. Dicamus autem primo numerum ipsorum quaecumque secundum potentiam et impotentiam dicuntur. Sunt autem haec coagulabile et incoagulabile. liquabile illiquabile. mollificabile non mollificabile intingibile et non intingibile. flexibile inflexibile. frangibile non frangibile. ductile non ductile. comminabile in comminabile. impressibile non impressibile formabile in formabile. capitabile non capitabile. trahibile non trahibile. scissibile non scissibile. detruabile non detruabile. viscosum fragile. commassabile non commassabile. visibile non visibile. exalabile non exalabile. Plurima quidem igitur corporum his differunt passivibus. Quam autem unumquodque horum habet potentiam dicam. De coagulabili quidem igitur et incoagulabili. et liquabili et illiquabili dicendum est quidem universalius prius. attamen redeamus et nunc. Corporum enim quaecumque coagulantur et indurantur. Haec autem a calido patiuntur hoc. haec autem a frigido. A calido quidem desiccante humidum. a frigido autem exprimente calidum. Quare haec quidem humidi absentia haec autem calidi hoc patiuntur. quaecumque quidem aque calidi. quaecumque autem terre humidi. Quae quidem igitur humidi absentia. ab humido liqua sunt. nisi sic conveniant. ut minores relictis sint poris quae aque molles. velut later. Quaecumque autem non sic. haec humido solvantur velut vitrum sales terra que exluto. Quae autem calidi privatione a calido solvantur. velut glacies plumbum ca. Quae quidem igitur coagulabilia et liquabilia dictum est et qualia illiquabilia. Incoagulabilia autem quaecumque aut non habent humiditatem a quosam. aut non aque sunt. sed plus calidi et terre. puta mel et mustum velut feruentia enim sunt. Et quaecumque aque quidem habent. Sunt autem plus aeris. sicut oleum et argentum vivum et si quid viscosum. velut glut. Mollificabilia autem sunt coagulatorum. quaecumque non ex aqua. velut glacies aque. sed quaecumque terre magis. et neque cuius poravit totum humidum sicut in vitro aut sale. neque habet irregulariter sicut later. sed aut trahibilia non enim humectabilia. aut ductilia non enim aque et mollificabilia igne velut ferrum et cornu et ligna. Sunt autem liquabilia et illiquabilia

haec quidem intingibilia. haec autem non intingibilia. velut es intingibile liquefactibile ceteri. stens. lana autem et terra intingibile. madescent enim. et es quidem liquabile. non ab aqua autem liquabile. sed ab aqua liquabilium quaedam non intingibilia. velut vitrum et sales. Neque enim aliud intingibile nullum quod non mollius sit madescentum. Quaedam autem intingibilia existantia non liquabilia sunt. velut lana et fructus. Sunt autem intingibilia quidem quaecumque terre existentia habent poros maiores eorum mollioribus existentibus duntaxat aqua. Liquabilia autem aqua quaecumque per totum propter quid autem terra quidem et liquefit et intingitur ab humido. vitrum autem liquefit quidem. intingitur autem non quia in vitro quidem per totum poris. Quare dividitur mor ab aqua partes. In terra autem permixta sunt poris. Quare qualitercumque utique susceperit differt passio. Sunt autem et haec quidem corporum flexibilia et dirigibilia velut calamus et vimen. haec autem inflexibilia corporum. velut later et lapis. Sunt autem inflexibilia quidem et indurabilia quorumcumque corporum non potest longitudo in rectitudinem ex peripheria aut ex rectitudine in peripheriam permixta et flexi et dirigi est in rectitudinem aut peripheriam transmutari aut moveri. Et tamen quod reflectitur natur. Qui quidem igitur ad concuratam aut concavitatem motus longitudine saluata flexio est. Si enim et in rectum esset utique simul flexum et rectum. quod quidem impossibile rectum flexum esse. et si flexitur omne. aut reflectetur aut deflectetur. Horum autem hoc quidem ad comertum. hoc autem ad concavum transmutatio non utique erit. et que ad rectum latitudo. sed est reflectio et rectificatio aliud et aliud et haec sunt flexibilia et rectificabilia et inflexibilia et non rectificabilia. Et haec quidem comminabilia et frangibilia simul et sigillatim. puta lignum quidem frangibile. comminabile autem non. Glacies autem et lapis comminabile. frangibile autem non. Latet autem et frangibilis et comminabilis. Differt autem quia fractio quidem est in magnas partes divisio et separatio. Comminutio autem in quascumque et plures duabus. Quaecumque quidem sic coagulata sunt ut multos habeant vicissitudinatos poros comminabilia. usque ad hoc enim pertingit. Quaecumque autem ad multum fran-

gibilia. Quaecumque autem ambo. ambo. Et haec quidem impressibilia. velut es et cera. Haec autem non impressibilia velut later et aqua. Est autem impressio superficies secundum partem in profundum cessio pulsione aut percussione totaliter aut tactu. Sunt autem quae talia et mollificabilia velut cera manente alia superficie secundum partem transmutatur et dura velut es. et non impressibilia et dura velut later. Non enim cedit in profundum si percussio. et humida. velut aqua cedit eodem. sed non secundum partem sed contra transmutatur. Inpressibilia autem quaecumque manet impressio. passiva et bene impressibilia manu haec quidem formabilia. haec autem aut non bene impressibilia velut lapis aut lignum aut bene impressibilia quae spongia. non formabilia sed capitabilia haec sunt. Sunt autem capitabilia quaecumque pulsa in seipsa conuenire possunt in profundum superficie secus mutata. non diuisa et translata alibi alia parte. velut aqua facit. Haec enim contra transferunt. Est autem percussio motus a mouente. qui sita est. cui percussio autem cum allatione. Capiantur autem quaecumque poros habent vacuos commixta corporis et capitabilia haec quaecumque possunt in propria vacua conuenire. aut in proprios poros velut madescentia spongia. pleni enim ipsi poris. Sed quorumcumque poris pleni fuerint mollioribus quae ipsi sunt quod natum est conuenire in seipsam. Capitabilia quidem igitur sunt velut spongia. cera. caro. Non capitabilia autem quaecumque non nata conuenire pulsione in eos qui in ipso poros. aut quae non habent. aut quae durioribus habent plenos. Ferrum enim non capitabile et aqua et lac et omne humidum. Trahibilia autem sunt quorumcumque potest ad latus transferri superficies. Trahi enim est transferri ad mouens. planum continuum existens. Sunt autem haec quidem trahibilia velut pilus corrigia neri. pasta et glut. Haec autem non trahibilia velut aqua et lapis. Haec quidem igitur eadem sunt trahibilia et capitabilia velut lana. Haec autem non eadem. velut stagma. capitabile quidem non est. trahibile autem. Et spongia capitabilis quidem non trahibilis autem. Sunt autem et quidem ductilia velut es. haec autem non ductilia velut lapis et lignum. Sunt autem ductilia velut quidem quaecumque eadem percussione prius simul in latere et profundum secundum superficiem transferri secundum partem. Non ductilia autem quaecumque non possunt. Sunt autem quae quidem ductilia omnia et impressibilia. In-

pressibilia autem non omnia ductibilia velut lignum ut tamen ad omne est dicere conuertitur. Capitabilia autem haec quidem ductilia haec autem non. cera quidem et luteus ductibilia. lana autem non. neque aqua. Sunt autem et haec quidem scissibilia. velut lignum. haec autem non scissibilia. velut later. Est autem scissile quod potest diuidi ad plus quam diuidens diuidit. Scinditur enim cum ad plus diuidatur quam diuidens diuidit. et praecedat diuisio. In detractione autem non est hoc non scissilia autem quaecumque non possunt haec pati. Est autem neque molle nullum scissile. Dico autem simpliciter mollium non ad inuicem. Sic quidem enim et ferrum erit molle. Neque dura omnia. sed quaecumque neque humida sunt neque impressibilia. neque comminabilia. Talia autem sunt quaecumque secundum longitudinem habent poros. secundum quos adnascuntur inuicem. sed non secundum latitudinem. Detruabilia autem sunt constantium durorum aut mollium quaecumque possunt. neque ex necessitate praecedere diuisionem. neque comminatio diuisa. Quaecumque autem non humida fuerint trahibilia detruabilia. Quaedam autem sunt eadem et detruabilia et scissibilia. velut lignum. Sed ut ad multum scissile quidem secundum longitudinem detruabile autem secundum latitudinem. Quoniam enim diuiditur unumquodque in multa. quae quidem longitudines multe quod unum scissile haec. Quae autem latitudines multe quod unum detruabile haec.

Iscosum autem est cum trahibile aut humidum existens molle fuerit. tale fit concatenatione. quaecumque velut cathene componuntur corporum. Haec enim ad multum possunt extendi et conuenire. Quaecumque autem non talia frangibilia. Commassabilia autem quaecumque capitabilia mansueta habent capturam. Incommassabilia autem quaecumque aut totaliter non capitabilia. aut non mansueta habent capturam. Et haec quidem visibilia sunt. haec autem invisibilia. velut lignum quidem visibile et lana et os. Lapis autem et glacies invisibilia. Sunt autem visibilia quaecumque habent poros susceptivos ignis. et humiditatem in his qui secundum directum poris debiliores igne. Quaecumque autem non habent aut fortiores velut glacies. et quae valde viridia invisibilia. Exalabilia autem sunt corporum quaecumque humiditatem habent quidem. Sic autem habent ut non eua porent ab ignitis scorsum. Est enim vapor que

a calido vstio in aerem et spiritum segregatio ex humido madefactio. exalabilia autem tempore in aerem segregantur. et hec quidem disparata sicca. hec autem terra sunt. Differt autem hec segregatio. quia neque madefacit. neque spiritus fit. Est autem spiritus fluitans continuus aeris ad longitudinem Exalatio autem est que a calido vstio communis segregatio sicca et humida aeris. propter quod quidem non madefacit. sed colorat magis Est autem que quidem lignei corporis exalatio fumus Dico enim et ossa et pilos et omne quod tale in eodem Non enim iacet nomen commune sed secundum analogiam. nam in eodem omnia sunt. si autem Empedocles ait. Hec pili et folia et auis plumbe spisse et squame sunt super solida membra. Que autem pinguis exalatio lignis. Que autem vinctuosi Kinsa Propter hoc oleum non patitur esse grossum. neque ingrossatur. quia exalabile est sed non vaporabile Aqua autem non exalabilis sed vaporabilis. Vinum autem quod quidem dulce exalat. pingue enim Etenim eadem facit oleo Neque enim a frigore coagulatur vniuersum Est autem nomine vinum. ope autem non est. Non enim vinosus humor propter quod non inebriat Quodcumque autem vinum partem habet exalationem. propter quod emittit flammam.

Stabilia autem videntur esse quecumque in cinerem dissoluuntur corporum patiuntur autem hec omnia. quecumque coagulata sunt. aut a calido. aut ab ambobus frigido et calido. Hec enim videntur obtenta ab igne Vinum autem lapidum qui sigillum vocatur carbunculus. Vestibulum autem hec quidem inflammabilia sunt. hec autem non inflammabilia Horum autem quedam carbonabilia. Sunt autem inflammabilia quecumque humida entia exalabilia sunt Et picis autem aut oleum aut cera magis cum alijs que parte sunt inflammabilia Racine autem quecumque fumum emittunt. Carbonabilia autem quecumque talius terre parte habent que fumi Adhuc autem quedam liquabilia entia non inflammabilia sunt. velut es. et inflammabilia non liquabilia. velut lignum Hec autem ambo. velut thus Causa autem quia lig-

na quidem per totum habent humidum. et per totum continuum est. ut peruratur. Es autem secus vniuersamque quidem partem. non continuum autem et minusque ut flammam faciat thus autem hac quidem sic. hac autem illo modo habet Inflammabilia autem sunt exalabilia. quecumque non liquabilia sunt propter magis esse terre. Siccum enim habet commune igni. Hoc igitur calidum si fiat siccum. ignis fit propter hoc flamma spiritus aut fumus ardens est. Lignorum quidem igitur exalatio fumus Cere autem et thuris et talium et picis et quecumque habent picem aut talia lignis Olei autem et quecumque oleaginea Kinsa Et quecumque minime ardent sola. quia paucum sicca habent. Tractatio autem per hoc. cum altero autem citissime hec enim est quod pingue siccum vinctuosum Exalantia quidem igitur humorum humidi magis ut oleum et picis. ardentia autem sicca

Is autem passionibus et differentijs omnium corporum sicut dictum est differunt ab inuicem secundum tactum Et adhuc sapores et odoribus et coloribus. Dico autem omnium. velut que metallantur es aurum argentum stagnum ferrum lapidem et talia talia. et quecumque ex his sunt segregata. et que in animalibus et plantis. velut carnes. ossa. neruis pellis. viscera. pili. inces. vene. ex quibus iam constant omnium. puta facies. manus. pes. et talia talia. et in plantis lignum. cortex. folium. radix. et quecumque talia. Quoniam autem hec quidem ab alia causa consistunt ex quibus autem hec materia quidem sicca et humidum. quare aqua et terra. Hec enim euidentissimam habent potentiam vtrumque vniuersum. facientia autem calidum et frigidum. Hec enim constare faciunt et coagulant. ex illis accipiamus omnium merorum qualia terre speciei et qualia aque et

qualia communes Sunt itaque corporum conditorum. hec quidem humida. hec autem mollia. hec autem dura Horum autem quecumque dura aut mollia coagulatione dictum est prius. Humidorum quidem igitur quecumque evaporant aque. Quecumque autem non aut terre aut communia terre et aque velut lac. aut terre et aeris velut lignum. aut aque et aeris velut oleum. Et quecumque quidem a calido coagulantur communia. Dubitabit autem vniuersum de vino humorum. Hoc enim evaporabit vniuersum et ingrossatur sicut nouum. Causa autem quia neque in vna specie dicitur vinum. et quia aliud aliter. Flouum enim magis terre que antiquum propter quod et ingrossatur maxime calido. et coagulatur minus a frigido: Habet enim et calidum multum et terre. sicut quod in archadia sic exsiccantur a fumo in vrbibus. ut eductum coaguletur. Si autem omne fecem habet sic vniuersum est aut terre. aut aque. et habet multitudinem. Quecumque autem a frigido ingrossantur terre. Quecumque autem ab ambobus communia plurimi. velut oleum et mel et dulce vinum. Constitutorum autem quecumque quidem coagulata sunt a frigido aque. velut glacies nix grandis. pruina. Quecumque autem a calido terre. velut later caseus. vitrum. sales. Quecumque autem ab ambobus. talia autem sunt quecumque in refrigeratione. Hec autem sunt quecumque amborum priuatione et calidi et humidi simul egredientis cum calido Sales quidem enim humidi solius priuatione coagulantur. et quecumque sincera terre. Glacies autem calidi solius. hec autem amborum. propter quod et ambo. et habebant ambo. Quorumcumque quidem igitur totum exsudauit velut later aut electrum. Etenim electrum et quecumque dicitur ut lachryme in refrigeratione sunt. velut mirba

thus et gummi. Et electrum autem huius generis videtur et coagulatur. Intercapta enim animalia in ipso videntur. a fluuio autem calidum exiens velut cocti mellis: cuius in aquam dimissum evaporat humidum. hec omnia terre. Et hec quidem illiquabilia et immollificabilia. velut electrum et lapides quidam. velut porri qui in speluncis Etenim hi similiter sunt his. et non velut ab igne. sed ut a frigido exente calido. in alijs autem ab extrinseco igne Quecumque autem uon tota. terre quidem sunt magis. mollificabilia autem velut ferrum et cornu. Thus autem et alia similiter lignis vaporant. Quoniam igitur liquabilia ponendum et quecumque liquefiunt ab igne. hec sunt aquosiora. Quedam autem et communia velut cera Quecumque autem ab aqua hec terre Quecumque autem neque ab altero hec autem terre aut amborum Si igitur omnia quidem aut humida aut coagulata. horum autem hec in dictis passionibus. et non est intermedium. omnes vniuersum dicte quibus discernemus vtrum terre aut aque aut plurium commune. et vtrum ab igne constat aut frigido aut ambobus. Aurum quidem itaque et argentum et es et stannum et plumbum et vitrum et lapides multi innominati aque omnia enim hec liquefiunt calido adhuc vna quidem et vna et acetum et licinium et serum et liquor aque. omnia enim coagulantur frigido Ferrum autem et cornu et vnguis et os et neruis et lignum. et pili et folia et cortex terre magis. adhuc electrum myrrba thus et omnia dicta lachryme et porus et fructus. velut legumina et frumentum. Que talia enim hec quidem valde hec autem minus horum. attamen terre. hec quidem enim mollificabilia. hec autem exalabilia et in refrigeratione facta: adhuc vitrum sa-

les lapidum genera quecumq; neq; infrigidato ne neq; coagulabilia. Sanguis autem & ge/niterra communia terre & aque & aeris. San/guis quidem habens vias magis terre. prop/ter quod frigore coagulatur & humido liquel/cit. Non habentes autem vias aque propter quod & non coagulantur. Benigna autem co/agulatur infrigidatione exente humido euz calido.

Alia autem calida aut frigida coagula torum aut frigidorum humidorum et di ctis oportet considerare. Quecumq; quidem igitur aque vt ad multum frigida. si non alie/ nam habeant caliditatem. velut liximum vri/ na vinum. Quecumq; autem terre vt ad mul/ tum calida propter calidi operationem. velut calx & cinis. Oportet autem accipere fm ma/ teriam frigidissima quedam esse. Quoniam em/ siccum & humidum materia. hec enim passiva. Horum autem corpora maxime terra & aqua sunt. Hec em/ frigiditate determinata sunt. Pa/ lam q; omnia corpora quecumq; vtriusq; sim/ pliciter elementi frigida magis sunt. si non ha/ beant alienam caliditatem velut ferues aqua. aut que per cinerem colata. Et enim hec habz/ cam que et cinere caliditatem. in omnibus em/ ignitis e caliditas aut amplior aut minor. pp/ ter quod in putrefactiuis animalia innascunt/ Inest enim caliditas que corrumpit proprias/ vniuscuiusq; caliditatem. Quecumq; autem co/ munia habent caliditatem. constant enim plu/ rima a caliditate que digessit. Quedam autem putrefactiones sunt velut syntectra. Quare ha/ bentia quidem fm naturam calida & sanguis et genitura & medulla & lac & omnia talia. Cor/ rupta autem & egredientia a natura non adhuc/ Relinquitur enim materia terra existens aut aqua propter quod ambo videntur quibusda/ er hi quidem frigida. hi autem calida. hec autem esse videntes cum quidem in natura fuerint ca/ lida. cum autem separata fuerint coagulata. Habet quidem igitur sic totaliter vt determinu/ natu est. in quibus qd materia aque fm fm plu/ rimum frigida. Oponitur enim maxime hec igni. quibus autem terre aut aeris calidiora. accidit autem aliquando hec fieri frigidissima et calidissima aliena caliditate. Quecumq; em/ maxime coagulata sunt. & solidiora sunt. Hec frigida maxime. si puentur caliditate & ardente

maxime. si igniantur velut aqua fumo. & lapis aqua vrit magis.

Quoniam autem de his determinatu est fm vniquodq;. Dicamus quid caro aut os aut aliorum omiomerozum. Habent em/ et quibus que omiomerozum natura consti/ tuit genera ipsorum. cuius generis vnumquod q; per generationem. Et elementis quidem enim omiomera omnia. Et his autem vt ma/ teria omnia o pera nature. Sunt autem om/ nia vt quidem ex materia ex dictis. vt autem fm substantiam rationem. Semper autem ma/ gis palam in posterioribus. & totaliter quecu/ q; velut organa & gratia huius. Magis enim palam q; qui mortuus homo equiuoce. sic igitur & manus mortui equiuoce. quemadmodu/ et si fistule lapidee dicantur. velut enim et hec organa quedam videntur esse. Minus autem in carne & osse talia manifesta. adhuc in igne et aqua minus. Quod enim cuius gratia minus hic palam vbi plurimum matene. Si cut enim et si extrema accipiatur. materia qui dem nihil aliud preter ipsam. substantia autem nihil aliud q; ratio. Intermedia autem ppor/ tionabiliter. eo q; prope sit vniquodq;. Quo/ niam & horum quodamq; est gratia huius no/ omnibus modis habes aqua aut ignis. sicut neq; caro neq; viscera. His autem adhuc ma/ gis facies & manus omnia sunt terminata ope/ re. Que quidem enim possunt facere ipsorum opus vere sunt. vnumquodq; enim puta ocu/ lus si videt. qui autem no/ potest equiuoce. pu/ ta mortuus aut lapideus. Neq; enim terra q; vt lignea: nisi vt ymago: Sicut igitur & caro. sed opus ipsius minus palam q; quod lingue similiter autem et ignis. Sed adhuc forte mi/ nus manifestum naturaliter q; carnis opus. Similiter autem & que in plantis et inanima/ ta. velut es & argentum. Omnia enim poten/ tia quedam sunt aut faciendi aut patiendi. si/ cut caro et neruus. sed rationes ipsorum non certe. Quare quando existunt & quando non. non facile perspicere nisi valde deperdituz fu/ ent. et figure sole sunt relique. velut antiquo/ rum mortuorum corpora subito cinis fi/ unt in sepulchris. & fructus solum figura. Se/ cundum sensum autem no/ videntur inueterati valde. & ex lacte coagulata. Tales quidem igitur partes caliditate & frigiditate & motu ab

his contingit fieri coagulatas calido & frigi/ do. Dico aut quecuq; omiomera velut carnez os pilos neruum & quecuq; talia. Omnia em/ differunt prius dictis differentijs tensione. trac/ tione. comminutione. duricie. mollicie. & alijs talibus. Hec autem a calido & frigido & moti/ bus sunt mixtis: Constituta autem ex his q; anomiomera nullo vtiq; adhuc videbunt. ve/ lut caput aut manus aut pes. sed sicut & fieri/ di es quidem aut argentum. causa frigiditas et caliditas & motus fieri autem terram aut fialam aut arcam non adhuc. sed hic quidem ars. ibi autem natura v/ alia aliqua causa Si igitur habemus cuius generis vnumquodq; omiomerozum accipiendum fm vniquodq; quid est. puta quid sanguis. aut caro. aut sper/ ma. & aliorum vnumquodq;. Sic em/ scimus vnumquodq; propter quid. et quid est si mate/ riam aut rationem habeamus. Maxime au/ tem cum ambo generationis et corruptionis et vnde principium motus manifestatis autem his. Similiter omiomera considerandum. et tandem ex his constituta. velut hominem pla/ tam et alia talia:

Questiones magistri Joannis Versoris supra libros Metheozorum Aristotelis euz tertu hic feliciter finem habent. Anno nostre salutis. D. cccc. xxiij. ipso die Sixti pape

Incipiunt tituli questionum in libros Metheozorum Aristot. cautela in principio de celo & mundo supponenda

Questiones primi libri me

theozorum. Utrum corpus simplex mobile ad formam mixti imp/ fecit prout est in via ad talem mixtionem sit subiectum huius libri fo. xxvij. Utrum necesse sit hunc mundum inferiorum esse conti/ numm lationibus superioribus vt omnis virtus ei in/ de gubernetur. fo. xxxij. Utrum vnum elementum sit naturaliter locatum in co/ cauo alterius. fo. xxx. Utrum motus localis sit calefactiuus fo. xxxi. Utrum ignis & suprema regio aeris naturaliter moue/ antur motu circulari eodem Utrum lumen sit de se calefactiuum: eodem. Utrum media regio aeris sit semper frigida. fo. xxxij. Utrum in suprema regione aeris possint generari nuf/ ben. eodem. Que sit figura medie regionis aeris eodem. Utrum vnu contrarium sit fortificatiuum alterius per

antiparitasim. eodem. Utrum omnes impressiones ignite sint eiusdem speciei et specialissime eodem. Utrum sidera volaneta moueant p continuam extruul/ onem aut p aduersionem eodem. Utrum sidera volaneta sint in celo aut in regione elemen/ tari. eodem. Quo tempore fuerit huiusmodi impressiones eodem. Utrum vapor natus sit a secedere alio q; exalato eodem. Utrum de nocte exite serenitate aeris debeant appere hyatus voraginez & sanguinei colores eodem. Quare dicte impressiones non apparent de die sicut de nocte. eodem. Quare talia apparent in celo. cum tamen sint in regioz/ ne aeris eodem. Quare talia fantasmata apparent magis tempore se/ renitatis q; alto tempore: eodem. Quare audiuntur aliquando soni parui quando appa/ rent talia fantasmata eodem. Utrum exalatio & vapor sint eiusdem speciei cum coe/ pore a quo eleuantur. fo. xxxij. Utrum cometa sit de natura celesti. eodem. Utrum cometa sit de natura elementari fo. xxxv. Quo tempore magis generetur cometa eodem. Quare cometa diu sic pmanet in aere eodem. Que sit causa diuersitatis coloris comete. eodem. Utrum possint simul appere plures comete eodem. Que sunt signa comete eodem. Utrum galaxia sit de natura elementari fo. xxxvi. Utrum pluuia generet in media regione aeris fo. xxxvij. Que sunt signa pluuie eodem. Utrum ros & pluuia similiter generent fo. xxxvij. Que sunt accidentia rotis. eodem. Que sunt accidentia niuis. eodem. Que sunt accidentia pnuie eodem. Utrum grando magis generetur in vere & autumno q; in estate & hyeme. eodem. Que sunt accidentia grandinis fo. xxxix. Utrum aque fontiu & fluuioz generent in co/ cauitatib/ bus terre ex aere in ipsis incluso fo. xl. Utrum vbi nuc est mare aliquando pus fuerit aut pos/ terius erit terra arida & e contra. fo. xli. Questiones secundi libri. Utrum terra debeat esse totaliter coopta aq; fo. xliij. Utrum mare in suo loco naturali sit generabile & coz/ ruptibile. fo. xliij. Utrum mare debeat fluere & refluxere. eodem. Quare astrologi magis aspiciunt ad orientem in natiuita/ ribz hoim q; ad pncipium meridiani fo. xliij. An luna habeat mouere mare p lumen aut p aliquas ali/ am influentiam distinetam a lumine eodem. Utrum fluxus & refluxus maris sint maiores in vno tempore q; in alio eodem. Quare aliqua maria solum semel fluunt in mense. & alia qua nunq; eodem. Utrum mare sit salum fo. xlv. Quare aliqui fontes conuertunt coe/ pa terrestria in ip/ sis posita in lapides. eodem. Quare alij aq; fontales causant strumam in collo eodem. Quare alij aq; fontales causant nigras oues ex ipsis bitetes et alijque conuerfo faciunt albas eodem.

Tabula

Que aque sunt saniores eodem
 Utrum ventus sit exalatio calida ⁊ sicca lateralē mo- fo. xlvij.
 ra circa terram.
 Utrum pluuie quā faciūt cessare ventos eodem
 Utrum sol sit causa commotionis ventoz. ⁊ causa effici- eodem
 tiens cessationis eorūdem.
 Utrum rīi duodecim sint venti fo. xlvij
 Quare venti boreales cōter flant in autūno post tro- eodem
 picū estiualem. ⁊ tamen venti australes non flant in ve- fo. xlix
 re post tropicū hyemalem
 Utrum venti australes flāt a polo antarctico nobis im- eodem
 manifesto.
 Utrum plures venti debeant flare a septentrione q̄ a eodem
 meridie
 Utrum alij venti debeant reduci ad quatuor principa- eodem
 les.
 Utrum vēti contrarij possunt sil flare eodem.
 Utrum aliqui venti faciūt alios cessare eodem
 Que est causa generationis ventozum eodem
 Utrum vēti distinguantur fm calidum frigidum hu- eodem
 midum ⁊ siccum
 In qua parte anni debeant flare etnephie ⁊ circulares eodem.
 venti.
 Utrum terremotus sit possibilis fo. l.
 Que sunt accidentia terremotus. eodem
 Utrum tonitruū sit sonus factus in nubibz fo. liij.
 Unde causat diuersitas sonozum in tonitruo eodem
 Que tonitrua sunt magis timenda eodem
 Quomodo causat cuneus fulminis eodem.
 Utrum typhones etnephie incisiones ⁊ fulmina sint eodem.
 eiusdem speciei ⁊ substantie.

Questiones terciū libri me-

thozorum
 Utrum radius visualis refrangatur in occurſu mediū fo. liij.
 rarioris vel densioris.
 Utrum halo habeat appere circularis figure fo. liiij.
 Utrum colores appentes in iride sint si colores fo. lv
 Utrum iris debeat apparere tricolor fo. lvi.
 Quare p̄ iuxta-positionem viridis ⁊ alurgi nō apparet eodem.
 vnus color. sicut p̄ iuxta-positionem viridis ⁊ punctei ap- eodem.
 parer zanc kos
 Utrum quādo apparent due irides supior sit debilioz eodem.
 in coloribus q̄ inferior. lvij.
 An iris possit causari a luna sicut a sole eodem
 An duo homines possunt eandem iridem in eadem p̄ eodem
 re nubis videre
 Quare est q̄ quādoq̄ videmus iridem inter nos ⁊ ar- eodem
 bores vel montes.
 Utrum iris appareat p̄ modū semicircull eodem
 Utrum parelij ⁊ virge debeant appere p̄ reflectionem eodem.
 vel rarefactionem
 Que sunt accētia virgarum ⁊ parelij fo. lvij
 Utrum ad istum librum pertineat determinare de mi- eodem
 neralibus.

Autozitates primi libri me-

thozorum Aristotelis
 Indus consistit ex quatuor elementis
 Necesse est istum mūdum inferiorem esse p̄tinuū
 id est contiguū latioribus supioribus. vt tota virtus
 eius gubernetur inde.

Autozitates

Motus celi est perpetuus.
 Motus celi est p̄mus omnium motuum
 Corpora celestia suo motu generant calorem in istis in-
 ferioribus.
 Celi nō est susceptiuū peregrinaz impressionum
 Cometa nō est stella sed quedam impressio
 Aer ⁊ ignis mouentur circulariter
 Infinites redcunt eodem opiniones.
 Aqua in decuplo est rarior terra.
 Virtus vnica est fortior scipsa dispersa.

Autozitates secundi libri

Aeriosa animalium in estate sunt frigida. in hye-
 me vero calida.
 Vnum p̄rarium p̄fortat alterum p̄ antiparistam
 Dulce p̄ter leuitatem fertur sursum.
 Vtile est nō semel vel bis eadem opiniones reiterare.
 sed infinites redibūt eodem opiniones
 Cum congelatur ymber sit nix. sed cum congelatur va-
 por: sit pruina.

Autozitates terciū libri me-

thozorum.
 Humidū nō est sine sicco. nec siccu sine humido.
 Aque plus fluunt de nocte q̄ de die
 Ventus est vapor terreus.
 Motus terre causat ex vapore in terra incluso.
 Tonitruū sit ex vapore igneo in ventre nubis incluso.
 Idum nubē exire conat rōpit nubē ⁊ facit sonum.
 Iris sit in opposita parte solis.
 Iris est semicircularis figure.
 Halo est circularis figure.
 Ex paruo possumus elucere magnum.

Autozitates quarti libri me-

thozorum.
 Refractio est vltima resolutio
 Omnia elementa p̄teritū p̄terer ignem
 Quicūq̄ a frigido p̄ponunt a calido resoluūt ⁊ cōtra
 Excellentia frigiditatis impedit putrefactionē.
 Digestio fit in calido naturali
 Vnum quodlibet entium naturalū est desideratium p̄
 ter suam operationem

Et sic feliciter finis habet libri methozoz.

UNIVERSITATIS
DE SALAMANCA